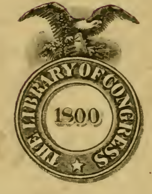
O. Waldeland:

Israels Missionen.

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

Israels Missionen

i

to Dele.

Förste Del.

Israels Fremtidsforjættelser
og
Israels Opreisning.

Anden Del.

100 merkværdige, lærerige og opbyggelige
Jødemissions Fortællinger
fra mange Lande i Verden.

— Samlede af —

O. Waldeland,
Jødemissionens Emissær.

Minneapolis.
Augsburg Publishing House Trykkeri.
1901.

Tilegnet min dyrebare og trofaste Hustru

Caia Waldeland

født Holmboe

paa hendes 67de Födselsdag

den 4de Februar 1901

af

O. Waldeland.

Forord.

I Mai 1895 begyndte jeg min Virksomhed som Jødemissions-Emissær. Jeg fandt snart, at der blandt vort norsk lutherske Kirkefolk var altfor lidet Kjendskab, baade til Jødefolkets aandelige Stilling og til Jødemissionen. Af de Bøger og Jødemissionsskrifter, jeg havde kunnet faa fat paa, havde jeg samlet mig noget Kjendskab til Sagen. Der opstod da snart den Tanke hos mig, at jeg burde skrive en Bog om Jøderne og Jødemissionen, for derved at hjælpe andre til et bedre Kjendskab til denne Sag. I Sommerferien 1896 skrev jeg den paatænkte Bog, som nu er udbredt i over 4000 Eksemplarer. Da tænkte jeg ogsaa paa, at det vilde fremme Interessen for Jødemissionen, om jeg kunde formaa, at udgive en Bog, indeholdende merkelige og opbyggelige Fortællinger om Jøders Omvendelse. Jeg havde alt samlet ret mange saadanne. I min Sommerferie 1898 kom jeg saa langt, at jeg fik færdig og lod trykke, hvad jeg kaldte andet Binds første Del — indeholdende „Israels Fremtids-Forjættelser". Her er i 9 Punkter fremholdt, hvad der efter Guds Ord bør bevæge os kristne til at arbeide for Israels Frelse. Nu er jeg endelig bleven færdig med Nedskrivelsen af disse Fortællinger, som da bliver andet Binds anden Del.

Det er nu min inderlige Bøn til Herren, at han vil lade baade den nævnte Fremstilling i Bogens første Del samt Prædikenen om Israels Opreisning med Efterskrift og Oversigt — og de 100 merkværdige Jødemissions-Fortællinger blive til megen Velsignelse. Af disse Fortællinger ser vi klart, at Herren holder paa med at opfylde sine Forjættelser om Israels Frelse, ligesaa, at Herren rigelig velsigner baade Jødemissionærernes Vidnesbyrd om Kristus og — Udbredelsen af det nye Testamente blandt Israels Folk. Dernæst ser vi, hvor forunderlig Herren lader andre kristnes — ja, endog kristne Børns Vidnesbyrd om Jesus, som ogsaa kristnes fromme Liv og Bønner, bliver til Omvendelse og Frelse for Folk af Israels Hus.

Jeg ønsker og haaber, at Bogen maa faa en stor Udbredelse, og haaber tillige, at ret mange Kvindeforeninger blandt de norske

Lutheranere her i Amerika vilde forskaffe sig Bogen, og læse af den i sine Møder. Derved vilde visselig Kjendskabet til og Interessen for vor Jødemission meget fremmes. Det give Gud for Jesu Skyld. Amen.

Minneapolis, Minn., 4de Februar 1901.

O. Waldeland.

Indhold af første Del.

Nr. Side.

I. Kristelig Medlidenhed. 1
II. Barmhjertighed og Kjærlighed 3
III. Taknemmelighed 4
IV. Guds Befalinger 5
V. Guds Forjættelser 6
VI. Guds Aabenbarelser ved Israels Fædre og Profeter og Guds Førelser med Israel 10
VII. Gud har sat Jøderne til et Tidernes Tegn. 13
VIII. Den hos Jøderne vakte Nationalsans og Længsel efter at komme tilbage til Forjættelsens Land, og dette Lands forøgede Frugtbarhed er et Tidens Tegn. . . . 16
IX. Guds Løfte om, at han vil velsigne dem, som velsigner Israel 24
X. Israels Opreisning, Prædiken af O. Waldeland fra 1865 26
XI. Efterskrift og Overskrift 43

Indhold af anden Del.

1. Den kostelige Perle 50
2. Jom Kipur (Forsoningsdagen) 53
3. Damen og den fattige Gut 66
4. Frelsebegjærlige Jøder 70
5. En Jøde mishandlet af Jøder for sin Bekjendelse. 75
6. Det hebraiske Nytestamente 76
7. En Jøde myrdet, fordi han vilde blive en kristen. . . . 79
8. Merkelig Omvendelse 79
9. Nørende Brev fra en frelsebegjærlig Jøde. 80
10. En troende Jødefamilie lider Martyrdøden 80
11. Skrædderens Taarer 87
12. Pastor Housers Omvendelse 89

Nr.		Side.
13.	Den døende Trommeslager og hans Søn	94
14.	Bankirens Datter	104
15.	Videre Følge af Trommeslagerens Søn	109
16.	Et Nytestamente kastet ud af et Vindu i Rom	113
17.	Jødedatteren Chaja myrdet	114
18.	Han fratog hende Sko, Hat og Kaabe	115
19.	Moses Paul Stern	118
20.	Jødedatteren Hanna	128
21.	Om Jøden, som stjal 50 Testamenter, A. B.	129
22.	Faderen forbandede sin eneste Datter. A. og B.	141
23.	Julelys. Aftensol	149
24.	Samtale paa Trainet med en Jøde	152
25.	Den gamle Overrabbiner	153
26.	Hvorfor en Jødesøn blev mishandlet af Faderen	155
27.	Falascha-Rabbinerens Reise	161
28.	Majer, den lille Jødegut og Zinzendorfs Sang	162
29.	Den polske Jødegut bliver en kristen Prest	169
30.	En Jødindes to Døtre bliver omvendte	169
31.	Den gamle jødiske Bedstemoder	171
32.	En Jødes Omvendelse ved sin Datter	172
33.	Jøden Levi, hans Søster og Moder bliver kristne	175
34.	En jødisk Fritænkers Dødssengs	177
35.	Hvad en Jøde i 1893 sagde til en Missionær	181
36.	Guds Ords Kraft paa den jødiske Skindhandler	183
37.	Vei har han alle Steder	185
38.	En Tømmermand og Jødemissionær	186
39.	En jødisk Læges Omvendelse og Død	188
40.	Sir Moses Montefiores Tante	193
41.	Hvad en Prædiken over Es. Kap. 53 virkede	197
42.	En døende Jødes sidste Ord	197
43.	Jøder mishandles, fordi de vil blive kristne	200
44.	Et vigtigt Ord til os fra en Jødekristen	202
45.	Ikke for 30,000 Rubler	205
46.	Fra Sakristiet	208
47.	Jødisk Fanatisme	209
48.	Den jødiske Læge ved en kristens Dødsleie	210
49.	Den velsignede Juleaften	212
50.	Jødemission i London	220
51.	Den bedste Medicin	221

Nr. Side.
52. To Jødeomvendelser (af Chr. Scriver) 222
53. Christian Gerson 224
54. For 15 Aar siden 225
55. Sukkerbogen 227
56. Rabbi Lichtenstein og hans Omvendelse 229
57. Rabbi Joels Omvendelse 237
58. Eksmeplets Magt 243
59. Den 10 Aars gamle Prestedatter som Jødemissionær.. 245
60. Grædende Jøder ved Tempelmuren i Jerusalem........ 247
61. Læs det nye Testamente med mig 248
62. En Jødes Datter paa Missionsskolen i Jerusalem.... 249
63. Hvorfor holder vi Paaske 250
64. Det nye Testamente i det indre russiske Polen.......... 251
65. Hvorledes Herrens udvalgte fik et Redskab............ 252
66. Skomageren sagde: „Jeg er en Kongesøn" 254
67. Hosanna, Hosanna 258
68. Traktaten 260
69. Herrens frelsende Magt 262
70. Lyset fra det Høie har besøgt os 265
71. Fra Forargelse til Tro 269
72. En jødisk Moder og hendes Barn i Jerusalem........ 271
73. Hvorledes Jøder kan forklare Salomons Dom........ 272
74. Josef Bernstein som Barn og Mand 274
75. En jødisk Lærd 284
76. Sandheden frigjør 287
77. Fra Mørke til Lys 291
78. En Diakonisse af Israel 296
79. For Jesu Skyld 297
80. Et godt Udfald 299
81. Ridley H. Herschel 300
82. Evangeliets Kraft i Jødemissionen 303
83. Hvem er retfærdig? 306
84. En Jødes merkelige Daabshistorie 307
85. Et merkeligt Vidnesbyrd af 3 Jøder i Amerika........ 308
86. At lide for Jesu Skyld 311
87. En svensk Jødindes Omvendelse 312
88. Jødedrengen og det nye Testamente 314
89. Han vilde ikke 314
90. En troende Jødekvindes alt 315

Nr. Side.
91. A. En eiendommelig Jødemissions Gave, B. Forjættelsen om Kvindens Sæd opfyldt i Jesus af Nazareth.. 316
92. Servatzki den polske Jøde 318
93. En jødisk Yngling 320
94. Elsker du Jesus? 321
95. Revisionisterne 322
96. Nuværende Tegn paa Jødemissionens Fremgang....... 325
97. En fiendtlig Advarsel bliver til Velsignelse 327
98. Den fromme Rabbi 328
99. Enkens Bibel 329
100. Jøderne i New York og vor Jødemissionær Pastor A. H. Gjevre 335

Israels Fremtidsforjættelser.

Hvad bør bevæge os kristne til at arbeide for Israels Frelse?

I.

Kristelig Medlidenhed eller Medynk.

Vi læser i Matt. 9, 35. 36: „Og Jesus gik omkring i alle Stæder og Byer, lærte i deres Synagoger og prædikede Rigets Evangelium og helbredede al Sygdom og al Skrøbelighed iblandt Folket. Men da han saa Folket, **ynkedes** han inderlig over dem, thi de var **forsmægtede og adspredte** som Faar, der ikke har Hyrde." Her staar, at da Jesus gik omkring i alle Stæder og Byer og ved at prædike Rigets Evangelium aabenbarede sig som den lovede Messias, som Hjælperen i den aandelige Nød — og ved at helbrede al Sygdom og al Skrøbelighed blandt Folket hjalp de legemlig nødlidende, — saa **ynkedes han**, da han saa Folket, **inderlig over dem**. Og at det særlig var deres aandelig ulykkelige Tilstand, som rørte ham til Medynk, ser vi deraf, at der staar: Thi de var forsmægtede og adspredte som **Faar**, der **ikke** har **Hyrde**. Saaledes ynkedes Jesus over Jødefolket, da han var her paa Jorden. Fra sit ophøiede Kongesæde ser han endnu paa dette Folk med den samme Medynk. Og han ser, at Jøderne end den Dag idag er forsmægtede og adspredte som Faar, der

ikke har Hyrde. Kristi Sindelag forandres ikke. „Han er igaar og idag den samme, ja til evig Tid.“ Hebr. 13, 8. Er vi sande kristne, da maa vi have „det samme Sindelag, som var i Jesus Kristus“. Fil. 2, 5. Lad os da med Kjærligheds Alvor se paa Jøderne i deres baade borgerlige og særlig aandelige Nød og Elendighed, saaledes som der gives os Adgang til at kunne se Stillingen om ikke med legemlige Øine saa dog gjennem historisk Fremstilling om deres Nødstilstand i et Tidsrum af over 1800 Aar. (Se min Bog om Jøderne og Jødemissionen 1ste Bind, Kap. 1). Og lader os da i kristelig Medlidenhed ynkes saa inderlig over dem, at vi virkelig lader os bevæge til at ville være med og arbeide for at bringe disse saa aandelig forsmægtede Livets Brød og Vand, være med at bringe dette saa aandelig vildfarende, formørkede og forblindede Folk til vor Frelser, Israels sande Hyrde. Jøderne har jo i saa mange hundrede Aar været det mest forhaanede, foragtede, undertrykte, forfulgte og fredløse Folk i hele Verden. (Se min Bog 1ste Bind, 2den Kap.) Hvor liden Medlidenhed og Medynk har ikke Kristenheden vist mod Jøderne i denne lange Tid? Hvor meget er ikke forsømt? Hvor stor er ikke Kristenhedens Synd mod Jøderne?

Eller er det ret og efter Jesu Sind, at de sande kristne, som i Troen eier Jesus som deres Hjertes kjæreste Skat, i hvem de har det evige Liv, hvem de som frigjorte faar tjene som retfærdige, uskyldige og salige Mennesker, han hvis Riges Goder de har og faar nyde saa overflødigt i Ord og Sakrament her i hans Rige og Menighed — lade Jøderne være i deres forsmægtede og adspredte Stilling som Faar uden Hyrde? Har vi Jesu Sind, kan vi ikke uden Medlidenhed og Medynk gaa Jøderne forbi. Da vil Jesu Kjærlighed drive os til at vise vor Medlidenhed og Medynk i Barmhjertighed.

II.

Barmhjertighed.

Jesus formaner jo og siger i Luk. 6, 36: „Derfor være barmhjertige, ligesom ogsaa eders Fader er barmhjertig." Og i Matt. 5, 7 siger han: „Salige er de barmhjertige, thi dem skal vederfares Barmhjertighed." I Rom. 12, 8 formaner Paulus os til at „øve Barmhjertighed med Glæde". Men dersom vi, naar vi faar høre om Jødernes aandelige Nød, at de lever uden Hjertefred og Saligheds Haab, fordi de ikke kjender vor Jesus som deres Frelser og ikke kunne tro paa den, hvem de ikke kjender, — vilde sige: Stakkels dem, de arme Jøder, som har det saa ilde, men vi saa ved Siden af denne Medynk i Ord intet vilde ofre, intet gjøre for, at de kunde faa lære Jesus at kjende som deres sande og eneste Frelser, — hvad vilde det gavne? Hvad Slags Barmhjertighed var det? (Se Jak. 2, 15. 16.) Den, som ikke vil øve Barmhjertighed i virkelig Gjerning, dømmes i Jak. 2, 13 med de Ord: „Der skal gaa en ubarmhjertig Dom over den, som ikke gjør Barmhjertighed." Hvor skrækkeligt, om en stakkels Jøde, som ikke her i Tiden fik høre om Frelsen i Jesus, paa Dommens Dag kom til at træde frem mod en kristen, som ikke i sit Liv her paa Jorden havde bekymret sig om at øve den omtalte Barmhjertighed i Gjerning og vidnede: Du havde Saliggjørelsens Evangelium om ham, hvis Blod renser fra al Synd, og du vilde intet gjøre, forat jeg arme Jøde kunde blive ledet til denne Frelser. Du er Skyld i min Fortabelse. Hvem af os kristne vil vove at udsætte sig for at blive mødt paa Dommens Dag med en saadan Anklage af en Jøde? Nei, lad os heller Kristi Kjærlighed øve Barmhjertighed

ogsaa mod Jøderne med Glæde. Da har vi den Forjættelse af vor Frelser: „De barmhjertige skal vederfares Barmhjertighed." Matt. 5, 7. Og i Jak. 2, 13 heder det: „Barmhjertighed roser sig mod Dommen."

II.

Taknemmelighed.

Jøderne er vore aandelige Velgjørere. „**Saliggjørelsen er kommen fra Jøderne" til alle de Folk i Verden,** som nu udgjør Kristenheden.

„Vor Bibel er af Jøder skreven,
At Jøder altsaa vi modtog
Det Ord, som er os Synd're blevet
Til Liv og Salighed endog.
En Jøde drak Guds Vredes Skaal
Og slukked' for os Helveds Baal.

En fordoms Jøde var den første,
Som Bud om Jesu dyre Blod
Var dem, som mon derefter tørste
Hist i Europa, hvor jo stod
Vor Vugge og hvor Livets Ord
Nu kvæger Synd're syd og nord."

Vi kristne, som nedstammer fra Hedninger, staar i en uhyre stor Taknemmelighedsgjæld til Guds Paktes Folk for de utallige Goder og Gaver, vi har faaet fra dem. Saafremt der paa Jorden gives **en hellig Gjæld,** ret en Nationalgjæld, saa er det denne. Vilde vi vel havt Civilisation, alle borgerlige Goder, Opdragelse, huslig Glæde, Trøst i Livet og Haab i Døden uden Kristendom? Lader os dog indrømme, at denne Bevæggrund, selv om den stod alene, burde være tilstrækkelig til at opmuntre os til at bringe Jøderne Evangeliet. Gud vil, at

vi i Barmhjertighed skal arbeide for, at „**ved den Barmhjertighed, som er os vederfaren, ogsaa de maatte faa Barmhjertighed.**“ Rom. 11, 31.

IV.

Jesu Kristi Befaling.

I Mark. 16, 15 siger Jesus: „Gaar bort i **al Verden** og prædiker Evangelium for **al Skabningen.**“ Det er jo klart, at denne Befaling omfatter **al Skabningen**, d. e. **alle Mennesker i hele Verden**; altsaa gjælder den ogsaa Jøderne. Dette ser vi og af Matt. 24, 14, hvor Jesus siger: „Dette Riges Evangelium skal prædikes i **den hele Verden** til et Vidnesbyrd **for alle Folk**, og da skal Enden komme.“ Naar Jesus siger: **Alle Folk**, saa er og Jøderne medregnede; thi de er **et Folk**, en Nation blandt alle andre Folk og Nationer. Og naar Jesus siger: At Verdens Ende skal komme, naar denne hans Befaling at prædike Evangelium for al Skabningen, for alle Folk i den hele Verden, er bleven fuldbyrdet, saa er det klart, at Jesus har befalet, at Evangeliet uden Stansning og Ophør skal til **alle Tider** prædikes for **alle Folk** i den **hele** Verden **lige til Dommedag.** At Jesus ved sin Befaling først og fremst tænkte paa Jøderne, ser vi af disse hans Ord i Luk. 24, 47: „Omvendelse og Syndernes Forladelse skal prædikes for alle Folk **begyndende fra Jerusalem af**;“ og i Ap. Gj. 1, 8 siger Jesus: „I skulle være mine Vidner baade i **Jerusalem og i hele Judæa og Samaria** og indtil **Jordens Ende.**“ Denne Befaling fulgte Apostlerne. I Ap. Gj. 3, 26 siger Petrus til Jøderne, som havde korsfæstet Herlighedens Herre: „Til **eder** har Gud, da han opreiste sin Søn Jesus, **først** sendt ham for at velsigne **eder.**“

I Rom. 1, 16 siger Paulus: „Kristi Evangelium er en Guds Kraft til Saliggjørelse for **hver** den, som tror, baade for Jøde **først** og for Græker."

Det var Guds Bestemmelse, at Jesus, da han kom, skulde være „til en **Herlighed** for Israels Folk". Men „han kom til sit eget, og hans egne annammede ham ikke". Joh. 1, 11. Derfor sagde Jesus til de Jøder, som ikke vilde komme til ham for at have Livet: „Thi dersom I ikke ville tro, at jeg er Kristus, skulle I **dø i eders Synder**". Men dette er just den samme Dom, som Herren udtalte allerede ved Moses, og som Petrus gjentager i Ap. Gj. 3, 23: „Men det skal ske, hver Sjæl, som ikke hører denne Profet, **skal udryddes af Folket.**" Det er Guds ugjenkaldelige Dom, at **hver** Sjæl, **hver** Synder, som ikke i Naadens Tid vil tro paa Jesus, skal **dø i sin Synd, skal fortabes,** skal ikke se **Livet,** men **Guds Vrede skal blive over ham til evig Tid.** Dermed er dog ikke Befalingen om at gaa ud og prædike Evangeliet i den ganske Verden for alle Folk **ophævet** eller forandret. Den gjælder ligesaameget **nu** som før og skal gjælde, saalænge Verden staar. Befalingen gjælder derfor ogsaa Jøderne. Vil da vi i Troen være Herren lydige, saa maa vi og være med i Arbeidet for Israels Frelse. Derfor siger og Jesus: „Hvo, der har mine Bud og holder dem, **han** er den, som **elsker mig.**" Joh. 14, 21.

V.

Guds Forjættelser.

Da Jøderne havde forkastet Jesus som Guds Søn og deres Frelser, havde dømt ham til Døden, fordi han erklærede sig at være, hvad han ogsaa var, **Kristus Guds Søn,** da de havde raabt: **Korsfest, korsfest** ham, havde **nedbedet**

Guds Dom over sig ved at raabe: „**Hans Blod komme over os og over vore Børn,**“ havde „**korsfæstet Herlighedens Herre**“, — maatte den Straf, Herren havde truet med, komme over dem. Jesus havde jo næst før sin Lidelse og Død, Luk. 21, 23. 24, forudsagt: „Der skal være stor Vrede over **dette Folk.** De skal falde for Sværdets Eg og føres **fangne til alle Hedninger,** og Jerusalem skal nedtrædes.“ Straffen kom, og Adspredelsen blandt **alle Hedninger** **vedvarer endnu.** Dermed er dog ikke Guds Forjættelser til Israel blevne forandrede eller ophævede. Gud har lovet, at naar han, som styrer alt i Verden, har opnaaet sin Hensigt med Straffen og den langvarige Tugtelse, saa vil han forbarme sig over dem og give dem Naade til Omvendelse. Naar Paulus i Rom. 11 taler om Israel som **Nation,** som **Folk,** saa siger han, at de i Vantro stødte an og faldt. Men dette Fald skulde ikke for al **Fremtid** være et Fald til Fortabelse for **hele** Israel; thi i Rom. 11, 11 siger Paulus, at „ved deres Fald er Saliggjørelsen bleven Hedningerne til Del for at vække **hine** til **Nidkjærhed**“. At Saliggjørelsen kom til Hedningerne derved, at de fik høre Frelsens Evangelium og blev bragte til Troen paa Jesus, skulde ved Guds naadefulde Styrelse blive et Middel til at **vække Joderne til Nidkjærhed,** vække hos dem en hellig **Iversyge** efter den Frelse, som havde gjort Hedningerne saa lykkelige, vække hos dem Villighed til at tro paa den Messias, de før havde forkastet. Det er Guds Vilje, at de kristne skal ved sin varme Kjærlighed til Israel og ved et alvorligt Arbeide for deres Frelse vække denne Nidkjærhed, denne Iversyge hos Jøderne. Dette har og Gud nu ladet ske. Saa underligt vil Herren styre det, siger Paulus (Vers 12), at som Jødernes **Fald** (i Vantro og Forhærdelse)

blev Verdens **Rigdom**, og deres **Tab** (ved at forkaste Jesus) blev Hedningernes **Rigdom**, saa skal deres (Jødernes) **Fylde** eller Omvendelse **blive** Verdens Rigdom **i end større Grad**, end deres Fald blev det. Saa naadig vil Herren være, at de vantro Jøder, hvilke Paulus kalder afhugne Grene paa Guds Oljetræ, (hvilke afhugne Grene alle vantro Jøder er den Dag idag) skal, om de ikke bliver ved i Vantro, ved Omvendelse **blive indpodede i deres eget Oljetræ.** Saa forbarmende vil Herren være mod Jøderne, at naar deres Forkastelse blev Verdens Forligelse, saa skal deres **Antagelse** (naar de omvende sig) blive til en saa stor Velsignelse for hele Menneskeheden, — **som „Liv af døde".** Saa naadig vil Herren være mod sit Paktes Folk, at naar Hedningernes Fylde er kommen ind, **„saa skal hele Israel** vorde frelst". Forhærdelsen hviler vel endnu over den store Masse af dem, men Jødemissionen er, Gud være lovet, begyndt. Forhærdelsens Dække er allerede afdraget fra mange Jøders aandelige Øine, og Løftet staar fast, at „naar de omvender sig til Herren, bliver **Dækket borttaget".** 2 Kor. 3, 16.

Herren har lovet de troende Israels Fædre, at han „vil gjøre Misskundhed mod dem indtil **tusinde Led** eller Slegter". 2 Mos. 34, 7; 5 Mos. 7, 9; Ps. 105, 8. Denne Miskundheds Tid varer fremdeles. Fra Abraham til Kristus var der, som Matt. angiver i Kap. 1, **42 Led** eller Slegter. Regner vi en Slegts Levetid til 33 Aar, som nu er antaget som almindelig Regel, saa har der siden Jesu Fødsel til nu i 1898 levet 51½ Slegtled af Jødefolket Altsaa tæller Jøderne fra Abraham til nu **ikke fuldt 94 Led.** Og Herren har lovet: **Jeg vil gjøre Miskundhed mod dem indtil tusinde Led.**

Vi vil endnu omtale en merkelig Forjættelse. I Jer.

31, 10 læser vi: „Hører Herrens Ord, I Folk, og forkynder det paa Øerne i det fjerne og siger: **Han, som adspredte Israel, skal samle det og vogte det som en Hyrde sin Hjord.**“ Herren vil, at alle Folk i Verden, ogsaa vi, skal høre og tage til Hjerte, hvad han her siger. Israels store over 1800 Aar langvarige Adspredelse over hele Verden vedvarer endnu. **Men Samlingen skal følge paa Adspredelsen.** Samlingen skal være en Gjenløsning af dens Haand, som var **sterkere end Israel.** (Vers 11). Ja Jesus, som har gjenløst Israel, er „**mægtig**“ til at samle dem og „**indpode dem i deres eget Olietræ.**“ Da vil han „**vogte dem, som en Hyrde sin Hjord.**“ Da skal „deres Sjæle (Vers 12) være som en vandrig Have, og de skal ikke **vansmægte mere.**“ Da, siger Herren, (V. 25) „vil jeg **kvæge** den mødige Sjæl, og hver vansmægtende Sjæl vil jeg **fylde.**“ Da „vil jeg, siger Herren, (V. 31) ,oprette en ny Pakt med Israels Hus, (V. 33) skrive min Lov i deres Hjerter, være deres Gud, og de skal være mit Folk. Thi jeg vil (V. 34) **forlade deres Misgjerning og ikke mere komme deres Synd ihu.** Da skal de **alle kjende mig,** baade deres smaa og deres store. Naar Paulus i Rom. 11 Kap. taler om Jødernes Omvendelse, saa anfører han ogsaa denne Forjættelse, idet han (Vers 27) siger: „**Dette er min (Guds) Pakt med dem, at jeg borttager deres Synder.**“ Flere af Profeterne, saaledes ogsaa Jer. i nævnte Kap., har og i Guds Navn forkyndt, at Herren ogsaa **vil** samle Jøderne igjen i deres Land.

Men det vigtigste, vi som Deltagere i Arbeidet for Jødernes Frelse er kaldede af Gud til at være med og fremme, er den aandelige Samlen fra al aandelig Vildfarelse

og Adspredelse, Vantro og Forhærdelse, — en samlen ind i Guds Rige, en samlen til og indpoden i Jesus, som ogsaa for Jøderne vil være Sjælens Hyrde og Tilsynsmand.

VI.

Guds Aabenbarelse for Jöderne og Förelse med dem er et stort Guds Under, et Mirakel, et Tegn, og denne Kjendsgjerning bör drive os til at være med i Arbeidet for deres Frelse.

Hele Israels Historie er **en Under-, en Mirakelhistorie.** Lad os først nævne Abrahams Kaldelse og de merkelige Omstændigheder ved Isaks Fødsel. Gud havde sagt til Abraham, 1 Mos. 18, 10: „Jeg vil komme igjen til dig paa denne Tid næste Aar, og se, da skal Sara, din Hustru, have en Søn." Og da han ikke var svag i Troen, saa han ikke hen til sit eget Legeme, som allerede var udlevet, efterdi han var nær 100 Aar gammel, eller til Saras hendøde Moderliv; men han tvilede ikke med Vantro paa Guds Forjættelse, men blev styrket i Troen og gav Gud Ære, fuldkommen vis paa, at det, han havde lovet, var han og mægtig til at gjøre. Rom. 4, 19—21; Omstændighederne ved Isaks Ofring, Befrielsen af Loth og alle de andre, som var tagne tilfagne, hans Bøn for Sodoma, — er store Guds Undere. Guds Forjættelser til Abraham, Isak og Jakob er herlige Aabenbarelser af Guds Frelsesraad. Josefs Stilling i Ægypten, Mose Fødsel og optagen af Vandet, hans Kaldelse, Tegn i Ægypten, Israels Børns Udfrielse af Trældommen, Vandringen gjennem det røde Hav, Guds Dom over Farao og hans Hær, Lovgivningen paa Sinai, Vandringen gjennem Ørkenen, Mannabrødet, Vandet af Klippen, Guds Dom over Korah, Datan og Abiram og deres Bande, Frelsningen fra

de gloende Slangers Bid, hvad der tildrog sig, da Balak hentede Bileam til at forbande Israel, Indførelsen i Kanaans Land af Josva, Gangen over Jordans Flod, Jerikos Indtagelse, Israels Seire over de mægtige hedenske Konger og deres Folk er altsammen saadanne Undere, ved hvilke Israel er blevet et Underfolk. Dette Folks Stilling under Dommerne og Israels Konger, især David, dets Afvigelse fra Herren og de haarde Tugtelser, Gud da sendte, Herrens Vidnesbyrd ved Profeterne, de herlige Forjættelser om Messias, Bortførelsen i Fangenskab, Forløsningen fra Trældommen i Babylon og Jødernes Stilling siden, indtil Jesus kom, Jesu Fødsel, Levnet, Gjerning, Taler, Lidelse, Død, Opstandelse og Himmelfart, ja, alt, der ved Guds Tugt og Kjærlighed vederfores Jøderne, der maa med al Ret bringe os til at betragte dem som Guds **Underfolk** i Verden.

Hvilket Under af Guds Frelsesraad, at Jesus efter sin menneskelige Natur er en Jøde? At Jøderne nu i over 1800 Aar har maattet leve adspredte blandt alle Folk i Verden, er en levende Prædiken om, at **Guds Ord er Sandhed.** Det er ogsaa et Under, at de endnu bestaar som et Folk for sig selv, uagtet næsten alle Folk har foragtet, forfulgt og i stor Mangfoldighed dræbt dem. Et Guds Under er det ogsaa, at de, trods al Adspredelse, Hjemløshed og Forfølgelse saa merkværdig har **formeret** sig, at deres Antal efter de seneste nøiagtigste Undersøgelser nu er 12 Millioner. Hvormange andre endog store og mægtige Folk er ikke saaledes gaaede under i Tidens Strøm, at deres Navne er forsvundne. Men Jøderne har Gud bevaret. Derved er Guds Ord i 4 Mos 23, 9 blevet opfyldt: „Se, det er et Folk, som bor for sig selv, og blandt Hedningefolkene regner det sig ikke.“ Naar Jesus taler om den Straf, som skulde komme over Jøderne som et Folk, en Nation, saa siger han ikke alene i Matt. 23, 36: „San-

delig siger jeg eder, at alt dette skal komme over **denne Slegt,"** men om den Guds Bestemmelse, at Jøderne indtil Verdens Ende skal bestaa som et Folk for sig selv, siger han ogsaa i Matt. 24, 34. 35: „Denne Slegt skal ingenlunde forgaa, førend dette sker altsammen. Himmelen og Jorden skal forgaa, men **mine Ord skal ingenlunde forgaa."** Petrus siger, Ap. Gj. 3, 21, at „det bør ham (Jesus) at indtage Himmelen, indtil alle Ting er blevne gjenoprettede, om hvilke Gud har talt ved sine hellige Profeters Mund fra Verdens Begyndelse af." Saasnart som Jøderne ifølge Petri Raad og Formaning i Ap. Gj. 3, 19: „Fatter et andet Sind og vender om, forat eders Synder maa vorde udslettede, forat Vederkvægelsens Tider maa komme fra Herrens Aasyn", da siger han (Vers 20), at Gud vil **„sende den eder forud forkyndte Jesus Kristus".** Dette vidner Petrus for de Jøder, som havde „slaaet Livets Fyrste ihjæl". Ved Evangeliets Forkyndelse gjennem Jødemissionen vil altsaa Herren, naar Jøderne fatter et andet Sind og vender om, **sende** dem den **forud** forkyndte Jesus Kristus, ham, som var sendt, var kommen, da Petrus talte disse Ord, ham, som de da havde korsfæstet, som da var død, opstanden, faren til Himmelen og havde indtaget Sædet ved Faderens høire.

Ja visselig har Guds Førelser med Jøderne lige fra Abrahams Tid til nu i nær 4000 Aar været **et Guds Under i Verden,** og dette Under skal som paapeget vedblive at bestaa indtil Verdens Ende.

Vi bør da ikke se paa dette Guds Under med Ligegyldighed og Vantro, men vi maa lade det vække os kristne, som af Hjertet tror paa den Gud, „som er underfuld i Raad

og stor i Visdom," Es. 28, 29, og paa den Frelser, hvis Navn er: „Under, Raadgiver, vældig Gud, evig Fader, Fredsfyrste" Es. 9, 6, vække os os til at være med og tjener Herren i Arbeidet for Israels Frelse.

VII.

Gud har sat Jöderne til et Tidernes Tegn.

Lader os da efter Guds Ords Anvisning give Agt derpaa, saa vi kunne blive ret skikkede til at bedømme dette Tegn.

1) Jødernes store Adspredelse, som nu har vedvaret i over 1800 Aar, Guds Truslers nøiagtige Opfyldelse med Hensyn til Straffen og Adspredelsen, deres Bevarelse under denne Dom og Adspredelse, saa at de ikke er blevne udryddede, men meget mere saa merkværdigt har formeret sig, er levende Vidnesbyrd om Guds Ords Sandhed. Derved har Gud sat Israels Folk til **et Tidernes Tegn.**

2) Den merkelige Forandring med deres borgerlige Stilling i det 19de Aarhundrede vidner om, at Gud har givet Folkene i de fleste Europas Lande et kjærlighedsfuldere Syn paa Jøderne, som derfor har faaet større eller mindre borgerlige Rettigheder i saa mange Lande, hvor de før var forfulgte, ofte landsforviste og endog i stor Mangfoldighed myrdede blot, fordi de var Jøder.

3) At en stor Mængde af Jøderne nu har opgivet Troen paa den falske Thalmudlære,*) som de saa krampagtigt har holdt fast ved i nær 2500 Aar er et Tegn paa, at denne falske Lære, som saa væsentlig har fastholdt Mose Dække over deres Øine (2 Kor. 3, 13—15) og i saa særegen

*) Se min Bog om Jøderne og Jødemissionen 1ste Bind, Side 19.

Grad har hindret dem fra at erkjende vor Jesus som den sande Messias, — nu for en stor Del er borttaget. Derved har Gud ved sin Styrelse forberedt Jødernes Omvendelse.

Thi efterat de har opgivet Troen paa Thalmud, saa har de ikke engang det falske Messiashaab længere at trøste sig ved. Derved er de komne ind i Vantroens Fortvilelse. Men ogsaa gjennem denne Fornedrelse vil Herren berede dem til at b ive villigere til at høre og tro Evangeliet om den sande Messias.

4) Siden vor Tids Jødemission begyndte i England i 1809, har der af kristne Samfund været et af Kristi Kjærlighed drevet, voksende Arbeide for Jødernes Frelse. Dette er et Tegn paa og Vidnesbyrd om, at den af Gud lovede Jødeomvendelsestid er **begyndt.** Udbredelsen af det Nyteſtamente er for Tiden det vigtigste Arbeide i Jødemissionen.

Det er her saare merkværdigt, med hvilken Iver Jødemissionsvennerne har arbeidet for at bringe Jøderne det Nyteſtamente i deres eget for dem hellige Sprog, det hebraiske, og ligesaa merkeligt er det, at Jøderne i vor Tid med en før aldeles ukjendt Villighed modtager og læser det Nyteſtamente. Siden 1817 er der ved den protestantiske Jødemission udbredt blandt Jøderne henved 2½ Million Eksemplarer af det gamle og nye Testamente eller Dele af samme.

5) De talrige Jødeomvendelser i vor Tid er et Tegn paa, at Herren har begyndt at opfylde sine Forjættelser om Israels Frelse. Det er en historisk Kjendsgjerning, at der i vor Tid, i det 19de Aarhundrede, er flere Jøder blevne omvendte end i alle de foregaaende Aarhundreder efter Jerusalems Ødelæggelse. Aarlig blir nu over 2000 Jøder omvendte. Ved Jøde-

missionen er siden 1809 mere end 300,000 blevne omvendte til Troen paa Jesus og er ved offentlig Bekjendelse og Modtagelse af den kristne Daab gangne over til den kristne Kirke. Ved Siden deraf er der tusinder af Jøder, som ved Læsning af det Nye Testamente og ved i Hemmelighed af have faaet Undervisning om Frelsen i Jesus er komne til Troen paa vor Frelser. Men den ydre Stilling, at de forfølges af sine Brødre efter Kjødet, ja forbandes af deres egne Forældre og nærmeste Slegtninger, at deres eget Folk negter dem Arbeide, saa de kan tjene sit Brød, har endnu hindret mange saadanne omvendte fra offentlig at bekjende Troen paa Jesus og lade sig døbe. De ligner hine 7000 paa Elias's Tid. Naar disse hemmelig troende Jøder medregnes, er i vor Tid mere end 500,000 Jøder blevne omvendte.

6) Jødernes større Sans for og grundigere studeren af det hebraiske Sprog er et Tegn, som viser, at Gud vil forberede Jøderne til bedre og sandere at forstaa Profeternes Spaadomme om Messias.*) Derved bereder Herren deres Omvendelse; thi jo bedre Kjendskab de faar til det hebraiske Sprog, jo sandere de kan opfatte de af Profeterne i dette Sprog givne Forjættelser, jo villigere de bliver til at læse det Nye Testamente i det dem saa kjære hebraiske Sprog, jo mere bereder Herren dem til at faa se og erkjende, hvad Paulus siger i 2 Kor. 1, 20: „Saamange, som Guds Forjættelser er, saa er de i ham (Kristus) ja og i ham Amen."

*) Da Jøderne var komne tilbage fra det babyloniske Fangenskab, var det hebraiske Sprog ikke længere det almindelige Talesprog blandt dem. Paa Frelserens og Apostlernes Tid talte Jøderne det græske Sprog.

VIII.

Den blandt Jöderne i de sidste Aar nyvakte og voksende Nationalsans er og et Tegn.

Der viser sig især gjennem Zionitbevægelsen en stor Trang hos mangfoldige Jøder til en nærmere national Sammenslutning.*) I Forbindelse med denne Bevægelse, som begyndte i Rusland i 1882, rører der sig hos en Mængde Jøder en ny voksende Længsel efter at kommme tilbage til deres Fædres Land. Indflytningen af Jøder til Palæstina har i de sidste Aar været saa stor, at der nu er 21 jødiske Kolonier i Jødeland, hvor mere end 2000 Jøder i de sidste seks Aar arbeider som Jordbrugere eller Farmere. For 34 Aar siden regnedes Antallet af Jøder, som boede i Jerusalem, til 10,000. Nu bor der over 50,000 Jøder i denne By.

Klimatet i Palæstina har i den sidste Tid **forandret sig.** Landet viser derfor nu Tegn til en større Frugtbarhed end før. Vi ved af den hellige Skrift, at det var Guds Velsignelse, som gjorde, at Landet var saa frugtbart, at det „flød med Melk og Honning". Derfor gav Gud for at fremme denne Frugtbarhed **„tidlig Regn"** og **„sildig Regn".** Men vi ved ogsaa, at naar Herren tugtede dem for deres Ulydighed mod ham, saa tilbageholdt han til sine Tider den frugtbargjørende Regn, som f. Eks. paa Elias's Tid, da der ikke kom Regn i 3½ Aar. I 3 Mos. 26, 3. 4 siger Herren til Israel: „Dersom I vandre i mine Love og tage vare paa mine Bud og holde dem, da vil jeg give **Regn i sin Tid,** og Jorden skal give sin **Grøde."** I 5 Mos. 11, 14. 15 siger Herren: „Dersom

*) Se min Bog om Jøderne og Jødemissionen 1ste Bind, Side 22—25.

I er lydige mod mine Bud, som jeg byder eder idag, saa I elske Herren, eders Gud, og tjene ham af hele eders Hjerte og af hele eders Sjæl, da vil jeg give eders Land Regn i sin Tid, **tidlig Regn** og **sildig Regn**, og — — — du skal æde og blive mæt."

Siden Jødernes Adspredelse efter Jerusalems Forstyrrelse har Guds Forbandelse nu snart i 2000 Aar hvilet over Jødeland, som i denne lange Tid ikke har faaet **sildig Regn.** Jødeland har i denne lange Tid mere lignet en Ørken end et frugtbart Land. Arkidiakon Blythe, som af den engelske Regjering blev ansat som protestantisk Biskop i Jerusalem i 1886, gav for et Aar siden den merkelige Beretning, at nu havde Gud sendt sildig Regn igjen i Jødeland. Dette maa minde os om, at som Gud har lovet at give Israel Naade til Omvendelse, saa har han og lovet, at han da vil velsigne Jødeland med ny Frugtbarhed.

Vi sagde ovenfor*), at det vigtigste, vi som Deltagere i Arbeidet for Israels Frelse er kaldede af Gud til at være med og fremme, er Jødernes aandelig samlen ind i Guds Rige, hvor Jesus er Frelsens Konge. Men vi kan dog ikke undlade at omtale, at vi i det Gamle Testamente ogsaa finder merkelige Forjættelser om, at Gud vil samle Jøderne tilbage til deres Fædres Land fra alle Lande i hele Verden, hvorhen Herren efter Jerusalems Forstyrrelse har adspredt dem. Vistnok er for vor Troserkjendelse Jødernes aandelige samlen til Guds Rige ved Omvendelse til Gud og Tro paa Jesus det vigtigste. Men i hellig Ærbødighed for Gud og hans Ord vil vi dog ogsaa lade Guds Forjættelser om Jødernes tilbagevenden til Kanaan og om Landets fornyede Frugtbarhed

*) Se Slutningen af V.

staa uantastet. Vi finder Guds Løfter om den nævnte tilbagevenden saa klare, at vi ikke kan forstaa dem anderledes, end som Ordene lyder, ligesom vi og finder saadanne Udtryk i disse Forjættelser, som efter Sammenhængen med Nødvendighed peger paa Fremtiden.

Guds Løfter om denne Sag er væsentlig disse:

1) Hos Jer. Kap. 31, 23 og 24 læser vi: „Saa siger Herren, Herskarernes Gud, Israels Gud: Endnu skal man sige dette Ord i Judas Land og i dets Stæder, naar jeg gjør Ende paa deres Fangenskab: Herren velsigne dig, du Retfærdigheds Bolig, du hellige Bjerg! Og Juda og alle dets Stæder skulle tilhobe bo deri som **Agerdyrkere** og som de, der **drage om med Hjorden.**"

2) Es. 43, 5. 6: „**Fra Osten** vil jeg (Herren) lade din Afkom komme, og fra **Vesten** vil jeg samle dig. Jeg vil sige til **Norden:** Giv hid, og til **Sønden:** Hold ikke tilbage, lad mine Sønner komme fra det **fjerne** og mine Døtre **fra Jordens Ende.**"

3) Hos Ez. 36, 8–10 siger Herren: „I Israels Bjerge, I skulle udskyde eders Grene og bære eders Frugt **for** mit **Folk Israel;** thi det er nær ved at komme. Thi se, jeg vil til eder, og jeg vil vende mig til eder, og I skulle vorde dyrkede og tilsaaede. Og jeg vil **bringe** mange Mennesker paa **eder, hele Israels Hus,** og Stæderne skulle blive **beboede** og Ruinerne **opbyggede.**"

Se ogsaa Es. 62, 4 og 5 om Landet, som Israel skal tage tilegte.

4) Ez. 36, 24: „Og jeg vil tage eder (Jøderne) fra Folkene og samle eder fra **alle Landene,** og jeg vil lade eder komme til eders Land."

5) Ved Moses siger Herren i 5 Mos. 30, 1—4: „Og det skal ske, naar alle disse Ting kommer over dig, Velsignelsen og Forbandelsen, som jeg har forelagt dig, og du igjen tager det til Hjerte blandt **alle de Folk**, til hvilke Herren din Gud har drevet dig bort, og du omvender dig til Herren din Gud og hører hans Røst, — — — da skal Herren din Gud gjøre Ende paa dit Fangenskab og forbarme sig over dig, og han skal atter **samle** dig fra **alle de Folk**, til hvilke Herren din Gud havde adspredt dig. Om end dine fordrevne er ved **Himmelens Ende**, skal Herren din Gud **samle** dig **derfra** og **hente** dig **derfra**."

6) Hos Profeten Amos siger Herren Kap. 9, 9: „Thi se, jeg byder og lader ryste Israels Hus blandt **alle Folkeslag**, ligesom man ryster med et Sold." Denne Rystelse blandt alle Folkeslag gjælder unegtelig særlig den sidste, lange, store Adspredelse, som nu har vedvaret i over 1800 Aar, under hvilken Jøderne er blevne rystede og adspredte blandt alle Folkeslag, ligesom man ryster med et Sold. Efterat dette er skeet, siger Herren ved samme Profet i Kap. 9, 14. 15. 16: „Og jeg vil gjøre Ende paa mit Folks Fangenskab, og de skal **opbygge ødelagde Stæder og bo der** — — og opdyrke Haver og æde deres Frugt. Og jeg vil **plante** dem i deres Land, og de **skulle ikke mere oprykkes af sit Land**, som jeg har givet dem, siger Herren din Gud."

7) Jer. 29, 14: „Jeg vil lade mig finde af eder, siger Herren, og jeg vil gjøre Ende paa eders Fangenskab og **samle** eder, fra **alle de Folk og alle de Stæder**, hvor jeg har drevet eder hen, siger Herren, og jeg vil føre eder tilbage til **det Sted, hvorfra jeg førte eder bort**."

I det Gamle Testamentes Tid var Jøderne ikke nogen

Gang bortførte blandt **alle** Jordens Folkeslag. Vel har Forjættelserne om at samle dem for en Del faaet sin Opfyldelse ved Tilbagevendelsen fra Fangenskabet i Babylon. Men de anførte Forjættelser er af et **videre** Omfang. Da Jøderne nu er adspredte blandt **alle** Jordens Folkeslag, over hele Verden, saa tilhører disse Forjættelser om, at Gud vil samle Israel tilbage til Kanaan fra **alle Jordens Folkeslag** i sin videste Udstrækning Nutiden og **Fremtiden.** Zionitbevægelsen i vor Tid er saa merkværdig, at den vel maa ansees som et Tegn paa, at Gud gjennem denne Bevægelse vil fremme Jødernes samlen i Kanaan. De tre sidste Dage af August Maaned 1897 holdtes en Zionitkongres i Bazel i Sweitz. Delegater fra alle Verdens Lande var samlede der. En merkelig Enighed aabenbarede sig i alt, hvad der blev forhandlet. Denne Bevægelse har en tredobbelt Grund: En **national,** en commercial (Handelbevægelse) og en **religios.** Kongressen blev aabnet ved at vælge Dr. Theodore Herzl til Præsident og Dr. Max Nordau til Vicepræsident. En Komite paa 23 Jøder fra forskjellige Lande valgtes for at samle et Fond paa 50 Millioner Dollars. Komiteens Hovedsæde skal være Wien. Et fornødent Antal Jøder vil straks blive sendte til Palæstina for at gjøre de nødvendige Forberedelser; Veie vil blive udlagde og oparbeidede Broer og Jernbaner vil blive byggede, Elvene vil blive regulerede, Telegrafer lagte, — alt efter Hovedkomiteens Plan. En Kommission blev valgt for at oprette et Universitet i Jerusalem. Der er saa mange Rigjøder, som er enige i denne Plans Udførelse, at Kongressen ikke var i mindste Tvil om, at den valgte Komite skulde faa indsamle alle de Penge, som behøvedes baade til at kjøbe Palæstina af den tyrkiske Regjering og til alt, hvortil Penge ellers behøvedes for at realisere den udlagte Plan. De Dele af Jødeland, hvor de 21 Kolonier siden 1891 er oprettede, er

allerede paa Forhaand kjøbte til Fordel for de 2000 Jøder, som nu arbeider som Farmere paa disse Kolonier. En enkelt Rigjøde har alt udbetalt over en Million Dollars til Hjælp for disse fattige Jøder, som dyrker Jorden i Jødeland, ja der udbetales endog ugentlig en bestemt liden Pengesum til de Jøder, som er saa fattige, at de endnu ikke kan hjælpe sig selv. Denne Bevægelse er saa merkværdig, at vi finder os berettiget til at anse den som et Tidens Tegn. Derved mindes vi om Herrens Ord hos Prof. Jer. i Kap. 32, 15 43. 44: „Endnu skal der **kjøbes Huse og Marker og Vingaarde** i dette Land. Marker skal **kjøbes i dette Land.** — — **Marker** skal man **kjøbe** for Penge og skrive i Kjøbebrev og forsegle og tage Vidner derpaa i Benjamins Land og i Jerusalems Omegn og i Judas Stæder, baade i Stæderne i **Bjerglandet** og i Stæderne i **Lavlandet** og i Stæderne i **Sydlandet;** thi jeg vil gjøre Ende paa deres Fangenskab, siger Herren."

Marker er alt **indkjøbt**, og den af Jødekongressen nu fattede Beslutning at kjøbe hele Landet med dets Bjerge og Dale og Stæder vil i videste Udstrækning bringe denne Forjættelse i Opfyldelse.

Den tyrkiske Sultan har ikke alene lovet at sælge Palæstina til Jøderne, men og lovet at give en Sum Penge, som skal regnes med i den Sum, som Jøderne skal betale ham for Landet. Verdens Stormagter har og samtykket i, at denne Handel kommer istand.

Om hvorledes Jøderne vil være i Arbeide og Virksomhed, efterat de er komne tilbage til deres Fædres Land, kan følgende Herrens Ord anføres:

1) Amos 9, 14: „Og jeg vil gjøre Ende paa mit Folks, Israels Fangenskab, og de skal **opbygge** ødelagte Stæ-

der og bo der, og — — **opdyrke Haver** og æde deres Frugt."

2) Es. 58, 12: „Og Sønner af dig skulle **opbygge**, hvad der har ligget øde **fra gammel Tid**; Grundvolde, som har ligget hen fra Slegt til Slegt, skal du **gjenreise**, og man skal kalde dig **Murbruds Tilmurer, Istandsætter** af Stier til **Bosættelse.**"

3) Es. 61, 4: „Og de skulle **opbygge**, hvad der er ødelagt i **ældgammel Tid**, hvad der har været ødelagt fra **de første Slegter** skulle de **gjenopreise**, og de skulle **forny** ødelagte Stæder, hvad der har ligget øde fra Slegt til Slegt."

4) Es. 65, 21: „Og de skulle **bygge** Huse og bo i dem og **plante** Vingaarde og **æde** deres Frugt."

Stæder i Jødeland havde ikke, da Jøderne vendte tilbage fra Babylon, ligget øde **fra de første Slegter af Israel.** Thi de første Slegter af Israel var, før Ødelæggelsen baade af Israel og Juda Riger, Abrahams og Isaks **nærmeste** Slegter. Og naar det heder: **Opbygge**, hvad der har ligget øde fra **gammel Tid**, og: Fra **ældgammel Tid**, og: fra Slegt til Slegt, saa passer det kun paa, hvad der har ligget øde fra Slegt til Slegt efter Jerusalems Forstyrrelse, en Tid af 1828 Aar, og hvad der har ligget øde saalænge, maa vel med Rette kaldes **gammel** og **ældgammel Tid.** Derfor er Løfterne om Landets fornyede Bebyggelse og de øde Stæders Fornyelse **en Fremtids Forjættelse** og derfor ogsaa et **Tidens Tegn.**

Det bør ogsaa erindres, at Israel har endnu aldrig fuldt ud besiddet det Land, Gud har lovet dem, og Palæstina kan fremdeles siges at være det „forjættede Land". Dets Grænser beskrives af Herren i 1 Mos. 15, 18; Ez. 47, 13—20 og 48, 1. Dr. Keith, Forfatter af Evidences of

Prophecy, har givet os Resultaterne af sine personlige Efterforskninger og Opmaalinger i sin Bog, kaldet „Israels Land", ifølge hvilken det forjættede Lands Udstrækning er 300,000 Kvadratmile.

Den vantro Voltaire siges at have spottet over 2 Mos. 3, 8, hvor Gud siger, at han vil bringe Israel ind i „e t g o d t o g v i d t L a n d", og sagt, at Jødernes Gud maatte have været en liden Gud, siden han ikke gav dem et Land større end Wales i England. Men dette er just de vantro Spotteres Vis, idet de finder det en taknemmelig Opgave at latterliggjøre Ting, hvortil de har meget lidet Kjendskab. Nei det forjættede Land er tvertimod to og en halv Gang saa stort som Storbritanien og Irland. Og alligevel giver kristne, som ikke tror paa Israels fremtidige Gjenindsættelse i hele det Land, som Gud har lovet dem, i Virkeligheden Guds Fiender Anledning til at spotte; thi hvis Israel ikke skal besidde Landet i Fremtiden, vil Guds høitidelige Løfte, hvorpaa han har givet sin Ed, blive uopfyldt. (1 Mos. 15, 8–18.*)

Det ser ud til efter Jer. 30, 4—7; Ez. 22, 17—22 og Zak. 14, 1. 2; 13, 8. 9, at der paa Israels Tilbagevenden til Forjættelsens Land, naar de faar tage Landet i Eie (Jer. 30, 3), vil komme en Trængselens Tid, en Ildprøve over dette Folk. Men Herren vil frelse dem ud af Trængselen, Jer. 30, 8. Da skal de tjene Herren sin Gud, Jer. 30, 9. Da vil en gjennemgaaende Omvendelse indtræde, saaledes som Herren har sagt hos Ez. 36, 24—28. Da vil Herren give dem et nyt Hjerte og en ny Aand inden i dem, borttage Stenhjertet og give dem et Kjødhjerte. Da skal de være Guds Folk og han vil være deres Gud.

---

*) David Barron i hans Bog: „Det jødiske Spørgsmaal", Side 13, 14.

Da skal de ikke mere oprykkes af det Land, Herren har givet dem (Amos 9, 14. 15.)

Ja lader os da som kristne tro Guds Forjættelser til Israel og glæde os over, at det skal ske, at efter den Adspredelse, som har vedvaret i saa mange Dage - over 1800 Aar, — „skal Israels Børn vende om og søge Herren sin Gud, og David (Jesus) sin Konge, og bævende skulle de komme til Herren og til hans Goder i de sidste Dage" (Hos. 3, 4. 5). Da opretter Herren Riget igjen for Israel (Ap. Gj. 1, 6). Da opfyldes ogsaa Luk. 1, 33.

IX.

Endelig bör Guds Löfte om, at han vil velsigne dem, som i Kjærlighed arbeider for Israels Frelse, være en vigtig Bevæggrund for os til at deltage i dette Arbeide.

Til Abraham sagde Gud, 1 Mos. 12, 3: „Og jeg vil velsigne dem, som velsigner dig, og den, som forbander dig, vil jeg forbande." Da Isak i Herrens Navn velsignede Jakob (1 Mos. 27, 29), sagde han: Hvo, der forbander dig, være forbandet, og hvo, der velsigner dig, være velsignet. Og i 4 Mos. 24, 9 læser vi, at da Bileam var kaldet af Balak til at forbande Israel, maatte han udtale, hvad Herren vilde have sagt om sit Folk, derfor maatte han i Herrens Navn sige: „Den, som velsigner dig (Israel), være velsignet, og den, som forbander dig, være forbandet." Saalænge Verden staar, gjælder da ogsaa disse Herrens Ord: „Den, som velsigner Israel, skal være velsignet." Den bedste Maade at velsigne Israel paa er, at hjælpe til med at føre og lede dem til Jesus, til Troen paa ham. Hvad mere og bedre skal vi kunne ønske som Frugt for os selv end Guds Velsignelse? Alle Jødemissionsvenner har sporet denne Guds Velsignelse. Det er ogsaa

bleven kjendeligt, at en særdeles Guds Velsignelse er kommen over de enkelte kristne, som har ofret sig til at være Jødemissionærer, som har ofret sig til at være Zions Glædesbud, som, idet de har prædiket Jesus for Jøderne, har sagt til Juda Stæder: „Se, der er eders Gud." Es. 40, 9. Enhver blandt os, som da ønsker at blive delagtige i den her omtalte Velsignelse, han arbeide med Iver i Tro og Kjærlighed for Israels Frelse, da skal han ganske vist blive velsignet; thi Guds Løfte staar fast: Den, som velsigner Israel, skal blive velsignet. Beder du i Troen flittigt om Israels Frelse, om Jødemissionens Fremme, da skal Bønnens Velsignelse og en rigeligere Aandens Udgydelse komme tilbage over dig selv. Ofrer du villigt og rigeligt efter din Evne Kjærligheds gaver til Jødemissionens Fremme, af dit Arbeids Frugt eller af din Grødes Frugt, da skal Velsignelsen komme over dig efter Jesu Ord i Luk. 6, 38: „Giver, saa skal eder gives." Dine Missionsgaver skal ikke gjøre dig fattigere, men du skal faa mere igjen, end du har givet, hvis du af Hjertet tror Jesu Ord: „Et godt knuget, rystet og overflødigt Maal skal de give i eders Skjød.' Ja det er Herren velbehageligt at velsigne os i Arbeidet for Guds Riges Fremme. Derfor siger Paulus i 2 Kor. 9, 8. 10: Gud er mægtig til at lade al Naade rigelig tilflyde eder, forat I i alle Ting altid maa have alt, hvad i behøver, og have rigelig til al god Gjerning. Den som giver Sædemanden Sæd til at saa og Brød til at æde, skal og give eder Sæd og formere den og forøge eders Retfærdigheds (Godgjørenheds) Frugter.

Saa lader os da i vore Bønner for Israels Omvendelse i Ydelsen af Kjærlighedsgaver til Jødemissionens Fremme ikke slutte, ikke give hverken Gud eller os selv nogen Ro, „indtil han grunder Jerusalem, og indtil han gjør det til Pris paa Jorden" (Es. 61, 6. 7). Gud vil opfylde sine Forjættelser. Da skal man kalde dem (Jøderne) „det hellige Folk, Herrens gjenløste, og dig (Jerusalem) skal man kalde den søgte den Stad, som ikke er forladt" (Es. 61, 12).

X.

Israels Opreisning.

(Af Missionsemissær O. Waldeland).

Den 19de Januar 1865 — altsaa for nær 36 Aar siden — holdt jeg denne Prædiken ved Aarsmødet for Kristianssands Jødemissionsforening i Norge. Jeg var den Gang Emissær for den norske Hedningemission i Norge.

Det Herrens Ord, vi i denne Andagtsstund vil ved Guds Naade samle os om, er Amos Profetiebogs 9, 8—15. Der taler Herren saaledes:

„Se, den Herre Herres Øine ser paa et syndigt Rige, og jeg vil udsletet det fra at være paa Jorden; dog vil jeg ikke plat udslette Jakobs Hus, siger Herren.

Thi se, jeg befaler det, og vil lade Israels Hus fare hid og did iblandt alle Hedningerne, som Kornet farer hid og did i Soldet, og der skal ikke falde et lidet Korn til Jorden.

Alle Syndere af mit Folk skulle dø ved Sværdet, de, som siger: Ulykken skal ikke naa os eller komme os tilforn.

Paa den samme Dag vil jeg opreise Davids den faldne Hytte, og jeg vil tilmure dens Revner og opreise det nedbrudte derpaa, og bygge den som i gamle Dage;

paa det de skulle besidde det overblevne af Edom og alle Hedningerne, som er kaldte efter mit Navn, siger Herren, som gjør dette.

Se Dage kommer, siger Herren, at Plogmanden skal naa Høstmanden, og den, som træder Vindruer, skal naa den, som langsomt udkaster Sæden, og Bjergene skulle dryppe med Most, og alle Høiene flyde.

Og jeg vil omvende mit Folks Israels Fængsel, og de skulle bygge de ødelagte Stæder og bo der, og plante Vingaarde og drikke Vin af dem, og de skulle opdyrke Haver og æde Frugt af dem.

Og jeg vil plante dem i deres Land, og de skulle ikke ydermere oprykkes af deres Land, som jeg haver givet dem, siger Herren din Gud."

I hele dette Kapitel taler Herren om, at han baade er retfærdig og barmhjertig. Han vidner saaledes om sig selv, for at de, for hvem han vidner, skal lære ham at kjende saadan som han er. Ved at vidne om sin Retfærdighed vil han advare alle de ugudelige. De skal betænke, at han er en Gud, som ikke lader sig spotte. De, som opsætter sig mod Herren, skal vide, hvad der venter dem. Guds retfærdige Dom og Straf maa komme over alle, alle hans Ords og Naades Foragtere. Og denne Dom og Straf kan ingen af hans Fiender undfly; thi han siger selv (V. 2—4): „Om de end kunde grave sig ned i Helvede, skal han dog finde dem; om de end opfare til Himmelen, vil han dog kaste dem ned derfra. Om de end skjulte sig paa Havets Bund, saa vil jeg dog der befale Slangen, at den skal bide dem. Om de end gik i Fængsel for deres Fienders Ansigt, saa vil jeg dog derfra befale Sværdet, at det skal ihjelslaa dem; og jeg vil sætte mine Øine paa dem til det onde og ikke til det gode." Saa vis og uundgaaelig skal Herrens Straf være over alle ugudelige. De skal paa ingen Maade kunne undfly. „Thi naar den Herre Sebaot rører ved Jorden, da maa den smelte" (V. 5). Naar han udrækker sin straffende Haand, kan intet bestaa for ham. O, at alle vantroende vilde tage dette til Hjerte!

Herren minder i det 6te Vers om, at han har denne Magt til at straffe; thi „han er den, som bygger sine høie

Sale i Himmelen og grundfæster sin Klynge paa Jorden, som kalder ad Vandene i Havet og udøser dem ovenpaa Jorden. Herren er hans Navn."

Først og fremst vidner nu Herren for Israels Børn om sin Retfærdighed.

Men Herren taler ikke blot om sin Retfærdighed, han taler tillige om sin store Barmhjertighed. Og denne hans Tale gjælder nærmest Israels Folk. Efter at have sagt: „Jeg vil udslette et syndigt Rige fra at være paa Jorden," knytter han straks dertil den Forjættelse: „Dog vil jeg ikke plat udslette Jakobs Hus." Altsaa: han maa vistnok straffe dem, men midt under Udførelsen af Straffen vil han lade sin Barmhjertighed aabenbares paa den Maade, at han „ikke plat vil udslette Jakobs Hus." Med andre Ord: han vil ei udslette hele Folket, saa at der ikke længer skal være et Jakobs Hus, ei længer findes Jøder paa Jorden. Der skal blive en Levning, en Rest af Folket, af Jakobs Hus tilbage, siger han.

Da vi i denne Stund er samlede her i Kristianssand til et Møde i Jødemissionen, saa vil vi under Bøn om hans Velsignelse nærmere betragte, hvad Herren her taler ved Profeten Amos om sit Folk Israel.

Vi vil heraf faa se:

1. At Herren aabenbarer sin Retfærdighed, Barmhjertighed og Sanddruhed i den Straf, som han lader komme over Israel.

2. At naar han har opnaaet sin Hensigt med Straffen, vender han sig til dette Folk med sin Naade, opreiser og frelser det og velsigner det baade aandelig og legemlig.

3. At der skal tilflyde alle Hedninger en Velsignelse, som Frugt af, at han har forbarmet sig over Israel.

Straffen over Israel beskriver Herren selv med de Ord:

„Thi se, jeg befaler det, og vil lade Israels Hus fare hid og did blandt alle Hedninger, som Kornet i Soldet, og der skal ikke falde et lidet Korn til Jorden. Alle Syndere af mit Folk skal dø ved Sværdet, de, som sige: Ulykken skal ikke naa os eller komme os tilforn."

Den her omtalte Straf kom i fuldt Maal over Israel ved Jerusalems Ødelæggelse, og denne Straffens Tid vedvarer endnu og har vedvaret i næsten 1900 Aar. Blandt alle Hedninger har Jøderne maattet fare hid og did som Kornet i Soldet. Sværd og Straffedomme og Undertrykkelse og Foragt har i al den lange Tid stedse fulgt dem. De har ingen borgerlig Frihed og Selvstændighed havt, saaledes som andre Folk paa Jorden. De har intet Sted havt, hvor de kunde samle sig og bo og bygge, som et andet Folk. De har ei havt noget Hjem eller Fædreneland. De har været saa foragtede, at det endog er blevet et Spottenavn at sige til nogen: „Du er en Jøde." De har været saa forfulgte, at de, som kaldes kristne, til sine Tider endog mente at gjøre Gud en Tjeneste ved at dræbe dette arme Folk. Ja, det skal aldrig negtes, at Straffen over Jøderne har været baade forfærdelig haard og langvarig. Men der ser vi, hvad det betyder, at Gud er retfærdig.

Gud udvalgte Jøderne paa en besynderlig Maade til sit Eiendomsfolk. Som sit Paktes Folk beviste han dem synderlig Naade. Han gav dem Kanaans deilige Land til Eiendom, et Land, saa frugtbart, at det flød med Melk og Honning. Han gav dem sin Lov paa Sinai og aabenbarede dem sin Vilje ved sin Tjener Moses. Han beskyttede dem som en Øiesten i sit eget Øie, tugtede og straffede dem vel for deres Ulydighed, men forbarmede sig atter over dem, frelste dem fra deres Fiender og velsignede dem. Sit Ord lod han lyde for dem, advarende, formanende og deiligt trø-

stende ved sine Profeter, som og i alt rigere og rigere Fylde forkyndte dem de allerede til Abraham givne Forjættelser om ham, i hvem „alle Jordens Slegter skulde velsignes". Intet Folk paa Jorden blev af Gud saaledes benaadet som dette Folk, i og ved hvem Gud vilde have sit Navn herliggjort over al Jorden. I Tidens Fylde kom Jesus. Saaledes opfyldtes de til Fædrene ved Profeterne givne Forjættelser. En særdeles Naade vederfores dette Folk derved, at Jesus efter Kjødet, efter sin menneskelige Natur var Jøde. Men en langt større Naade vederfores dem derved, at Frelseren kom først til dem, kom for at blive „en Herlighed for sit Folk Israel". Dette havde Herren forud forkyndt Israel. Og hvor burde de da ei have glædet sig, naar Frelseren kom. Hvor burde de ikke med Glæde have taget imod ham, som kom for at frelse dem fra alle deres Synder. Nøiagtigt havde Gud ladet vidne, at han skulde fødes af Davids næsten uddøde Kongeslegt, af en Jomfru i Betlehem, og at dette skulde ske, naar Septeret var veget fra Juda. Og hvad sker? Da Septeret var veget fra Juda, og Herodes den Store af Esau Slegt var bleven Konge over Jøderne, da fødtes Jesus, som det var lovet, i Betlehem af en Jomfru. Gud vilde tillige, at det skulde blive aabenbaret, at han var kommen. Hyrderne ved Betlehem fik Budskab derom fra Himmelen, og fik selv se Barnet, saa de kunde forkynde igjen til andre, at Frelseren var født. Vise fra Østerland lod Gud træde frem i selve Hovedstaden og spørge efter Jødekongen, som var født. Gud vilde, at dette skulde vække Opsigt, og det vakte ogsaa saadan Opsigt, at Kongen „blev forfærdet og al Jerusalem med ham". Paa selve Kongens Foranstaltning maatte Presterne, ifølge Profetens Spaadom, give det rigtige Svar, at Fødestedet skulde være Betlehem. Saaledes skulde Folket ogsaa faa

vide, at Jesus var kommen. I Templet træder Anna og Simeon frem, tager Barnet paa sine Arme og ved den Helligaands Kraft vidner de om Jesus „til alle, som ventede Forløsning i Jerusalem". Tolv Aar gammel træder han selv frem blandt Lærerne i Jerusalem og forbauser dem med sin guddommelige Visdom.

Som Jesu Forløber fremtræder Johannes den Døber og prædiker i Ørkenen. Han skulde vække Opsigt. Og han vakte ogsaa en saadan Opsigt, at „Jerusalem og det ganske Judæa og alt Landet omkring Jordan kom til ham". Nu lød Bodens Prædiken kraftig fra hans Mund, og i Jordan døbte han dem, som Bodens Prædiken fik gaa til Hjerte, og som bekjendte deres Synder. Gud styrede det ogsaa saaledes, at Johannes baade for Prester og Leviter skulde faa vidne, hvem han selv var, og da vidnede han, at han ikke var Kristus, men at han skulde berede Veien for ham, hvis Røst han skulde være. Ja, han vidnede: „Der kommer en efter mig, som har været før mig, hvis Skorem jeg ikke er værdig at opløse." Han pegede paa ham og sagde: „Se det Guds Lam, som bærer al Verdens Synd."

Saaledes vilde Gud, at Jøderne skulde vækkes og beredes til at tage imod sin Frelser.

Men Jøderne vilde ei lade sig berede til at tage imod ham. De forargede sig paa ham, som de spottende kaldte Tømmermandens Søn af Nazareth. Og uagtet han, da han fremtraadte, viste med guddommelige Ord og Gjerninger, at han var Guds Søn og Verdens Frelser, var den, om hvem Profeterne havde spaaet, Englene sjunget, Hyrderne talt, de vise eftersspurgt, og for hvem Johannes havde beredt Veien, saa vilde de dog ikke tro paa ham. Folket med deres Øverster lagde Raad op mod hans Liv, og de fik til-

slut maget det saa, at de fik korsfæstet Herlighedens Herre, og saaledes blev de hans „Forrædere og Mordere". Og de tog sig det ikke mere nær, at de forgreb sig paa Herlighedens Herre, end at de i gruelig Letsindighed raabte: „Hans Blod komme over os og over vore Børn."

Som Jesu Vidner fremtraadte Apostlerne med den Helligaands Kraft og Salvelse, og efter Guds Raad prædikede de først for Jøderne Omvendelse og Syndernes Forladelse i Jesu Navn. De vidnede for Jøderne: „Hver den, som vil paakalde hans Navn, skal frelses, men hver den, som ikke vil høre denne Profet, skal udryddes af Folket." De vidnede for Israel: „Eder og eders Børn hører Forjættelsen til; thi til eder har Gud, der han opreiste sin Søn Jesum, først sendt ham, for at velsigne eder, idet hver af eder vender sig fra sin Ondskab." De vidnede: „Der er slet ikke Frelse i nogen anden, og der er heller ikke et andet Navn under Himmelen givet blandt Menneskene, ved hvilket det bør os at blive frelste." — „Saa være det eder vitterligt, I Mænd, Brødre! at ved ham kundgjøres eder Syndernes Forladelse; og fra alt, hvorfra I ikke kunne vorde retfærdiggjorte ved Mose Lov, retfærdiggjøres ved ham enhver, som tror." Derfor formanede de Israel saa inderlig og sagde: „Fatter et andet Sind og vender om, at eders Synder maa vorde udslettede, paa det Vederkvægelsens Tider maa komme fra Herrens Aasyn."

Men det var kun nogle af den store Mængde, der vilde lade sig frelse. Mængden forargede sig baade paa Jesum og paa det Livets Evangelium om ham, som Apostlerne forkyndte. Derfor vidnede Paulus og Barnabas i Herrens Navn til Jøderne og sagde: „Det var fornødent, at Guds Ord skulde først tales for eder, men fordi I forskyde Guds Raad eder selv angaaende og agte eder selv ikke værdige

til det evige Liv, se saa vende vi os til Hedningerne." Jøderne forskjød altsaa Jesus, de forskjød Frelsen i ham. Derfor maatte Dommen komme over dem. Hans Blod maatte komme til Straf over Naadens Foragtere. Kjære Venner! lad os tage dette alvorlig til Hjerte; thi hvad der skede med Israel, det er skrevet til et advarende Eksempel. Du vantroende Sjæl, du gjerrige, utugtige, vellystige, vredagtige, du Hykler og Navnkristen, du, som bestandig beraaber dig paa Troen og Jesu Forening, men ikke afstaar fra Synd og Uretfærdighed, du, som foragter saa stor en Frelse og Salighed, som tilbydes i Kristo — hvorledes vil du undfly Guds Vredes Domme? Se til de vantroende Israeliter, de kunde ikke undfly Guds Dom. Og du, som lever i Synd og Ubodfærdighed, i Vantro og Verdenskjærlighed, du skal heller ikke kunne undfly. Du maa dog betænke, at Gud ei lader sig spotte, betænke, at naar „du foragter Guds Godheds og Langmodigheds og Taalmodigheds Rigdom", som vil lede dig til Omvendelse, saa „samler du dig selv Vrede paa Vredens og Guds retfærdige Doms Aabenbarelsesdag", naar han kommer „med Ildslue at give Hevn over dem, som ei har villet være hans Evangelium lydige, hvilke derfor maa lide Straf, en evig Fortabelse borte fra Herrens Ansigt og fra hans Magts Herlighed". Ja, du ubenaadede, paa hvem Guds Langmodighed endnu venter, o, forhærd ikke dit Hjerte, betænk, betænk, „at dersom Gud ikke sparede de naturlige Grene (Jøderne), men afhuggede dem paa Grund af deres Vantro, saa skal han ei heller spare dig, om du bliver ved i Vantro; thi da maa og skal du og afhugges; thi hvert Træ, som ikke bærer god Frugt, skal afhugges og kastes i Ilden. Men det er forfærdeligt saaledes at falde i den levende Guds Hænder!"

„Israels Hus," siger Herren, „skal fare hid og did blandt alle Hedninger, som Kornet farer hid og did i Soldet, og der skal ikke falde et lidet Korn til Jorden." Man sæller jo Korn i et Sold for at rense det, ikke for at bortkaste det gode, som har Kjerne i sig. Det er kun Avnerne og det kjerneløse, der ei duer hverken til Næring eller Sæd, som skal bortkastes. Jo bedre et Kornsold er, og jo mere øvet hans Haand er, som fører Soldet, des bedre og nøiagtigere vil Renselsen af Kornet blive. Saa ryster han Soldet, for at Avnerne og det kjerneløse Korn skal fare gjennem Soldet, falde til Jorden og blive bortskaffet som unyttigt, men han passer imidlertid vel paa, at intet Korn med Kjerne skal tabes, at ikke en eneste Kjernesten skal tilligemed Avnerne falde til Jorden.

Se! netop saaledes gjør Herren med Israel. Han lader dem fare hid og did blandt alle Hedninger, og derved sæller han dem ved Trængsel og Nød, ved Tugt og Straf, som Korn i Soldet. Alle Syndere, alle gjenstridige og trodsige Sjæle af sit Folk behandler han som Avner, som kjerneløst Korn; thi dem lader han fare gjennem sit Sold som noget, der maa bortkastes, medens han paa den anden Side passer saa nøie paa, at end ikke en liden Kjernesten skal falde til Jorden. Medens Gud saaledes lader Jøderne fare hid og did blandt alle Hedninger, medens han fører sine retfærdige Straffedomme over dem, hvilke Straffedomme rammer alle vantroende Jøder til Forkastelse og Fortabelse, saa at de farer bort som Avner, og faar af Guds Retfærdighed den Dom, som er betegnet ved de Herrens Ord: „Avnerne skal han opbrænde med uslukkelig Ild," saa er dog Guds Hovedformaal dette, at han efter sin Barmhjertigheds Rigdom vil, som i et Sold, udskille, rense og for sig bevare hvert eneste Korn,

som har Kjerne, saa at der end ikke skal falde et lidet Korn til Jorden. Med disse Kjernestene har Gud en besynderlig Bestemmelse, og i denne Bestemmelse kommer Guds Naade og Barmhjertighed tilsyne paa en saadan uendelig herlig Maade, at vi maa forstumme. Jeg vilde fremstille og skildre denne Naadens uendelige Rigdom, denne Hemmelighed. Men, Herre, hvad skal jeg sige! Det er uendelig mere end jeg kan fatte, og det overgaar alt, hvad min svage Tunge kan udtale. I dyb Ydmyghed bøier jeg mig i Støvet for dig, o Gud, og udraaber med Paulus: „Hvo har kjendt dit Sind, hvo var din Raadgiver? O! Rigdoms Dyb baade paa Guds Visdom og Kundskab!"

Hvad er da disse Korn eller Kjernestene i Israel, som Herren vil bevare for sig endog midt under de største Straffedomme, hvad er de for noget? Og hvad er Herrens Bestemmelse med dem? Kun Guds Ord kan give os et rigtigt Svar. Lader os da høre og tage til Hjerte.

Apostelen Paulus siger i Rom. 9, 6—8: „Ikke alle de, som nedstammer fra Israel, er Israel. Ei heller er alle Abrahams Børn, fordi de er Abrahams Afkom; men der er skrevet: Afkom skal fremkaldes dig i Isak; det er: ikke de samme, som er Børn efter Kjødet, er Guds Børn; men Forjættelsens Børn regnes ham til Afkom." Og i Gal. 3, 6. 7. 29 siger han: „Abraham troede Gud og det blev regnet ham til Retfærdighed. Erkjender altsaa, at de, som holde sig til Troen, disse er Abrahams Børn. Og er I i Kristi, da er I jo Abrahams Afkom og Arvinger efter Forjættelsen." Og i Gal. 4, 28 siger Paulus om de Jøder, som troede: „Men vi, Brødre! er Forjættelsens Børn, som Isak var." Og i Rom. 2, 28. 29 siger han: „Ikke den, som i det udvortes er Jøde, er derfor Jøde, ei heller er den Omskjærelse, som sker udvortes paa Kjødet; derfor Omskjærelse,

men den, som i det indvortes er Jøde, og Hjertets Omskjærelse i Aanden, ikke efter Bogstaven." Af disse Vidnesbyrd ser vi klart, at Kornene eller Kjernestenene, som Herren bevarer for sig, er de Jøder, som tror paa Kristum. De og ingen andre er det sande Israel. Og disse er det, Herren kalder s i t F o l k. Og om dem siger Paulus i Rom. 11, 2: „Gud haver ikke forskudt sit Folk, hvilke han forud kjendte." „Som han forud kjendte." Det betyder baade de Jøder, som Gud til enhver Tid kjendte som sine, fordi de troede paa ham, og dem, som han kjendte e f t e r s i n e g e n V i d e n, før de endnu var født, kjendte dem som saadanne, at han vidste, at de vilde lade sig skjænke Naade til at tro paa hans Navn.

Og lige fra Abrahams Dage og indtil nu har der været et sandt Israel til. Der har været Forjættelsens Børn paa Jorden af det jødiske Folk. Den Guds Profet Elias var saa forfærdet over Ugudeligheden paa sin Tid, at han mente, at kun han alene var tilbage som en troende Israelit. Men Herren sagde nei. Ogsaa da havde Herren levnet eller bevaret for sig et sandt Israel af 7000, som ikke havde bøiet Knæ for Baal. Om nu Israels Børns Tal er som Havets Sand, og om end Mangfoldigheden maa fortabes formedelst deres Vantro, saa skal dog til alle Tider iblandt Jøderne være et sandt Israel, en troende Flok, som Esaias kalder Levningen, der skal frelses. Og nu vidner Paulus i Rom. 11, 5 for sin og alle følgende Tiders vedkommende med disse merkværdige Ord: „Saaledes er da og i den nærværende Tid en Levning efter Naadens Udvælgelse bleven tilbage." „Efter Naadens Udvælgelse", siger Paulus, „er denne Levning bleven tilbage." Altsaa er det ei paa Grund af nogen Gjerning, Værdighed eller Fortjeneste; thi

„dersom det var af Gjerning, saa blev Naaden ikke mere Naade".

Saa er det da Naade, en fri Guds Naadegave, at han udvalgte Abrahams Afkom til sit Folk, blot Naade, at han ved og gjennem dette Folk vil herliggjøre sit Navn over al Jorden, Naade, blot Naade, at han har givet Jøderne besynderlige og herlige Forjættelser. Ja, en forunderlig Naade er det, at Gud netop derfor har ladet, lader og fremdeles vil lade en Levning af Jødefolket efter denne Naadens Udvælgelse blive tilbage, idet han til enhver Tid lader der være et sandt Israel, en Hob troende Israeliter, paa hvem han kan faa anvende de til Israel givne Forjættelser, og som netop, fordi de tror, er Forjættelsens Børn. Saa har Gud gjort, saa gjør han og vil fremdeles gjøre med dette Folk, „paa det at Guds Beslutning efter Udvælgelsen skal staa fast, ikke ved Gjerninger, men ved ham, som kaldte; thi Naadegaverne og sit Kald til Israel fortryder han ikke." Denne „Levning efter Naadens Udvælgelse" eller dette sande Israel, disse Forjættelsens Børn, er og i en anden Forstand de Korn og Kjernestene, som Gud bestandig passer saaledes paa, at ikke et eneste Korn falder til Jorden. Denne Levning er nemlig Kornene i Betydning af Sæd. Derom vidner Paulus i Rom. 9, 29: „Dersom den Herre Sebaot ikke havde levnet os Sæd eller Afkom, da var vi blevne som Sodoma og var blevne lig med Gomora." Men nu aabenbarer Guds Naade sig ikke alene deri, at han til alle Tider bevarer denne Sæd og disse Kjernekorn for sig, og saaledes bestandig lader der være blandt Jøderne en Levning efter Naadens Udvælgelse, men det er og efter hans Naades Raadslutning, at denne Sæd, disse Korn, skal bære en herlig Frugt. Denne Frugt er Jøde-

folkets Omvendelse og den derpaa følgende aandelige Velsignelse for alle Hedninger.

Og dersom vi nu tror, hvad Herren har forjættet om sit Folk, og i Troens Kjærlighed længes efter Forjættelsens Opfyldelse, saa maatte vi vel inderlig længes efter, at denne Sæd jo før jo heller maatte faa bære den omtalte Frugt. Og Gud vil, at vi skal gjøre noget, for at denne Tid kan faa komme jo før jo heller. Gud vil, at vi skal arbeide med Alvor for Hedningernes Omvendelse; for at Hedningernes Fylde kan komme ind. Vi ved ikke, naar denne Hedningernes Fylde er kommen; men vil vi Jødernes Omvendelse, vil vi, at Forjættelserne til dem skal blive opfyldte, saa maa vi netop arbeide for Hedningernes Omvendelse med det Formaal for Øie, at denne Hedningernes Fylde maa faa komme snart; thi „saa skal det ganske Israel frelses“, siger Paulus. Har vi da virkelig Jødernes Omvendelse for Øie ved vort Arbeide for Hedningemissionen, saa maa vi og lade det være os magtpaaliggende, at vi, inden Hedningernes Fylde kommer ind, tager os af Israels Børn med al den Omsorg og Kjærlighed, som Gud maatte forlene. Dette har man for Øie ved Jødemissionen. Den i vor By (Kristianssand) stiftede Forening for Jødemissionen, som i Aften holder sit Aarsmøde, vil ogsaa dette. Og Gud vil netop, at de troende kristne skal bede inderligt til Herren om Jødernes Omvendelse, skal bære Omsorg for at bringe Jøderne det nye Testamente, og med inderlig Kjærligheds Omsorg søge at føre dem til Erkjendelse om, at Jesus af Nazareth er den sande Messias, Guds Søn og Verdens Frelser. Ja, med den sande Jesu Kjærlighed bør de kristne søge at overbevise dem om, at alle messianske Forjættelser i det gamle Testamente er opfyldte paa

Jesus af Nazareth, han, som er det nye Testamentes Midler.

Ved denne de kristnes Omsorg for Jøderne vil Gud vande sine Furer overflødig, saa at den hellige Sæd skal faa slaa Rødder under sig og bære Frugt over sig (2 Kong. 19, 30). Og denne Frugt er allerede synlig; thi Israels Omvendelse er begyndt og de kristnes Velvilje mod dem og Omsorg for deres Frelse velsigner Gud, saa at Jødernes Hjerter bliver mere og mere bøiede til Herren og villige til at annamme Jesus i Troen. Thi denne de kristnes Omsorg for Jødernes Frelse vil Gud benytte som et Middel i sin Haand, hvorved han vil „vække dem til Nidkjærhed,“ saa at de omvender sig til Herren. Vi skylder Jøderne at sørge for deres Frelse; thi dersom vi vil være taknemmelige for al Guds Naades Rigdom mod os, da maa vi sandelig ogsaa vise denne Taknemmelighed mod Israel ved at arbeide for deres Frelse; thi fra dem har vi ved Guds Barmhjertighed faaet alt det aandelige gode, vi har. Ligesom Jøderne har været et Middel i Guds Haand til at bringe os Guds Ord og Guds Frelse, saa skal vi og være et Middel i Guds Haand til med Jesu Kjærlighed at bevæge dem til at antage den ifølge Forjættelserne dem tilhørende Frelse. O, Gud, hvilken Naade, du derved beviser os! Men forlad, forlad, at der er gjort saa lidet, forlad, at der er saa faa kristne, som ret har troet, hvad du selv har vidnet om Israels Frelse.

Det er altsaa ikke derfor, vi skal tage os af Jødernes Omvendelse, forat der skal blive en Levning blandt dem efter Naadens Udvælgelse, blive et Kjernekorn, en aandelig Sæd blandt dem, en Flok af troende; thi det er der og har der altid været efter Guds Ord; men derfor skal vi antage

os dem, forat denne Sæd saaledes kan faa udvikle sig og bære Frugt, at Israel, Jødefolket som en saare, saare stor Hær kan faa komme til Omvendelse og blive frelst. Denne Israels Omvendelse beskriver Herren i vor Tekst med de Ord: „Paa den samme Dag vil jeg opreise Davids den faldne Hytte, og jeg vil gjerde Revnerne paa dem og opreise det nedbrudte derpaa, og bygge den som i gamle Dage.“ Disse Ord gjengives i Ap. Gj. 15, 26 saaledes: „Derefter vil jeg komme tilbage og igjen opbygge Davids nedfaldne Paulun, og det nedbrudte deraf vil jeg atter opbygge og oprette igjen.“ Vi maa først agte paa Ordene for at kunne fatte Betydningen. Hytte eller Paulun er det samme som Telt eller Tabernakel. I 2 Mos. 36 læser vi, hvorledes Herren befalede Moses at lade arbeide Tabernaklet eller Paulunet efter den Lignelse, som Herren viste ham paa Bjerget. Og i Kap. 40 kalder Herren selv dette Tabernakel Forsamlingens Paulun. Det bestod i 3 Afdelinger: Det Allerhelligste, hvori Paktens Ark stod, det Hellige, hvor den syvarmede Lysestage, Lamper, Røgelseofferets Guldalter, Brændofferets Alter og Skuebrødbordet og flere Ting stod, og Forgaarden. Og da Moses havde opreist og ordnet alt, da skjulte en Sky Forsamlingens Paulun og Herrens Herlighed fyldte Tabernaklet. I dette Forsamlingens Paulun skulde de ved Salvelse indviede Prester forrette Prestedømmet i Israel, forrette Gudstjenesten, hvis fornemste Del var Ofringen. Da nu Gudstjenesten forrettedes i Paulunet, saa betegner ogsaa Paulun det samme som Gudstjenesten. Men Gudstjenesten i Israel var allerherligst paa Davids Dage. Derom vidner noksom de deilige Davids Salmer, som Guds troende Menighed paa Davids Dage under Strengeleg istemte til Herrens Pris. Da lovede man Herren i Menighedens Forsamling. Da var en Dag

i Guds Forgaarde bedre end ellers tusinde. Saaledes blomstrede Guds Rige i Israel allerherligst paa Davids Dage, og da var det allermest Sandhed for Gud med Israels Gudstjeneste og Gudsdyrkelse.

Ved Ordene „Davids Paulun" betegnes netop det paa Davids Dage, formedelst den sande Gudstjeneste og Gudsdyrkelse, blomstrende Israel. Og med den aandelige Herlighed fulgte ogsaa udvortes Kraft og Velstand, saa at Israel tillige i borgerlig Henseende var allersterkest og kraftigst paa Davids Tid. Men Israels Folk vendte sig mere og mere bort fra Herren, og i samme Grad, som Forværvelsen voxste, saa forfaldt Davids Paulun mere og mere. Og som den sædelige Fordærvelse tiltog, saa svandt ogsaa Folkets udvortes borgerlige Kraft mere og mere, indtil Israel maatte gaa i Fangenskab til Assyrien, Juda i Fangenskab til Babylon. Vel blev der en Opreisning af Paulunet efter det babyloniske Fangenskab, og en endnu langt herligere Opreisning, da Jesus kom, men det kom dog paa langt nær ikke tilbage hverken til den aandelige eller borgerlige Herlighed med Israel, som paa Davids Dage. Og da Israels Folk forkastede Guds Søn, saa maatte Davids Paulun synke endnu mere i Grus. De maatte fare hid og did blandt alle Hedninger som Kornet i Soldet. De har i mange Dage, ja, snart i 1900 Aar maatte være uden Konge, uden Livkjortel og Ypperstepreſt, og i al denne Tid har de intet Paulun havt, ingen Gudstjeneste. Men saa skal det ikke altid være; „thi jeg," siger Herren, „vil opreise Davids nedfaldne Paulun, og jeg vil atter opbygge det nedbrudte som i gamle Dage."

Som vi har seet af det foregaaende, har denne Forjættelse en dobbelt Betydning: 1) tales her om en aandelig Opreisning, saaledes at Guds Rige skal blive saa herligt

i Israel ved Jødernes Omvendelse, og Gudstjenesten og Gudsdyrkelsen af de omvendte Jøder blive saa aandelig og sand og ret for Gud, at det med Hensyn til Fortiden ikke skal kunne sammenlignes med noget andet end Davids Dage. 2) om en borgerlig Opreisning, saaledes at Gud, naar Jøderne har omvendt sig, vil velsigne dem timelig, at ogsaa den udvortes Kraft og Velstand skal blive som paa Davids Dage. Derfor siger Herren i vor Tekst: Se de Dage kommer, at Plogmanden skal naa Høstmanden, og den, som træder Vindruer, skal naa den, som langsomt sanker Sæden, og Bjergene skal dryppe med Most og alle Høiene flyde. Saaledes vil Herren velsigne de omvendte Jøder, naar de er komne tilbage til Jødeland, med Landets Frugtbarhed. Videre siger Herren: „Jeg vil omvende mit Folks Fængsel, og de skal bygge de ødelagte Steder og bo der, og plante Vingaarde og drikke Vin af dem; og de skal gjøre Haver og æde Frugt af dem. Og jeg vil plante dem i deres Land, og de skal ikke ydermere oprykkes af deres Land, som jeg haver givet dem, sagde Herren din Gud." Nu maa det være os klart, at disse Forjættelser endnu ikke er opfyldte; thi Herrens Ord lyder jo saa, at han vil opreise Davids faldne Paulun, og plante dem i deres Land, og lover dem saa, at de „ikke ydermere skal oprykkes af deres Land". Og hvad Herren, som er sanddru, lover, det holder han visselig. Derfor vil vi fryde og glæde os over denne Guds Godhed mod Israel, og ved Omsorg for deres Omvendelse bede om Guds Forjættelses Opfyldelse.

Men nu er ogsaa det noget merkværdigt, at naar Gud efter sine Forjættelser faar udøse sin Godhed over Israel, saa skal derved og en stor Velsignelse tilflyde alle Hedninger. Derom heder det i vor Tekst saaledes: „Paa det de

skal besidde det overblevne af Edom, og alle Hedningerne, som er kaldede efter mit Navn, siger Herren, som gjør dette." I Ap. Gj. 15, 27 gjengives disse Herrens Ord saaledes: „Paa det de øvrige af Menneskene skulle søge Herren, og alle Hedningerne, over hvilke mit Navn er nævnet, siger Herren, som gjør alle disse Ting." Meningen er: Derfor vil Herren forbarme sig over Israel, paa det de øvrige af Menneskene og alle Hedningerne skulle komme til at søge ham. Herren vil altsaa udøse sin Naades Rigdom over alle Hedninger formedelst Israel. Dette er hans Plan, hans guddommelige Naades Raadslutning. Men nu kan han ikke faa udøse denne sin Naades Rigdom over alle Hedninger, førend han har faaet omvendt Israel. Men saa skal Israels Opreisning og Omvendelse saameget mere blive Hedningernes Rigdom, end deres Fald før blev det, siger Paulus, „som Liv af døde". Da vil Gud benytte de omvendte Jøder som et Middel i sin Haand til Guds Riges Udbredelse blandt alle Hedninger. Hvilken stor Betydning har saa ikke Jødernes Omvendelse.

O Gud, hvilken Naades Rigdom! O Rigdoms Dyb baade paa Guds Visdom og Kundskab! hvor uransagelige er hans Domme og hans Veie usporlige. Thi hvo har kjendt Herrens Sind eller hvo var hans Raadgiver? Eller hvo gav ham først, at det igjen skulde betales ham? Thi af ham og ved ham og til ham er alle Ting; ham være Ære i Evighed! Amen.

XI.

Efterskrift og Oversigt.

Naar Gud faar opfylde, hvad der i foranstaaende Prædiken er fremholdt efter Herrens Ord i Amos 9, 8—15,

da opfyldes ogsaa Herrens Ord til Profeten Zakarias i hans Bogs 37te Kapitel.

Herren viste ham i et Syn en Dal fuld af døde Ben og forklarer selv for Profeten Betydningen deraf med de Ord: „Disse Ben er hele Israels Hus;" det vil sige: hele Jødenationen betegnet som et Folk. Og Herren sagde: „I tørre Ben, hører Herrens Ord! Saa siger den Herre, Herre til disse Ben: Se, jeg lader Aand komme i eder, og I skulle vorde levende." Og atter siger Herren til Profeten: „Profeter: Saa siger den Herre, Herre: Kom, o Aand, fra de fire Vinde og blæs paa disse ihjelslagne, at de maa vorde levende." Og Profeten spaaede, som Herren havde befalet ham. „Og Aanden kom i dem, og de blev levende og stod op paa sine Fødder, en saare, saare stor Hær. Vi maa vist tro, at naar Guds Aand ved de kristnes hellige Arbeide for Israels Frelse og ved de troende Jøders nidkjære Arbeide for deres Brødres Saliggjørelse — mere og mere faar blæse paa disse døde Ben, — denne efter de nyeste Oplysninger store Hær af mere end 11 Millioner vantroende aandelig døde Jøder, da skal det ske efter Herrens Ord, at de til Livet i Gud ved Troen paa Jesus omvendte Jøder skal blive en saare, saare stor Hær. Herren siger ogsaa i samme Kap. hos Zakarias: „Og jeg vil give min Aand i eder, og I skal vorde levende og jeg vil bosætte eder i eders Land, og I skal kjende, at jeg, Herren, har talt og vil gjøre det, siger Herren."

Efter de nyeste Oplysninger og Beregninger, skal der nu ved Slutningen af det 19de Aarhundrede være omkring 12 Millioner Jøder adspredte over hele Jordens Kreds.

Om Jødemissionen i de nu forløbne 19 Aarhundreder læs min Bog om „Jøderne og Jødemissionen".

Det 19de Aarhundredes Jødemission begyndte med Stiftelsen af Londoner Jødemissionsselskabet i Aaret 1809. Altsaa er vor Tids Jødemission nu ved Aarhundredets Slutning 91 Aar gammel. I vor Tid er der ved Jødemissionen mellem 250 til 300 Tusinde Jøder blevne omvendte og komne til Troen paa Jesus og er tillige ved den hellige Daab blevne optagne i den kristne Kirke. Ved Evangeliets Forkyndelse, ved troende kristnes og omvendte Jøder Liv i Jesu Kjærlighed ligeoverfor Jøder og ikke mindst ved den store Udbredelse af det nye Testamente blandt Jøder skal desuden ligesaa mange Tusinde Jøder være komne til Sandhedens Erkjendelse om, at Jesus af Nazaret er deres Frelser og Saliggjører, om end disse ikke endnu har ladet sig døbe.

Saa har da det 19de Aarhundredes Jødemission baaret den velsignede Frugt, at omtrent 500,000 Jøder er blevne omvendte og er komne til Livet i Gud.

Men tænk saa, hvilken saare, saare stor Hær, der endnu er af vantroende Jøder, tænk, over 11 Millioner!

Herren har ogsaa lovet, at han ved Befrieren fra Zion, vil „afvende Ugudeligheden fra Jakob". Es. 59, 20. Og Paulus benyttede Herrens Ord som et guddommeligt Bevis paa, at Jøderne skal komme til Omvendelse, saaledes forstaaet, at „hele Israel skal vorde frelst."

Pauli Ord i Rom. 11, 25. 26 lyder saaledes: „Forhærdelse er for en Del kommen over Israel, indtil Hedningernes Fylde er gaaet ind, og saa skal hele Israel vorde frelst, som skrevet er (Es. 59, 20): „Befrieren skal komme fra Zion og afvende Ugudeligheder fra Jakob." Befrieren er Messias, Jesus Kristus, Guds Søn. Han kom

1. fra Zion, idet han efter sin menneskelige Natur var Abrahams og Davids Søn — en Jøde.

2. Han kom til Zion. Det gik til, som spaaet i Es. 62, 11 og Sak. 9, 9: „Din Konge kommer til dig, Zions Datter.“ Men da han kom til sit eget, saa annammede hans egne ham ikke (Joh. 1, 11).

Saa maatte Dommen komme over Jøderne. Derfor vidner Paulus i Ap. Gj. 13, 46: „Det var fornødent, at Guds Ord først skulde tales til eder; men fordi I forsmaa Guds Raad eder selv angaaende, og ikke agte eder selv værdige til det evige Liv, se, saa vende vi os til Hedningerne. Saa var det dernæst Guds Vilje, at naar vi kristne af Hedninger havde faaet Saliggjørelsen fra Jøderne, vi da igjen skulde arbeide for Israels Frelse, for at, som Paulus siger i Rom. 11, 31 „ved den Barmhjertighed, som er os vederfaren ogsaa de maa faa Barmhjertighed.“

3. Ved de kristnes og de troende Jøders Omsorg for Israels Frelse vil Herren „afvende Ugudeligheden fra Jakob.“ Vi maa dog forstaa, at Herren ved Ordene: Afvende Ugudeligheden fra Jakob betegner Jødernes Omvendelse. Thi Herren kan jo ikke faa afvende Ugudeligheden fra et Folk, uden at det omvender sig. Og at Paulus ved Ordene: „Hele Israel skal vore frelst“, mener Jødernes Omvendelse, sees af hans Anførsel i Rom. 11, 27 af Herrens Ord i Jer. 31, 33: „Jeg borttager deres Synder.“ Herren kan jo ikke faa borttage nogens Synder uden Omvendelse til Gud og Tro paa den Herre Jesus. Thi saa staar der i Ap. Gj. 10, 43: „Denne (Jesus) give alle Profeterne det Vidnesbyrd, at hver den, som tror paa ham, skal faa Syndernes Forladelse ved hans Navn.“ At der saaledes ved Ordene: „Afvende Ugudeligheder fra Jakob“ og „borttage deres Synder“, menes Jødernes Omvendelse og Frelse ved Troen paa Jesus, er aldeles sikkert.

Hvorledes afvender da Herren Ugudeligheder og borttager Synder?

Saaledes som Herren selv siger i Es. 55, 7: „Den ugudelige forlade sin Vei og den uretfærdige sine Tanker og omvende sig til Herren, saa skal han forbarme sig over ham, og til vor Gud, thi han skal mangfoldig forlade."

Den store Mangfoldighed af over 11 Millioner Jøder lever endnu i den Ugudelighed, at mangfoldige af dem

1) tro, at Jesus er en falsk Messias, som de derfor forbander. Ja, det gaar endog saavidt, beretter Bladet „Christianbote" fra det würtembergske Franken, at naar en Jøde dør i sin Jødetro, saa lægges paa hans Begravelsesdag, beretter i nævnte Blad en kristen Prestekone, som var Øien- og Ørenvidne dertil, en Sten i Ligkisten med de Ord: „Se, der har du Stenen! Naar du kommer ned paa den grønne Eng, og du ser Nazaræeren, saa kast den paa ham."

2) En Mængde af Jøder (Reformjøder) tror ikke, at der skal komme nogen personlig Messias; men de venter paa en Messiastid af Kundskab, Lykke og Fred. Deres Messias er Friheden; „vi, det jødiske Folk, er Messias". "Vi haaber," siger de, „paa ingen anden Messias end vor Frihed."

3) Og et stort Antal Jøder tror ikke længer paa nogen personlig Gud. De vil blive lykkelige ved en religionsløs Moral.

Og alle vantro Jøders Uretfærdigheds Tanker gaar i den Retning, at de mener ved egne Gjerninger at kunne gjøre sig retfærdige for Gud.

Skal da Guds Forjættelser om, at han vil afvende Ugudeligheden fra Jakob, borttage deres Synder, levendegjøre de i Dødningedalen hjelslagne, frelse Israel, da maa det ske, og kan kun ske ved Jødernes Omvendelse, saaledes,

at de ved Troen paa Jesus kommer til Livet i Gud og faar Syndernes Forladelse.

Maatte nu flere og flere af os norske Lutheranere komme til ret at erkjende, hvad Gud har lovet angaaende Jødernes Omvendelse. Og lad os ikke tvile paa, at saamange som Guds Forjættelser er, saa er de i ham (Kristo), ja, og i ham, Amen, Gud til Ære ved os (2 Kor. 1, 20).

Vi glæder os i Troens Forvisning om, at hvad Herren har lovet, skal ske.

Der er nu over 400 Jødemissionærer i Virksomhed, og blandt disse er der flere omvendte Jøder, af Levningen efter Naadens Udvælgelse. Og de troende Jøder, som er Jødemissionærer, er vel blandt de bedste Vidner om Jesus for Israel.

Der er nu i de sidste 60 a 70 Aar ved vor Tids Jødemission bleven udbredt dels af hele Bibelen, dels af hele Nytestamentet og dels af enkelte Dele af det nye Testamente omtrent to og en halv Million Eksemplarer. Vor Missionær Meyerson har i Syd-Rusland udbredt over 138 Tusind Eksemplarer.

Desuden er der udbredt blandt Jøderne en Mangfoldighed af ypperlig gode Smaaskrifter eller Traktater. Før sin Død havde vor Missionær P. Werber givet bort over 100,000 Eksemplarer af en af ham forfattet og i Jargonsproget trykt ypperlig liden Bog: „Israels største Profet“.

Dette Resultat af Jødemissionen i vor Tid maa storlig opmuntre os til fortsat og forøget Iver i Arbeidet for Israels Frelse.

Lad Herrens Ord i Es. 62, 6. 7 faa drive os dertil. Herren siger: „Giver eder ingen Ro og giver ei ham (Herren) nogen Ro, indtil han grunder Jerusalem, og indtil han gjør det til Pris paa Jorden.“

Gjerningen er Herrens, og han vil selv være med og gjøre sin Gjerning ogsaa ved os. Han siger selv i Es. 62, 1: „Jeg vil ikke tie, jeg vil ikke være stille indtil dets (Zions, Jerusalems, Israels) Retfærdighed gaar frem som Straaleglans og dets Frelse som et Blus, der brænder."

„Har du en Skilling tilovers, min Ven,
Saa giv den for Israels Frelse hen;
Men har du intet uden Bønner,
Saa spar dem ei for Jakobs Sønner."

Anden Del.

---

1. Den kostelige Perle.

„Ingen kan komme til mig, uden Faderen, som mig udsendte, faar draget ham." Joh. 6, 44.

Denne Faderens Dragelse til Sønnen erfarer vi, Gud ske Lov, siger vor Jødemissonær Gurland, ikke sjelden i Jødemissionen til Bestyrkelse i vor Tro. Saa beretter Gurland følgende:

Joseph B., 53 Aar gammel, Juveler, med Hustru og 6 Børn, levede tidligere i Petersburg, og var ganske velstaaende, men bekymrede sig overhovedet ikke om Religion, og i hans Hjem var intet at merke hverken til Jødedom eller Kristendom. B.s Religion var i aarevis, som han selv fortæller, den Morallærdom: „Gjør ret og sky ingen." Han troede ogsaa, at han kunde gjøre ret og vedblivende leve uden Frygt som dygtig Forretningsmand. Hans Specialitet som Forretningsmand var at kjøbe og sælge egte Perler, og han gjaldt som Autoritet i denne Henseende. Paa en Reise til Moskau blev hele hans Skat af Perler stjaalet fra ham, og al Efterspørgsel var frugtesløs. Trøstesløs over dette tunge Tab vendte han hjem. Hustruens og Børnenes Jammer var stor, da han forklarede for dem, at han var ruineret og maatte sælge alt for at tilfredsstille Kreditorerne, hvorved han vilde blive bragt til Betlerstaven.

Vi lader ham nu selv fortælle videre:

„Jeg befandt mig i en fortvilet Stemning, uden Mid-

ler, uden Haab, uden Trøst og uden Fremtidsudsigter; thi jeg havde jo ingen anden Gud end „Mammon" og ingen anden Hjælper end mit eget „jeg". Guden „Mammon" var frastjaalet mig, og mit eget „jeg" var knækket. Uden Spændkraft, uden Livslyst og Livsmod sad jeg ofte i timevis og sturede. Alle Slags Tanker, der snart anklagede og snart forsvarede hinanden, krydsede min Hjerne — et øde „Tohuva bohu" (Kaos), saa at Livskjede og Tanker paa Selvmord bemægtigede sig min arme Sjæl; jeg stod ved Afgrundens Rand. Jeg vilde bede; men det var, som om tusinde Djævle med Haanlatter sagde til mig: „Til hvem vil du bede?" Da kom der en Dag en fornem Dame af Petersburg-Aristokratiet til mig og ønskede et Perlesmykke. „Hermed kan jeg desværre ikke længere tjene Dem," svarede jeg, „da mine skjønne Perler og dermed al min Eiendom er stjaalet fra mig." Damen hørte med Deltagelse min Lidelseshistorie og sagde: „Kjære B., Deres Tab er vistnok tungt, og jeg beklager af ganske Hjerte, at De er saa trøstesløs; men dette Tab kunde dog blive Dem til en stor Vinding, om De vilde gjøre, som hin Kjøbmand, „hvilken, der han fandt en meget kostelig Perle, gik bort og solgte alt det, han havde og kjøbte den samme"." Forundret spurgte jeg, hvem denne Kjøbmand var, og hvilken kostelig Perle han dog havde fundet, for hvilken han hengav alt. „Dette og meget mere kan De erfare," svarede Damen, „om De vil læse i den Bog, som jeg saa gjerne vil give Dem," og dermed overrakte hun mig et russisk Nyteſtamente. Jeg modtog Bogen med Tak og lovede at læse den opmerksomt igjennem. Damen understrøg Stedet i Matt. 13, 45—46 og lovede atter at besøge mig.

For mig var det som for en skibbruden, der i dagevis

har kjæmpet med Vind og Bølger, Hunger og Tørst og pludselig kommer til et dækket Bord og en frisk Vandkilde. For første Gang smagte jeg Livsens Brød og Evangeliets livgivende Vand og samtidig begyndte jeg ogsaa at læse og forstaa det gamle Testamente. En ny Verden aabnede sig for mig. Ud af tusinde aldrig før anede Kilder fløb nu Trøst og Kraft for min syge Sjæl. Hvor oplivende og trøsterig blev mig nu den 23de Salme, da jeg havde fundet den gode Hyrde, der ledede mig hen til Hvilens Vande og førte mig paa Retfærdigheds Stier, og om jeg end nu skulde vandre i Dødsskyggens Dal, saa behøvede jeg ikke at frygte for nogen Ulykke: han vilde være med mig, hans Kjæp og Stav vilde trøste mig!

Da den gode Dame efter nogle Dages Forløb besøgte mig igjen, gik jeg hende jublende imøde med de Ord: „Ja Amen, jeg har fundet den kostelige Perle! De, naadige Frue, er min reddende Engel, De har reddet min Sjæl fra Fordærvelse, hvorledes skal jeg takke Dem derfor?"

Gjennem denne troende Kristenkvinde blev B. indført blandt en Kreds af fromme kristne, hvor han lærte at kjende bedende kristne, der bad flittigt ogsaa for Israel, og endelig kom han til mig for at modtage Daabsundervisning. Da han har to Brødre i Jerusalem, saa ønsker han at reise derhen for at forkynde for dem, hvad Herren har gjort for ham.

2. Jom Kippur — Forsoningsdagen.*)

En Fortælling fra det jødiske Folkeliv.

Af P. H. Gordon. (Oversat fra tysk.)

Jeg har fundet Messias. Joh. 2, 42.

Det var Dagen før Forsoningsdagen i en liden jødisk By i Lithauen. Allerede fra den tidlige Morgenstund stod en Skare Jødegutter foran Synagogen og speidede med Utaalmodighed henad Landeveien. Glæden lyste ud af alle Ansigter, da det, som de ventede paa — en Høvogn — viste sig paa Bakken lige ved. Den kjørtes af en Bondegut og stansede foran Synagogen. Endnu medens de holdt paa at aflæsse Høet, kastede Gutterne sig over det, tog hver sit Fange og bar det ind i Forhallen for at strø det ud over Gulvet i hele Bedehuset. Efter dette anstrengende Arbeide skyndte de sig hjem for at forrette „Kappara" (Sonofret). Her fandt de alt beredt: en hvid Hane for hvert mandligt og en hvid Høne for hvert kvindeligt Lem af Familien. Med dyb Andagt greb enhver af de tilstedeværende en Fugl med sin høire Haand, medens han læste disse Ord: „Denne er min Stedfortræder, denne er for mig, mit Sonoffer; denne skal gaa i Døden, men jeg til et langt, lykkeligt Liv og Fred."

Altfor langsomt sneg Dagen sig hen for den syvaarige Isak, uagtet den dog er saa kort; allerede tilende Kl. 5.

---

*) Se om Forsoningsdagen i min Bog „Jøderne og Jødemissionen", Side 25. Festen holdtes den 10de Dag i „Thisri" Maaned, som var den 7de efter „Nican", Jødernes Paaskemaaned. Da indtræffer Foraarsjevndøgn. Forsoningsdagen indtraf altsaa i vor Oktober Maaned.

Man indtager da sit bedste Maaltid, og saa begynder Fasten, der varer til næste Dags Aften.

I Isaks Hjem herskede idag en ganske anden Stemning end ellers; hans Forældre og Søskende var aldrig saa venlige og forekommende som paa denne Dag. Efter Maaltidet udgjød Forældrene mange Taarer under Læsningen af Bordbønnen, som de ellers fremsagde uden megen Eftertanke.

Alle, med Undtagelse af Pigerne, begav sig derefter til Synagogen, Kvinderne indhyllede i hvide frynsebesatte Shaler, Mændene, især de ældre, klædte i sine til Ankelen naaende snehvide Kitler med de vide Ærmer og Belte om Livet — men alle uden Sko.

For den helliges og retfærdiges Trone vil de alle idag møde i Uskyldighedens og Renhedens Dragt.

De Gader, som førte til Synagogen, var fulde af fattige Mænd, Kvinder og Børn, der bad om Almisser, idet de mumlede: „Bliv beseglet med et godt Aar."

Taus gik Isak ved Siden af sin Fader, Simon, til Synagogen. Jødernes naturlige Livlighed, som ellers ikke engang lader sig holde itømme i Gudshuset, var nu holdt nede ved Syndsbevidsthedens Alvor. Endelig brød Gutten Tausheden, idet han saa op paa sin Fader og sagde: „Fader, jeg var idagmorges med i Bedehuset og strøede Hø, og har lagt rigtigt meget paa sin Plads, forat du kunde staa længe og bede. Ak, hvor godt, Gud vil tilgive dig alle dine Synder! Men hvorledes vil det gaa med mine Synder? Jeg kan jo ikke give nogen Almisse, ikke læse, ikke faste og græde saameget?"

„Det skal du ikke bekymre dig om, mit Barn," svarede Faderen. „Du er endnu ikke 13 Aar gammel, endnu er

jeg ansvarlig for dig overfor Gud, og forlader han mig mine Synder, saa er og dine forladte."

De stod nu foran Synagogens Dør. Den blændende Lysglans fra utallige Vokskjertter og Lys mødte deres Blik, den bedøvende Larm af alle dem, som læste deres Bønner, naaede deres Øren, da Simon, fulgt af Isak, traadte gjennem Trængselen hen til sin Pult, som den ene Slegt efter den anden allerede havde vædet med sine Taarer.

Endnu et Øieblik, og Simon staar ogsaa i de bedendes Rækker, beskjæftiget med Læsning.

Med spændt Opmerksomhed fulgte Gutten sin Faders Bevægelser, da denne tog sit Bedetørklæde frem og bedækkede Hoved og Skuldre dermed.

Medens Faderen dybt bøiet over sin Bog læste og græd, krøb Isak ind under Bedetørklædet for at se, hvorledes Faderen kjæmpede med Gud i Bønnen. Hans Øine svømmede i Taarer, der randt ned i det tykke Skjæg, og med den høire Haand slog han sig for Brystet, idet han stadig gjentog disse Ord: „Hvad hjælper det, naar vi siger, vi er retfærdige og har ikke syndet, da dog vi og vore Fædre har syndet."

Afvekslende fulgte nu Bøn og Sang til Kl. 10 om Aftenen.

Ligesaa stille, som de var var komne, gik allesammen atter hjem.

„Fader," sagde Isak utaalmodig, „du har grædt og bedet saameget, det har jeg seet, og nu er jeg saa glad, at Gud har tilgivet dig vore Synder! Er ikke du ogsaa glad, Fader?"

„Mit kjære Barn," svarede Faderen forlegen, „idag er det endda ikke Forsoningsdagen; dette er bare Forbe-

redelsen og Begyndelsen til den. Forsoningsdagen er imorgen."

Isaks Glæde var med et Slag forbi. Men i dens Sted opfyldte snart Haab og Længsel efter Morgendagen hans Hjerte. Da de var komne hjem, læste han som sædvanligt sin Aftenbøn. Men da han kom til de Ord: „I Israels Guds Navn staar ved min høire Michael, ved min venstre Uriel og ved mit Hovedgjærde Guds Stechina (Nærværelse)", — for han tilbage ved Tanken paa sin Skyld. Bevidstheden om, at hans Synd skilte ham fra Gud og hans hellige Engle, holdt ham vaagen. Da han endelig faldt i en urolig Slummer, drømte han, at han var i en umaadelig stor Sal i Himlen. Paa en ophøiet Trone sad Gud i al sin Majestæt, foran ham stod Engle med store aabne Bøger. Der var alle Bud, baade de, som Jøderne havde fulgt, og de, som de havde overtraadt, optegnede. Nu kom det an paa, hvad der havde Overvægten; Død og Liv afhang deraf. Isak kunde ikke beherske sig og sneg sig hen til en af Bøgerne for at se, hvorledes det stod sig med hans Synder. Da vaagnede han.

Det var om Morgenen paa Forsoningsdagen. Med Haab og Angest gik Isak den betydningsfulde Dag imøde. Han tænkte paa, hvad han netop havde læst: „Paa denne Dag skal man gjøre Forligelse for eder for at rense eder; rensede fra alle eders Synder skal I vorde rene for Herren" (3 Mos. 16, 30); men han tænkte ogsaa paa, at hans Folk ikke mere har Templet og Ypperstepresten og det foreskrevne Sonoffer. Men han havde ogsaa hørt om, at Gud, medens Templet laa nedrevet, vilde lade sig nøie med „Kapparahs" Blod og med det Kjød og Blod, som man ofrer ham gjennem Faste, indtil Messias kommer og vil gjenoprette altsammen.

Efter at have opfyldt alle Forskrifterne med Hensyn til Haandvaskningen og Bønnernes Læsning, gik han til Synagogen med Faderen.

Det er en lang Dag, som nu bryder frem for den fastende, bedende og paakaldende. Isak stod og sad, ligesom han saa Faderen gjøre. Han kunde blot lære de mest almindelige Bønner, og disse kun meget langsomt. Græde kunde han ikke, hvormeget han end anstrengte sig derfor. „Men," tænkte han ved sig selv, „om jeg end ikke kan gjøre alt, som forlanges — bede, faste, give Almisser — saa kan jeg alligevel dette ene: faste." Men dette forbød hans Fader ham.

Dagen hældede, mange Lys var allerede nedbrændte, og Tusmørket lagde sig over den hvidklædte Festforsamling. Nu indtraadte en liden Hvile. Isak troede at se, at Faderens Træk var blevne mildere.

„Fader," udbrød han, „du har modtaget dine Synders Forladelse, du ser saa glad ud!"

„Endnu ikke, mit Barn," svarede Faderen træt. „Nu begynder snart det vigtigste. Snart lukkes Himlens Porte for vore Bønner, og Guds Domme bliver uforanderlig beseglede, medens Neila (Dørluknings)-Bønnen læses."

Da man atter havde samlet Kræfter, gjenlød Synagogen paany af Klageskrig. De udtømte Taarekilder begyndte atter at flyde, de hæse Stemmer blev atter klare, de nys saa svage og trætte stod atter indhyllede i sine Bedetørklæder og bøiede over Pultene. Med Bønnens Magt søgte de at holde Guds Haand tilbage, at han ikke skulde trykke sit Segn paa utallige Dødsdomme. De forsøgte at hindre Himlens Lukning eller idetmindste at forhale den.

Men som Stormens mægtige Brusen tilsidst forstum-

mer, døde ogsaa Støien fra de bedendes og grædendes Hulken hen.

Med det tusindstemmige Raab: „Næste Aar i Jerusalem!" endte Forsoningsdagens Fest.

Trætte af den lange Faste spredte Menigheden sig i sine Hjem i Byen. Isak gik ved Faderens Side i Forventning om fra ham at faa høre disse Ord: „Min Søn, vore Synder er os forladte!" Men pludselig kom den Tanke over ham: „Hvorfra skulde min Fader kunne vide det? Han kan dog ikke læse i Guds Bog og se, hvorledes det staar sig dermed!" Tilliden til Faderens Visdom indgjød ham imidlertid nyt Mod. Han saa paa ham og sagde: „Fader, Gud har jo tilgivet dig alle vore Synder?"

Dette Barnets ivrige Spørgsmaal greb mægtigt Faderens Hjerte. Heltemodigt havde han den hele lange Dag kjæmpet med Gud i Bønnen, havde utallige Gange bekjendt sine Synder for ham, og dog forblev hans Hjerte fredløst og tomt. Skulde han forraade dette for sit Barn og ogsaa knuse dets Hjerte? Ak, at Gud da igjen maatte læge det! Dog — saa snart efter Forsoningsfesten turde han ikke sige nogen Løgn, allermindst for sit Barn. Med bævende Læber svarede han: „Om jeg har faaet Syndernes Forladelse, det ved jeg ikke selv."

Simon og Isak traadte nu ind i deres klart oplyste Hjem. Medens Faderen satte sig ned, gav han Isak Bønnebogen, for at han skulde lægge den paa Hylden. Bogen bar, især et Sted, Spor af mange Taarer. Hvad mon det var for et Sted? Gutten aabnede den og læste: „Messias vor Retfærdighed er vegen fra os. Vi har ingen anden, som gjør os retfærdige;

vore Synder bærer han,

for vore Misgjerningers Skyld er han saaret,
for at vi skulde have vore Synders Forladelse."

* * *

„Messias, vor Retfærdighed, er vegen fra os" — det var merkelige Ord for Isak. „For at Messias skal gjøre os retfærdige for Gud, beder vi saameget, at han dog maa komme," tænkte han. „Men er han kommen til os, da kan han ikke være vegen fra os! Alligevel staar der, at han er vegen fra os, og at al vor Bøn og al vor Længsel efter ham er forgjæves."

* * *

Vinteren kom, og Isak fortsatte sin Undervisning hos en Melammed (Religionslærer). Denne, en lidt ældre Mand, beboede med sin Familie et eneste, større Værelse, og her rundt Bordet underviste han sine 12—14 Elever. Disse var delt i tre Grupper: Alef-Beth-Elever, Bibelelever og Talmudelever. Isak tilhørte endnu anden Afdeling, hvori de 5 Mosebøger og de historiske Bøger læstes. Om Sommeren, naar den ene Klasse undervistes, var de andre Klasser paa Gaden foran Huset. Om Vinteren sad de, som ikke blev underviste, paa Gulvet i et Hjørne af Værelset og underholdt sig sagte med hverandre. Gjenstanden for deres Samtaler var Fortællingen, som de netop havde læst i den med Talmudforklaringer forsynede Bibel. En Dag samtalte de to ledige Klasser livligt om Josef og hans Brødre. Da blev deres Underholdning pludseligt afbrudt for Isak ved, at hans Opmerksomhed blev henvendt paa en ældre Elev, som læste følgende Sted af Jer. 23 for Læreren:

„Se, Dage kommer, siger Herren, da jeg vil opreise David en retfærdig Spire, og han skal regjere som Konge og handle viselig og øve Ret og Retfærdighed i Landet.

I hans Dage skal Juda frelses og Israel bo tryggelig; og dette er hans Navn, hvormed man skal kalde ham: Herren, vor Retfærdighed."

„Og han er kommen og har vendt sig fra os," tænkte Isak sukkende. "Davids Spire," her kaldt „Herren, vor Retfærdighed", vil ikke vide noget af os. Derfor er Juda ikke frelst, og Israel bor ikke tryggelig, men er urolig og ustadig i Adspredelsen."

I Bønnebogen heder det ogsaa: „Han tog vor Skyld paa sig; dog trykkes vi af vor Syndebyrde."

I Byen var der ogsaa en liden evangelisk Kirke. Medens Jøderne ængstelig veg af Veien for den katolske Kirke, som ogsaa fandtes i Byen, og som de betragtede som et Afgudstempel, tillod mange sine Børn at gaa i den evangeliske Kirke Juleaften for at se paa det straalende Juletræ. Ogsaa Isak trængte sig derind sammen med nogle ældre Skolekamerater. Som blændet af Lysglansen blev han staaende paa Dørtærskelen, men endnu mere greben blev han af den deilige Korsang af spæde Barnestemmer: „Et Barn er os født, en Søn er os given, og Fyrstendømmet er paa hans Skulder, og man skal kalde ham Under, Raadgiver, vældig Gud, evig Fader, Fredsfyrste." Es. 9, 6).

„Merkeligt!" tænkte Isak ved sig selv, da han lidt efter løb bort med sine Venner; „disse Ord har jeg jo ogsaa hørt paa Skolen." Han vendte sig derfor til den ældste blandt sine Kamerater og spurgte, hvorfor de kristne sang de samme Ord, som staar i Jødernes Bibel!

„De kristne," svarede denne, „tror netop, at Messias, som nævnes i dette Skriftord, allerede er kommen." Hermed skiltes Gutterne.

* * *

Omtrent 6 Aar var henrundne siden hin Dag. Isak havde i denne Tid ikke alene læst den største Del af det gamle Testamente, men ogsaa allerede lagt det tilside igjen, da Talmudstudierne optog al hans Tid. Hans Tanker vendte vel nu og da tilbage til det for ham vigtige, uløste Spørgsmaal, men Talmud indvirkede med sine Haarkløverier saaledes paa hans Tænkning og Følelse, at hans Hjerte blev mere og mere tomt og egenraadigt. Vistnok har ogsaa Talmud Forjættelsen om Messias, men de er for det meste overfladiske og fulde af Modsigelse.

For Isak nærmede sig nu den Dag, da han skulde blive en Bar Mizwah" (voksen til selv at overtage Lovens Forpligtelser). Dertil forberedte han sig flittigt, da han vilde gjøre sine Forældre den Glæde, de saa længselsfuldt havde ventet, ved Festmaaltidet at holde et Foredrag over et vanskeligt Sted i Talmud. Han skulde vise, at han nu var moden til at løfte Lovens Aag fra Faderens Skuldre over paa sine egne, og at staa modig i Synagogen, naar Faderen af Thora (Mosebøgerne) sagde de alvorlige Ord: „Lovet være han, som befrier mig fra denne min Søns Straf!"

De sidste Dage før denne Fest gik det meget livligt til i Simons Hus, og ogsaa i Isaks Hjerte' opstod der en indre Bevægelse. Dybere og dybere følte han Dagens Vigtighed, da han selv skulde overtage Ansvaret for sine Synder overfor den hellige og retfærdige Gud. Som han nu gik urolig op og ned i sit Værelse foran den opslagne Talmud, følte han sig saa ensom og forladt — ak, snart forladt ogsaa af sin Fader! og hans Blik for søgende omkring. Da fik han pludselig Øie paa Bønnebogen, som stod i Boghylden. Rask greb han efter den og opsøgte ivrig

det Sted, som faa Aar tilbage havde gjort saa sterkt Indtryk paa ham. Atter læste han nu de merkelige Ord:

„Messias, vor Retfærdighed, er vegen fra os; vi har ingen anden, som gjør os retfærdige; vore Synder bærer han; for vore Misgjerningers Skyld er han saaret, for at vi skulde have vore Synders Forladelse og nyde Fred.“ „Messias, vor Retfærdighed,“ Jehova (Herren) vor Retfærdighed! det er jo Profeten Jeremias's Ord, tænkte han. Han aabnede nu sin Bibel og fandt disse Ord, men ikke Fortsættelsen: „han er vegen fra os“.

Utrættelig forskede han videre, og herved blev han Blik hengende ved de Ord, som forekom han saa bekjendte: „Foragtet var han, og forladt af Mænd, en Mand fuld af Piner og vel kjendt med Sygdom, og som en, for hvem man skjuler sit Aasyn, foragtet, og vi agtede ham for intet. Sandelig, vore Sygdomme har han taget paa sig, og vore Piner har han baaret; men vi agtede ham for plaget, slagen af Gud og gjort elendig. Men han er saaret for vore Overtrædelser, knust for vore Misgjerninger; Straffen laa paa ham, forat vi skulde have Fred, og ved hans Saar har vi faaet Lægedom. Vi for alle vild som Faar, vi vendte os hver til sin Vei; men Herren lod vores alles Misgjerninger ramme ham. Herren behagede at knuse ham, han slog ham med Sygdom; naar hans Sjæl bragte Skyldofferet, saa skulde han se Sæd, leve længe, og Herrens Vilje have Fremgang ved hans Haand. Fordi hans Sjæl har havt Møie, skal han se det, skal han mættes; derved, at de erkjender ham, skal den retfærdige, min Tjener retfærdiggjøre de mange, og deres Misgjerninger skal han bære. Derfor vil jeg give ham de mange til Del, og sterke skal han faa til Bytte, fordi han udtømte sin Sjæl til Døden og blev regnet blandt Overtrædere, og han bar dog

manges Synd og for Overtræderne bad han." (Es. 53, 3—6 og 10—12).

Her fandt han nu ogsaa Fortsættelsen til Stederne i Bønnebogen! Jo, Messias skulde lide, bære manges Synd, gjøre mange retfærdige, bede for dem. Intetsteds fandt han, at Messias var vegen bort fra sit Folk, men at han blev foragtet og forskudt af det. Da raabte en Stemme i hans Hjerte: Denne Messias har heller ikke forladt dig!

Som han søgte videre, fandt han ogsaa dette Sted hos Profeten Sakarias Kap. 10, 12: „Og jeg vil udgyde over Davids Hus og over Jerusalems Indbyggere Naadens og Bønnens Aand, og de skal skue hen til mig, som de har gjennemstunget; og de skal holde Klagemaal over ham, som man holder Klagemaal over den enbaarne og bitterlig sørge over ham, som man bitterlig sørger over den førstefødte"; og Kap. 13, 1: „Paa den Dag skal der være en aabnet Kilde for Davids Hus og for Jerusalems Indbyggere mod Synd og mod Urenhed."

Hvem denne „foragtede" og „gjennemstungne" var, vidste Isak som Jøde meget godt, men han vovede sig ikke til at udtale hans Navn af Frygt for derved at besmitte sine Læber. Men Muligheden for at lære ham nærmere at kjende, var nu given ham. Han havde nemlig for længere Tid tilbage af en ubekjendt reisende faaet et hebraisk Nytestamente, som han hidtil havde gjemt ulæst blandt sine Bøger. Nu maatte han imidlertid tænke paa det. Det var ham nu ogsaa paafaldende, at Manden, som havde givet ham Testamentet og selv var en Jøde, saa saa alvorlig og ærlig ud og venlig havde formanet ham til, ikke at lægge Testamentet upaaagtet tilside, som saamange Jøder gjorde. Ved Tanken herpaa greb han Bogen. Med skjæl-

vende Hænder slog han den op, og hans Øine faldt paa disse Ord: „Han kom til sit eget, men hans egne annammede ham ikke; men saa mange, som ham annammede, dem har han givet Magt til at blive Guds Børn, dem, som tror paa hans Navn." (Joh. Ev. 1, 11. 12).

Da han nu læste videre og videre, stødte han paa de Ord, som Apostelen Peter ved Pinsefesten i Jerusalem talte til de Tusinder der forsamlede Jøder: „Derfor skal alt Israels Hus vide for vist, at Gud har gjort ham til en Herre og Kristus, den samme Jesus, som I har korsfæstet" (Ap. Gj. 2, 36), og videre et andet Sted (10, 43): „Denne giver alle Profeterne det Vidnesbyrd, at hver den, som tror paa ham, skal faa Syndernes Forladelse ved hans Navn."

Han studsede mere og mere under Læsningen. Forunderligt! tænkte han, at denne Jesus, som vi foragter og hader som Gudsbespotter, er den Messias, som Gud har givet os og Profeterne forjættet os! Saa mange andre, som falskelig udgav sig for Messias, har vi skjænket Tiltro, men denne har vi ikke taget imod. Og det har baade han selv og Profeterne forudsagt. Men det heder ogsaa, at saamange, som tror paa ham, har han givet Magt til at blive Guds Børn; og dertil staar jo al min Bøn og Længsel!

Da faldt han paa sit Ansigt, og græd og paakaldte for første Gang i sit Liv Jesu Navn. Nu strømmede Vederkvægelse ind i hans vansmægtede Sjæl, ligesom forfriskende Regn paa det tørre Land. Nu troede han, at Jesu Blod havde renset ogsaa ham fra alle hans Synder; derved fandt han Fred. Uagtet han var bange for, hvad der forestod ham paa hans Faders og hans Folks Side, kunde han dog juble: Jesus, Retfærdighedens Sol,

er gaaet op i mit Hjerte og har bragt mig Lys og Liv! Derfor bad han til Gud om Kraft til standhaftigt at tro og vidne for sin Fader om, hvad han havde oplevet paa denne Dag.

Bøiet over det nye Testamente, sad han der, da hans Fader traadte ind i Værelset. Med aabne Arme kom han for at omfavne sin kjære Søn Isak. Men hurtigt sænkede han sine Arme, da han fik se Bogen i Sønnens Hænder, og forfærdet raabte han: „Hvorfra har du faaet denne?“ „Fader,“ svarede Isak, „jeg har fundet Messias!“ Og nu fortalte han alt, hvad han havde faaet Syn paa og erfaret denne Dag. Faderen stod stum, med Øinene stivt rettet paa Isak. „Ak, kjære Fader,“ fortsatte Isak, smertelig berørt ved Faderens Taushed, „jeg skylder dig megen Tak og Kjærlighed; du har i 13 Aar baaret min Syndebyrde; hvor ofte har jeg ikke ogsaa seet dine Taarer flyde for min Skyld! Men hvor megen Tak og Kjærlighed er jeg nu ikke Jesus skyldig, at han ikke blot har baaret min, men ogsaa din og vort hele Folks Synder og har sonet med sit Blod paa Korset for os.“

Endnu stod Faderen paa samme Plet; men Isak saa, hvorledes han hemmelig borttørrede en Taare, som randt ned ad hans Kind. Uden at sige et Ord ilede Simon ud, men et Øieblik efter kom han ind igjen med et Nytestamente i Haanden.

Siden hin Forsoningsdag, da Isak bestormede ham med saamange Spørgsmaal om sine Synder, fandt han ikke Ro, førend han havde kjøbt et Nytestamente, hvorom han allerede havde hørt saameget, og som han nu i alle disse 6 Aar hemmelig havde læst i. Derfor blev han forfærdet ved at se denne Bog, som han holdt for sin egen i

Sønnens Hænder. Med Glædestaarer omfavnede nu Simon sit Barn.

Forjættelsen var nu gaaet i Opfyldelse: „Og han skal vende Fædrenes Hjerte til Børnene og Børnenes Hjerte til deres Fædre, for at jeg ikke skal komme og slaa Landet med Ban" (Mal. 4, 6). Dybt bevæget slog Faderen det nye Testamente op og læste for sin Søn, hvad der staar i Apostelens Brev til Jøderne: „Efterdi vi da, Brødre, ved Jesu Blod har Frimodighed til at gaa ind i Helligdommen, hvortil han har indviet os en ny og levende Vei gjennem Forhænget, det er hans Kjød, og efterdi vi har en stor Prest over Guds Hus, saa lader os træde frem med et sanddru Hjerte, i Troens fulde Forvisning, ved Bestænkelsen rensede i Hjerterne for en ond Samvittighed og aftvættede paa Legemet med rent Vand! Lader os holde fast ved Haabets urokkelige Bekjendelse, thi han er trofast, som har givet Forjættelsen" (Hebr. 10, 19—23).

Jesus sagde: „I ransager Skrifterne, thi I mener i dem at have et evigt Liv; og disse er det, som vidner om mig. Dersom I troede Moses, troede I mig; thi han har skrevet om mig" (Joh. Ev. 5, 39 og 46).

3. Damen og den fattige Gut, — og denne Histories Anvendelse paa Jödemissionen.

Af R. W. Harden i „Missionstidning før Israel" for '95.

Giver, saa skal eder gives. Luk. 6, 38.

For nogle Aar siden læste jeg en vakker Historie. En Dame, som kom kjørende i sin Vogn, saa en liden Fattiggut møisommelig slæbe sig henover Gaden. Hendes medlidende Hjerte rørtes ved Synet af den Nød og Sorg, som stod skrevet i den lille Guts Ansigt. Hun befalede sin

Kusk at stanse og bad Gutten tage Plads ved hendes Side. Medens de kjørte, lyttede hun til hans Fortælling. Hans Forældre var for ikke saa længe siden døde. Han havde ingen Venner, ingen Penge, intet Hjem. Hans eneste Haab var at faa komme til en Kystby, hvor han muligens kunde faa begynde som Skibsgut paa et Fartøi, der skulde tilsjøs. De naaede snart Damens smukke Hus, og den lille forældreløse fik høre, at dette skulde blive hans Hjem, indtil hans Beskytterinde kunde finde en Kaptein, der vilde tage ham med paa sit Skib. Dette lykkedes omsider, og frisk og fornøiet, med gode Klæder og Penge i Pungen sagde Gutten Farvel til sin reddende Engel og gik ombord paa Skibet.

Aarene gik. Gutten var vokset op og bleven Mand. Efter at have røgtet sit Kald i en Aarrække og erhvervet sig en Formue, besluttede han omsider at forlade Sjøen, og reiste nu til sit Barndomshjem for at kjøbe Hus og slaa sig til Ro for Resten af sit Liv. Han sad paa Bukken ved Siden af Kusken — Jernbanen var dengang endnu kun et Samtaleemne.

„Holdt, Kusk," raabte Kapteinen, „spørg den gamle fattige Kone, om hun vil tage Plads; hun ser saa træt ud, den gamle Stakkel." Vognen holdt og den gamle Kone steg op under mange Taksigelser.

„De har gjort en virkelig Velgjerning, Hr. Kaptein," sagde Kusken, da de igjen begyndte at kjøre. „Det er en gammel Kone, som har seet bedre Dage. Inden hun mistede, hvad hun eiede, pleiede hun at bo der." Her pegede han paa et smukt Hus, der var omgivet af Træer. „Venlig og god var hun mod alle nødlidende, som hun traf paa. Og nu har hun, tror jeg, vanskeligt nok — den gamle Stakkel — at redde sig fra Fattighuset." Hans Passager

syntes at være dybt rørt. Han spurgte efter den gamle Kones Navn. Jo, det var virkelig hende, hans Barndoms Velgjørerinde, der nu ved sit Livs Slutning var i samme Ensomhed og Fattigdom, som hun havde reddet ham fra. Han forhørte sig om hendes Adresse og gav sig Dagen efter tilkjende for hende; og I kan være sikre paa, at der ikke gik lang Tid hen, før hun endnu en Gang befandt sig i et hyggeligt og lykkeligt Hjem med tilstrækkelig Forsørgelse for Resten af sit Liv.

„At række Haanden ud til Hjælp — det er det, det gjælder om," sagde den brave Kaptein. „Jeg vilde aldrig kunne gaa en nødlidende forbi, uden at række ham en hjælpende Haand. Hvor vilde jeg have været nu uden den Hjælp, som den kjære gamle Sjæl gav mig, netop da jeg mest trængte den?"

Dette var selve Historien om Damen og den fattige Gut. Kort efter at jeg havde læst den, hørte jeg den fortalt ved et Missionsmøde for Jøderne. Det var en ung Jøde, som fortalte den — saa rørende, saa elskværdig! — at jeg næsten troede, at han selv var den lille Gut, som var budt Plads ved Siden af den venlige Dame i Vognen. Hans vakre Ansigt straalede af Kjærlighed og Medlidenhed, da han fortalte den.

„Og nu, mine Venner," raabte han, „jeg mener, at mit kjære Folk — kjært for Gud og kjært for Kristus, er den venlige gamle Dame. Da I som Hedninger var fattige, o saa usigelig fattige og elendige, da I var udenfor Kristus, skilte fra Israels Samfund og fremmede for Forjættelsens Pakt, uden Haab og uden Gud i Verden, da I ikke havde noget af Livets Ord til Sjæleføde, ikke havde Guds Aand til at veilede eder, da havde Jøderne det godt ligesom den rige Dame i sin Vogn. Mit Folk savnede

intet; thi Gud var med os. Vi havde Loven fra Gud, da alle andre Folk levede i Synd. Vi havde et helligt Presteskab og trofaste Profeter, som kunde lære os Guds Vilje og trøste os med Guds Naadeløfter, da alle andre Folk var Afgudsdyrkere og i sin Uvidenhed ofrede sine smaa Børn til de onde Aander.

Og hvad gjorde mit Folk da for eder, Hedninger? spurgte den unge Jøde. „Sendte vi ikke ud vore Apostler og Evangelister — allesammen Jøder — for at fortælle eder om eders himmelske Faders Kjærlighed? Førte vi ikke til eder vor egen Frelser, som fødtes hos os i Davids Stad, den Herre Kristus? Førte vi eder ikke ind i Israels Samfund, for at I frit kunde faa Del i vore aandelige Velsignelser, en Herre, en Tro, en Daab, en Gud og alles Fader? Og nu, se, hvor forfarne I, Hedningerne, er blevne i de hellige Skrifter, som Jøder har skrevet, og Jøder bevaret og Jøder bragt eder. Se, hvor lykkelige I er blevne ved den Frelser, som vi Jøder har givet eder. Bliver ikke vrede paa mig, kjære Brødre blandt Hedningerne! Har jeg ikke ret, naar jeg siger, at vi Jøder har givet eder eders Frelser? Blev ikke Jesus født af en jødisk Moder i Bethlehem, en jødisk By, Davids Stad? Vokste han ikke op, som en jødisk Gut mellem Nazarets Aaser? Vandrede han ikke over Kanaans hellige Marker, opsøgende dem, til hvem han var sendt — de fortabte Faar af Israels Hus? Jo, dyrebare Brødre og Søstre: har Jesus velsignet eder, er Jesus en Velsignelse for eder, o saa glem ikke, at I fik denne Velsignelse fra mit Folk, Jøderne!"

„Men nu beder jeg eder betragte mit Folk. Salig den, som agter paa den ringe. Mit Folk havde det godt, da det gav eder denne Velsignelse. Vi havde Lys i vore Boliger,

medens alle Hedninger sad i Mørke. Men det er 1900 Aar siden, og Verden har undergaaet store Forandringer siden den Tid, og mit Folk er ogsaa blevet forandret, ja betænkelig forandret. Det er blevet gammelt, det er blevet en Vandrer blandt Folkene, det har ingen Venner, intet Hjem. Alle dets Rigdomme er gaaet sin Vei. Det har intet Tempel. Det skjønne Hus ligger øde. Fremmede har taget dette Land i Besiddelse. Dets Altere er nedbrudte. Dets Prester er stumme. Der er ingen, som trøster det."

„Elskede Venner," fortsatte Jøden, „lad mig tale mit Folks Sag for eder, dette Folk, som er saa udtrættet og udmattet, er nær ved at gaa tilgrunde. Har Israel gjort en Modertjeneste mod eder i de Aarhundreder, som er gaaet? Da beder jeg eder nu overtage en Søns Pligter mod Israel i dets Alderdoms og Svagheds Tid. Har Israel næret eder, hjemløse og forhungrede, som I var, med Brødet fra Himlen, glem da ikke, kristne, at det er af eder alene, det nu kan faa Livets Evangelium i sin forfærdelige Elendighed. I maa ikke forsømme eders egen Slegt. I maa ikke lade Hedningernes Raab derude uhørt, — men kan I — hvorledes kan I ligegyldige og uden at røres, se Nøden og Elendigheden hos Jøderne, fra hvem alle eders bedste og største Velsignelser har havt sit Udspring?"

4. Frelsebegjærlige Jøder.

I skal finde mig, naar I søger mig af hele eders Hjerte. (Jer. 29, 13).

Meyersohn, Missionær for Zionsforeningen for Israel, skriver i December 1888 fra Minsk blandt andet følgende:

Jeg kan ikke nokſom takke Herren, ſom har ført mig herhen, hvor jeg forefinder ſaa ſtort et Arbeidsfelt for Israelsmissionen. Dag for Dag kommer der Skarer til mig i Bibel-Depotet og udtaler ſig og kjøber endog Nyteſtamenter i det hebraiſke, jødiſke, russiſke og tyſke Sprog. Jeg har flere Gange havt Anledning til at overbeviſe mig om, at de ogſaa flittigt læſer disſe Bøger.

En Eftermiddag havde jeg Beſøg af trende Israeliter, hvis Udſeende vidnede om, at de allerede var temmelig gamle. De to af dem var ſikkert over de 60.

Da jeg ſpurgte dem, om de ønſkede Nyteſtamenter, ſvarede de: „Vi er ikke komne bare for at faa Nyteſtamenter, men vi ønſker ogſaa gjerne at tale med Dem om forſkjellige Ting, ſom angaar Kriſtendommen, hvis De vil tilſtede det." Jeg gik naturligvis med Glæde ind paa deres Ønſke.

Af den hellige Skrift paaviſte jeg for dem Nødvendigheden af at ſøge Frelſe ved Troen paa den forjættede og nu forlængſt allerede komne Mesſias. Dybt bevægede takkede de mig for mit Vidnesbyrd, og forſynet med hebraiſke Nyteſtamenter gik de bort.

Tidlig om Morgenen den følgende Dag indfandt den ene af de to ældſte ſig i Depotet igjen. Paa mit Spørgsmaal, hvad ſom bragte ham ſaa tidlig til at opſøge mig igjen, ſvarede han med en Stemme, ſom vidnede om indre Bevægelſe:

„Deres Vidnesbyrd igaar ſatte mig i ſaadan Uro, at jeg ikke har kunnet ſove den hele Nat; derfor kommer jeg nu i den tidlige Morgenſtund, for at jeg, inden nogen anden indfinder ſig, uforſtyrret kan faa tale med Dem og erholde nærmere og fuldſtændigere Oplysning om den kriſtelige Forſoningslære." Han bad mig, at jeg maatte

optegne for ham alle de messianske Spaadomme, og gik bort med den Bemerkning, at han flittigt vilde studere dem og ikke slaa sig tilro, førend han fandt Sandheden.

Den samme Dag kom ogsaa den anden ærværdige, gamle Israelit til mig igjen. Da vi nu tilfældigvis traf til at blive alene, begyndte han at fortælle mig sit Livs Historie. Han sagde:

„Jeg heder J. L., og hører til de lærdeste og mest berømte Hebræere her i Minsk. I de sidste 20 Aar har jeg beskjæftiget mig med Granskningen af saadanne Vidnesbyrd hos Profeterne og i de gamle jødiske Vismænds Skrifter, som peger hen paa Messias og hans Rige. Lidt efter lidt er jeg kommen til den faste Overbevisning, at alene Jesus af Nazaret er den sande Messias, der baade vil og kan frelse Israel. Slagne med Blindhed har vort Folk ganske og aldeles miskjendt ham. Derfor har de nu i Aarhundreder været hjemfaldne til Herrens Tugtes Ris."

Til min store Forundring begyndte han at anføre af Talmud og Midrasch, saadanne slaaende Beviser for Kristendommens Sandhed, som man kun sjelden faar Anledning til at høre den fra en Israelits Mund.

Jeg spurgte ham nu, hvorfor han dog ikke vilde blive en kristen, naar han havde saadan kristelig Erkjendelse. Herpaa gav han mig imidlertid ikke noget Svar, og da en Skare af unge Israeliter idetsamme stormede ind, forlod han med et stille Suk Depotet.

Gud give, at den ærværdige Olding, som ikke er langt fra Guds Rige, i rette Tid maa komme til at give det rette Svar paa mit til ham rettede vigtige Spørgsmaal, at ogsaa han maa blive født paany af Vand og den Helligaand og komme helt ind i Guds Rige! Joh. 3, 5.

For et Par Maaneder siden kom der blandt mange

andre Jøder ogsaa flere Talmud Disciple fra en af de herværende lærde Talmudskoler og bad om Nytestamenter. Da jeg forbauset spurgte dem, hvorledes de dog kunde vove i sine „Jeschiwoth“ (d. e. ortodokse Jødeskoler) at læse den af Jøderne saa forhadte Kristenbog og derved udsætte sig for at blive strengt straffede af sin Rabbi, om han fik det mindste Nys derom, da raabte de alle i Kor: „Det har ingen Fare; Rabbien læser selv Nytestamentet; vi har jo alle seet det. Hvorfor skulde da ikke ogsaa vi kunne læse det?“

En Yngling i 16-Aarsalderen overrakte mig forrige Maaned et af ham selv forfattet Bønskrift i det russiske Sprog. Det lyder i Oversættelse som følger:

„Til den velbaarne Hr. Pastor af den evangelisk-lutherske Kirke!

Da jeg i Byen har erfaret, at De er kommen til Minsk som Missionær for de fortabte Faar af Israels Hus, saa beder jeg Dem herved om et Raad: hvorledes jeg paa den bedste og snareste Maade kan blive en kristen? Jeg er Elev ved den tekniske Skole her paa Stedet, og underholdes af min Fader, som er Skjønskriver af Profession.

Deres forbundne

A. D.“

Desværre kunde jeg ikke hjælpe ham heri, da jeg ikke har noget Proselythjem, hvor saadanne frelsebegjærlige Israeliter kan finde et sikkert Tilflugtssted. Et saadant Hjem er en ubetinget Nødvendighed her paa Stedet, hvis Missionen skal bære synlige Frugter! — Jeg raadede ham derfor til at forholde sig stille endnu en Tid og vente, indtil den vigtige Beslutning, som han havde fattet, var bleven ganske moden og befæstet hos ham, og indtil han havde faaet Eksamen ved den tekniske Skole. Da kunde han jo

som voksen, fuldt udviklet Mand handle efter egen fri Vilje og vælge det, som han ansaa for det bedste i religiøs Henseende. Han kommer nu til mig næsten hver Dag og modtager af mig mere og mere Oplysning om det uudgrundelige rige Indhold af Nytestamentet. Tilskyndet heraf læser han ikke alene selv flittigt i Testamentet, men han anstrenger sig ogsaa iøvrigt for at udbrede Testamentet blandt sine Kamerater og blandt Jøderne overalt her paa Stedet.

For nogle Dage siden kom en jødisk „Melamed" (Lærer) ifølge med en voksen Pige ind i Depotet og bad om et Nytestamente i Jargon. Han fortalte mig, at han allerede for nogle Maaneder siden havde erholdt et Nytestamente, da Missionær Adler fra London og min Svigerfader (Dr. Althausen), var her og udbredte talrige hebraiske Nytestamenter blandt Jøderne.

Han havde nu med stor Interesse læst det erholdte Nytestamente og tillige i det jødiske Sprog gjengivet noget af Indholdet for sin Datter. Men nu ønskede Datteren selv at læse Nytestamentet; derfor ønskede han at faa et for hende i det jødiske Sprog, da hun ikke forstod Hebraisk og han ikke havde Tid til altid at oversætte for hende. — Da jeg for at prøve ham spurgte: „Hvorledes vover De dog at give Deres Datter i Hænderne en Bog, som er saa farlig, og som af Jøderne er forbudt under Trusel af Straf?" svarede han: „Jøderne ved slet ikke, hvor kostelig en Bog dette er. Bare Rabbinerne engang kom til at læse den, saa vilde de ikke mere forbyde nogen den, men tvertimod paalægge enhver Jøde at læse den!"

Forrige Lørdag indfandt her sig blandt mange andre Jøder ogsaa en Reformjøde fra Warschau. Denne havde erhvervet sig meget udstrakt Kjendskab baade til Jødedom-

men og Kristendommen. Men paa en sand Erkjendelse manglede det ham ganske og aldeles. Han paastod, at vort Aarhundredes Oplysning, Civilisation og Kultur var Menneskehedens sande Messias, der alene var istand til at forløse ogsaa Jøderne fra enhver Forsmædelse og Lidelse!

Jeg foreholdt ham nu, at Menneskene aldeles ikke er bedre i moralsk Henseende i vor Tid, end i de forrige Tider, og bad ham, at han den følgende Søndag maatte komme til vor lutherske Kirke. Han kom, og i Kirken fik han høre meget, som ikke blev uden synlig Virkning paa ham.

Straks efter Gudstjenesten, som ogsaa bivaanedes af flere andre Jøder, kom han til mig og var nu i sit Indre ganske anderledes stemt end den foregaaende Dag. Han udtalte nu for mig ganske aabenhjertigt, at han følte sig meget ulykkelig, fordi han endnu ikke havde kunnet indtage noget fast religiøst Standpunkt.

Efterat jeg atter havde henvist ham til Fredsfyrsten som den, ved hvem ogsaa han alene kunde finde den sande indvortes Fred for Tid og Evighed, takkede han mig oprigtigt for Belærelsen og gik bort med det Løfte, at han vilde indfinde sig hos mig igjen, saasnart som hans Forretninger atter førte ham til Minsk.

5. En Jöde mishandlet af sit Folk, fordi han havde bekjendt Troen paa Kristus.

Har de forfulgt mig, skal de og forfølge eder. (Joh. 15, 20).

I Januar 1889 beretter Missionær Meyersohn følgende:

Nylig har Jøderne her i Minsk paa det skrækkeligste mishandlet en Israelit, som vovede aabent at bekjende, at

Kristus var den forjættede Messias. Nævnte Israelit kom hid fra Moskau forleden Sommer. Da min Svigerfader, Dr. Althausen, med Missionær Adler fra London var her og uddelte Nytestamenter blandt Jøderne, erholdt ogsaa nævnte Israelit et Eksemplar, som han læste flittigt. Derved kom han til den Erkjendelse, at Jesus alene er den, om hvem Profeterne vidner, og at Jødernes store Ulykke skriver sig fra, at de har forkastet Jesus.

Men da han nu ogsaa høit og lydeligt forkyndte denne sin Overbevisning for Jøderne, opvakte han derved deres Vrede, som de snart lod ham faa føle.

En Aften overfaldtes han i sin egen Bolig af omkring 20 Israeliter, der slog ham tilblods og frarøvede ham alt, hvad de kunde faa fat paa.

Denne fattige og dog rige Mand, som er bleven agtet værdig til at lide Forfølgelse for sin kristelige Bekjendelses Skyld, har ogsaa jeg havt Anledning til at lære nærmere at kjende.

Han har forbauset mig paa Grund af sit store Kjendskab til den jødiske Literatur, som han med en sjelden Begavelse forstaar at udnytte til Fordel for den kristelige Sandhed.

Gud give, at Evangeliets Lys i ham og gjennem ham maa blive til en klart brændende Flamme, der maa oplyse hans forblindede Forfølgere og mange andre af det forblindede Israel og føre dem til Frelsens Lys i Kristus! Maa han, som har begyndt en god Gjerning i denne Mand, fuldføre den, hans Sjæl til Frelse og det høilovede Jesu Navn til Pris!

6. Det hebraiske Ny-Testamente.

a) Jødemissionens ivrige Forkjæmper, den i 1890 afdøde Prof. Franz Delitzsch i Leipzig, udgav i 1877 en

Oversættelse af det nye Testamente paa Hebraisk, som senere i mange Oplag er spredt ud blandt Jøderne og har været Redskab til mangfoldiges Omvendelse til Kristus. Her skal anføres et Eksempel, meddelt i et Foredrag af Professor Delitysch, holdt i 1879.

En jødisk Uhrmagersvend i Kischinew (Sydrusland) maatte paa Grund af Øiensygdom opgive sit Haandverk. Da han imidlertid var meget yndet af sin Principal, forblev han i dennes Tjeneste som Handelsreisende. En Dag, da han opholdt sig i en mindre By, tiltrak et støiende Opløb sig hans Opmerksomhed. En Jøde stod midt i en Klynge af Mennesker og holdt en liden Bog i Veiret, hvis Blade tildels hang ned næsten afrevne, medens to var i heftig Strid med hinanden. Den en raabte: „Riv den itu!“ og den anden: „Nei, den skal ikke rives itu!“ Den unge Uhrmager trængte sig igjennem Sværmen, og idet han raabte: „Dersom I ikke ved, hvad I vil gjøre med Bogen, saa lad mig faa den!“ rev han den til sig og gik sin Vei, uden at den forbløffede Forsamling hindrede ham deri. I en stille Aftentime betragtede han nærmere sit Bytte. Det var det Nyteſtamente paa Hebraisk. Han havde endnu aldrig hørt Tale om denne Bog, end sige seet den. Den var stemplet med Navnet „Kischinew“. Da han kom tilbage til denne By, var han saa sterkt greben af denne underfulde Bog, der havde aabnet hans Indblik i en ny og ukjendt Verden, at han søgte at komme i Besiddelse af et fuldstændigt Eksemplar istedetfor det iturevne. Saaledes kom han i Forbindelse med Pastor Faltin*) — og indtraadte senere, efter at have nydt den nød-

*) Læs om Faltin i min Bog: „Jøderne og Jødemissionen“, Side 130—132. Læs om Delitzsch i samme Bog, Side 77—79.

vendige Forberedelse, som Elev i det lutherske Prestesemi-narium i Columbus (Nordamerika) for at uddannes til Prest.

b) Hvad en Jøde, som havde læst det nye Testamente, sagde til andre Jøder:

Theodor Karl Meyerson blev Zionsforeningens Missionær i November 1879. Han var først en Tid i Virksomhed i Jerusalem. I Rusland har han været Zionsforeningens Missionær siden sidste Del af 1882. I disse mere end 18 Aar har han i Rusland udbredt mere end 138,000 Eksemplarer af Bibelens Bøger, dels hele Bibelen, dels hele Nytestamentet og dels enkelte Dele af samme. Fra Minsk skriver han i Januar 1889 følgende:

„En Aften gik jeg tilfældigvis bag efter et Antal Jøder, som ikke kjendte mig eller lagde Merke til, hvem jeg var. En af dem fortalte, idet han pegede paa mit Hus, at han havde faaet et Nytestamente, som han havde gjennemlæst. Han sagde videre, at han aldrig havde havt nogen Anelse om, at denne hellige Kristenbog indeholdt saamange dyrebare Lærdomme, der ganske stemte overens med de profetiske Spaadomme og med saamange lærde Jøders Vidnesbyrd fra gamle Dage! Paa det varmeste anbefalede han Bogen til de andre Jøder, der erklærede, at de vilde læse den, saasnart de af mig erholdt et Eksemplar."

„Saaledes," siger Meyerson, „bliver altsaa Jøderne ved at læse Testamentet vore Medarbeidere, der hjælper os at udbrede Evangeliet, hvis uimodstaaelige Kraft om kortere eller længere Tid vil vinde Seier over det ganske Israel, saa at hele Israel frelses." Rom. 11, 26.

7. En Jöde myrdet, fordi han vilde blive en kristen.

I April 1889 beretter Meyerson:

Forleden Dag overraskedes jeg ved en smertelig Efterretning, som stod at læse i et tysk Blad hersteds, nemlig, at Liget af en myrdet Jøde ved Navn Seideman nylig var fundet i en Grøft i Nærheden af Turnerville, N. J. Denne Seideman stod i Brevveksling med mig. Hvorledes han stillede sig til Kristendommen, fremgaar af nogle Udtalelser i et af hans sidste Breve til mig, hvor han siger:

„O, min Broder og Ven, der har gydt Balsom i mine Saar, der hver Dag oprives paany. Siden jeg begyndte at læse i det Nyteſtamente, er jeg bleven et andet Menneske. Det bringer mig til at glemme min og min Families Nød. — — O, hvor jeg skammer mig over, at jeg har holdt „Nazaræerne" for Afgudsdyrkere. Gud tilgive mig denne Synd. Jeg blev, som alle Jøder, saaledes oplært og vidste ikke bedre. Nu er „Nezer" (Kvisten) af Isai Stub, efter hvilken Nazaræerne opkaldes, for mig det kjæreste og dyrebareste i Himmelen og paa Jorden. O, at dog ogsaa jeg engang kunde komme saalangt, at jeg prisede ham for Verden! Men hvem tager mig ved Haanden og fører mig til ham?"

8. Merkelig Omvendelse.

„Jødemissionstidning før Israel" beretter i Aaret 1895 blandt andre merkelige Nyheder ogsaa følgende om en ung Jøde i London, som var Medlem af en Fritænkerforening:

„Han fik til Opgave at holde et Foredrag og bevise, at Jesus kun var en Bedrager. For at berede sig til dette Foredrag, begyndte han at studere det nye Testamente. Efter nogle Dage gik han til sine Venner og sagde, at han

ikke kunde holde Foredraget; thi han havde fundet ud, at Jesus var en hæderlig Mand. En anden blev udseet til at holde Foredraget. Og den, som havde sagt, at han ikke kunde holde Foredraget, mødte ogsaa frem i ret Tid og til det bestemte Sted. Da Mødet blev aabnet, traadte han frem og erklærede, at han var overbevist om, at Jesus var en hæderlig Mand, samt tilføiede: „Men dette er ikke alt. Jeg er nødsaget til at gaa længere. Nu tror jeg af hele min Sjæl, at Jesus Kristus i Sandhed er Guds Søn." Mødet opløstes i vild Forvirring. Han blev udkastet med Vold og maatte flygte til Edinburg, hvor han endnu studerer og arbeider med Iver paa sine forrige Meningsfællers Frelse.

9. Rörende Brev fra en frelsebegjærlig Jöde.

I Oktober 1889 meddeler Missionær Meyerson:

Nylig modtog jeg et gribende Brev fra en sandhedssøgende Israelit, der indstændig beder om Hjælp. Brevet lyder i Oversættelse som følger:

„Gut .... den 2den September 1889.

Ærede Herre!

Jeg forstaar selv godt, at jeg bad om meget, da jeg for nogle Uger siden skrev til Dem og bad Dem komme hid til G., for at jeg kunde lære Dem personlig at kjende og udbede mig Raad og Hjælp af Dem. Men jeg har jo selv været Vidne til, at De kom til Walash, uden at nogen havde bedet Dem derom. Derfor troede jeg, at De var rede til at reise omkring overalt for at bringe Hjælp og Trøst til alle Israeliter, som i Sandhed længes efter at modtage kristelig Undervisning, at disse sønderknuste og sønderstødte Sjæle kan opnaa den Fred, som de søger. Jeg er nu stedt i samme Stilling, som et Menneske, der

befinder sig midt ude paa Havet og ikke ved, hvor han skal komme til at lande, men kun er vis paa, at han vil støde paa Land nogensteds, og at han er stedt i stor Fare.

Høistærede Herre, giv mig et Raad angaaende, hvorledes jeg skal finde Fred! Kjære, send mig 5 Nytestamenter for mig og mine 5 Kamerater! Hjælp! Hjælp! Trøst et bedrøvet Hjerter! Blnt . . . . ."

10. En troende Jödefamilie lider Martyrdöden i Abessinien af Muhamedanerne.

Missionen blandt Abessiniens Jøder.

Af Missionær Flod.

(Meddelt i „Missionsblad for Israels" 1891, Side 81—85).

Jeg vil bede eder, kjære Israels Venner, for en kort Tid — — i Tanken at ledsage mig over til Afrika til en Rest af Israels Folk, de saakaldte Fallaschaher i Abessinien. Med Blikket paa Fortiden og vort Missionsarbeide blandt hine Fallaschaher kan jeg ikke andet end istemme disse Profetens Ord: „Herren er underlig i Raad og stor i Visdom." Es. 28, 29.

Det var i Aaret 1860, vi begyndte Missionen blandt hine Fallaschaher, der tæller 200,000 Jødesjæle. Deres Stilling er rigtignok en ganske anden end de europæiske Jøders: Den abessinske Jøde godkjender endnu det gamle Testamente som den for Israel aabenbarede Guds Vilje. Han erkjender og bekjender sig endnu som en syndigt Menneske, der behøver et Offer for at opnaa Syndsforladelse og blive salig, naar han dør. Derfor har de ligetil denne Dag beholdt det blodige mosaiske Offer. Den abessinske Jøde befatter sig aldrig med Handel og Aager; han er

Haandverker og Agerdyrker. Den abessinske Jøde ved heller ikke noget om Talmud; denne er, Gud ske Lov og Tak, aldrig kommen til Abessinien. Men han holder sig bogstavelig til det gamle Testamentes aabenbarede Ord og holder høit i Ære de Forjættelser, som Gud har givet sit Folk ved Moses, David og Profeterne, om den kommende Messias, der vil hengive sit Liv til et Sonoffer for sit Folk og hele Verdens Synd. Derved har Missionæren er ganske andet Standpunkt i hine Lande og overfor hine Jøder, end blandt Jøder i andre Lande.

Vi havde i Aarene 1860—63, til vi kom i Fangenskabet under Kong Theodorus, de herligste og skjønneste Frugter blandt hine Jøder i Omvendelser, der ikke bare foregik i Hovedet, men havde en virkelig Hjertets Forandring tilfølge, som af hine dybt sunkne, uvidende, abessinske Folk, gjorde stræbsomme, fromme, Gud søgende og elskende Mennesker, der kunde give alt, hvad de eiede, Liv og Gods hen for sin Tros Skyld. Og da vi i Lænker førtes bort fra vore Stationer og i et fire og ethalvtaarigt Fangenskab, led vore 66 døbte og omvendte abessinske Jøder med Glæde Tabet af alt, som de eiede. Os lod man dog beholde Klæderne paa Kroppen, men hine fratog man ogsaa disse, og saaledes blev de, Mænd og Kvinder, Ynglinger og unge Piger, bogstavelig nøgne jagede ud i Verden og kun en eneste Familie, den sidst døbte, faldt fra og gik atter tilbage til Jødedommen. Alle de øvrige holdt under de svære Anfægtelser og Fornægtelser og under den store Fattigdom, hvori de befandt sig, trolig fast ved Jesus, Guds Søn, Israels Messias, den hele Verdens Frelser. Efter fire og et halvt Aars Fangenskab blev vi løsladte og maatte paa den engelske Generals Befaling forlade Abessinien. Det saa ud, som om det nu for bestandig var ude med den

abessinske Mission, men „Herrens Raad er underlige." Da der ikke mere var nogen europæisk Missionær i Landet, hvad gjorde da disse indfødte Jøder? De sagde til hverandre: „Nu er det vor Opgave at drive Mission blandt de af vore Brødre og Søstre, der endnu lever i Uvidenhed." Jeg mindes her især den elskelige Debterra Berru, som hele Uger igjennem sad i Væverstolen og om Lørdagen gik ud med sin store amkariske Bibel paa Ryggen, samlede Jøderne om sig og forkyndte dem Jesus Kristus som Messias og Frelser.

Det er nu 22 Aar siden vi blev løsladte, og den abessinske Kong Johannes, Theodorus's Efterfølger negtede os Tilladelse at bo i Landet. Men han tillod, at Missionen førtes videre af de indfødte, af Fallaschaherne eller Jøderne. De gjorde det, om end kanske ikke paa den Maade, det vilde være skeet, om en eller flere europæiske Missionærer havde staaet ved deres Side og ledet dem, men dog saaledes at jeg, efter hvad jeg for nogle Maaneder siden fik se og høre, maa sige: de har gjort, hvad de kunde gjøre.

I de to sidste Aar kunde de rigtignok ikke gjøre stort; da gjorde Dervischerne, Mahdiens Tilhængere, gjentagne Gange Indfald i Abessinien. Ikke alene omvendte Falaschaher, hvis Antal var vokset til 900, og som havde samlet sig i forskjellige Provinser og Menigheder, men ogsaa kristne mistede alt, hvad de eiede og maatte flygte for at frelse sit Liv. Hine grusomme Mahomedanerdervischer herjede vidt og bredt; Byer og Landsbyer blev lagt i Aske og Markens Grøde ødelagt. I ni lange Maaneder var vort Folk paa Flugt i forskjellige Provinser, hvor de maatte ernære sig og sine ved at betle for Dørene. Men de forblev dog tro, og forunderlig har Herren benyttet dem i denne Tid at bringe Evangeliets rene Lære til Men-

nester, som endnu intet havde hørt derom. Men det var en tung Prøvelsestid for vore Proselyter. De kom tilbage og byggede sine Huse op igjen, men inden et halvt Aar faldt Dervischerne atter over dem. Vore indfødte Jødekristne maatte atter flygte; de var imidlertid blevne saa uventet overfaldt, at 30 Familier faldt i hine fanatiske Mahomedaners Hænder. De fleste blev efter sigende dræbte, andre blev sammen med abessinske kristne solgt til livsvarigt Slaveri. Det blev mig fortalt, at blandt dem, som skal være døde, har der fornemmelig været en Familie, der virkelig har lidt Døden som

en Nutidens Martyrfamilie af Jødefolket.

En Familie med fem Børn blev af Dervischerne indhentet i Flugten, og disse fordrede, at de skulde afsværge sin kristne Tro og gaa over til den Mahomedanske Religion. Fader, Moder og Børnene, der allerede var voksne, erklærede: „Aldrig i Evighed!" De var fødte Jøder, men ved Guds naadige Førelse havde de lært Frelseren, Guds Søn, Israels Messias og Synderes Forløser at kjende, ja lært at elske ham, og de vilde aldrig afsværge sin Tro og blive mahomedanske. Hvad sker? De fem Børn, det ene efter det andet, blev hugget istykker for Forældrenes Øine. Faderen indgjød dem Mod, og Moderen skal have sagt: „Kjære Børn, værer kun trøstige; det evige Livs Krone venter eder, bliv eders Frelser tro," — og hun var en Jødinde! Da Børnene laa sønderlemmede i en Bunke foran dem, sagde Dervischen til Moderen: „Endnu, Kvinde, kan du redde dit Liv! Sig bare: Der er en Gud og Mahomed er hans Profet." (Den mahomedanske Trosbekjendelse). Da siges Moderen at have svaret med Taarer: „O, aldrig vil jeg blive min Frelser

utro, nei, jeg er rede til at dø den samme Død som mine Børn." Hun blev da taget bort fra sin Mands Side og hugget i Stykker foran ham. Og nu vendte Mahomedanerne sig til Manden: Han kunde redde sit Liv ved at gaa over til deres Religion, og de lovede ham meget. Han svarede: „I kan hugge mig i Stykker, brænde mig, I kan gjøre med mig, hvad I vil; jeg er en kristen og bliver en kristen, og som en kristen vil jeg dø." Derpaa skal han være dræbt paa en forfærdelig umenneskelig Maade.

Kjære Missionsvenner! Det var en „Jødefamilie", der i vor Tid er død en saadan Død og nu, haaber vi, tilhører den triumferende Menighed histoppe, og som Moderen tilraabte de døende Børn, vil de nu visselig have vundet det evige Livs Kroner.

* * *

Jeg havde en Konferents som varede i 16 Dage med de indfødte Missionærer og Lærere. Da jeg ikke kunde komme ind i Landet paa Grund af den politiske Forvirring, og fordi der endnu ikke er nogen Konge som hersker over hele Abessinien, og Kong Menelek endnu ikke har sat sig fast i Ladet, saa aftalte vi eller afgjorde skriftligt ifjor, at vore indfødte Missionærer skulde komme til Massua ved det røde Hav. Jeg reiste nu derhen, for at vi kunde raadføre os med hverandre om den abessinske Missions Anliggender og jeg muligens ved Guds Naade kunde være dem til nogen Styrkelse.

De kjære Brødre — det var otte i Tallet — kom langveis fra. Jeg kom fra Kornthal, og, takket være Jernbanerne og Dampskibene, naaede jeg derhen efter 16 Dages Reise; tidligere brugte jeg to, engang endog tre Maaneder. Men vore indfødte Brødre kom tilfods gjennem uveisomme Lande og Tragter og farlige Egne, hvor der levede vilde

Dyr og onde Mennesker, i 40 Dage reiste de tilfods fra det vestlige Abessinien til Massau for i Forening med mig at kunne drøfte Missionens Anliggender. Jeg skal fatte mig i Korthed. Mit Indtryk af Brødrene Michael Argavi, der havde faaet sin Uddannelse i Chrischona ved Basel, Debterna Berru og de øvrige tilstedeværende, var, at de har Frelseren oprigtig kjær og har faaet Naade fra Gud til at fornegte, til at give alt hen og alligevel at blive Herren tro, og — blandt disse Folk var der en Bønnens Aand. Især dette gjorde mig godt i disse 16 Dage. Jeg havde nemlig to Gange daglig en Bibeltime og i Slutningen af denne en Bønnestund, hvor i Almindelighed to eller tre af dem bad. Mit Hjerte strømmede ofte i Stilhed over af Tak for, hvor barnlig troende og enfoldig Brødrene bad, i hvilket barnligt Forhold de stod til Herren, og hvorledes de ogsaa i sine Bønner gjentagne Gange udtalte sin Tak, fordi Herren havde ført dem i saa store Lidelser, paalagt dem saa tungt et Kors for at frigjøre dem mere fra Verden og dem selv og drage dem nærmere til sig. Jeg havde megen Glæde af dem. Efter 16 Dages Forløb vendte de tilbage til sine Hjemsteder, og selvsamme Dag reiste jeg tilbage til Europa. De kjære Brødre sagde under Afskeden med Taarer: „Hils alle vore Venner, ved hvis Bønner vi til nu er blevne bevarede i Troen. Hils alle vore Venner og tak dem i vort Navn for deres Forbønner og ogsaa for de Gaver, som de har sendt os og vore hungrende, (der er nemlig stor Hungersnød i hine Lande, og hundrede døde og dør endnu af Hunger,) og sig dem: „Vi bede for Jesu Skyld, bliver ved med eders Forbønner, for at alle Abessiniens Jøder maa lære at bøie Knæ for Jesus, vor Frelser, vor Herre og Gud."

11. Hvorledes en Skrædders Taarer blev til stor Velsignelse for Jödemissionen.

(Saronsroser af Nicolai Meyer.)

Fra Jødemissionsanstalten i Halle*) udgik der en Række udmerkede Missionsskrifter, der endnu den Dag idag staar som uovertrufne. De fleste af dem skyldes en uforglemmelig Proselyt, der blev vunden for Jesus paa følgende Maade:

Født i Schlesien opholdt han sig som Bachus (jødisk Student) ved den berømte jødiske Talmud-Høiskole i Fyrsten af Anholt-Dessau Residentstad. Da han en Dag kom ind hos en kristen Skrædder for at faa taget sig Maal til en ny Klædning, betragtede Skrædderen Ungersvendens smukke Skikkelse og sukkede saa stille over, at han som en vantro Jøde skulde gaa fortabt, ja begyndte endog at græde derover. Den unge Jøde spurgte ham, hvorfor han græd saaledes. Da Skrædderen havde sagt ham Aarsagen, svarede han: „Jh, hvad kommer min Religion Dem ved? Sy mig blot mine Klæder, det er deres Bestilling!" Derpaa svarede Skrædderen: „Ak, min kjære Bachur, dersom De blot engang vilde læse vort Nytestamente, saa vilde De nok komme til Sandhedens Erkjændelse." Ynglingen gik bort uden at indlade sig videre med ham, men den jevne, ærlige Mands Taarer og Ordet om det nye Testamente lod ham ingen Ro. Efter nogle Dages Forløb kom han igjen og bad om at maatte faa se det Nye Testamente. Da det imidlertid var paa tysk og trykt med tyske Bogstaver, kunde han ikke læse det, hvorfor han kastede Bogen paa Bordet med de Ord: „Hvad skal jeg gjøre med en saadan

*) Se herom i min Bog „Jøderne og Jødemissionen" Side 52—55.

Bog?" Skrædderen græd atter og sagde: „De er jo ung endnu og kunde godt endnu lære at læse tysk." Saa gik den unge Jøde hemmelig hen til en Bogbinder for at kjøbe en ABC; men Bogbinderen forlangte en halv Thaler for den. Forskrækket over denne høie Pris gik det unge Menneske sin Vei; men Skrædderens Taarer fulgte ham overalt. „Manden," sagde han atter og atter til sig selv, „har jo ingen Fordel deraf, og dog beder han dig saa indstændigt at læse Bogen." Da kjøbte han endelig den dyre ABC, lærte hemmelig om Natten at læse tysk og hentede saa efter nogen Tids Forløb det nye Testamente hos Skrædderen; med dette lukkede han sig inde paa Vand og Brød i to Gange 24 Timer, læste det igjennem, Romerbrevet endnu to Gange, afleverede det derpaa til dets Eiermand og lod, som om Læsningen intet Indtryk havde gjort paa ham. Men kort Tid efter meldte han sig til Daab i Gota, blev døbt og fik Navnet Heinrich Christian Immanuel Frommann. Efterat han dernæst havde gjennemgaaet den lærde Skole i Gota, reiste han til Universitetet i Halle, hvor han begyndte at studere Lægevidenskaben, fordi man gjorde Indvendinger, da han vilde vælge det teologiske Studium. Hans hele Sjæl var dog stadig opfyldt af Tanken om at hjælpe sine Brødre efter Kjødet til Frelse. I August Herman Franke og Callenberg fandt han ligesindede Sjæle. Paa hans Tilskyndelse kjøbte Callenberg jødisk tyske Typer for en Sum af 40 Thaler, som Vennerne af Israel i Halle havde skudt sammen. Frommann lærte nu at „sætte". Han flyttede sin Seng ind i det Værelse, hvor Typerne var, og næsten al den Tid, som han fik tilovers fra sit lægevidenskabelige Studium, anvendte han til at „sætte" den af ham omarbeidede Traktat: „Lys ved Aftentid," der indtil denne Dag har været

til stor Velsignelse. Da den lille Bog udgik i 1500 Eksemplarer, blev Frommanns Begavelse og Opofrelse almindelig beundret; men han selv sagde: „Min Frelser er for min Skyld kommen til Verden i Tjenerskikkelse; i Sammenligning dermed er en Sætters Stand dog kongelig. Og min Frelser har ikke havt noget Sted, hvor han kunde hvile sit Hoved; men jeg har havt altfor megen Bekvemmelighed paa mit Natteleie i Trykkeristuen." Indtil sin tidlige Død i Aaret 1735 vedblev han at staa ved Callenbergs Side i trofast Kjærlighed til Israel. Hans Missionsskrifter omtrent 20 i Tallet blev af Missionær Stephan Schultz og andre udbredte rundt omkring i Europa, Asien og Afrika.

Saaledes blev altsaa en simpel Borgermands Taarer den Regn, der skulde give Callenbergs Plantning Kraft til at bære saa herlige Frugter.

12. Pastor Hausers Omvendelse m. m.

(Fortalt af ham selv ved Zionsforeningens Aarsmøde i Greenfield Mgh., Minn., den 10de Sept. 1891. Gjengivet efter Hukommelsen af L. M. Biørn.)

„Jeg beder Forsamlingen følge mig til en liden Stad i Tyskland; der finder vi en Moder ved Byens Jernbanestation. Ved hendes Side staar en liden 12 Aars gammel Gut, hendes kjæreste Barn. Moderen var en Jødinde, Drengen en Jøde. Han havde ligesom hans Brødre gjennemgaaet et Gymnasium og var egentlig bestemt til Rabbiner, men da hans Hu stod til Handelen, var han nu ved Moderens Tilladelse paa Veien til en stor Handelsby for at uddannes for Handelen og for om muligt ad den Vei at blive rig i denne Verden. Moderen kyssede ham Gang paa Gang og formanede ham med Taarer til at for-

blive from og ikke glemme sin Gud; i Haanden stak hun ham en liden Pung, der indeholdt Papirstrimler med paaskrevne Bønner. Toget bruser frem, endnu et Kys, og de skilles. Drengen blev ansat ved et stort Handelshus og vandt snart sine Principalers fulde Tillid. Saalænge Minderne fra Hjemmet endnu var friske, holdt han sig flittig til Synagogen og strengt efter de jødiske Forskrifter; senere begyndte han at blive ligegyldig for samme, men naar han skrev til sin Moder, vogtede han sig for at udtale sig slig, at hun skulde ane Uraad. Han fandt blandt sine jevnaldrende snart ligesindede Kamerater og med dem besøgte han Teatret og andre slette Steder og blev bestandig mere og mere fremmed for sine Fædres Gud. Efter en Del Aars Forløb, etablerede han ved Hjælp af en liden opsparet Kapital sammen med en Ven en selvstændig Forretning. Denne Ven spilte ham imidlertid den Streg at løbe bort med Kassen og efterlade Partneren med Firmaets Gjæld, som opslugte alt, hvad han kunde kalde sit; Ringe, Uhr, Kjæde, alt gik med. En Aften sad den unge Mand elendig og fortvilet i en af Byens Parker; Tanken paa Selvmord gjennemfor hans Hoved, kun denne Tanke, som en barmhjertig Gud indgav ham, holdt ham tilbage: Tænk om der er en Evighed! Som han sidder der ensom og forladt af alle dem som i Lykkens Dage havde kaldt ham sin Ven, blev han som den, der ikke var synderlig vel antrukken, arresteret af en Politibetjent. Klokken var jo allerede over 9 om Aftenen, og alle, som paatræffes efter Kl. 9 om Aftenen i en luvslidt Klædning, bliver som en Tramp puttet i Hullet; vi erindrer, at vi er i Tyskland. Den unge Mand blev trods alle sine Protester sat i Fængsel, hvor han maatte forblive, indtil han ved Vidnesbyrd fra Hjemmet kunde dokumentere, at han ikke var nogen

Vagabond. Det tog otte Dage, inden han kunde faa saadant Bevis ihænde, og ensom, som han var, faldt Tiden ham lang. Det eneste Selskab, som tilbød sig, var en gammel mishandlet Bibel.

Til sin Forundring fandt han det gamle Testamente skrevet paa tysk, noget han ikke før havde seet, men som et Barn ræddes for Synet af en Slange, saa ræddedes han og veg tilbage ved Synet af det nye Testamente, der handler om Jesus af Nazareth, Gjenstanden for Jødernes Had. Nysgjærrigheden og Kjedsomheden bragte ham imidlertid til at tage Bogen igjen, uagtet Tanken paa, hvad Moderen vilde sige, om hun saa hans Beskjæftigelse, ofte havde bragt ham til at lægge den bort. Det første, som her mødte hans Øie, var den deilige Lignelse om den barmhjertige Samaritan, hvorved Herren jo ogsaa afbildes. Efter 8 Dages Forløb kom der Beskeed fra Hjemmet, samt Reisepenge til at komme hjem for, men han var for stolt til at benytte sig deraf; han vilde ikke reise hjem i sin daværende Tilstand, men atter forsøge at arbeide sig op fra nyt af.

De ensomme Timer i Fængslet havde dog baaret sin Frugt; det Indtryk han havde faaet af det nye Testamente, kunde ikke mere udslettes; vi finder ham saaledes efter en Tids Forløb i Forværelset hos en Jødemissionær i Frankfurt am Main; han havde sendt ind sit Kort og ventede paa at blive modtaget; men Djævelen stod ham i Veien, og pludselig vender den unge Mand sig om og iler ud af Døren uden at have faaet Missionæren i Tale. Senere finder vi ham i Hamburg, hvor han havde et kummerligt Erhverv ved at arbeide for et Lotterifirma ved at forsyne Breve med Udskrifter. I Hamburg traf han en Jødemissionær, som kjærligen antog sig ham og søgte at drage ham ud af Tvil og Angst til Tro og Fred. Om Aftenen

besøgte han Missionæren som en Nicodemus, der i Nattens Stilhed søgte Herren. En Aften besvimede han, og først da kom hans Lærer til Kundskab om hans kummerlige Livsvilkaar; hans Fortjeneste strakte ikke til at stille Hungerens Krav. Hidtil havde han ikke kunnet bringe det over sit Hjerte at gjøre Missionæren bekjendt med sin Stilling. Imidlertid kunde han ikke bestemme sig til at forlade Jødedommen, men han bestemte sig til at forlade Byen og ikke mere at vende tilbage. Missionæren indhentede ham dog, førend det Tog, med hvilket han vilde reise bort, havde forladt Stationen. Missionæren knælede ned for ham paa Platformen og bad ham med Taarer ikke at forlade sig, og han blev.

Palmesøndag samme Aar blev Jøden døbt i Nærværelse af en Forsamling saa stor Kirken kunde rumme; man saa ham sidde i en Krog af Kirken, ligesaa ensom og forladt som tidligere. Jøderne hadede ham og havde gjerne brændt ham, de kristne tvilede paa hans Omvendelses Oprigtighed; de mente, at det enten var Udsigten til et rigt Gifte eller anden Pengespekulation, som havde bevæget ham til denne Overgang til Kristendommen. Straks efter sin Daab havde han tilskrevet sin Moder og bedet om Svar. Svaret lod længe vente paa sig, men det kom omsider paa et ganske lidet afrevet Stykke Papir og lød saaledes: „Du beder om Svar, du skal intet Svar faa, kun dette: vi forbande dig."

Det er vanskeligt for os kristne at tro, at en Moder kan forbande sit Barn, her skede det dog. For at vise, at hans Omvendelse ikke var nogen Pengespekulation, besluttede han sig til at lære Skomagerprofessionen og sad snart som Læredreng i en Skomagerbutik i samme Stad, hvor han tidligere havde levet høit og flot.

Efter en Tids Forløb henvendte hans Faddere, et kristeligt Egtepar, sig til Professor Delitzsch i Leipzig med Forespørgsel, om han kunde gjøre noget for deres Gudssøn. Vel var det, at den unge Proselyt i dette Egtepar eiede kjærlige Hjerter, ellers turde det have gaaet ham som med mange andre Jødeproselyter, at han under Trykket af Had og Ligegyldighed havde faldt fra den kristne Tro.

Professor Delitzsch lod ham komme til sig, og da han erfarede, at den unge Mand havde tilstrækkelige Forudbanuelse, hjalp han ham til at fuldføre det teologiske Kursus ved Universitetet. Saa blev han ansat i Londonerselskabets Tjeneste for som Jødemissionær at bringe sit Folks Børn Livets Ord.

Man kan spørge, om den unge Mand har holdt fast ved Herren til idag, dertil kan svares: ja! Han er her i Amerika — han staar her!

Hvad jeg har sagt, er for at vise, hvor underligt Herren fører sine, hans Veie er ikke vore Veie, hans Tanker ikke vore Tanker. Senere arbeidede jeg i Missionens Tjeneste i Hamburg i 3 Aar, og mit Arbeide faldt i den Tid, den første større Jødeforfølgelse var i Rusland. Jeg tilligemed et Par andre Jøder, som jeg havde døbt, opsøgte flygtende russiske Jøder paa Dampskibene i Havnen. Det var Aften vi kom ombord med Lygt i Haand; vort Blik faldt paa en gammel Mand, ved hvis Side sad sammenkrympet en ung Kvinde med et lidet Barn paa Armen; hun saa ung ud, knapt sekften Aar gammel. Jeg talte med dem og gav den gamle et ny Testamente; han aabnede Bogen og idet han saa, hvad det var, spyttede han paa den og kastede den bort, derpaa rev han Kjolen bort fra den unge Kvindes Bryst og viste os et stort og gabende Saar. Se dette, raabte den gamle Mand, dette har de kristne gjort, de

har plyndret os ud, denne min Datter har maattet efterlade sin Husbond og et Barn i Rusland og flygtet med mig gamle Mand.*) Jeg kunde ikke andet end græde og bede Gud, at han maatte oplade disse Navnkristnes og Forfølgeres Øine for Syndigheden i saaledes at forfølge de stakkels Jøder.

Vil vi være kristne, da lad os vise Jøderne Barmhjertighed, lad os hjælpe dem til Tro og Fred i Jesus Kristus — og for hans Skyld. Amen."

13. Den døende Trommeslager og hans Søn.

(Efter „Missionstidning for Israel" 1887.)

Under den amerikanske Krig, (som endte om Høsten 1865), **saaledes fortæller en jødisk Doktor ved Navn Rossvally**, var jeg Læge i de Forenede Staters Arme. Efter Slaget ved Gettysburg*) fandtes der mange hundrede saarede Soldater i mit Lazareth, deriblandt 28 saa haardt saarede, at de krævede øieblikkelig Behandling. Blandt dem, som havde faaet baade Arme og Ben lemlæstede paa det skrækkeligste, var en Dreng, der kun havde været 3 Maaneder ved Hæren og gjort Tjeneste som Trommeslager, da han var for ung til at blive Soldat. Da min Medhjælper og en af mine Oppassere vilde kloroformere ham før Operationen, vendte han sit Ansigt bort og vægrede sig bestemt ved at modtage Kloroformen. Da Oppasseren lod ham vide, at han handlede efter Lægens Ordre, sagde Drengen: „Lad Doktoren komme!" Da jeg kom hen til

*) Den græsk katolske Religion er den herskende blandt Russerne.

*) Slaget ved Gettysburg indtraf den 1ste, 2den og 3dje Juli 1863.

hans Seng, sagde jeg: „Unge Ven, hvorfor vægrer du dig ved at blive kloroformeret? Da jeg fandt dig paa Slagmarken, mente jeg straks, at det ikke var Umagen værd at samle dig op, men da du aabnede dine store blaa Øine, slog den Tanke ned i mig, at du nok havde en Moder et eller andet Sted, som netop da tænkte paa sin Dreng. Jeg vilde ikke, at du skulde dø paa Slagmarken; derfor lod jeg dig føre herhen; men da du har mistet saa meget Blod, at du er for svag til at udholde en Operation uden Kloroform; derfor er det bedst, at du lader dig give lidt." Han lagde sin Haand paa min Arm, saa mig ind i Ansigtet og sagde: „Doktor, en Søndag Eftermiddag i Søndagsskolen da jeg var ni og et halvt Aar gammel, gav jeg Jesus mit Hjerte. Jeg lærte dengang at stole paa ham, jeg har siden den Dag altid slaaet min Lid til ham, og jeg ved, at jeg ogsaa nu kan slaa min Lid til ham. Han er min Styrke og Hjælp; han vil holde mig oppe, medens de sætter Arm og Ben af." Jeg spurgte ham derefter, om jeg da maatte faa Lov at give ham lidt Brændevin. Atter saa han mig ind i Ansigtet og sagde: „Doktor, da jeg var omtrent fem Aar gammel, knælede min Moder en Dag ved min Side med Armen om min Hals og sagde: „Jeg beder nu Jesus, at du aldrig maa faa Smag for sterke Drikke; din Fader døde som en Dranker og sank i en Drankers Grav, og jeg lovede Gud, at hvis det var hans Vilje, at du skulde leve og blive stor, skulde du advare andre unge Mennesker for det farlige Glas! Jeg er nu 17 Aar gammel, men jeg har aldrig smagt sterkere Drik end The og Kaffe, og da jeg nu efter al Sandsynlighed snart skal træde frem for min Gud, vil De saa sende mig ind for hans Aasyn med Brændevin i Kroppen?"

Det Blik, som Drengen i det samme fæstede paa mig,

glemmer jeg aldrig. Den Gang hadede jeg endnu Jesus, men jeg følte Agtelse for denne Drengs Kjærlighed til sin Frelser, og da jeg saa, hvorledes han elskede ham og stolede paa ham til det sidste, var der noget, som rørte mit Hjerte, og jeg gjorde for denne Gut, hvad jeg aldrig havde gjort for nogen anden Soldat: Jeg spurgte ham, om han havde Lyst til at tale med Feltpresten. „O ja!" var Svaret.

Da Pastor R. kom, kjendte han straks Gutten, som han ofte havde truffet ved Teltbønnemøderne, og idet han greb hans Haand, sagde han: „Charlie, det gjør mig ondt at se dig i denne sørgelige Tilstand." „O, jeg lider slet ingen Nød," svarede han. Doktoren bød mig Kloroform, men jeg afviste det; saa vilde han give mig Brændevin, men jeg sagde nei, og kan nu, hvis min Frelser kalder mig, gaa ind til ham med min fulde Samling." „Det kan være, at du ikke dør, Charlie," sagde Presten, „men hvis Herren skulde kalde dig bort, er der da noget, som jeg kan gjøre for dig efter din Bortgang?" „Ja, vær saa god, Hr. Pastor, at stikke Deres Haand ind under min Hovedpude og tage min lille Bibel; det er min Bøn til Dem, at De vil sende Bogen til min Moder og skrive til hende, at jeg, siden jeg reiste hjemmefra aldrig har ladet nogen Dag gaa hen uden at læse i Guds Ord og uden at bede Gud velsigne min kjære Moder, og det enten jeg var paa Marschen, paa Slagmarken eller paa Sygehuset."

„Er der ellers noget, jeg kan gjøre for dig, min Gut?" „Ja, vær saa god at skrive et Brev til Forstanderen for Sandstreet-Søndagsskolen i Brooklyn og sig ham, at jeg aldrig har glemt de venlige Ord, de mange Bønner og de gode Raad, som han gav mig, at de har fulgt mig gjennem alle Felttogets Farer, og at jeg nu i min Dødsstund

beder min dyrebare Frelser velsigne min kjære gamle Lærer — saa er der ikke mere." Idet han derpaa vendte sig til mig, sagde han: „Nu, Doktor, er jeg færdig, og jeg forsikrer Dem, at jeg nok skal lade være at klage mig, medens De sætter Arm og Ben af, naar De blot vil lade mig slippe for Kloroformen." Jeg lovede det, men jeg havde ikke Mod til at tage Kniven i min Haand, før jeg havde været udenfor et Øieblik, for at samle Styrke til den Gjerning, der nu skulde udføres.

Medens jeg skar igjennem Kjødet, klagede Charlie Coulson — saa hed det unge Menneske — sig slet ikke; men da jeg derpaa tog Instrumentet for at gjennemsage Benet, stoppede han Hjørnet af Hovedpuden i Munden, og alt, hvad jeg kunde høre ham sige, var: „O, Jesus, velsignede Jesus, staa mig nu bi!" Han holdt sit Løfte, og gjennemgik Operationen uden den mindste Klagelyd.

Den Nat kunde jeg ikke sove, thi til hvilken Side jeg end vendte mig, saa jeg de milde blaa Øine, og naar jeg lukkede mine egne, lød det uophørligt i mine Øren: „Velsignede Jesus, staa mig nu bi!" Mellem Kl. 12 og 1 om Natten stod jeg op og besøgte Sygehuset, hvad jeg aldrig før havde gjort paa den Tid af Døgnet, uden at jeg ligefrem blev kaldet, men jeg kunde ikke imodstaa Længselen efter at se denne Patient. Ved min Ankomst fik jeg at vide, at 16 af de haardt saarede allerede var døde. „Hvorledes er det med Charlie, er han blandt de døde?" spurgte jeg. „Nei," svarede Sygeoppasseren, „han sover saa blidt som et Barn." Da jeg kom til Sengen, hvor han laa, fortalte en af Gangkonerne mig, at omtrent Kl. 9 havde to Medlemmer af Ynglingeforeningen været paa Sygehuset for at læse og synge med de syge; de havde været i Følge med Pastor R., som havde knælet ved Charlies Seng og opsendt

en brændende og hjertelig Bøn, hvorefter de endnu paa Knæ havde sunget en Sang: „Jesus, Sjælens Brudgom," som ogsaa Charlie havde istemt. Jeg kunde ikke forstaa, hvorledes han, der havde udstaaet saa skrækkelige Smerter, havde kunnet synge.

Fem Dage efter Operationen sendte Charlie Bud efter mig; af ham hørte jeg da den første evangeliske Prædiken. „Doktor," sagde han, „min Time er kommen; jeg venter ikke at opleve nogen jordisk Dag mere, men Gud ske Tak, jeg er reisefærdig, og inden jeg dør, ønsker jeg at takke Dem af mit hele Hjerte, for Deres Venlighed imod mig. Doktor, De er Jøde, De tror ikke paa Jesus, og dog er det ham alene, som giver mig Kraft til at udholde disse Lidelser; vendt lidt, og De skal se, hvad han formaar." Jeg forsøgte at blive staaende, men jeg kunde ikke, thi jeg savnede Mod til at se en kristen i Døden fryde sig over at være elsket af ham, som jeg havde lært at hade; derfor forlod jeg skyndsomt Værelset.

Omtrent 20 Minuter senere kom der Bud til mig i min Bolig, at Charlie vilde tale med mig. „Jeg har lige nys talt med ham," svarede jeg, „og kan ikke besøge ham igjen." „Men, Doktor, han siger, at han maa tale med Dem endnu en Gang inden han dør." — Jeg besluttede mig da til at besøge ham, sige ham endnu et kjærligt Ord og saa lade ham dø; men jeg var fast bestemt paa ikke at modtage det ringeste Indtryk af noget Ord fra ham, for saa vidt det angik Jesus. Da jeg traadte ind i Sygestuen og satte mig ved Sengen, saa jeg, at hans Kræfter hurtigt tog af. Idet han bad mig tage hans Haand, sagde han: „Doktor, jeg elsker Dem, fordi De er en Jøde. Den bedste Ven, jeg har fundet i denne Verden, var en Jøde." Jeg spurgte ham, hvem det var. Han svarede: „Jesus Kristus, hvem

jeg ønsker at gjøre Dem bekjendt med, før jeg dør; og vil De love mig, Doktor, aldrig at glemme, hvad jeg nu vil sige Dem?" Jeg lovede det, og han sagde: „For fem Dage siden, da De satte min Arm og mit Ben af, bad jeg til Herren Jesus Kristus, at han vilde omvende Deres Sjæl."

Disse Ord rørte mig dybt. Jeg kunde ikke forstaa, hvorledes han samtidig med, at jeg tilføiede ham de frygteligste Smerter kunde glemme alt, som angik ham selv, og tænke paa sin Frelser og paa min Sjæl. Alt, hvad jeg kunde sige til ham, var: „Nuvel, min kjære Gut, du faar det snart godt." Med disse Ord forlod jeg ham, og 12 Minuter senere hensov han „trykt i Jesu Arme".

Hundreder af Soldater døde paa mit Sygehus under Krigen, men kun en fulgte jeg til Graven, nemlig Charlie, Trommeslagergutten, og jeg kjørte 3 engelske Mil for at overvære hans Begravelse. Jeg lod ham klædes i en ny Uniform og lægges i en Officerskiste, som var dækket af de Forenede Staters Flag.

Charlies sidste Ord vilde ikke vige fra mig. Jeg var rig dengang, hvad Penge angik, men jeg havde gjerne givet hver Cent, jeg eiede, om jeg i mit Hjerte kunde have fornummet de samme Følelser ligeoverfor Kristus som Charlie. Men saadanne Følelser kunde ikke kjøbes for Penge. Snart glemte jeg helt og holdent min lille Soldats Prædiken. Men ham selv kunde jeg ikke glemme. Jeg forstaar nu, at jeg den Gang var dybt overbevist om Synd. Men med en rettroende (ortodoks) *) Jødes hele Had kjæmpede jeg i næsten 10 Aar mod Kristus, indtil

*) Se herom i min Bog: „Jøderne og Jødemissionen", Side 14—18.

tilsidst Trommeslagerens Bøn blev hørt, og Gud omvendte min Sjæl. Dermed gik det saaledes til:

Paa en Embedsreise, som jeg foretog i Aaret 1873, kom jeg en kold Februardag til New York, hvor jeg skulde opholde mig nogle Timer. Jeg gik ind i en Barberstue for at blive barberet. Men her overraskedes jeg af et eiendommeligt Syn: Paa Væggene hang der sekstеn Bibelsteder, indfattede i smukke Rammer og med Paaskrift: „Vær saa snik ikke at bande i dette Værelse!" Ovenikjøbet begyndte den venlige Barberer straks at tale til sine Kunder om Jesus, og han gjorde det paa en saa elskværdig Maade, at jeg ikke kunde blive vred paa ham, men hørte opmerksomt efter. Det var, som om jeg igjen hørte den unge Trommeslager tale. Straks jeg havde betalt, vilde jeg skynde mig til Jernbanestationen, men Barbereren lod mig ikke gaa alene. Da det var meget glat paa Gaderne, tilbød han mig Følge, tog mig let ved Armen og førte mig, uden at der blev talt et Ord, lige til Stationsbygningen. Her sagde han: „De undrer Dem vissel̈ig over, at jeg har talt saa alvorligt med Dem om denne mig saa dyrebare Gjenstand. Men jeg forstod straks, De var en Jøde." Og nu begyndte han igjen at tale om Jesus og sagde, at han følte det som en Trang og Forpligtelse at føre fjerntstaaende til Jesus, naarsomhelst Gud gav ham Leilighed dertil. Sluttelig lovede han, at han i 3 Maaneder uophørlig vilde nævne mig i Bønnen til Gud og lagde dertil det Ønske: „Maatte nu Jesus følge Dem og ikke lade Dem nogen Ro, førend De finder Ro i ham!" Jeg takkede ham for hans Deltagelse, men tilføiede i en spottende Tone: „Jeg frygter for, at der ingen Fare er for, at jeg nogensinde skal blive en kristen." I Virkeligheden forholdt det sig dog ikke saa med mig, som jeg vilde give det Udseende

af. I Jernbanevognen overfaldtes jeg meget mere af en saadan Uro, at endog mine medreisende blev opmerksomme derpaa.

Da jeg var kommen hjem til Washington, tog jeg en Avis i Haanden. Næsten det første, som mine Øine faldt paa, var en Bekjendtgjørelse om et kristeligt Foredrag i en nærliggende Kirke. En indre Stemme tilraabte mig, at jeg skulde gaa derhen, og jeg fulgte denne Stemme. Det Løfte, som jeg — fordi min første Bestemmelse var engang at blive Rabiner — havde aflagt, aldrig at betræde et Sted, hvor man ærede „Jesus, den Bedrager", kunde ikke holde mig tilbage. Jeg gik. Men hvad hørte jeg? Foredraget, saa forekom det mig, blev holdt væsentlig for mig; alt harmonerede jo saa tydelig med min indre Tilstand. Tilmed syntes Taleren kun at have mig for Øie. Med den mest spændte Opmerksomhed og i den dybeste Bevægelse lyttede jeg til Talen. Da den var tilende, maatte jeg ud. Jeg kunde neppe bevare Fatningen. De Indtryk, jeg havde modtaget, var sterke og krævede en Afgjørelse. Jeg grebes af et hjerteligt Ønske om at lære at kjende Jesus og faa Vished om, hvorvidt hans Lære var guddommelig Sandhed eller ikke.

Jeg ilede hjem og indelukte mig paa mit Studerværelse. Her begyndte jeg at bede, men jo længere jeg bad, desto elendigere følte jeg mig. Da erindrede jeg pludselig Ordet om Schiloh, 1 Mos. 29, 10; og to andre hyppig lærte og overveiede Spaadomme: Mika 5, 1 og Es. 7, 14, slog mig med lignende Styrke. Tynget af disse Skriftsteder udraabte jeg: „O, Herre, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud! Du ved, at jeg er oprigtig i denne Sag. Hvis Jesus er Guds Søn, saa aabenbar ham for mig i denne Nat, og jeg vil antage ham som min Messias." Derpaa

kastede jeg mig paa Knæ for første Gang i mit Liv for at bede til Jesus. „O Herre Jesus Krist, dersom du er Guds Søn, dersom du er Verdens Frelser, dersom du er Jødernes Messias, paa hvem vi Jøder endnu venter, og dersom du kan omvende Syndere, saaledes som de kristne siger om dig, da omvend ogsaa mig, thi jeg er en Synder!“ Saaledes bønfaldt jeg. Men endnu kom der ingen Bønhørelse. Den ene Nattetime gik efter den anden. Snart laa jeg paa mine Knæ i Bøn, snart vandrede jeg op og ned i Værelset. Endelig Kl. 2 om Morgenen kom Lyset til mig. Guds Aand overskyggede den efter Vederkvægelse forsmægtende Sjæl. Kampen var tilende, og en brændende Takkebøn steg op til Himmelen.

Min første Tanke gjaldt nu min tro Livsledsagerske. Jeg ilede til hendes Sovekammer og vækkede hende med den Betjendelse: „Kone, Kone, jeg har fundet Messias!“ Helt forfærdet afbrød hun mig med det Spørgsmaal: „Hvem har du fundet?“ — „Jesus Kristus, min Messias og Frelser,“ svarede jeg. Da sprang hun op, kastede Klæderne om sig, og trods det var Nat, forlod hun Huset for at gaa til sine i Nærheden boende Forældre. Som Egtefælle kunde jeg kun bede, at ogsaa hendes Øine engang maatte blive aabnede. Ogsaa begge mine Børn, en Søn og en Datter, maatte jeg give Slip paa. De turde ikke mere kalde mig Fader, eftersom Moderen ikke mere betragtede mig som sin Mand. Da jeg 5 Dage senere tiltraadte en Embedsreise, forsøgte jeg forgjæves endnu engang at se min Familie. De Breve, som jeg i de nærmeste Uger sendte min Hustru, og i hvilke jeg prædikede for hende om Kristus, forblev ubesvarede, ja ulæste. Da bevægedes Datteren, som endnu holdt meget af sin Fader, ved en Drøm til at aabne et af mine Breve og læse det.

Og da hun saa havde overbevist sig om, at Faderen ved Antagelsen af Jesus ikke var bleven noget slettere Menneske, gav hun Moderen, min Hustru, den aabne Skrivelse. Hemmelig læste hun ogsaa Brevet og følte straks en Forandring i sit Sind.

Snart skjænkede Gud hende Lys og Fred. Min Messias blev ogsaa hendes. Jeg havde den store Glæde at se, at min elskede Hustru, senere min Datter og endelig efter 14 Aars Forløb, ogsaa min Søn, kom til Troen paa Jesus.

Svigerforældrenes og den graahaarede Moders Forbandelse taalte jeg, idet jeg trøstede mig med Sal. 27, 10: „Thi min Fader og Moder har forladt mig, men Herren tager mig op." Herren, som jeg tjente, forvandlede Forbandelsen til Velsignelse. Min Søn, som saa haardnakket havde modsat sig Evangeliet, forbereder sig nu til det evangeliske Prædikeembede for at tjene den samme Herre.

Omtrent 18 Maaneder efter min Omvendelse, var jeg tilstede ved et Bønnemøde i Byen Brooklyn. Det var et af disse Møder, hvor kristne aflægger Vidnesbyrd for hverandre om deres Frelsers Kjærlighed. Efterat flere havde talt, reiste en ældre Kvinde sig og sagde: „Kjære Venner, idag er det rimeligvis sidste Gang, jeg faar Lov at være med her. Min Læge sagde mig igaar, at min høire Lunge er næsten fortæret og den venstre sterkt angreben, saa at jeg i bedste Fald kun har en kort Tid at være sammen med eder; men alt, hvad der er tilbage af Liv i mig hører Jesus til. O, det er en stor Glæde for mig at vide, at jeg skal møde min Søn hos Jesus i Himmelen. Han var ikke blot Soldat for sit Land, men Soldat i Kristi Hær. Han blev saaret i Slaget ved Gettysburg, og kom under en jødisk Doktors Behandling, som satte hans

Arm og Ben af og viste ham megen Godhed, men han døde 5 Dage efter Operationen. Regimentspresten skrev et Brev til mig og sendte mig min Guts Bibel. I dette Brev fik jeg at vide, at min Charlie i sin Dødsstund sendte Bud efter den jødiske Doktor og sagde til ham: „Doktor, inden jeg dør ønsker jeg at sige Dem, at for 5 Dage siden, medens De opererede mig, bad jeg Herren Jesus om at omvende Deres Sjæl."

Da jeg havde hørt Moderens Vidnesbyrd, kunde jeg ikke længere sidde stille. Jeg reiste mig fra min Plads, gik hen til den gamle Kvinde og sagde, idet jeg tog hendes Haand: „Gud velsigne Dem, min kjære Søster! Deres Guts Bøn er hørt og besvaret: jeg er den jødiske Doktor, for hvem Deres Charlie bad, og hans Frelser er nu min Frelser."

14. Bankførens Datter.

(Af Dr. M. L. Rossvally. Af „Missionslæsning" for 1890, Side 5—8).

Ikke længe efter min Omvendelse, fortæller Dr. Rossvally, opgav jeg min Stilling i de Forenede Staters Hær for bedre at kunne forkynde Evangeliet, især for mine „Brødre efter Kjødet", Jøderne. Jeg begyndte mit Arbeide i en af de største Byer i Nordamerika. Men i Begyndelsen fandt mit Arbeide den største Modstand. Mange, som indtil da havde været mine bedste Venner, var nu blevne mine største Uvenner. Blandt disse var en Hr. Moses Bamberg, der ikke blot havde været min Skolekamerat, men ogsaa senere min Husven; vi var dertilmed fødte i samme By. Saasnart han erfor, at jeg havde begyndt min Mission, bevægede han sin Søn Josef til offentlig at arbeide imod mig. Han dannede en „Antimissions-

forening", og mit Lokale kaldte han „Omvendelsesbutiken". Hver Aften kom unge Jøder i stort Antal til mine Foredrag for at forstyrre mig; de bandede og støiede og kastede raadne Æbler og Poteter efter mig, saa snart jeg reiste mig for at bede, saa at jeg ikke turde vove at bede med lukkede Øine. En Aften, da en Jødinde bekjendte, at hun havde fundet Frelse og Fred i Jesus Kristus, væltede de Ovnen, knuste Pianoet, og Josef Bamberg sprang op paa en Bænk og spurgte Kvinden: „Hvormeget har denne Karl givet Dem for at sige, at De er omvendt?"

Samme Aften fulgte 15 Medlemmer af „Antimissionsforeningen" efter mig, da jeg gik hjem, og en af dem slog mig med en Stok over Hovedet og Armen; og derpaa kastede Josef Bamberfg mig til Jorden, sprang op paa mig, og efterat han havde tilredt mig saa ilde, at jeg i seks Dage ikke kunde forlade mit Værelse, slap han mig med de Ord: „Nu kan du prædike om din Jesus!" Men, mine Venner og jeg bad nu saa meget inderligere til Kristus og bønfaldt ham om, at han dog vilde oplyse og omvende en, hvem ingen turde vove at spørge: „Hvormeget har du betalt for din Omvendelse?" Herren svarede os. Ved denne Tid kom ved Guds Naade en rig, ung Jødinde, Frøken Sara Oppenheim, en Bankørs eneste Barn, til Erkjendelse af Frelsen i Kristus. Da Hr. Oppenheim hørte om sin Datters Omvendelse, sagde han kort: „Sara, enten maa du slaa din Jesus ud af dine Tanker, eller ogsaa maa du forlade mit Hus." — „Fader!" svarede denne, „Jesus er ikke blot i mine Tanker, han er i mit Hjerte, og der vil han ved Guds Naade blive. Du ved, at jeg bestandig har været dig og Moder lydig; men for Messias's Skyld, hvem jeg har fundet, Jesus, Guds Søn, for hans Skyld vil jeg gjerne forlade alt og give Afkald

paa mit Hjem, mine Vogne og Heste, mine Silkeklæder, mine Klenodier, ja alt." Og saa maatte hun gaa. Hun fandt Arbeide i en Klædebasar, hvor hun fra Morgen til Aften maatte sidde for nogle Dollars om Ugen. Men hver Aften saa vi hende i Forsamlingen, og hun har ofte bekjendt og bekjender det den Dag idag, at hun ved Siden af sin Symaskine med Kristus i Hjertet er uendelig lykkeligere, end hun engang var i al sin Rigdom og Glans, men uden ham.

Da hun blev døbt, kom en stor Mængde kristne og nysgjerrige. Dr. Alman, en forhenværende jødisk Rabiner, der ogsaa havde fundet Herren, døbte den lykkelige. Netop som han sagde de Ord: „Og hver den, som har forladt Hus, eller Brødre, eller Søstre, eller Fader, eller Moder, eller Hustru, eller Børn, eller Agre for mit Navn Skyld, skal faa hundrede Fold igjen og arve et evigt Liv" (Matt. 19, 29), da raabte Hr. Oppenheim, den unge Kristenpiges Fader, som uden hendes Vidende havde været tilstede, paa Hebraisk, en Forbandelse over sin Datter. Derpaa forlod han Bygningen sammen med sine Venner. Men Datteren, som med Forfærdelse havde kjendt Faderens Stemme, løftede sine Hænder og Øine bønfaldende op mod Himmelen, og raabte: „Herre Jesus, min Frelser, tilregn ikke min Fader denne Forbandelse, vend den meget mere til Velsignelse og red dog min Faders Sjæl!"

Den unge Kristenpiges Fred og Lykke viste sig snart udad i Taknemmelighed og Hengivelse. Fuld af inderlig Kjærlighed har hun fra Begyndelsen af begjæret at maatte faa føre Sjæle til Herren, ligesom engang Andreas og Filippus gjorde, da de sagde til de andre: „Vi har fundet Messias, hvilket er udlagt Kristus, om hvem Moses har skrevet i Loven, ligesom og Profeterne, Jesus." En

af dem, som ogsaa ved hendes alvorlige Bøn og Vidnesbyrd er blevne bragte til den Herre Jesus Kristus, er ingen anden end den arge Herrens Fiende, Josef Bamberg, som nu hører til Nordamerikas mest velsignede Evangelister.

Frøken Oppenheim havde tidligere staaet i et inderligt Venskabsforhold til Josef Bambergs Søster, og deraf kom det, at hun, af en særegen Interesse for den rasende Religionsforstyrrer og Forfølger af vore Forsamlinger, henvendte sig ogsaa nogle Gange til hans Samvittighed og sendte ham et Nytestamente. Men Josef, vor bitreste Fiende, var ikke vor værste Fiende; thi han var oprigtig. Han fnyste vistnok mod Herren, ligesom engang Saulus gjorde, men han troede, at han maatte gjøre det for Gud Faders Skyld. Han var oprigtig, og saa sad han nu hjemme, og uden vort eller overhovedet nogens Vidende, læste han omhyggelig Guds Ord, idet han sammenlignede Skriftsted med Skriftsted, med det nye og det gamle Testamente ved Siden af hinanden. I 5 Uger var han borte fra vor Forsamling, ingen af os eller hans Kamerater vidste, hvor han var. Men fra vor Side blev der opsendt mange indtrængende Bønner til Gud for den unge Mand, at Jesus maatte blive aabenbaret for ham. Og Gud bønhørte os tidligere, end vi havde vovet at vente. En Tirsdags Aften, efter 5 Ugers Fravær, kom Josef Bamberg med det nye Testamente i Haanden og satte sig venlig hilsende hen i min Nærhed og ligeoverfor Tilhørerne og sine tidligere Kamerater. Disse saa paa ham med store Øine. Men jeg bemerkede med Fryd, hvor glad han sluttede sig til Salmesangen. Tidligere havde han tilligemed sine Kamerater sønderrevet Salmebogen, som blev rakt dem, og kastet den paa Gulvet; og naar Sangen begyndte, havde de snakket høit, leet og spottet. Da Opbyggelsen var tilende, reiste

Josef Bamberg sig og sagde: „I undrer eder vissélig, kjære Venner, over i Aften at finde mig ved eders Side. I kjender mig alle, I ved, at det var mig, som grundede en Antimissionsforening, og de fleste af eder her har jeg faaet til at tage Del deri. Jeg har udgivet mine og min Faders Penge for at ødelægge dette Verk. Da engang Dr. Rossvally bad mig søge Kristus, kastede jeg ham min Hat i Ansigtet, hvorpaa han sagde: Jeg takker Gud, unge Mand, at jeg kan tilbagegive Dem Deres Hat uden nogensomhelst bitter Følelse, da jeg ved, at De er blind. Jeg vil bede for Dem, at Jesus Kristus maa aabne Deres Øine og oplukke Deres Hjerte." En anden Gang fulgte en Del af os efter Dr. Rossvally, da han gik hjem; undervejs slog jeg ham til Jorden og saarede ham, saa han i flere Dage ikke kunde gaa ud. Vi ventede at blive indkaldte for Retten og strengt straffede, og havde tilsvoret hinanden at holde fast sammen mod disse Meshumed (et hebraisk Skjældsord paa Jøder, som er blevne kristne). Man lod os dog fuldstændig i Ro. Dette i Forbindelse med, hvad jeg her hver Aften hørte og saa, bragte mig til Eftertanke. Men mine Øine blev først opladte, da jeg begyndte at læse det nye Testamente, at forske deri, og at sammenligne det med det gamle Testamente. Jeg kunde ikke andet, jeg maatte bøie mig for den Messias, som Gud havde lovet os og sendt os, men som vi har forkastet; det er ham, om hvem Moses og Profeterne har skrevet, Jesus Kristus, Guds Søn. Jeg bevidner denne Kjendsgjerning i Aften og agter med mit Liv at ofre mig til hans Tjeneste sammen med dem, som paakalder hans Navn."

Hylende ilede nu Jøderne derfra og udskjældte den nye Meschumed. Men Josef Bamberg blev forbandet og forstødt af sine egne. Gud har siden rigelig nyttet ham i sin

Tjeneste og velsignet ham; denne Mand, som engang ikke skyede Pengeudlæg eller noget Offer, naar det gjaldt at ødelægge Kristi Gjerning og Folk, bliver nu af Herren og ad underfulde Veie brugt til Sjæles Omvendelse. Vel Hundreder af bekjendende kristne, som var døde og uden noget Liv i Gud og ikke faa Jøder er ved ham førte til Herren.

15. En videre Følge af den døende Trommeslagers Bøn.

Blandt dem, saa fortæller Dr. Rofsvally, som stod i et inderligt Venskabsforhold til Jøden, Josef Bamberg, før hans Omvendelse, og som meget aktivt understøttede ham i hans fiendtlige Modstand mod mit Arbeide for Kristus, var en ung jødisk Kjøbmand ved Navn Herman Wolf. Det var ham, som først overbragte Josefs Forældre Efterretning om Sønnens Omvendelse. Engang sagde han ogsaa: „Jeg gad se den Mand, som skulde bringe det til at gjøre ogsaa mig til en Nar og omvende mig." Men Gud havde ogsaa Fredstanker med denne Yngling.

Efter sin Vens Omvendelse vedblev Herman at besøge vore Forsamlinger, hvor han hørte meget, og hvor mange Bønner blev opsendte for ham. Gud gav Naade og velsignede Ordet paa ham.

En Aften, ikke mange Uger efter hin Ytring, kom han til Tro og Erkjendelse af, at Jesus Kristus er Messias og hans Frelser. To omvendte Jøder holdt netop paa med at bede for ham, at han maatte komme til Troen. Da udraabte han glad: „Jeg har fundet Messias og vil gjerne tage mine Forældres Forbandelse; thi han har sagt: „Om ogsaa Fader og Moder forlader mig, saa tager Herren mig op." Men endnu før han kunde melde sine Forældre

sin Omvendelse, havde andre overbragt dem Underretning derom. Da han nærmede sig Fædrenehuset, saa hans Fader ham og gik ham imøde med et ladet Gevær, og ved Siden stod Moderen overordentlig oprørt: „Herman," raabte Faderen, „vov ikke at komme over vor Dørtærskel, ellers skyder jeg dig, selv om jeg skal dø i Galgen. Du har bragt Skjændsel over dig og os og over din Religion og Gud. Og vær nu forbandet! Gid Jorden maa aabne sig og opsluge dig ligesom engang Korah, Dathan og Abiram. Du er ikke mere mit Barn, afsted!"

Saaledes var Herman forstødt af sine egne og forbandet. Men Herren holdt ham oppe, om han ogsaa prøvede ham haardt. Da han den næste Morgen kom til sin Onkels Forretning, hvori han havde beklædt en god Stilling, udbetalte denne ham hans Løn og lod ham gaa med de Ord: „Lad dig ikke mere se her. Jeg ønsker dig og dit hele Slæng i Gehennim!" (det hebraiske Ord for Helvede).

Herman Wolf stod nu paa Gaden, uden Hjem og uden Stilling, men ikke uden sin Frelser. Jesus var ham dyrebar og hans Kraft. Han begav sig afsted for at finde en ny Plads. Men mange Dage søgte han forgjæves. Blandt Jøderne var hans Omvendelse bleven almindelig bekjendt og derfor hver Dør lukket for ham. Men Herman var besluttet paa ikke længere at være uden Arbeide. Saa tog han Plads som Indsæbergut i en Barberstue i Wall Street.

Saasnart dette blev bekjendt, indfandt daglig mange af hans jødiske bekjendte sig der og raabte spottende: „Nu, Herman, er det alt, som din Jesus kan gjøre for dig? Da er dog vi bedre stillede." Men den haardt prøvede forblev standhaftig og tro mod sin Frelser; heller ikke undlod han nogensinde at komme i vore Forsamlinger, hvor jeg man-

gen Gang hørte ham bede: „O, Herre, tag Sæbebørsten fra mig, for at mine jødiske Brødre ikke skal triumfere over mig; men dersom det er din Vilje, at jeg skal forblive Indsæbergut, saa giv mig Naade til at finde mig deri og kunne sige: Herre, din Vilje ske! Dog, du ved, hvor gjerne jeg ønsker mig bort fra dem, og hvor gjerne jeg senere engang, om du finder det for godt, vilde arbeide i din Vingaard!"

Efter nogle Maaneders Forløb blev hans Bøn, først delvis og saa fuldstændig, opfyldt.

Hr. Georg Sterry (af Firmaet Brødrene Sterry), en velhavende kristen Kjøbmand, som ogsaa interesserede sig meget for vor Mission, forespurgte sig en Dag hos mig, om jeg kunde anbefale ham en eller anden ung Mand til Bogholder. Jeg tænkte straks paa Herman Wolf, og sendte ham med en Anbefalingsskrivelse til D'Hrr. Sterry, som straks ansatte ham med en Løn af 15 Dollars om Ugen. Ogsaa her bevarede Herman sin trofaste Hengivenhed overfor sin Jesus og hans Gjerning og forsømte ingen Forsamling. Men endnu engang skulde han blive prøvet paa en underlig Maade.

Omtrent 6 Maaneder var Herman i denne Stilling, da Hr. Sterry en Dag budsendte mig og overraskede mig med de Ord: Jeg frygter for, at vi har skuffet os med Hensyn til den unge Mand, Herman Wolf. Idagmorges lagde vor Prokurist (Kjøbmandsfuldmægtig) en Femtidollarseddel i sin Pult og gik derpaa med de øvrige Herrer til Frokost. Da han kom tilbage, var Pengene borte. Men ingen anden var bleven igjen i Værelset uden netop Herman Wolf; altsaa kan alene han have taget Seddelen. Jeg kjender alle mine Folk, de har været hos mig aarevis, og Tusinder af Dollars har gaaet igjennem deres Hænder." — „Hr. Sterry," sagde jeg, „hvad agter De at gjøre?" —

„Nu," sagde denne, „jeg vil simpelthen lade ham gaa uden at sige noget til ham, og hans egen Samvittighed faar straffe ham." — „Men tror De, at det er ret?" spurgte jeg, „vilde vor Herre have handlet saaledes? Tillad mig dog i det mindste at meddele den unge Mand Deres Mistanke i Deres Nærværelse!" — Da nu Hr. Sterry ikke havde noget derimod, blev Herman kaldet. Jeg rakte ham Haanden, saa ham alvorligt i Ansigtet og sagde: „Herman, jeg har en sørgelig Pligt at opfylde. Deres Principal meddeler mig, at idagmorges ved Frokosttid, medens De var alene i Kontoret, er en Femtidollarseddel bleven stjaalet fra Prokuristens Pult. Paa Dem hviler nu den Mistanke, at De har taget Pengene."

Saapas som et Minut forblev han taus, medens hans Blik var rettet opad. Derpaa gik han hen til Hr. Sterry, kastede sig ned paa Knæ for ham og bad: „O, Herre Jesus Kristus, min dyrebare Frelser, min Messias, hvis jeg er skyldig i dette, saa lad min Anklager for mig, saa lad min Velgjører kunne læse det i mit Ansigt!" Ufravendt var Hr. Sterrys Blik rettet paa den unge Mand, og sluttelig sagde han: „Nei, jeg tror, De er uskyldig." Endnu medens vi talte videre sammen, indløb følgende Telegram fra Hr. Henry Sterry, Georg Sterrys Broder og Kompagnon: „Jeg har taget en Femtidollarseddel fra Prokuristens Pult."

Hr. H. Sterry var nemlig den samme Morgen pr. Telegram bleven kaldet til Petersburg, hvor der under Støiteløbning havde rammet hans Søn et alvorligt Uheld. Han blev naturligvis meget forskrækket, og da han hurtig maatte afsted, havde han ilet ind paa Kontoret og der paa Prokuristens Pult taget Pengesedden til Reisen; men da der netop ingen var tilstede i Værelset, vidste ingen derom.

Underveis faldt det ham ind, at en af Bogholderne muligens kunde komme i Uleilighed paa Grund af de manglende Penge, derfor sendte han fra Jersey City ovenstaaende Telegram.

Hr. Georg Sterry blev sterkt bevæget ved denne hurtige Løsning af det for Herman saa alvorlige Anliggende. Let om Hjertet lagde han sin Haand paa Hermans Skulder og sagde: „Jeg har hørt, at det længe har været deres Hjertes inderligste Ønske at arbeide i Herrens Vingaard. Drag afsted og jeg vil hjælpe Dem." Hr. Sterry har trolig holdt sit Ord. Han har gjort meget for den unge Mand og bragt store Offere for ham og for Herrens Gjerning. Og Herman Wolf har nu i længere Tid arbeidet for sin Frelser og Forløser som Evangeliets Forkynder i Delaware.

16. Et Testamente kastet ud af et Vindu i Rom.

(Meddelt af Missionær Meyersohn. „Luthersk Kirkeblad" for 1893, Side 106.)

Missionær Capellini fortæller i sin sidste Beretning følgende merkværdige Begivenhed, der vil være opmuntrende for os og belærende for andre: „Da Favero, en italiensk Korporal, nylig gik over Militær-Lazarettets Gaardsplads i Rom, følte han sig pludselig truffen paa Skulderen af en Gjenstand, som han først holdt for en Sten, der blev kastet udaf et Vindu. Imidlertid var et Nyteſtamente af en af Søstrene i Hospitalet fundet under en sovende Soldats Hovedpude, og i hellig Harme over den kjetterske Bog havde hun kastet den ud igjennem Vinduet. — Korporalen tog Nyteſtamentet op. Han læste det, og ved Læsningen blev hans Hjerte bevæget. Da der paa Bogens Perm var nedskrevet Tid og Sted for Capel-

linis Gudstjenester for Soldater, saa begyndte Favero, hvem Testamentet altsaa havde truffet ikke bare paa Skulderen men ogsaa i Hjertet, at besøge disse. Han blev overbevist om den evangeliske Sandhed og sluttede sig til den evangeliske Kirke. Han opmuntrede nu ogsaa med det bedste Held Kamerater fra sin Kaserne til at besøge Gudstjenesterne. Mange sagde vistnok: „Manden er forrykt"; men andre fulgte Opfordringen og bleve ved hans Formidling lagte til den evangeliske Menighed. Den trofaste Korporal sendte ogsaa sin gamle Fader en udførlig Beretning om sine Erfaringer, samt forskjellige Traktater og Dele af den hellige Skrift og bragte derved ham og hans til den evangeliske Tro! Og alt dette foranledigedes derved, at hin Søster kastede Nytestamentet ud gjennem Vinduet. Hun vilde derved gjøre det virkningsløst; men det faldt til Jorden som et Sædekorn, der bar megen Frugt!"

17. Datteren Chaja myrdet.

(Af Missionær Meyersohn.)

„I disse Dage var følgende Sag oppe for Distriktsretten i Wilna: I Mai 1885 havde en Hebræer, Wereiko, bosat i Wilna-Distriktet, anmeldt, at hans Datter Chaja, havde frastjaalet ham en Sum af 696 Rubler og derpaa løbet væk. Undersøgelserne viste, at Jødepigen var flygtet fra Hjemmet og var gaaet over til Kristendommen og havde giftet sig med en kristen Bonde efter i Forveien at have lidt megen Trængsel og Mishandling af sine Forældre, der endog havde berøvet hende Friheden. Wereikos Klage blev derfor befunden at være ondskabsfuld og løgnagtig; Anklageren blev nu den anklagede. Men medens Undersøgelserne endnu var igang, forsvandt Wereikos Datter paa en pludselig og hemmelighedsfuld Maade.

Moderen anmeldte, at hun var udvandret til Amerika; men da Vandene om Vaaren 1886 afkastede sit Isdække, fandt man Liget af den forsvundne Kvinde i Vandet, med tydelige Merker paa en voldsom Død. Det almindelige Rygte udpegede den myrdedes Fader og Broder som Morderne. Sagen kom op for Distriktretten, og de edsvorne erklærede begge de anklagede for skyldige, og de dømtes at miste alle sine Rettigheder og at forvises til Siberien."

18. Han fratog hende Sko, Hat og Kaabe.

(Af Dr, M. L. Rofsvalley. „Missionsblad for Israel" 1893, Side 72—74).

Blandt dem, som først omvendtes ved vor Mission, var Jødinden Fru Reese, David Reeses Hustru. Da hun var meget syg, fik hun daglig Besøg af sin nærmeste Nabo, Fru Dr. Baxter, en meget from Dame, som stedse var rede til at hjælpe paa alle mulige Maader. Fru Reeses Tilstand var saa betænkelig, at hendes Familie havde opgivet ethvert Haab om Helbredelse.

En Lørdag Eftermiddag, da Fru Baxter atter gjorde sit sædvanlige Sygebesøg, denne Gang ledsaget af to kristelige Veninder, spurgte hun den syge, om hun ikke fik Lov til at bede med hende. Denne, som var opdragen af strengt rettroende jødiske Forældre svarede ikke et Ord. De tre Damer knælede nu ned ved hendes Leie og bad inderlig og brændende, at Gud vilde aabenbare den syge sin Søn Jesus Kristus, Jødernes Messias.

Den syge kom sig og blev senere af Fru Dr. Baxter, der var en stor Veninde af vor Mission, opfordret til at følge med til vor Forsamling. Mere af Høflighed og Taknemmelighed end af nogen anden Grund samtykkede

Fru Reese nølende kun, men fortaug det for sin Mand. Hvad hun hørte og saa, tiltalte hende saameget, at hun i 7 Uger stadig kom igjen og saa endelig kom til Kristus.

Hendes Ægtefælle anede vistnok, at hun besøgte den saakaldte „Omvendelsesgeschæft", men sagde intet, førend han en Aften fandt hende paa Knæ.

„Mirjam, hvorfor knæler du?" spurgte han.

„Jeg beder til Jesus," var Svaret.

„Hvad, har nu disse paatrængende Folk fordreiet Hovedet paa dig ogsaa? Jeg har altid holdt dig for en fornuftig Person og tro Jødinde, men ser nu, at du er en Daare, og saasandt jeg hedder David Reese, vil jeg søge Skilsmisse. Jeg vil ikke leve under samme Tag med en Kvinde, der kalder sig min Hustru og tilbeder Nazaræeren."

Dette formaaede dog ingenlunde at holde Fru Reese borte fra vor Forsamling. Den følgende Søndagsmorgen gjorde hun sig færdig til at gaa til vort Bønnemøde. Hun skulde netop tage Ydertøiet paa, da hendes Ægtefælle traadte ind. „Nu min kristne Veninde," sagde han i en haanlig Tone. „Jeg formoder, at du bereder dig til at gaa og høre mere om din kjære Jesus, som gjør saa meget for dig." Dermed tog han hendes Sko, Hat og Kaabe, og vedblev: „Saa Mirjam, nu kan du gaa, og hvis din Jesus underveis giver dig Sko, Hat og Kaabe, da kom tilbage, saa vil jeg gaa med dig."

Hun fandt imidlertid nogle andre Klædningsstykker og gik. Da hun havde fortalt, hvad der var hændt hende, tilføiede hun: „Jeg vil gaa barfodet en Mil for at faa høre mere om min dyrebare Frelser. O, Kristne, beder for min elskede Mand!"

Fjorten Dage senere gik en Del omvendte Jøder for

første Gang til Alters. Blandt disse var ogsaa Fru Reese. Hendes Mand, hendes to Brødre, hendes Moder og Søster troede, at deres Nærværelse skulde bringe hende til Fornuft, saa at hun trak sig tilbage fra den betraadte Vei og afstod fra at nyde den hellige Nadver. Men hun var fast som en Klippe. Da Presten rakte hende Kalken med de sædvanlige Ord, blev David bleg af Harme, styrtede mod hende som en Tiger, rev Kalken ud af hendes Hænder, kastede den i Gulvet og skreg: „Mirjam, jeg vilde heller se dit Blod flyde paa Gaden end være Vidne til, at du drikker, hvad denne Fanatiker kalder „Jesu Blod."

Imidlertid, jo mere David Reese forfulgte sin Hustru, desto kjærligere var hun mod ham. En Aften viste han sig blandt os med en hel Del Bøger under Armen og sagde: „Hvis en af eder i denne hebraiske Bibel eller nogen af de andre Bøger kan vise mig noget om Nazaræeren, er jeg rede til at anerkjende ham." Derpaa begyndte han at bande og sværge; men vi bad for ham.

Da den store Forsoningsfest stod for Døren, sagde David til sin Hustru: „Mirjam, hvis du vil holde dig hjemme fra Missionshuset, lade Nazaræeren fare og følge med mig i Synagogen, skal jeg give dig den smukkeste Silkekjole, som er at opdrive i New York."

Gud være takket, at en Silkekjole ikke kunde være nogen Lokkemad for en Jødinde, som havde faaet Frelseren kjær. Hun takkede sin Mand og sagde: „David, gaa du i din Synag ge, fast, slaa dig for Brystet, riv Haarene af dit Hoved, kast dig til Jorden osv.; men medens du er derhenne og gjennemgaar disse Seremonier, vil jeg tale med min Frelser om dig. Maatte han følge dig og ikke lade dig finde Ro!"

Da David om Aftenen paa Festdagen vendte hjem fra

Synagogen, fortalte han sin Hustru, at alt idag havde forekommet ham saa besynderligt. Hun tog hans Haand, knælede ned og begyndte at bede: „O, du høilovede Davids Søn, bring min Mand paa Knæ!" David sank paa Knæ ved Siden af hende, lagde sin Arm om hendes Hals og overgav sig til Davids Søn og Jødernes Konge. Fra denne høitidelige Festdags Aften var David Reese bleven et andet Menneske.

Den følgende Aften traadte Mand og Hustru Arm i Arm ind i Missionshuset, David Reese med et Nytestamente i Haanden. Begge knælede ned i Bøn. Aandelig Stilhed herskede i Salen ved dette Syn. Mange troede neppe sine egne Øine, da de saa ham, som for nylig havde haanet og spottet med bøiet Hoved og Knæ.

Da begge atter havde reist sig, sagde David til de forsamlede, medens Taarer rullede nedad hans Kinder: „Kjære Venner, jeg har bedet Gud om Tilgivelse for mine Synder, og jeg ved, at han har tilgivet mig. Men ogsaa eder maa jeg bede om Tilgivelse, fordi jeg sendte min Hustru hen i eders Forsamling uden Sko, uden Kaabe og — her lagde Mirjam sin Haand paa sin Ægtefælles Mund og sagde: „Holdt op, David! jeg takker Gud, at det gik saaledes, thi det har kun drevet mig til desto inderligere og mere brændende at bede for din Sjæls Frelse. Og mine Bønner er hørte. Min Sjæl, lov Herren!"

19. Josef Paul Stern.

(Af Missionær D. Landsmann i New York.)

Forord af Dr. Dalmand. — Siden jeg i Aaret 1873 i „Saat auf Hoffning" havde læst den dengang i Konstantinopel virkende D. Landsmands*) Breve, hvor han i

*) Læs om Missionær Daniel Landsmand i min Bog: „Jøderne og Jødemissionen", Side 138—140.

veltalende Ord skildrer den i Jerusalem den 10de Januar 1873 afdøde Josef Paul Sterns Liv og Gjerning, har Billedet af denne ærværdige Proselyt og Missionær staaet stadig for min Sjæl som et Ideal, af hvilket alle Missionærer kan lære, hvorledes man bør forkynde Evangeliet for Jøderne og øve Proselytpleie — samt som et dybt beskjæmmende Eksempel paa selvfornegtende Kjærlighed for enhver Kristen.

Her var i Sandhed de helliges Taalmodighed og Tro. Den døende Sterns sidste Hilsen til dem, som var anbetroet hans Omsorg: „Vi kan intet gjøre, Kristus er alt!" viser klart, hvad der har været hans Kristenlivs Kraft og Kjerne. Som 50-aarig Mand drog han omkring 1850 fra Nordungarn til Jerusalem for at dø i det hellige Land. Men ved Evangeliet, som her bragtes ham af engelske Missionærer, fandt han uventet et nyt Liv, som i ham atter blev en Kilde til levende Vandstrømme, hvoraf mange af hans Brødre efter Kjødet har drukket sig Lægedom og Sundhed. Stern var oprindelig Slagter, som Kristen lærte han desuden Dreierhaandværket, men traadte derpaa som „Skriftlæser" i Londonermissionens Tjeneste. Hans ydre Stilling var beskeden til det sidste, men i Guds Rige, hvor jordisk Rang og Rigdom intet gjælder, straaler denne Stjerne i klart Lys, Gud og hans Kristus til Ære.

De Meddelelser, som Missionær Landsmand godhedsfuldt har tilstillet os i et Brev af 20de Marts 1891, lægger vi som en frisk Krans paa den hensovedes Hoved paa Zions Bjerg. Vi gjengiver dem saaledes som de uden forudlagt Plan er flydte fra Pennen, som et levende Vidnesbyrd om, at de Retfærdiges Ihukommelse forbliver en Velsignelse. Maatte Israelsmissionen aldrig mangle saadanne lysende Stjerner. G. Dalman."

Den afdøde Stern var en Isch Elohim, en Guds Mand og en alvorlig, dygtig Arbeider i Guds Rige blandt Israel. Jerusalem kommer til at vente længe, før det faar en saadan Mand igjen. Han var til stor Velsignelse for utallige Sjæle. Hans Ord var glødende, de trængte ind i Hjerterne. Hans Undervisning var dyb og kraftig, han drev altid paa Bod og Selverkjendelse. Han nøiede sig ikke med de messianske Steder, som desværre de fleste Missionærer nutildags har for Skik, men Hovedmiddelet i hans Undervisning dannede Romer-, Galater- og Hebræerbrevene. Han pleiede altid at sige til os, at det gamle Testamente kun er det Kammer, hvori Skatten, det Nye Testamente, ligger gjemt. Hans Bønner til Gud vare næsten paatrængende, han holdt Gud Fader fast ved hans Løfter: „Du maa opfylde, hvad du har lovet, du er ingen Løgner, det er jo din Ære!" Det Ord: „Det er fuldbragt!" var ham et og alt, det var hans Saligheds Anker, hans Haab, hans Trøst i Liv og Død; og da han i de sidste to Aar spyttede hele Skaale af Blod, pleiede han altid at sige: „Min Jesus har blødt mere end jeg og har dog lidt taalmodigt!"

Naar Jerusalems Jøder bedrøvede og krænkede ham bittert, ja endog morderisk slog ham — og det gjorde jeg desværre selv ogsaa — vilde han aldrig anklage dem, men bad for dem alle. Og naar han hørte, at hans slette Forfølgere var i Nød, var han lykkelig over at kunne hjælpe dem for Jesu Skyld og foreholdt dem aldrig deres onde Gjerninger. „Det," sagde han engang, „er det rette Vaaben, med hvilket vi kan overvinde dem. Det er de glødende Kul, hvorom Guds Ord taler. Det maa man gjøre, thi Kristus, vor Frelser, gav sit Liv for sine Fiender; vi maa

idetmindste forsøge at ligne ham, omend i stor Skrøbelighed!" —

Saaledes var den gamle Stern! Han saa mere paa Bjelken i sit eget Øie end paa Splinten i sin Broders Øie. Skriftstedet Es. 42, 3: „Det knækkede Rør skal han ikke sønderbryde, og den rygende Tænde skal han ikke udslukke," havde han altid i Tanker, og hvilken Taalmodighed havde han ikke med os uerfarne kristne! Naar jeg nu tager hans Fotografi i Haanden og ser paa ham, staar han tydelig for mig med alle sine Advarsler og Formaninger, og hvor lykkelig føler jeg mig ikke over at besidde hans Billede. — — Stern kunde tilbringe hele Nætter i Bøn, især dersom det dreiede sig om en Sjæl, han vilde vinde. Han gav bogstavelig Herren ingen Ro — det har jeg selv erfaret —; han omgikkes Gud, som et Barn sin Fader. Han havde en hel Liste opskreven med Israeliter, hvem han vilde bede for, for ei at glemme nogen. Ja, Steen var en sjelden kristen, et udvalgt Redskab, jeg kan ikke beskrive hans Iver, hans Tro. Han har lidt meget, taalt meget og arbeidet meget, saa at hans Lunge brast under Arbeidet. De, som endnu fra hin Tid lever i Jerusalem, kan bevidne, at det er sandt, og at jeg ikke overdriver.

En Eftermiddag kom den gamle Guds Mand hen og bad mig om at følge med ham til „Templets vestlige Væg". Det var netop en Fredag, da sædvanlig mange Jøder valfarter derhen for at græde og bede, at Messias vilde komme og forløse dem fra Fangenskabet. Jeg var imidlertid meget uvillig; jeg havde ikke Lyst til at blive slaaet af Jøderne, og desuden var det jo ikke min Forretning; dengang var jeg ikke Missionær. Jeg vægrede mig derfor at gaa med ham i denne Fare. Men den

gamle Stern saa gjennemborende paa mig, og hans Blik gjennemtrængte min Sjæl, som om han vilde sige: „Og du er ræd for Slag? Du er mig en net kristen! Dit Liv er dig kjærere end Jesus, som er død for dig og har kjøbt Himlen for dig?“ — Et Par Minuter blev jeg staaende i Frygt og stor Forlegenhed og kjæmpede med mig selv. Endelig seirede hans Blik, og jeg bestemte mig til at gaa med ham, — der fik ske, hvad der vilde; og vi gik. Da vi naaede Stedet, var det aldeles opfyldt med Jøder, som knælede under hjerteskjærende Graad. Stern stillede sig et Stykke borte, løftede sine Øine til Himlen og bad: „Herre Gud himmelske Fader i Kristus, for din kjære Søns Skyld, giv mig Elias's Kraft og Pauli Aand og Nidkjærhed,“ osv. Han talte som sædvanligt næsten paatrængende med sin Gud.

Saaledes stod vi bedende en rum Tid i Frastand. Men da to Stene faldt ned ovenfra, kastede paa Spøg fra Tempelbjerget af to tyrkiske Gutter, og de stakkels Jøder derved blev forstyrrede og forvirrede, kom Stern til dem som en Helt — jeg blev ræd — og sagde, at de skulde bare blive, han vilde gaa til Scheiken i Omar-Moskeen og melde Sagen for ham. Jøderne saa mørkt paa den gamle ærværdige Fader Stern, men gjorde os intet ondt. Stern, som ogsaa var kjendt og æret af alle Jerusalems Tyrker, gik med mig til Scheiken, fortalte ham det forefaldne, og, hvad der vel frugtede mest, gav ham 40 Piaster Backdhisch. Derpaa blev de to store Gutter arresterede; men Scheiken kom for at gjøre Stern tillags selv ned til Jøderne og forsikrede dem, at saadant skulde ikke hænde mere. Dette gav Missionæren Anledning til at tale om Messias, der var kommen paa det andet Tempels Tid, før Jerusalems Ødelæggelse. Jøderne gjorde ham intet,

uagtet han talte indtrængende til dem; det var en sand Lyst at se, hvorledes han bragte dem i Knibe.

Den lille Mand med sit snehvide Skjæg og sit skaldede Hoved var rent som forklaret, og det syntes mig, at jeg saa Profeten Elias. Der kunde ikke spores nogen Frygt eller Ængstelse hos ham, han stod der som en Helt, og enten Jøderne vilde eller ikke, maatte de høre om Kristus. Jeg taug som en stum Hund og talte ikke et Ord; thi jeg havde faaet føle deres Prygl, og de var mig bitre som Galde. Paa engang fik jeg et forfærdeligt Slag i den venstre Side, saa jeg mistede Pusten og faldt til Jorden. Hvem Manden var, vilde Jøderne ikke sige, han havde skyndt sig at løbe sin Vei, og jeg vidste ikke, hvem der havde gjort det. Vi gik straks hjem, eller rettere sagt, Stern bragte mig med Anspændelse af alle sine Kræfter til min Bolig, lagde mig tilsengs, blev hos mig til Kl. 2 om Morgenen og lagde vaade Klude paa min ømme Side. I fem Dage maatte jeg holde Sengen, men den ærværdige Guds Mand pleiede mig som en Tjener og trøstede mig. Heller ikke i det timelige glemte han mig, men sendte mig hver Dag en Hønsesuppe og god Vin og pleiede mig som et Barn, og han bad for Israel, at Herren vilde forbarme sig over det.

Den salige Fader havde en vanskelig Post i Jerusalem. Især skaffede Proselyterne ham meget Bryderi. Han var ligesom hin Buk paa Forsoningsdagen: alt kom over ham! Han havde paa Grund af Alderdomssvaghed daglig brukket en Smule Vin. Vi kaldte ham en Dranker; holdt han op dermed, kaldte vi ham en Gnier. I Begyndelsen var desværre heller ikke jeg ganske uskyldig heri, hvilket endnu smerter mig, endskjønt han saa mangfoldige Gange har tilgivet mig. Havde den kjære Guds Mand straffet

eller irettesat nogen af os og vi blev vrede og ikke mere vilde komme til ham, saa kom han til os og hvilede ikke, før vi havde erkjendt vor Uret. Han omgikkes med os uerfarne kristne som en Moder med sit Spædbarn. Han taalte alt, han bar alt paa sit Hjerte, han blev ikke træt af at tage sig af os og vore jødiske Skrøbeligheder. Han var — — i Ordets fulde Betydning en ret Jødemissionær, og ingen er ham lig, undtagen Herman Friedlænder, der ogsaa vidnede længe i Jerusalem, og som knælende døde her i New York den 12te November 1888.

Nu' vil jeg til Slutning fortælle endnu en Historie om salig Fader Stern, for derigjennem og til Guds Ære at vise, hvilken Aands Barn han var. Jeg kjendte en Proselyt, der var døbt i Jerusalem i Aaret 1863, som plagedes ilde af Satan. Flere Gange faldt han i Anfegtelser; men istedetfor at gaa til den Herre Jesus og bede ham om Kraft, kjæmpede han i sin Uvidenhed i egen Kraft med sig selv og maatte naturligvis liggede under; thi vor egen Kraft er intet værd. Nu sluttede den enfoldige, uvidende kristen en Kontrakt med Jesus om, at han skulde være udelukket fra Guds Rige, dersom han endnu en Gang faldt i den samme Synd. Han var streng mod sig selv og undgik alvorlig alt, hvad der kunde friste ham til at synde. Saaledes gik det nogle Uger, og den stakkels Mand var glad over at have overvundet sig selv, ja takkede endog Gud, fordi det var lykkedes ham. Mod hans Vilje og før han vidste Ordet af det, laa han en Dag atter i Synden, som han havde af Hjertet. Satan, vor Sjæls Fiende, taug ikke. I den ulykkelige Mands Hjerte lød det: „Du er fordømt; for dig er der ikke mere nogen Naade at vente; du har syndet mod den Helligaand; du kan ikke faa Forladelse; den Herre Jesus lader sig ikke

spotte, Kontrakt er og bliver Kontrakt!" For Bibelen skjalv han nu; han kunde ikke læse i den mere; den stod, efter hvad han mente, imod ham. Der var ikke længere Tale om at bede; thi Kristus er jo en retfærdig Dommer. Saaledes holdt Djævelen ham i sin Snare i hele 22 Dage, og han var uendelig ulykkelig.

Den gamle Stern havde allerede forlængst forstaaet, at det ikke stod godt til med den unge Mand, og spurgte ogsaa andre, om de havde hørt noget; men ingen kunde give ham Besked derom. Saa en Dag gik han hen til Proselyten med de Ord: „Goddag, min tapre Helt! Hvordan har De det? De ser jo ud som en Kain! Er Deres Gud død? Har De ingen Gud mere, som kan hjælpe Dem? Deres Ansigt forraader, at de ligger i Satans Strikker. Kom, lad os gaa ud i den friske Luft, vi vil gaa hen til Jobsbrønden eller endnu længere, til Rogel Kilde; der kan vi tage Kampen op mod Djævelen!"

Proselyten maatte gaa med ham, enten han vilde eller ikke. Da de naaede Stedet, var de begge trætte; thi det var en Times Gang derhen, og Heden var svær. De satte sig i Skyggen af et Træ og hvilte sig. Stern talte ikke et Ord, tog sin lille hebraiske Bibel op af Lommen og læste to Gange efter hinanden Es. 43, 1—5 og derpaa hele Kapitlet. Han bød Proselyten knæle ned i Bøn og sammen med ham bede Jesus Kristus, at han vilde forbarme sig over ham. Proselyten var dybt rystet og vilde ikke falde paa Knæ.

„Jeg kan ikke," sagde den ulykkelige.

Stern svarede: „Hvorfor kan du ikke? Hvad ondt har Jesus gjort dig, som dog har udgydt sit Liv for dig paa Korsets Træ? Er det din Taknemmelighed mod

ham? Han har visselig ikke fortjent, at du holder ham for en ond, streng Gud!"

Proselyten: „Har den Herre Jesus mig kjær, og kan han endnu have mig kjær?"

„Ja, vissselig," sagde den ærværdige Stern, „hvorfor skulde han ikke det? Er du da ikke en fortabt Synder, og Jesus annammer kun Syndere, fortabte Syndere, og en saadan en er du ogsaa!"

Proselyten: „Jeg er bange for ham; jeg har brudt mit Løfte."

Stern: „Hvilket Løfte? Hvad mener du med det? Tusind Gange har heller ikke jeg holdt mit Løfte. Hvad vil du sige dermed? Jeg forstaar dig ikke, ud med Sproget! Jeg vil vide, hvorledes Djævelen har fanget dig. Kristus er der! Hvem kan saa fordømme? Han er den Kvindens Sæd, som har knust Slangens Hoved! Det er fuldbragt!"

Proselyten forfærdedes over hans glødende Ord, begyndte at græde bitterlig og kunde ikke faa en Stavelse frem. En liden Stund taug Stern stille og saa medlidende, men bestemt paa den unge Mand. Hans Ansigt bar Udtrykket af hellig Vrede over Djævelen og den Forblindelse, han havde voldt.

„Vi vil ramme Djævelen lige i Hjertet," sagde Stern; „ud med Sproget, og det straks! Den hellige Apostel, nei, den Helligaand selv siger til os: „Staa Djævelen imod, saa flyr han fra eder!" Det skal vi gjøre. Hvad er hændt dig? Fortæl alt og skjul intet! Da vil du straks blive hjulpen."

Den arme Proselyt fortalte alt og fortaug intet. Men Stern sagde: „Din Kontrakt er ugyldig. Satan har forblindet dig, han er en Bedrager, en Løgner fra Begyn-

velsen, han er Løgnens Fader! Du skulde have sluttet Kontrakt med Jesus! Daarlige Tanke! Gud Fader sluttede straks efter Syndefaldet en Kontrakt med sin Søn Jesus Kristus om, at hver den, som angrer sine Synder og tror paa Sønnen, skal trods sin Syndeskyld blive salig, og det alene af Naade uden egen Fortjeneste!" og derpaa nævnte Stern mange Steder i Skriften, som bekræftede dette. Da løstes de Lænker, som holdt den stakkels Mand fangen. Begge faldt paa Knæ og lovede og takkede Gud med glad Hjerte. Vannet var borte, og Freden vendte tilbage til den forførte Broders Hjerte. Og denne vogter sig siden for at tænke paa en saadan taabelig Kontrakt og paa at ville staa paa egne Ben; thi han har faaet Erfaring for, hvor svagt og udygtigt Mennesket da er.

Saadan var den gudfrygtige J. P. Stern. Nu er han en Stjerne i Himmelen. Han hviler nu paa sine Gjerninger. Men vi ser opad efter ham og siger: „Maatte min Sjæl dø de retfærdiges Død og min Ende blive som deres Ende."

Den evangeliske Biskop i Jerusalem, Samuel Gobat*) (død 11te Mai 1879) skrev i sin Beretning for 1874: „Vi føler endnu altid Tabet af vor kjære, salige Broder, Paul Stern, der var en sand Israelit, i hvem der ikke fandtes Svig, hvis hellige Liv og Troskab som Evangelist endogsaa Jøderne ærede, hvis Kjærlighed til hans Brødre og hvis Medynk mod dem, især de fattige følte og erkjendte. O, maatte hans Aand blive givet alle vore Proselyter!"

---

*) Se om Gobat i min Bog: „Jøderne og Jødemissionen", Side 156.

20. Jødedatteren Hanna.

Af de umyndiges . . . . Mund har du beredt dig Lov. Matt. 21, 16.

I sin første Halvaarsberetning for 1893 meddeler vor Missionær, Gurland, fra Riga i Rusland følgende:

„I Begyndelsen af dette Aar havde jeg Besøg af en Israelit, som jeg for 12 Aar siden fik døbe, og som nu lever som Jordbruger i det sydlige Rusland. Han fortalte mig følgende: Det gik ham ret godt i det udvortes; men i aandelig Henseende levede han som i Ørken. Kirke og Skole manglede, og den evangelisk-lutherske Prest kunde kun to Gange om Aaret besøge det afsidesliggende Sted. Hans Hustru underviste selv de smaa Børn. Saa hørte han en Dag, at hans 8-aarige Hanna holdt paa at læse udenad det Skriftsted: „Hvor to eller tre er forsamlede i mit Navn, der er jeg midt iblandt dem." Barnet gjentog atter og atter Ordene: „f o r s a m l e d e i m i t N a v n", og saa spurgte hun endelig Faderen, hvad det kunde betyde at være forsamlet i Jesu Navn. Faderen blev forlegen og sagde kun: Det betyder, at naar kristne kommer sammen for at læse (synge) og bede, saa er Jesus blandt dem. Da saa Barnet forundret paa Faderen og sagde: „Men, kjære Fader, det kunde vi jo gjøre hver Dag!" Faderen, som blev truffen i Hjertet af disse Ord, svarede intet, men han overveiede dem og samtalte med sine Naboer, om de ikke paa Søndagene skulde komme sammen til fælles Bibellæsning og Bøn. Den næste Søndag var omkring 20 Personer samlede. Vi lader ham nu selv fortælle:

„Min Hustru og jeg var bekymrede for, hvorledes det vilde gaa med en saadan Forsamling uden Prest; men efterat vi havde istemt den første Salme, gik det over For-

ventning godt. Den ældste blandt os slog op Bibelen og læste Matt. 18, 19—35. Det var Evangeliet paa Dagen. Vi samtalte derom og udlagde for hinanden Lignelsen om den gjældbundne Tjener saa godt, vi forstod det. Men Herren var selv midt iblandt os og beviste sit Ords Kraft paa en underfuld Maade. Der var nemlig i vor Forsamling to Naboer, som i aarevis havde levet i bittert Fiendskab til hinanden; de rakte hinanden Haanden til Forsoning og sluttede Fred og Forlig. Inden et halvt Aar voksede vor Forsamling saa, at vi maatte leie et stort Lokale, hvor vi kom sammen, ikke alene hver Søndag, men om Vinteren tre Gange i Ugen, og der kom Folk til os langveis fra, og for nærværende er vi 300 Sjæle, som samles, og som endrægtig læser Guds Ord, beder, lover og takker.

For nogen Tid siden kom der ogsaa to unge Israeliter til os og bivaanede vor Gudstjeneste og erholdt af mig hebraiske Nytestamenter. Ved disse Ynglinge er der nu i den jødiske Menighed i A. bleven en kraftig Vækkelse, som ledes af en gammel Rabbiner, og som vi følger med Interesse. Min lille Hanna aner ikke, at vi alle har hende at takke for denne Velsignelse."

21. A. En Jøde stjal 50 Nytestamenter for at ødelægge dem. Baade han og hans yngste Søn blev omvendte.

Se, denne er sat mange i Israel til Fald og til Opreisning. Luk. 2, 34.

Missionær Gurland beretter i 1893 følgende merkelige Tildragelse:

„Forrige Aar kom en Dag mit Bibelbud til mig og berettede, hvor daarligt det denne Gang havde gaaet ham

paa hans Reise. I B. blev han under Uddelingen af de hebraiske Nytestamenter omringet af fanatiske Jøder, der mishandlede ham og fratog ham 50 Nytestamenter, som bragtes til Rabbineren for at ødelægges. Det stakkels Bibelbud var meget nedslagen og vilde forlange retslig Tiltale mod Jøderne for Sagens Skyld, at Guds Ord ikke ustraffet skulde trædes under Fødder. Men jeg fraraadede dette, idet jeg henviste til Matt. 5, 44 og 1 Pet. 3, 9 og sagde: „Hvad vilde Jøderne tænke, om de i den Bog, de nu har ihænde, skulde læse disse Steder, og de dog alligevel blev retslig forfulgte af dem, som udbredte Bogen?"

Bibelbudet indsaa vistnok dette, men mente, at noget maatte gjøres med saadan jødisk Fanatisme.

„Ganske vist maa noget gjøres," sagde jeg, „men jeg ved intet bedre at anbefale end hjertelig Forbøn for de arme, blinde Jøder, at Herren maa tage Mose Dække fra deres Øine og lade Zions Fangenskab ophøre! Som Kristi Efterfølgere har vi kun et Vaaben at bruge til Overvindelse af det onde, nemlig Kjærligheden, som taaler alt uden at forbitres, i fast Tro paa, at Herren dog endelig vil føre alt ud til sit Riges Fremme og sit Navns Forherligelse. Denne Tro er den Seir, som har overvundet Verden."

„Kan vi da rolig se paa," indvendte Bibelbudet, „at den hellige Skrift bliver ødelagt med raa Hænder?"

„Vær De kun rolig," sagde jeg, „Menneskene kunde før ødelægge Solen paa Himmelen end denne Bog, i hvilken der staar skrevet: „Himmel og Jord skulle forgaa, men mine Ord skal ingenlunde forgaa." — Denne Skat beskyttes og bevares af usynlige Hænder. Guds Ord er ligesaa udødeligt som ham, om hvem det vidner, Kristus!

Bibelen er den største Martyr i Verden: Paver har bundet den, Herodes-Naturer har leet ad den, Kritikere har imødegaaet den, utallige Gange er den af Venner og Fiender baaret til Graven, men den er altid igjen opstanden og lever og virker i usvækket Kraft og fortsætter sin Vei fra Land til Land, fra Folk til Folk, udbredende Lys og Liv, Kraft og Fred allevegne. Ogsaa Israels Trøst og Fred kan kun komme af denne Bog! Lad derfor Fredens Budbærere hilses med et „Hosianna" eller med „korsfæst!" — vi kan dog aldrig undlade at prædike Frelsen i Kristus for vore arme Brødre efter Kjødet til et Vidnesbyrd for dem. Dette, kjære Ven, er altsaa min Overbevisning. Overlad Sagen til ham, som dømmer ret, og lad ikke Modet synke!" —

Al Tiltale fra min Side for at berolige og opmuntre det stakkels Bibelbud, bevægede ham til kun at afstaa fra sit Forsæt at skride til retslig Forfølgelse; men han fandt ikke Mod til at fortsætte Arbeidet og var sørgmodig og nedslagen.

Siden den Tid henløb noget over et halvt Aar. Da kom der en Dag to ubekjendte Israeliter til mig, en gammel Mand, der syntes at være lam, og en Yngling, der støttede den gamle. Den gamle sagde: „Mit Navn er Moses Levy, Synagogforstander i B., og dette er min yngste Søn, Johnathan, Rabinerkandidat. Vi kommer til Dem med tungt Hjerte som skyldbetyngede. Jeg er den ulykkelige, som har vanhelliget Helligdommen. Ligesom Filisterne engang bragte Paktens Ark til sin Afgud Dagons Tempel, saaledes røvede jeg for 7 Maaneder siden det nye Testamentes hellige Bøger fra Deres Bibelbud og bragte dem til vor Rabbiner. I min blinde Iver mishandlede jeg Bibelbudet og frarøvede ham 50 Nytestamen-

ter, da jeg i min Forblindelse troede derved at gjøre Gud en Tjeneste. Men Herren har straffet mig haardt derfor — og dog gjennem denne Straf ladet mig erkjende sin forbarmende Kjærlighed.

Pakken med Bøger nedlagde jeg ved vor Rabbiners Husdør og berettede ham om, hvorledes jeg havde faaet fat paa dem. Vi samtalte længe med hinanden og besluttede, at vi den følgende Dag vilde brænde Bøgerne. Imidlertid var det blevet mørkt, og jeg vilde gaa hjem. Men idet jeg skulde aabne Døren, stødte jeg mod Bogpakken og faldt. Jeg følte heftig Smerte i den venstre Fod og kunde ikke reise mig. En Læge, som straks blev hentet, konstaterede, at mit venstre Ben var brukket, og jeg blev baaret hjem. Men Lægen, som behandlede mig, var en from kristen, der ogsaa blandt Jøderne overalt beviste Kjærlighed. Da han erfarede Foranledningen til mit Fald, sagde han til mig: „Kjære Moses, merk, det er Herrens Finger! I den Bog, som De vilde ødelægge, staar skrevet: Denne er sat mange i Israel til Fald og til Opreisning! Vogt Dem, kjære Moses! det Nyteſtamente er allerede blevet Dem til et Fald; maa det nu ogsaa blive Dem til Opreisning!“ — Og til min Søn Jonathan sagde han: „De er, som jeg hører, en lærd Jøde, og vil engang blive Rabbiner; men jeg siger Dem: al Deres jødiske Lærdom kan ikke bringe Dem ind i Himmelen. De støtter Dem endnu kun paa Talmuds raadne Krykker, og Deres Sjæl fattes ogsaa den rette Fod, det Nytestamente, efterdi De vil hjælpe Dem alene med det gamle Testamente. Dette forekommer mig, som om nogen vilde løbe kun paa et Ben; vi maa have to Ben, ikke alene for Legemet, men ogsaa for Sjælen. Men forsøg nu opmerksomt at læse den eder saa for-

havde Kristenbog, det Nytestamente, og bed Gud, at han maa aabne Deres Øine og borttage Mose Dække fra Dem, at De maa erkjende den sande Gud og den, han udsendte, Jesus Kristum."

Disse Ord af den kjære, trofaste Læge gik os til Hjertet og lod os ingen Ro Dag og Nat. Jeg sendte min Søn til Rabbineren med Bøn om, at han maatte give mig de kristelige Bøger tilbage. Men Svaret lød, at han allerede havde brændt dem. Min Sjæleangst blev nu meget stor; jeg vilde absolut læse Nytestamentet og kunde ikke finde noget hebraisk Eksemplar, og andre Sprog forstod jeg ikke. Jeg skreg til Herren i min Sjælenød. Den kjære Læge, der nu ogsaa blev min Sjælesørger, bragte mig en Dag et hebraisk Nytestamente, som han havde faaet af Dem, og overrakte mig det med disse Ord: „Her, kjære Moses, bringer jeg Dem den bedste Skat og det bedste Lægemiddel; brug det kun ret ofte!"

Det var en Glæde! Jeg tog Bogen og læste, og det var for mig, som om jeg vaagnede af en lang, tung Drøm.

Og ligesom det gik med Jonathan, Sauls Søn, da han engang dyppede Enden af sin Stav i Honningen og førte den til sin Mund (1 Sam. 14, 27), saaledes gik det min Søn Jonathan, da han forelæste for mig det nye Testamente: hans Øine blev klare, og hans Ansigt straalede; thi vi havde endelig fundet Messias, om hvem Moses og Profeterne har spaaet. Vi fandt i Nytestamentet den tabte Nøgle til det gamle Testamente, Nøglen til vort syndige Hjerte, Nøglen til Guds Hjerte, Nøglen til det tabte Paradis, og vi saa Guds Herlighed, en Herlighed, som den enbaarnes af Faderen, fuld af Naade og Sandhed. Derfor vil jeg og denne min Søn Jonathan bekjende Herren og tjene og efterfølge ham. Vi vil hellere lide og dø med

ham end leve uden ham. Det er vor faste Beslutning. Derfor drevès jeg til at opsøge Dem, og vi er komne for at bekjende vor Misgjerning og betale vor Gjæld. Jeg vil give Sonepenge til det mishandlede Bibelbud, og for de røvede Nyteſtamenter vil jeg gjerne betale den firedobblte Værdi, om Bibelbudet og De, Hr. Pastor, vilde tilgive mig; thi jeg har gjort det af Uvidenhed og angrer det af Hjertet."

„Amen!" sagde jeg, idet jeg omarmede Oldingen og trykkede ham til mit Hjerte; „dette er skeet af Herren, og det er underligt for vore Øine (Pſ. 118, 23). Vær kun trøstig, kjære Moses, vor evige Ypperstepreſt har forladt Dem Deres Synder! Han tænkte ogsaa paa Dem, da han døende bad Faderen: Forlad dem; thi de vide ikke, hvad de gjøre! Der er Glæde i Himmelen over en Synder, som omvender sig, mere end over 99, som ikke har Omvendelse behov. Og hvad Bibelbudet angaar, kan De trøstig forlade Dem paa, og jeg kan forsikre Dem derom, at han for længe siden har tilgivet Dem; thi han er en troende kristen og ved, at det er hans Kristenpligt at tilgive. Vi beder jo daglig: „Forlad os vor Skyld," og lover: „som vi og forlader vore Skyldnere." Og hvad de 50 Testamenter angaar, kan De ligeledes være ubekymret. Vi vil ingen anden Erstatning have for dette Tab end den, som Herren allerede har givet os i Deres egen og Deres Søns Sjæle. Thi Guds Ord har her opnaaet sin Hensigt, og det er Løn nok. Om nogen Pengeerstatning kan der ikke blive Tale. Vi har modtaget det for intet, og vi giver det for intet. Her gjælder den Grundsætning: „Hvo, som tørster, komme og drikke Livsens Vand uforskyldt! De har faaet det for intet, for intet skal De bringe det videre! Maa det

nu blive Deres Livs Opgave at uddele blandt Israel dette Livsens Brød, som den Herre Jesus har givet Dem i Ørkenen, og forkynde, hvad Herren har gjort imod Dem. Det vilde være det skjønneste Takoffer, som De kunde bringe Herren."

„Ganske vist," svarede Oldingen, „er det ogsaa mit inderlige Ønske at tjene Herren og at virke som et Fredens Sendebud blandt mit Folk; men min høie Alder (jeg er allerede 73 Aar gammel) og min syge Fod, som endnu trænger Støtte, tillader ikke saadan Virksomhed. Men denne min kjære Søn, den eneste af mine 8 Sønner og 3 Svigersønner, som med mig tror paa Jesus, Guds Søn, og med mig er besluttet paa at lide, han vil stille sit unge Liv i Herrens Tjeneste og prædike hans Navn blandt Israel, om Herren vil bruge ham dertil."

Dette stadfæstede ogsaa Ynglingen med glad Begeistring, og vi kunde nu tilsammen bede, love og takke. —

Den kjære Moses fortalte mig ogsaa om de tunge Kampe, som han havde maattet kjæmpe med sine tidligere Troesfæller saavelsom med sin egen Familie. Hus og Gaard og hele sin Formue havde han maattet forlade, og ved den store Sindsrystelse var han bleven ude af Stand til at fatte nogen Tanke om Fremtiden; kun den e n e Tanke opfyldte ham: „Il og red din Sjæl!" Alt det øvrige overlod han til Gud. Vende tilbage til sine egne kunde han imidlertid ikke, da man tragtede ham efter Livet. —

Vi var sammen, indtil det dagedes, og jeg tror, at ogsaa en anden var i vor Midte, nemlig Jesus, som har forjættet: „Hvor to eller tre er forsamlede i mit Navn, der er jeg midt iblandt dem."

Den kjære Moses og hans Søn Jonathan blev forelø-

dig hos mig, og jeg meddelte ham et og andet saavel af mit eget Liv, som ogsaa af mange andre Israeliters Liv, hvilke har fundet Frelseren og vandret Smertensveien til Moria, men som dog aldrig har angret paa, at de blev den korsfæstede Frelsers Disciple. Matt. 10, 32—40.

To Uger henrandt. Moses og hans Søn Jonathan blev mig hver Dag mere og mere kjær. De var redelige, troende Nathanaelsjæle, der levede i sin første Kjærligheds Beruselse. Snart skulde de ved den hellige Daab blive optagne i en god Samvittigheds Pakt med Gud. Men paa dette Punkt mødes man i vort Land (Rusland) med saamange Hindringer og Vanskeligheder.

Fader og Søn var i sin Skyndsomhed reist hid uden Pas. Ifølge vor Kirkelov kan imidlertid ingen Israelit døbes hertillands uden Ministerens Tilladelse. For at erholde saadan Tilladelse maa det evangeliske Konsistorium, naar det indsender Ansøgning derom til Ministeren, vedlægge angjældende Proselyters Pas. Men Jøderne sørger for, at en Proselyt ikke kan faa noget Pas fra sin jødiske Menighed, dersom han ikke i Forveien har forsynet sig med et saadant.

Moses og Jonathan var imidlertid reist fra Lithauen uden Pas, og jeg maatte beskytte dem mod Jødernes Forfølgelse, hvilket ikke var nogen let Sag. Paa Daab kunde vi af nævnte Grunde ikke tænke. Joh. 15, 18—21.

Imidlertid erfarede Jøderne i V., at Moses Levy og hans Søn var flygtede til mig, og de kom hid og forsøgte ved Tillokkelser og Trusler at bevæge Oldingen og hans Søn at vende tilbage til Jødedommen. Levys Hustru tilligemed alle hans Børn, Svigersønner og Børnebørn omringede den gamle Olding og bad ham indstændig under Taarer, at han ikke maatte bringe den Skjændsel over

dem, at han blev en „Goi“ (Hedning, her kristen); han havde jo hidtil været saa from og tro en Jøde og saa kjær og trofast en Fader og Bedstefader, osv.

Det var et hjerterystende Øieblik, da den skjælvende Olding med Hulken omfavnede sin Hustru og alle sine Børn. Thi Familielivet og Kjærlighedsbaandet mellem Forældre og Børn er som bekjendt ikke saa sterkt og inderligt hos noget Folk som hos Israel. Jøden elsker sin Familie overalt og lever og lider kun for den. Endelig rev Oldingen sig løs og sagde til sin Søn Jonathan: „Kjender du Isakofferet?“

„Ja, Fader,“ svarede denne, „jeg kjender ham, som har sagt: „Hvo, som elsker Fader og Moder mere end mig, er mig ikke værd.“

Den gamle vedblev: „Og hvo, som elsker Søn eller Datter mere end mig, er mig ikke værd. Og hvo, som ikke tager sit Kors op og følger mig, er mig ikke værd. Hvo, som finder sit Liv, skal miste det, og hvo, som mister sit Liv for min Skyld, skal finde det“, Matt. 10, 37—39.

Da Jøderne saa, at deres venlige Forsøg blev uden Frugt, begyndte de at true, og Fanatismen greb til det gamle Vaaben. Der blev fremvist Gjældsbrev, som lød paa store Summer; men de var falske; thi Levy havde aldrig underskrevet dem. Der traadte falske Vidner frem, som beskyldte Moses for alt ondt, og vilde føre ham i Fængsel, især da baade han og Jonathan var uden Pas.

Dette var tunge Trængselens og Prøvelsens Dage for de stakkels Proselyter og tillige ogsaa for mig og mit Hus. Men Herren stod os naadig bi. De anklagedes fulde Uskyldighed blev konstateret for Retten, og de falske Vidner skulde været blevne straffede; men Oldingen og hans Søn J. opførte sig som kristne mod sine Forfølgere og An-

klagere og indlagde Forbøn for dem hos Dommeren, saa at deres Sagtmodighed syntes at gjøre Indtryk paa de tilstedeværende Jøder.

Men trods al Frifindelse kunde de pasløse Proselyter ikke taales her længere, og jeg sendte dem endnu samme Aften til en kjær Missionsven paa Landet, hvor jeg kunde haabe, at de en Tid lang fik opholde sig i Fred.

Medens vi havde fuldt op at gjøre med nye Proselyter, modtog jeg en Dag Efterretning om, at gamle Moses var bleven alvorlig syg paa Landet, og den følgende Dag blev han bragt til mig og ønskede at komme til et kristeligt Sygehus. Men Jøderne bragte dette i Erfaring og kom med Rabbineren til den syge og vilde absolut bringe ham til det jødiske Sygehus. Hans Hustru og Børn havde endog sat Politiet i Bevægelse. Og da Moses endnu ikke var døbt, var Politiet ogsaa af den Mening, at han hørte hjemme i det jødiske Sygehus. Men den syge bad indstændig, at man ikke maatte overgive ham i Jødernes Hænder. Endelig tilkaldtes to Læger, hvoraf den ene var en Jøde, den anden en kristen. Efterat disse havde overbevist sig om, at den syge var ved fuld Bevidsthed, spurgte de ham i Nærværelse af hans Hustru og Børn samt Rabbineren, hvorhen han ønskede at blive transporteret. Den syge forklarede, at han ikke var nogen Jøde, da han troede paa Jesus Kristus, Verdens Forløser; han ønskede derfor at blive bragt til det kristelige Sygehus og ikke til det jødiske; han vilde leve og dø blandt kristne!

Nu begyndte Jøderne at bande og gik hjem med den Trusel, at hvis Moses døde hos os, saa vilde de gjøre Fordring paa hans Legeme, da de vidste, at han endnu ikke var døbt, og at han derfor maatte blive begraven efter

jødisk Ritus. Denne Trusel hørte den syge og sagde smilende til sin Jonathan: „De stakkels blinde Mennesker tvister allerede om mit Legeme, ligesom Erkeengelen Mikael engang tvistede med Djævelen om Mose Legeme. Men her strider de, medens jeg endnu lever. Juda Brev, Vers 9.

Moses blev imidlertid bragt til det kristelige Sygehus, hvor hans Søn Jonathan pleiede ham med stor Kjærlighed. Den jødiske syge blev til Velsignelse for mange kristne i Sygehuset; det har den Læge fortalt, som behandlede ham.

Herren har glædet os meget ved vor kjære, gamle Moses's Helbredelse. Han er nu ganske frisk igjen og er mig til stor Hjælp i Sjælesorgen og Undervisningen af andre Proselyter.

B. **Zionspilegrimme.**

Efter den sidste lange Vinter lod Vaaren vente paa sig længere end sædvanligt. Uhyre Isbjerge spærrede Havnene i Østersøen, og først i Midten af Mai kunde Skibsfarten aabnes i Havnen ved Libau. De første store Dampskibe havde hovedsagelig russiske Udvandrere ombord. (Jøderne led Forfølgelse i Rusland). — Blandt disse jødiske Udvandrere befandt sig nogle Slegtninge af Moses Levy. Disse havde strevet til ham og bedet om Bibler og Nytestamenter. Han bad mig ledsage ham hen til disse Udvandrer. Vi tog Bibler og Nytestamenter med os og drog afsted. Herren gav Naade til vor Reise. Vi fandt blandt Udvandrerne mange fromme, frelsebegjærlige Israeliter, som allerede en længere Tid havde kjendt Evangeliet og troet paa Jesus, men som af Frygt for sine jødiske Omgivelser havde undertrykket sin Overbevisning, men nu,

da de vendte det gamle Hjem Ryggen, vilde de ogsaa begynde et nyt Liv i Aanden. Med inderlig Taknemmelighed modtog de Guds Ords Trøst og bad indtrængende om, at den gamle Moses og hans Søn Jonathan og de andre Israeliter, som modtog Daabsundervisning, maatte reise med dem til Amerika for der at danne en kristen Jødemenighed. Jeg fandt at burde raade dem derfra. Men da der i Slutningen af Juni atter dannede sig en Transport af jødiske Udvandrere til Palæstina, hvortil ogsaa hørte Moses Levys Hustru, hendes 7 Sønner og 3 Svigersønner, hvilke alle imidlertid havde nærmet sig Evangeliet, og da disse under Taarer bad gamle Moses at forene sig med dem og tage Jonathan med sig, kunde jeg ikke længer gjøre Indvendinger derimod. Ogsaa de andre 14 Proselyter sluttede sig til dem. De dannede tilsammen en Menighed paa 72 Sjæle, der havde fundet Jesus Kristus, Guds Søn, som sit Livs Kraft og sit Hjertes Trøst. Vi tør derfor haabe, at de vil benytte Herren som Lys og Salt for sine stakkels Brødre i Palæstina, hvilke endnu sidder i Dødens Skygge.

Forsynede med Anbefalingsbreve, udrustede med Reisekost og anbefalede til den trofaste Beskjærmer, hvem Vind og Hav er lydige, drog de herfra. Jeg ledsagede dem til Odessa, hvor vi holdt en fælles Gudstjeneste, ved hvilken Anledning alle disse Abrahams Sønner og Døtre sammen med os kristne bøiede Knæ for den korsfæstede og gjenopstandne Jesus Kristus og tilbad Gud i Aand og Sandhed.

Det var en uforglemmelig Time."

22. A. Faderen forbander og forskyder sin eneste Datter og gjør hende arveløs, fordi hun troede paa Jesus.

„Og han skal vende Fædrenes Hjerter til Børnene og Børnenes Hjerter til deres Fædre. Mal. 4, 6.

Pastor Rudolph Herman Gurland i Mitau, Rusland, som i flere Aar delvis har virket som Jødemissionær, blev fra Nytaar 1894 kaldet af Zionsforeningen til at virke udelukkende som dens Missionær. Han antog Kaldet, opsagde Betjeningen af sin Menighed og valgte saa Riga til sit Opholdssted.

Han beretter i 1893 følgende:

„Kongen af Sodoma sagde til Abram: Giv mig Folket (Sjælene) og tag du Godset! Saaledes taler endnu fremdeles Kongen af Sodoma, de ugudeliges Konge, Satan, Løgneren og Manddraberen fra Begyndelsen. Han vil have de stakkels Menneskers Sjæle, der er komne i Syndens Fangenskab, og lover dem derfor alle Verdens Goder (Matt. 4, 9). Men Guds Børn lader sig ikke blænde af det glimrende Sølv og vælger hellere at lide Fattigdom og Gjenvordighed med Guds Folk end at have Rigdommens timelige Nydelse (Hebr. 11, 25).

„En jødisk Kjøbmand i K., som var meget rig, men hvis Gud var Mammon, havde i de sidste Aar megen Ulykke i sin Familie. Hans Hustru og tre Sønner døde paa kort Tid, den ene efter den anden. Han havde kun igjen en Datter, som nu var hans eneste Barn, en elskelig, from og trohjertig Pige, som nu blev Gjenstand for Faderens hele Kjærlighed og Ømhed.

Efterat han en Tid havde følt sig som lamslaaet af Sorg over denne sin Familieulykke, kom en Dag, da hans

eneste kjære Datter gik ham forbi, den Tanke over ham, at han først og fremst skulde sørge for, at hans Datter fik en saa god kristelig Undervisning og Opdragelse, han som rig Jøde kunde skaffe hende.

„Efterat han havde havt daarlige Erfaringer med en jødisk Guvernante, bad han mig om at anbefale ham en paalidelig kristelig Guvernante. Dette skede, og en troende, kristelig Opdragerinde gjorde sit Indtog i hans Hus med det Løfte ikke at tale med hans Datter hverken om Kristendom eller Religion overhovedet, da han ønskede, at hans Datter skulde vokse op uden Religion. Derimod skulde Guvernanten for sin egen Person faa Lov til uhindret at leve efter sin Religion.

Tre Aar gik hen. Pigen fik den kristelige Opdragerinde mere og mere kjær og stedse fortroligere og inderligere blev begge disse Menneskebørns Sjæleliv. Kun en Ting laa som en dunkel Hemmelighed mellem dem, og det var Religionen. Da Guvernanten en Dag vilde gaa til Kirke, bad Pigen hende indstændig om, at hun maatte tage hende med. Førstnævnte erklærede, at hun umulig kunde gjøre det uden Faderens Tilladelse. Barnet gik til Faderen og bad ham under Taarer, at han dog maatte tillade hende for en Gang at gaa med til den kristelige Kirke. Efter en længere Nølen gav Faderen sin Tilladelse til, at Barnet for første Gang i sit Liv gik til et Gudshus. Hun var allerede 14 Aar gammel. Vi lader hende selv fortælle:

„Det Indtryk, som den første kristelige Gudstjeneste gjorde paa mig, var ubeskriveligt. Jeg var saa overvældet af Menighedens Sang og Bøn, at jeg ganske glemte Verden og mig selv; jeg troede, at jeg saa Himmelen aabnet, og at jeg hørte Stemmer fra en høiere Verden. Saa traadte en gammel Herre op paa Prædikestolen og oplæste

Teksten: Matt. 16, 24—26. For mig var det, som om Gud selv talte til mig, og hvert Ord grov sig dybt ind i min Hukommelse. Jeg vidste ikke endnu, hvem denne Jesus var, som talede saaledes, thi jeg havde endnu aldrig læst i det nye Testamente. Ved hin Tid var min Fader ganske optagen af Forretninger og bekymrede sig kun lidet om mig. Jeg bad derfor min kjære Opdragerinde indtrængende om at give mig et Nytestamente, for at jeg selv kunde læse Teksten til den Prædiken, jeg havde hørt. Kort Tid efterpaa lykkedes det mig at faa kjøbe et Nytestamente, i hvilket jeg læste flittigt; og nu begyndte jeg at bede den kjære Frelser om at gjøre mig til sit Barn. Men til min Fader sagde jeg ikke, at jeg havde fundet den „kostelige Perle" af Frygt for, at den atter kunde blive revet fra mig. Saaledes levede jeg i Stilhed indtil mit 18de Aar. Jeg fik besøge den kristelige Kirke, men kunde ikke faa tale med min Fader om Kristendom. Dette var meget smerteligt for mig; jeg elskede min Fader og vilde saa gjerne fortælle ham om den fundne Skat. Den kristelige Lærerinde havde imidlertid forladt os. Der kom en anden Dame til vort Hus, og om hende vidste jeg ikke, enten hun var en Jødinde eller kristen, da hun af Grundsætning ikke vilde tale om Religion og hverken besøgte Synagogen eller Kirken, men gik saa meget mere til Teater og Bal. Saa stod jeg da med min Tro paa Jesus ganske alene i mit Forældrehjem, hvor alt saa saa glimrende ud, men dog var øde og koldt.

I Anledning af min 18de Geburtsdag foranstaltede min Fader en stor Fest, hvortil han indbød mange. Blandt Gjesterne befandt sig ogsaa en ung, rig Kjøbmand, der syntes særlig at interessere sig for mig. Jeg kunde se, at min Fader udmerkede ham og opmuntrede ham til at

danse med mig og føre mig tilbords. Af hans Underholdning ved Bordet merkede jeg dog snart, at han ikke havde nogen Religion, og at han drev Spas med det hellige og ophøiede. Jeg fik Modbydelighed for dette Menneske og holdt mig paa Afstand fra ham Resten af Aftenen. Da jeg ikke kunde skjule min Følelse, merkede han snart, at han ikke var efter mit Sind.

Næste Dag krævede min Fader mig til Ansvar for min Opførsel og erklærede for mig, at jeg skulde gifte mig med nævnte Kjøbmand, og at dette var hans faste Vilje.

Fra den Stund begyndte min Lidelsestid. Mine Slegtninge stod alle paa Faderens Side, og han var nu haard, ja, næsten grusom mod mig. En Dag, da jeg gik til en kristen Prest for at udøse mit Hjerte, fik min Fader vide det og spurgte mig, hvorfor jeg gik til en kristen geistlig, og om jeg ikke hemmelig var en kristen. Jeg faldt tilfode for ham og bekjendte, at jeg troede paa Frelseren, den Herre Jesus Kristus, og vilde være en kristen. Hvad som nu fulgte, kan jeg af Hensyn til min Fader ikke fortælle. Jeg maatte lide haard Mishandling, og da alt (Lokken og Trusel) blev uden Frugt, og jeg stod fast ved min Beslutning at blive en kristen, da gav Fader mig Valget mellem enten at fornegte min Tro og blive hans eneste Arving eller som kristen straks at blive arveløs og forskudt. Jeg valgte det sidste og har siden været en stakkels arveløs, forskudt og ensom Pige, men dog følt mig rigere og lykkeligere end nogensinde tilforn; thi jeg har havt ham, som af idel Barmhjertighed drog mig til sig."

Der fulgte nu en haard Kamp; hertillands kunde hun nemlig ikke blive døbt. I Kønigsberg modtog hun for et Par Uger siden den hellige Daab. — Fra forskjellige Hold har jeg faaet Underretning om, at denne jødiske Piges

Overgang til Kristendommen har gjort et dybt Indtryk paa Jøderne."

B. Faderen og Datteren blev forenede i Troen paa Jesus.

Da Gurland fik høre, at den rige jødiske Kjøbmand, hvem han i sin Tid skaffede en kristen Guvernante, havde forbandet og forskudt sin eneste Datter og gjort hende arveløs, besøgte Gurland ham og forsøgte at foreholde ham, hvor skammeligt han havde handlet; men nu viste denne jødiske Fader ogsaa et saadant Had til Gurland, at han ikke vilde taale at høre et Ord. Gurland maatte gaa. Men han forsømte ikke siden at bede om denne Jødes Omvendelse. I 1895 beretter Gurland om denne jødiske Kjøbmand følgende:

„Fra denne jødiske Kjøbmand, som engang var min Ven, men senere blev min Fiende, fik jeg for nogle Dage siden Opfordring til at besøge ham i et vigtigt Anliggende. Det var ikke nogen let Gang for mig; thi denne Mand var som Følge af sin Datters Overgang til Kristendommen blevet en bitter Fiende af alle kristne, men specielt min Fiende, og undlod heller ikke ved Leilighed at vise mig sin Vrede og Hensynsløshed. En elskelig troende Kristenkvinde i K. oplod sit Hjerte og Hus for den forstødte Datter. Hendes kjærlige Breve til Faderen blev ubesvarede; thi han erklærede, at hans Datter var død for ham, og at han ikke vilde staa i Forbindelse med nogen død. Saaret syntes at være ulægeligt, og jeg undlod ogsaa i den sidste Tid at fornye mine Forsoningsforsøg. Saameget mere forundrede jeg mig over, at jeg fik Opfordring til at besøge ham.

Jeg fandt den rige Mand siddende paa en Stol med

Hovedet støttet paa Armen, medens de skjælvende Fingre omklamrede en Bog. Han var blevet meget ældre, siden jeg sidst saa ham, og da han med Møie reiste sig og kom mig imøde, gjorde han et Indtryk, som vakte Medlidenhed.

„Jeg maa først og fremst," begyndte han med usikker Stemme, „takke Dem saameget for, at De er kommen til mig, da jeg desværre ikke kan forlade Værelset; jeg er syg. Sæt Dem nu ned og hør paa mig. De kjender jo min Livs- og Lidelseshistorie og ved, hvad jeg har gjennemlevet og gjennemkjæmpet, især i det sidste Aar, efterat jeg forstødte mit eneste kjære Barn! Hvad min Sjæl har følt i denne Tid, ved Gud alene.

I min Ungdom bekymrede jeg mig kun lidet om Religion overhovedet, men allermindst om den kristne Religion, hvorom jeg i Lighed med alle mine Trosfæller kun havde en falsk Forestilling. Jeg blev en Epikuæer, foragtede Menneskene og mig selv og troede kun paa Penge og Eiendom, hvilket det ogsaa lykkedes mig at opnaa. Da jeg troede at have sikret mig Udkomme, førte jeg hjem min uforglemmelige Hustru, som blev Glanspunktet i mit Hjerte og mit Hus. Men Lykken varede ikke længe. Min varmt elskede Hustru og tre Sønner døde. Hun efterlod mig det flinke Pigebarn, som fra nu af blev Gjenstand for hele min Kjærlighed og Ømhed. De ved, at intet var mig for kostbart til hendes Opdragelse og Uddannelse, og jeg ønskede mit Barn en god kristelig Uddannelse, uden dog at tænke paa den kristne Religion. Jeg glædede mig over den dygtige og samvittighedsfulde Guvernante, som De forskaffede mig, og jeg saa gjerne, at mit Barn elskede hende. Men da traf denne Erklæring mig fra mit Barn en Dag som et Tordenslag: Hun vilde og maatte

blive en kristen. Der begyndte en frygtelig Kamp i mit Hjerte. Jeg troede, at jeg vilde miste Forstanden, og jeg mistede den ogsaa delvis; ellers havde jeg ikke behandlet mit eneste Barn saa grusomt; — dog dette kjender De jo til.

Mit hjemløse og faderløse Barn var imidlertid lykkeligere end dets stakkels rige Fader; thi Barnets Hjerte var rigt paa Kjærlighed og Trøst, medens mit Hjerte stedse blev ensommere, elendigere og trøstesløsere, fordi mit eneste Barn var død for mig. Ingen turde mere nævne min Datters Navn i min Nærværelse, og jeg spurgte ikke efter, hvorledes det gik hende. Alle hendes Breve lagde jeg ulæste tilside; men hun skrev altid igjen. Hvad mit Hjerte led, vidste ingen. Men jeg følte, at jeg blev syg, og Lægen beviste, at jeg havde en Hjertefeil og raadede mig til omhyggelig at sky enhver Anstrengelse og Sindsbvægelse. Jeg opgav min Forretning. For hvem skulde jeg arbeide længere? Jeg havde nu Tid til at tænke tilbage over mit mit Barns Forhold. Saa bragte Posten mig nogle Dage siden et Brev og en Bog. Jeg kjendte min Datters Haandskrift paa Konvolutten og Omslaget. Blodet gik som en kogende Strøm gjennem mine Lemmer, da jeg læste Titelen paa det nye Testamente. En Mangfoldighed af Tanker steg op hos mig. Kjærlighed og Had kjæmpede i mit Hjerte, og inden jeg vidste af, laa Brevet aabent foran mig og jeg læste. Hjerteisen var optøet. Jeg gjenkjendte min Datters Stemme og hendes ædle, kjærlighedsfulde Hjerte. Min Datter skrev:

„Hjertenskjære Fader, jeg ønsker ikke noget fra dig for mig selv, jeg trænger heller ikke noget; jeg har Brød at æde og Klæder at iføre mig. Kun et Ønske har jeg: Tag, kjære Fader, denne lille Bog, som jeg sender dig, og læs den med roligt Hjerte. Jeg er overbevist om, at dersom du optager Indholdet af det nye Testamente i din Sjæl,

saa vil du begribe, hvorfor jeg har handlet saaledes og ikke kunnet handle anderledes, og at jeg nu, da Kjærlighedens Kilde er opladt for mig, elsker dig endnu mere og inderligere end forhen og daglig beder for dig! O, at du med glad Hjerte maa give vor kjære Fader i Himmelen det Svar, som du negter at give dit stakkels Barn! Jeg hører til min dybe Smerte, at din Helbred er daarlig. O, hvor lykkelig du vilde gjøre mig, om du vilde tillade mig at komme til dig og pleie dig. Men i ethvert Fald kan vore Sjæle komme sammen, og vore Bønner mødes for Guds Trone, og jeg tror fast, at Jehova vil opfylde sin Forjættelse og atter vende Fædrenes Hjerter til Børnene."

Han vilde hente de Breve, som han tidligere havde modtaget fra Datteren; men Kræfterne svigtede ham; han faldt tilbage i Stolen og kjæmpede med Aandenød, et Tilfælde af Hjertekrampe var i Anmarsch. Da jeg vilde kalde Tjeneren, vinkede han afværgende med Haanden. „Det gaar snart over," sagde han og pegte paa det nye Testamente, som laa opslaaet for ham. „Her," sagde han, idet han pegte paa Luk. 15, „her i Historien om den forlorne Søn er min Livshistorie beskreven. Lad os bede! Jeg har meget at indhente; thi jeg har et Liv uden Bøn bag mig."

Saa bøiede vi vore Knæ sammen og bad i Jesu Navn. En forunderlig Fred laa over Mandens blege Ansigt, da vi reiste os op igjen. Den følgende Dag bar Elektriciteten disse Ord til K.: „Kom, kjære Barn, tilbage til Hjemmet og til din Faders Hjerte!"

Gjensynet mellem Fader og Datter var gribende. Den gamle Mand er atter fornyget, det triste Hus er atter fuldt af Lys og Liv; thi Jesus raader i Huset. Igaar fik jeg atter Indbydelse til at komme did. Da jeg traadte ind, bad den gamle Tjener mig ind i Salen, idet han bemerkede

sagte: „Fader og Datter har lukket sig ind i Kammeret og ønsker ikke at blive forstyrrede: thi se, de beder!"

Da jeg kort derpaa gratulerede Faderen med hans gjenfundne Barn, sagde han: „Se, her er ogsaa Historien om en forloren og gjenfunden Fader! Jeg har meget, meget at gjøre godt igjen mod min Datter her paa Jorden og mod min Fader i Himmelen! Hjælp mig at bede! Der staar skrevet: „En retfærdigs Bøn formaar meget!"

23. Julelys, Aftensol.

„Mod Aftentid, da skal der blive Lys."
Sak. 14, 7.

„Jeg havde min stille Glæde," siger Gurland i 1893, medens han endnu var Prest for den lutherske Menighed i Minsk, „hver Gang jeg ved vore Barnegudstjenester paa Søndagene saa min Yndling, Benjamin, det eneste Hebræerbarn blandt 480 kristne Søndagsskolebørn, sidde foran Alteret.

Moderen, en fattig jødisk Enke, havde bedet mig optage ham i Skolen. Han var en elskelig Gut med Krushoved og store, blanke, kulsorte Øine. Opmerksomheden og Spændingen i Guttens Ansigt, særlig naar der blev foredraget nytestamentlig Bibelhistorie, de vekslende Udtryk af Glæde, Medlidenhed, Vrede, Kjærlighed, Frygt og barnlig Hengivelse vidnede om et rigt Sjæleliv og dybe Følelser i dette Barnehjerte. Benjamin var nu 9 Aar gammel og kunde fortælle nytestamentlige Fortællinger og synge Julesange saa vakkert, at mangt et Kristenbarn kunde misunde ham det. I tre Aar har Benjamin været tilstede ved vore Julefester og faaet sine Julegaver sammen med vore Børn og glædet sig og sunget som en Lærke. Tre Dage før vor sidste Julefest fik jeg Underretning om, at Benjamin var syg,

og jeg gik hen for at se til ham. Den lille laa paa et Straaleie. Han havde over sig et broget Teppe, som vi nylig havde foræret ham, og syntes at slumre. Hans lille Ansigt var blussende rødt og Hænderne skalv. Da han hørte min Stemme, reiste han sig op, rakte mig Haanden og sagde: „Jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket, thi eder er idag en Frelser født, som er den Herre Jesus Kristus i Davids Stad.“ „Hvor er den Jødernes Konge, som er født, thi vi have seet hans Stjerne, osv.“ Han havde da foldet Hænderne og rettede Øinene mod et bestemt Punkt, og jeg merkede, at han troede, han var i Kirken.

Imidlertid kom Lægen, der fortalte, at Sygdommen var en haard Lungebetændelse, som det svage Legeme neppe vilde overvinde. Moderen blegnede og hulkede: „Hr. Doktor, red mit Barn, det eneste Gode, jeg har i Verden!“ Doktoren søgte at berolige hende. Barnet derimod syntes at være glad og sang Julesange, indtil det udmattet faldt i Søvn. Tolv Dage svævede Benjamin mellem Liv og Død. Under hans Feberfantasier dvælede hans Aand i det hellige Land, i Mesopotamien, Hebron, Betlehem, Bethanien, Jerusalem, Golgata. Den 12te Dag erklærede Lægen for mig, at Barnet snart vilde dø. Jeg ilede afsted. Da jeg traadte ind, hørte jeg, at Barnet med klar Stemme sang sin Yndlingssang: „Jeg er Jesu lille Lam, derfor er jeg glad i ham, osv.“ Efter en liden Pause fremsagde han den 84de Salme, som Børnene havde lært i Søndagsskolen, især læste han tydelig Versene 2—8.

Den stakkels Moder jamrede og sagde: „Siden idag tidlig har han ikke kjendt mig.“ Jeg sad ved hans Seng og bad den 121de Salme paa hebraisk. Han syntes at sove. Pludselig reiste han sig op, saa paa mig med sine

store, lysende Øine og sagde: „Det er saa skjønt, o saa skjønt som i Julen!" Jeg bøiede mig over ham og spurgte, om han ønskede noget. „Ja," svarede han med forklaret Ansige, „jeg ønsker, at vi skal synge; kjære syng: „Lad mig gaa, lad mig gaa, at min Jesus se jeg maa," osv. Jeg stemte i, og med brusten Stemme sang han med de to første Vers. Han saa, at Moderen græd, gjenkjendte hende og sagde sagte: „Ikke græd, Moder! Det er Julen — O, du herlige, o du salige, frelsebringende Juletid! Kom med til Kirken!" Udmattet sank han tilbage paa Puden. Efter nogle Minuter aabnede han atter Øinene og sagde ganske sagte: „Hvorfor søger I efter mig? Vidste I ikke, at det bør mig —" Han kunde ikke læse Skriftstedet tilende. Efter nogle tunge Aandedrag sagde han: „Velsignet være den, som kommer — Hosianna!" og den kjære Benjamin var ilet afsted til den store Søndagsskole hist oppe hos den gode Hyrde. Jeg har staaet ved mange Dødsleier og været Vidne til mange kristnes salige Død, men sjelden har jeg saaledes som her følt, at „det at leve er mig Kristus og at dø en Vinding".

Barnets salige Død havde en forunderlig Virkning paa den stakkels Moders Sind. Saa fortvilet, som hun var under dets Sygdom og Lidelse, saa rolig, fattet og gudhengiven blev hun efter dets Død. Hun sagde til mig: „Jeg vilde ikke have anbetroet mit eneste Barn til nogen Konge eller Keiser, men nu ved jeg, at det er gjemt i de sikreste Hænder; her paa Jorden kunde det aldrig have faaet det saa godt."

Aftensolens sidste Straaler faldt paa det hensovede Barns yndige Ansigt; det var et Billede paa Fred. „Ved Aftentid bliver det Lys."

Denne fattige jødiske Enke er nu bleven en Jesu Disci-

pelinde og virker til Velsignelse ved et Barneasyl. Hun ønsker at føre de smaa Børn til Jesus.

24. Samtale paa Trainet med Jöder.

Fra 1895 af Gurland.

Først samtaltes der om Humanitet, Dannelse og Anstand, osv. Men lidt efter lidt ledede jeg Samtalen ind paa det ene fornødne. Da jeg nævnte Navnet Jesus, studsede Selskabet, og en ung Mand vilde indvende noget, men blev tilretteviist af den ældre Herre med følgende Ord: „Hvem er vis? Den, som hører Sandheden af enhver Mand. Modtag Sandheden af enhver, der bringer den til dig."

Efterat jeg havde talt om den historiske Sammenhæng mellem Jødedom og Kristendom, om den opstaaede Modsætning, og Fordommene, som en Jøde har at overvinde for at blive en sand Israelit, der tror paa Israels Forløser og Trøst, gik jeg over til de messianske Spaadomme i det gamle Testamente. Jeg hentede min hebraiske Bibel og læste de angjældende Steder med Henvisning til Opfyldelsen i det nye Testamente. De hørte længe rolig paa mig. Endelig spurgte den gamle Herre mig, om jeg var Prest. Da jeg nævnte mit Navn, syntes de tilstedeværende at blive overraskede. „Ja saa," hed det, „om Dem har vi ofte hørt og læst. De kan have Ret paa Deres Tros Standpunkt, men der er dog meget at indvende derimod."

„Saa kjære gjør det," sagde jeg.

Nu opstod der en interessant Diskussion. Jeg hentede et hebraisk Nyteſtamente og sammenlignede det Billede, som her er givet af Messias, med det i det gamle Testamente, og vi kom til det 53de Kap. af Esaias. Da jeg læste dette Kapitel, blev de alle stille og eftertænksomme, og

da jeg derpaa læste Jesu Lidelseshistorie i det nye Testamente, bemerkede jeg Taarer i Tilhørernes Øine. Der herskede en dyb Stilhed, de syntes alle grebne og den gamle sagde: „Ingen Diskussion mer! Lad den Helligaand faa tale i os, og lad alt Kjød være stille for ham!"

25. Den gamle Overrabiner.

Er det dig, du, som bringer Fordærvelse over Israel? 1 Kong. 18, 17.

„Paa min Tilbagereise fra Minsk erfarede jeg," fortæller Gurland i 1895, „at den gamle Overrabbiner fra D. var ombord paa det samme Tog. Ved det første Stoppested byttede jeg Plads og gik ind i den Kupe, hvor hine sad. Der var godt Rum, saa jeg ikke foraarsagede nogen Uleilighed. Den gamle Rabbi besvarede min Fredshilsen med stiv Nedladenhed, men Sønnerne hilste saa hjertelig, som om vi var gode bekjendte. Dette var paafaldende for den gamle. Da han af Sønnerne erfarede mit Navn, blev han bleg af Vrede og sagde til mig paa hebraisk: „Er det du, som bringer Fordærvelse over Israel?"

Jeg svarede: „De, som er en Lærer i Israel, ved vel, hvem det var, som engang gjorde dette Spørgsmaal, og hvorledes Svaret lød?"

„Saa saa!" skreg Rabbien, „De tror vel, at jeg er en Akab, og at De er en Elias, der vil omvende Israel?!"

„Nei, ikke det," svarede jeg, „i ethvert Fald kan her ikke blive Tale om en Eliasiver med Ild og Sværd; dog synes det mig, at Israels Børns Tilstand fortiden ikke er meget bedre, end den var paa Elias's Tid. Hvem bringer Fordærvelse over Israel, de, som bringer det hen til de gamle, udtørrede Brønde, hvor de trætte Sjæle forsmægter, eller de, som viser det hen til Israels sande Trøst og til

dets Forløser? Jeg tror, at jeg som den, der tidligere har været Rabbi, men nu er en kristen, der er graanet i Evangeliets Tjeneste, maa kunne dømme derom."

Den gamle Rabbi gløbede af Vrede, spyttede ud og skjulte sit Ansigt i Puden, som han havde med som Hovedstøtte og slumrede snart ind. Jeg undskyldte mig for Sønnerne med den Forsikring, at det gjorde mig hjertelig ondt, at jeg havde opbragt den gamle Herre, men at det var ethvert troende Menneskes Pligt, naar det blev udfordret, at bekjende sin Overbevisning. For ikke at forstyrre den gamle, satte jeg mig sammen med Sønnerne i et modsat Hjørne af Kupeen.

„Som forhenværende Rabbi vil De ganske vist forstaa," sagde den ældste Søn, „at en Mand, der befinder sig i min Faders Stilling og Alder (han er 80 Aar gammel), og som kjender Nazaræerens Navn kun fra talmudske Legender og de kristne som vort Folks Erkefiender, ikke lettelig kan overvinde sine Fordomme mod Kristendommen og sin Mistro til de kristne. Hans Følelser og Tænkemaade maatte da pludselig forvandles, men en saadan Forvandling sker yderst sjelden i den Alder."

„Ganske vist forstaar jeg dette," sagde jeg, „der var ogsaa fordum en gammel Lærer i Israel, som holdt dette for umuligt og spurgte Jesus: „Hvorledes kan et Menneske fødes, som er gammelt?" Men det, som for menneskelig Tænkning synes umuligt, er dog muligt for Gud. Den samme Nikodemus blev dog senere en Jesu Discipel, og han bekjendte dette offentlig i selve det samme Øieblik, da Jesu trofaste Disciple havde tabt Modet."

Nu saa de tre Brødre forundrede paa hinanden. Den ældste trak et Nytestamente op af Lommen og pegte paa

Joh. 19, 39. „Dette Sted,“ sagde han, „er netop det, som vi læste sammen idag tidlig.“

Nu var Forundringen paa min Side, og jeg erfarede, at disse Rabbinersønner ogsaa hørte til Nicodemus-Sjælene. De fortalte mig, at de den foregaaende Søndag havde været i den lutherske Kirke, hvor jeg prædikede, og havde bevaret Indholdet af min Prædiken i sin Hukommelse. Den ældste Broder sagde til mig, idet han hjertelig trykkede min Haand: „De elsker Israel, det ved vi, og vi deler Deres Overbevisning, at kun Kristus er Israels Messias og Forløser, men af Kjærlighed til vor gamle Fader kan vi ikke endnu bekjende vor Tro, ellers maatte vi bringe hans graa Haar med Hjertesorg i Graven.“

26. En Jödesön fik et Nytestamente og blev mishandlet af sin Fader, fordi han ikke vilde udlevere det til ham.

„Følg mig og tag Korset op.„ Mark. 10, 21.

I 1896 beretter Gurland følgende:

„Jøderne i K. kom enkeltvis ofte som Nikodemus om Natten for at bede om Nytestamenter, da den ene frygtede for den anden. En bleg Yngling med glinsende Øine og med et Ansigt, der vidnede om dybt Alvor, var mig især paafaldende. Han havde en blød, næsten grædende Stemme, men derhos en værdig mandig Holdning. Da han endnu var mig ubekjendt, tøvede jeg med at række ham et Nytestamente; men han nævnte sit Navn for mig og sine Forældres Hus, og bad mig indstændig om at opfylde hans Bøn. Da han endelig fik et Nytestamente, lyste formelig hans Ansigt, og efterat han havde gjennemløbet Bogens første Side, sagde han henrykt: „Gud være inderlig Tak! I et Aar har jeg forgjæves søgt denne Bog i alle Boglader

her. Jeg har daglig bedet Gud om denne Bog. Nu har Herren hørt min Bøn; jeg vil bevare og vogte den som en Øiesten; ingen skal berøve mig denne Skat."

Omhyggelig gjemte han Testamentet i sin Brystlomme. „Har De maaske nogen Gang før besiddet et Nytestamente?" spurgte jeg. „„Ak nei," svarede han, „kun har jeg engang ganske flygtig læst i et; en Skolekamerat havde et; men det blev desværre snart taget fra ham. Men mig gik det som fordum Jonathan, Sauls Søn, der kun smagte lidt paa Honningen, og hans Øine saa klart" (1 Sam. 14, 27).

„Tror De nu, at De kan læse Nytestamentet uhindret?" spurgte jeg.

Et vemodigt Smil trak sig over hans blege Ansigt, idet han sagde: „Uhindret? det venter jeg ikke; min kjære Fader er ligesaa lyssky som alle vore Rabbiner og gamle; dertil er min Fader meget heftig; dog haaber jeg tillidsfuldt, at jeg skal faa beholde Nytestamentet, ja, selv om det maa koste mit Liv!"

„Herren være med Dem," sagde jeg, „og skulde De komme i Fare, saa lad mig vide det. Jeg vil i ethvert Fald bede for Dem." Han takkede mig under Taarer og gik.

Derefter forløb 6 Maaneder. Jeg hørte af og til om hemmelige jødiske Forsamlinger, hvor Nytestamentet blev læst, men kunde ikke faa nogen nærmere Underretning. Da hørte jeg en Dag, at Ynglingen Samuel blev haardt behandlet af sin Fader, fordi han ikke vilde udlevere et hebraisk Nytestamente. Jeg gik hen til hans Forældres Hus, men fandt ikke Faderen hjemme. Samuels Moder, en ældre Kvinde, hvis Ansigt bar Merker af Sorg og Græmmelse, modtog mig venligt. Men da jeg sagde hende, at hendes Søn Samuel havde faaet et hebraisk Nytestamente af mig, saa hun paa mig med et langt, sørgmodigt

Blik og sagde endelig: „O Herre, hvorfor har De gjort os dette? Med denne Bog har De forstyrret vor Husfred! Min stakkels Gut er jo bleven fortryllet ved denne Bog, og min arme Mand har næsten mistet sin Forstand derved; han har plaget og slaaet vor Søn ubarmhjertigt, og det har altsammen intet hjulpet!"

„Har da Deres Søn lært noget daarligt af denne Bog?" spurgte jeg. „O, jeg ved det ikke," sagde hun, idet hun vred sine Hænder, „jeg er en enfoldig uvidende Kone; men min Mand, der er en stor lærd og kjender hele Talmud, siger, at Bogen er forbudt og at ingen Jøde maa tage sine Hænder i den, langt mindre læse den, og min Søn har imod sin Faders Vilje hemmelig læst den og gjemt den, og trods alle udstaaede Straffe har han været halstarrig og ulydig og ikke udleveret Bogen. Er det ikke skrækkeligt?"

„Kjære Kone," sagde jeg, „det gjør mig hjertelig ondt, at I har maattet gjennemleve denne Kummer: jeg skulde ønske, at I selv kunde læse Bogen, for at I selv kunde overbevise eder om, at det ikke er en daarlig, men en gudelig, herlig Bog, den indeholder mere Visdom end eders store Talmud. Denne Bog indeholder jo Israels Haab og al Verdens Trøst! Om Jøderne vilde tro det, som staar skrevet i denne Bog, saa vilde de snart blive forløste fra alle Synder og fra al Nød; thi dette er Bogen om den jødiske „Moschiach" (Guds salvede), der kom for at forløse sit Folk, allerede medens det andet Tempel stod; men de jødiske lærde forfulgte og ihjelslog ham. Siden den Tid har Israel været i „Goles" (Landflygtighed) uden Konge, uden Fædreland, uden Fred! Men i denne Bog er ogsaa fortalt, at Gud atter har levendegjort den ihjelslagne „Moschiach", Jesus, og taget ham op til Him=

melen. Og denne Jesus lader sige til Jøderne (saa staar der i denne Bog), at han vil forlade dem alle deres Synder og atter gjøre dem til sit Folk, om de kun vil gjøre Bod og tro paa ham, Guds Søn! Tro mig, kjære Kone, Deres Søn er ikke nogen frafalden, fordi han tror paa denne Bog; han har meget mere i denne Bog fundet den sande Tro og sin Sjælefred; derfor kan han heller ikke stille sig ved den." Konen hørte opmerksomt til.

„O, barmhjertige Gud," sagde hun, „alt dette har jo min Samuel sagt til sin Fader, og derfor har han slaaet ham saa frygtelig! Min Mand er meget from, men desværre heftig og opbrusende; da Samuel talte til ham om „Moschiach", slog han ham saa affindig med sin Stok og traf ham i Hovedet, saa den stakkels Gut lydløs styrtede til Jorden blødende af et Saar i Hovedet. Jeg troede, at Barnet var død. „Morder!" skreg jeg, og raabte i min Fortvilelse paa Hjælp. Men da Naboerne var ankomne, var min Mand allerede borte. Efter nogle Timer vaagnede min Søn af sin Bedøvelse og aabnede Øine. „Min kjære Herre," sagde han, „de slog og martrede ogsaa dig, men du var saa kjærlig og bad for dem: Fader, forlad dem!" Saaledes talte han, indtil han sov ind, just som der var nogen, med hvem han havde underholdt sig, og der var dog ingen i Værelset uden mig." Den stakkels Kone græd bitterlig. „Ak, det var skrækkeligt," fortsatte hun, „10 Dage laa min Søn syg, men Faderen var ikke en eneste Gang ved hans Seng. Og dog ved jeg, hvor frygtelig min arme Mand lider. Samuel har jo været hans Yndling og hans Stolthed; han kunde snart blive Rabbiner, sagde alle, og nu er alt forstyrret!"

Den stakkels Kone! Det syntes at være en Trang for hende at give sit pinte Hjerte Luft. Hun bad mig und-

skylde, at hun jamrede sig saa meget for mig. „Om De vidste, min Herre, hvor god og from vor Samuel altid var! Aldrig foraarsagede dette Barn os en mørk Time. Stille og indesluttet var han vistnok altid, men lydig og flittig, og han elskede og ærede sin Fader som en Helgen. Hvem skulde troet det muligt, at der kunde blive et saadant Brud mellem Fader og Søn? Jeg hørte, hvorledes Faderen i Begyndelsen talte venligt til Sønnen og foreholdt ham det 4de Bud, men Samuel svarede, at han ogsaa nu elskede og ærede sine Forældre; men han maatte elske Gud over alle Ting, det første Bud staar over det fjerde Bud. Jeg begriber ikke, hvorfra Gutten fik Mod til at tale saa til sin Fader. Det opbragte ogsaa den gamle saa, at han skreg: „Du ulydige og ugudelige Søn! Vil du være klogere end din Fader og alle lærde i Israel?" Samuel svarede: „Klogere og lærdere er jeg ikke, men Troen er ikke Forstandens Sag, men Hjertets, ellers maatte kun de forstandige og lærde blive salige. Havde ikke vor Fader Abraham en anden Tro end sine Forældre og alle sine samtidige? Og Fader Abraham for dog ikke vild." Saaledes stred ofte Fader og Søn til langt paa Nat. Jeg ulærde Kone kunde vistnok ikke forstaa alt, men jeg saa, at det ikke vilde ende godt. Jeg fortæller dette til Dem, for at De ikke maa tro de Folk, som paastaar, at Samuel er bleven forrykt. Hans Fader erklærede desværre ogsaa, at han var forrykt. Men De maa ikke tro det, min Herre!" „Nei, kjære Kone," sagde jeg, „Deres Søn er ingenlunde forrykt. Af det, som De har meddelt mig, forstaar jeg, at Deres Søn maa være ganske fornuftig. Tro mig, Deres Mand har kun sagt det i Vrede, han tror ganske vist ikke selv, at Samuel er forrykt."

En Glædesstraale oplyste Konens Ansigt, og forlegen begyndte hun nu at undskylde sin Mand, som om hun havde talt ilde om ham for en fremmed. „Min Mand," sagde hun, „er ellers hjertensgod, men hans Stilling er skrækkelig. Hans offentlige Ansættelse som Forstander for Talmudskolen kommer her i Betragtning. Rabbineren sagde: „Dersom ikke Deres Søn bringer mig den forbudte Bog, og gjør offentlig Bod, kan De ikke beholde Deres Stilling." „Vi bliver brødløse," sagde min Mand, „og dertil kommer Skammen!" Min arme Mand er jo ganske ulykkelig, spiser og sover ikke og beder meget. Forrige Nat hørte jeg ham stønne i Søvne og raabe: „Samuel." Han ældes fort, og er paa kort Tid bleven en affældig Olding."

„Og hvor er Samuel? Kunde jeg ikke faa tale med ham?" spurgte jeg. „Har jeg endnu ikke fortalt Dem det? Ved De ikke endnu, at Samuel igaar forlod Fædrelandet? Jeg var gaaet ud, og da jeg kom hjem, var han her ikke mere. Jeg spurgte hans Fader, men han svarede intet. Børnene fortalte mig dog, at der igjen havde været et frygteligt Optrin, og at Samuel grædende havde forladt Huset og sagt: „Hils vor kjære Moder."

Jeg forsøgte at trøste den stakkels Moder, og lovede at efterforske, hvor hendes Søn opholdt sig. Med en sælsom Følelse forlod jeg det jødiske Hus. Betydningen af Kristi Ord i Matt. 10, 34—39 lærte jeg her først ret at forstaa.

Først efter to Maaneder kom der fra Amerika et Brev fra Samuel, hvori han meddelte mig, at han efter at have udstaaet megen Nød, endelig havde naaet en Fredens Havn. Elskelige troende kristne havde taget sig af ham, og han haabede snart ved den hellige Daab at blive opta-

gen i en god Samvittigheds Pakt med Gud. Han bad mig, at jeg paa en skaansom Maade vilde meddele dette til hans Moder, men foreløbig skaane hans Fader for denne Efterretning, indtil Herren omvender Fædrenes Hjerter til Børnene. Han har jo forjættet det og for ham er alle Ting mulige.

27. Falasch-Rabbinerens Reise.

(Fortalt af Missionær Flad ved Israels Venners Aarsfest i Basel 1874.)

Han bliver deres Belønner, som søger ham. Hebr. 11, 6.

„Der gaar en Guds Aands Blæsen over det abessynske Falasch-Folk, som intet andet Sted blandt Jøderne. Jeg havde fra Morgen til Aften Folk hos mig, Jøder og kristne, som spurgte efter Sandheden og vilde have Bibler og Testamenter. En Falascha Rabbiner tilbagelagde tre Dagsreiser for at naa mig. Disse Rabbiner spiser intet, som er tillavet af kristne, da de anser det for urent. De koger selv og tager Husgeraad med sig hjemmefra. Denne, som kom til mig, havde med sig tørre Ærter og lidt Vand. Jeg spurgte ham, hvad han vilde, hvortil han svarede: „Jeg er kommen for at lade Dem vise mig Veien til Salighed. I et helt Aar har jeg nu læst det nye Testamente, og i mit Hjerte tror jeg paa Kristus, Synderes Frelser; men jeg vil saa gjerne undervises videre i Sandheden." Denne Mand var hos mig i tre Dage og fire Nætter og spiste i denne Tid intet uden sine tørre Ærter og drak det kolde Vand. Vistnok er mange af vore Proselyter ikke, hvad vi kunde ønske; men der findes dog de, som i Sandhed er omvendte."

28. Majer, den lille Jødegut og Zinzendorfs Sang.

(Fra 1875.)

H. er en stor Landsby i Tyskland og har som de fleste af dette Lands større Landsbyer allerede i længere Tid havt sin Smaabørnskole.

Midt i Landsbyen ligger Barnehjemmet, og foran det er en stor Plads, beplantet med Træer. Det var Foraar. Engene og Markerne er smykkede med tusinde Blomster. Det er herligt derude! Jublende synger den frislupne Flok Skolebørn en Vaarsang.

Under Sangen gaar en Jødekone forbi langsomt og fordybet i Tanker. Der ser hun alle Børnene saa glade synge og lege med sin Lærerinde, medens hendes lille Barn hele Dagen er saa misfornøiet og trods alle Formaninger bare bliver egensindigere og ulydigere.

Hendes Majer vilde vist have godt af at komme der, og hvad Historierne og Sangene om Jesus angaar, saa vil aldrig den viltre, urolige Gut komme til at lære dem. Skulde han imidlertid beholde noget deraf, saa skal nok hun sørge for hjemme at udrydde det og betage ham den Tro. Det bliver nu Hovedsagen for hende at faa ham af Gaden i ordentlig Pleie, som hun med sin bedste Vilje ikke kunde skaffe ham, da hun altid er optaget af Arbeide.

Som tænkt, saa gjort! Morgenen efter kommer Jødekonen med sin lille sortlokkede Gut ved Haanden og beder Lærerinden om, at hun dog vil tage ham ind i Skolen og have Taalmodighed med ham. Lærerinden lover det, tager ham ved Haanden og sætter ham hen til de andre Smaagutter, med hvem han meget snart har sluttet Bekjendtskab. Om end den lille Majer fra Begyndelsen af skaffede meget Bryderi, synes det dog, som om han lidt efter lidt finder sig i Ordningen paa Skolen. Lærerin-

den merker dog ikke, at han gjør sig megen Møie med at lære, eller at han har nogen særdeles Længsel efter Jesus. Men hun hører dog ikke op daglig at lægge ham med den hele Skare paa hans Faderhjerte, som har sagt: „Lader smaa Børn komme til mig.“

Saaledes hengik Uger, i hvilken Tid Majer regelmæssig kom paa Skolen. Dog, en Dag blev han borte, og da Lærerinden spurgte efter ham, fik hun høre, at hendes lille Elev pludselig var bleven saa syg, at man frygtede for hans Liv.

Strubehoste, som dette Foraar havde bortrevet saa mange Børn, havde ogsaa angrebet Majer; Lægen troede, at han kun havde nogle faa Timer at leve i. Det blev tungt for Lærerinden at høre. Grædende kaster hun sig paa Knæ for Herren og anbefaler det hende betroede lille Lam i Frelserens Arme, og bad, at han maatte gjøre med det, som det behagede ham. Vilde han hente det hjem, o, at han da vilde forsøde det Dødsstunden og som den tro Hyrde føre ham ind i de evige Fredsboliger.

Efter omtrent to Timer kom der Bud fra Moderen, at Barnet nu havde stridt ud. Men Dagen efter fortalte en Veninde af Moderen Læreren følgende om den hjemgangnes sidste Timer:

„Onsdag Aften kom Majer glad og fornøiet fra Skolen. Efterat han havde hilset paa Fader og Moder, satte han sig paa Trappen foran Huset, hvilede sit lille Krushoved i Hænderne, netop som naar han alvorligt eftertænkte noget.

Efterat han havde siddet saaledes en Stund, trak han sig tilbage til Hjørnet af Trappen, foldede Hænderne og begyndte med klar Stemme at synge en Sang, som Børnene for nogle Dage siden havde lært.

Det var Zinzendorfs deilige Sang:

Slip os arme ei
Jesus, paa vor Vei —
Gaar du frem, vi ei staar stille,
Dig, ja dig vi følge ville,
Som os føre kan
Til vort Fædreland.

Kommer Prøver paa,
Lad os faste staa,
At vi ei i Vantro klage,
Naar du sender mørke Dage;
Vi ved Trængsel maa,
I Guds Rige gaa.

Faar vi haarde Stød,
Eller andres Nød
Til Bekymring os vil blive,
Du Taalmodighed os give,
At vi trøstende,
Kan mod Maalet se.

Gjennem Tiden saa,
Jesus! med os gaa,
At paa tornefulde Veie
Vi erfare maa din Pleie.
Naar vort Løb er endt,
Hjem til dig os hent.

Han sang ogsaa uden Afbrydelse hele Salmen. Idet han netop begyndte at synge det sidste Vers og saa inderlig glad skuede op mod Himmelen, som om han allerede

saa Himmelen aaben, kom hans Bedstefader gaaende opad Gaden. Denne var en gammel streng Israelit, for hvem det var noget grueligt at høre Jesu Navn nævne. Langt borte fra hørte han allerede Guttens Sang. Han troede neppe sine egne Øren. Var det muligt, sang ikke Majer en Sang om den forhadte Jesus? Med en Forbandelse paa sine Læber ilede han ind i sin Søns Hus, dragende den forundrede Majer med sig.

„Hvor har Gutten lært saadanne forbandede Sange? Hvem har lært ham sligt Tøi?" tordnede den gamle Bedstefader, rasende mod Majers Moder. Bleg, skjælvende og forskrækket over denne haarde Tiltale, vovede hun neppe at svare, men efter heftig gjentagen Udfordring, maatte hun tilstaa, at hun havde sendt den lille i Smaabørnskolen, fordi hun ikke kunde raade med ham hjemme. Men hun vovede ogsaa at lægge til, at han siden den Tid havde opført sig pent mod alle i Huset, og at han var bleven meget lydigere.

Utaalmodig hørte Bedstefaderen Fortællingen tilende, men brød derpaa ud i en Strøm af Spot og Forbandelse over Jesus, den forhadte Nazaræer, og mod Moderen, som var Israelitinde og alligevel havde sendt sit Barn til de kristne for der at opdrages. Han forbandede Faderen, som havde tilladt saadant, og forbød Majer fra den Dag af at betræde Skolen, eller lade Jesu Navn komme over sine Læber, ellers kunde han vente den største Straf af ham.

Majer, som netop saa glad havde siddet og sunget, sad nu i en Krog, bleg og sitrende, medens klare Taarer strømmede ned ad hans Kinder. Han kunde ikke begribe, hvad hans Bedstefader kunde have imod Jesus, om hvem Lærerinden havde fortalt, at han elskede alle Mennesker

og især Børnene. Dog vovede han ikke at sige et Ord, fordi han frygtede for at fortørne sin Bedstefader, som ellers beviste ham saa megen Kjærlighed. Stille holdt han paa at græde; thi at han ikke mere skulde faa Lov at gaa paa Skolen, det var forfærdeligt for ham at tænke paa.

Grædende og sitrende efter den uvante Sindsbevægelse gik han tilsengs, idet han endnu engang gjennemgik Sangen, som var bleven ham dobbelt kjær.

Om Natten angrebes han af en heftig Feber, ledsaget af hin hule, hæse Hoste, som var et sikkert Forbud paa den dengang i H. epidemisk optrædende Strubehoste.

Faderen ilede til den nærmeste By efter Lægen, mens Moderen i Dødsangest sad hos det stakkels Barn, der med lukkede Øine kun stønnede og fantaserede. Medens hun sad der og med stum Fortvilelse saa op mod Himmelen, slog Majer sine af Feberild straalende Øine op og skuede med et Blik af uudsigelig Kjærlighed paa sin Moder, idet han med hæs Stemme udtalte det sidste Vers af sin kjære Sang:

Gjennem Tiden saa
Jesus! med os gaa,
At paa tornefulde Veie
Vi erfare maa din Pleie;
Naar vort Løb er endt,
Hjem til dig os hent.

Moderen kyssede under mange Taarer sit kjære Barn. Ak! det syntes hende umuligt at kunne miste det.

Faderen kom netop i det samme fra Byen med Lægen. Majer blev undersøgt. Lægen satte et betænkeligt Ansigt op og meddelte de bedrøvede Forældre, at Sygdommen

allerede havde gjort saa rasende Fremskridt, at der vel ikke mere var af tænke paa Bedring. Om en Time vilde det dog bestemt vise sig, og til den Tid skulde han komme igjen. Imidlertid maatte de forordnede Midler nøiagtig bruges. Forældrene gjorde i sin Dødsangest alt, hvad Lægen havde befalet; men Sygdommen steg fra Minut til Minut, neppe kunde det stakkels Barn aande. Dog, med den sidste Kraftanstrengelse søgte endnu engang Majer at reise sig for at begynde sin kjære Sang. Kun den første Strofe: „Slip os arme ei," fik han med svag Stemme frem, et frygteligt Hosteanfald nødte ham til at synke tilbage igjen paa Puden. Nogle Minuter senere havde han udstridt, hans Aand var flygtet fra Legemet. Englene bar ham til Paradiset, derhen, hvor ingen Forbandelse og intet Forbud mere kunde naa ham, derhen, hvor han forklaret kan synge sin kjære Sang, og hvor han ser sin elskede Frelser Ansigt til Ansigt, for af hans Haand at modtage Livsens Krone, som er henlagt for dem, som har stridt den gode Strid.

29. Den polske Jödegut blev en kristen Prest.

En ung Polak var af sine Slegtninge bleven sendt til England for at undgaa Værnepligten. „Jeg kom," fortæller han selv, „til Hull med 12 eller 14 Shilling i Lommen, kjendte ikke et eneste Menneske og forstod ikke et Ord engelsk. Da jeg i denne Tilstand stod næsten raadvild paa Torvet, kom en jødisk Landsmand forbi mig. Jeg tiltalte ham straks og blev af ham ført til hans Logi, efterat han havde bragt det Arbeide, som han bar i sine Hænder, til sin Arbeidsgiver. Vertinden var ligeledes en Landsmandinde og gjenkjendte mig straks. Men da Levemaaden ikke behagede mig, gik jeg til Brigg, hvor jeg

senere fandt Fortjeneste som Dameskrædder. Det blev meget snart bekjendt, at en ung Polak var ankommen, men ingen anede, at jeg var en Jøde. Jeg fortiede det ogsaa, fordi jeg frygtede Forfølgelse. Paa mit Verksted arbeidede ogsaa en Discipel af den Herre Jesus, som opfordrede mig til at ledsage ham til Søndagsskolen. I min Uvidenhed, hvad en Søndagsskole var, gik jeg med og hørte saaledes for første Gang Navnet Jesus som Verdens Frelser. I Begyndelsen i nederste Klasse — kom jeg snart i den øverste Klasse, ja, blev tilsidst selv Søndagsskolelærer. Blandt Skolens Venner er jeg i Særdeleshed Frøknerne B. forbunden i evig Taknemmelighed. De indbød mig til at besøge dem. Men jeg vovede mig endnu ikke at bekjende, at jeg var af jødisk Stamme. Da spurgte de mig en Aften, om jeg ikke gjerne vilde have en polsk Bibel, fordi de frygtede, at jeg kunde glemme mit Modersmaal. Jeg kunde imidlertid kun læse hebraisk, ikke polsk, blev derfor ganske forlegen ved Spørgsmaalet og taug. Da de saa mig saa sørgmodig, bad de mig sige dem, hvad jeg feilede, og saa tog jeg en rask Beslutning og fortalte dem under en Strøm af Taarer, at jeg var en Hebræer. De græd med mig og sagde, at de for Fremtiden vilde møde mig ligesaa venligt som hidtil. Dette trøstede mig meget. Som den Herres Jesu Tjenerinder stræbte de efter at bringe ogsaa mig hen til det Guds Lam, som har baaret Verdens Synder, og søgte at overbevise mig om, at Jesus var den forjættede Messias. Andre kristelige Venner mødte mig med samme Venlighed. Efter nogen Tid kom Presten John Wilkinson *) hvem

*) Læs om John Wilkinson i min Bog „Jøderne og Jødemissionen", Side 66—76.

mine Venner havde skildret for mig som en stor Ven af Jøderne til Brigg for at holde Foredrag om Jødernes Omvendelse. Jeg ventede paa ham paa Jernbanestationen og søgte straks at faa ham i Tale. Han udlagde Skriften for mig, afkræftede mine Indvendinger og har skrevet nogle meget venlige Breve til mig. De kristne Venners trofaste Bønner om min Omvendelse blev ikke uden Frugt. Herren viste mig den eneste Frelsesvei gjennem Jesus Kristus. Jeg kan nu ved Tilbageblik paa hin Tid erkjende, at Guds Naade førte mig, da jeg sad i Mørket, og at han bragte mig til at erkjende Evangeliets Lys. Nu vilde jeg gjerne ogsaa bekjende ham for Verden som Messias og min Frelser. Jeg haaber, at det altid skal blive min Glæde at gjøre hans Vilje."

I Aaret 1859 blev den unge Jøde døbt i Dalston, London, af Presten John Wilkinson, hvem han skyldte saameget. Snart derpaa seilede han til Ny-Seland med mange Venner. Hvorledes det er gaaet ham der, ved vi ikke i det enkelte, men vel, at den stakkels polske Skrædder nu efter 15 Aars Forløb er en meget elsket og agtet Prædikant i en Menighed i Bathurst. Den 31te Juli 1874 blev den rummelige Kirke indviet, hvori han tjener sin Herre i og for sin Menighed.

(Af „Missionsblad for Israel" for 1876).

30. En Jödindes to Dötre blev omvendte.

(Fortalt af Pastor Faltin ved Baseler Jødemissions-Aarsfesten i 1878.)

„I en tysk Koloni boede en israelitisk Familie; Faderen var død for nogle Aar siden, men Moderen fortsatte sin Mands lille Handelsforretning i Kolonien. I hendes Hus boede en gammel Enke tilleie, en from Kone,

hvem det laa tungt paa Hjerte, at Enkens to Døtre, 15 og 16 Aar, to israelitiske Piger, som ogsaa i sin ydre Opførsel havde noget tiltrækkende ved sig, skulde være uden den Herre Jesus. Hun fortalte dem derfor om Guds Kjærlighed i Kristus Jesus og opfordrede dem til at besøge Kirken. Hendes Ord fandt god Modtagelse, og snart erkjendte de to Børn, at ogsaa de trængte en Frelser. Alt mere levende blev deres Trang til en udførlig Undervisning og til Daabssakramentet. De blev nu sendte til Kischinew*) og fik der Undervisning i Kristendommen. Nogle Uger derefter kom deres ældste Broder og forsøgte paa at bevæge dem til at træde tilbage, men forgjæves. Senere kom ogsaa Moderen og forsøgte paa alle Maader at faa dem til at falde fra. I min Nærværelse fandt en længere Samtale Sted mellem Moderen og Døtrene. Da al Formaning og Overtalelse intet hjalp, vendte hun sig i Forfærdelse bort fra sine Døtre og udstødte en frygtelig Forbandelse over de stakkels Børn, som stod der med Taarer og forsikrede sin Moder, at de ikke gjorde noget ondt ved at blive kristne, men meget mere opfyldte Guds Vilje. Moderen drog bort, og Pigerne blev døbte. Men da en tysk Kolonist optog dem hos sig, blev der sat Ild paa hans Hus, efter Sigende paa Jødernes Anstiftelse. Den yngste blev nu sendt til Diakonissehuset i Reval. — Men til os alle, elskede, udgaar den Formaning, at ogsaa vi i Ord og Vandel, skal forkynde den Herre Jesus, for at vi, som hin gamle Enke, kan

---

*) I Sydrusland. Her har Ernst Karl Rudolph Faltin været tysk luthersk Prest og tillige Jødemissionær siden Februar 1859. Læs herom i min Bog „Jøderne og Jødemissionen", Side 130 og 131.

være Troens Frugt. Maatte Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader, give os Hjerter fulde af Kjærlighed til ham, til hans Ord, til hans Menighed og til hans Brødre efter Kjødet. Han virke i os at ville det gode, og at udrette det efter hans Velbehag! Amen."

31. Den gamle jødiske Bedstemoder.

Hvem Herren elsker, den revser han. Ordspr. 3, 12.

(Meddelt af Missionær Gurland i 1893.)

„Den gamle Frue var aaben og trofkyldig og fortalte mig kortelig sin Livshistorie. Ved 16 Aars Alderen blev hun gift, levede 7 Aar lykkelig og tilfreds sammen med sin Mand og blev saa, knapt 24 Aar gammel, Enke med 4 smaa Børn og ganske blottet for Midler. Som Lærerinde og senere som Forstanderinde for en jødisk Datterskole virkede hun i nogle Aar med Held og kunde forsørge sine Børn. Det ældste, en Søn, døde ung, just som han blev kaldet til Rabbi, to Døtre giftede sig i Tyskland, og den 3dje, min yngste Datter, denne Enke her i Huset, som ligeledes har mistet sin Mand tidlig, maa nu sørge for sine 5 faderløse Børn. Bedstemoderen fortalte alt roligt uden at klage, og hun sluttede med de Ord: „Hvem Herren elsker, den revser han."

„Det Bibelsted, som De nu har udtalt," sagde jeg, „staar to Gange i Bibelen, nemlig i Ordspr. 3, 12 og i Heb. 12, 6. Har De maaske ogsaa læst det nye Testamente?" Et lyst Smil forklarede det gamle, kjære Ansigt, idet hun sagde: „Ja, vistnok har jeg ogsaa læst og lært det nye Testamente." Og idet hun løftede Blikket opad og sukkede, sagde hun som for sig selv: „Du kjære Gud, hvor skulde jeg have fundet Trøst, Mod og Kraft

under mit trængselsfulde Liv, om ikke i denne Livs og Trøstekilde?" Nu vendte hun sig til Dattersønnen og sagde: „Mit Barn, bring mig fra Boghylden den lille Bibel, som du ved." Gutten bragte et slidt Nytestamente. Idet jeg slog Bogen op, fandt jeg paa det forgyldte Titelblad skrevet med en fast Mandshaand Josva 1, 8. Men nedenunder stod (aabenbart skrevet med en skjælvende Kvindehaand) Sal. 119, 92.

„Min salig Mand," sagde Bedstemoderen, „erholdt dette Nytestamente paa sin sidste Forretningsreise og læste daglig i det. Denne Bog er ogsaa det eneste værdifulde, som jeg beholdt af min Mands Eiendom; alt det øvrige tog Kreditorerne. Siden har denne Bog været Lygten for min Fod og Lyset paa min mørke Sti. Jeg har undervist alle mine Børn og Børnebørn i denne Bog, og jeg haaber, at de alle kjender det ene fornødne og elsker Jesus." „Kom hid min kjære David," sagde hun til sin 12 Aar gamle Dattersøn, „fortæl denne Herre om det 12 Aar gamle Jesusbarn i Templet, hvorom vi havde igaar."

Med lysende Øine fortalte Gutten denne Fortælling, samt om Simeon og Hanna og om de vise fra Østerland, der spurgte og søgte efter Jødernes Konge. Han fortalte om Frelseren med et Liv og med en Inderlighed, som jeg desværre sjelden har fundet hos Kristenbørn. —

Jeg forlod dette stille, elskelige Hus med taknemmeligt Hjerte for alt, hvad jeg her havde seet og hørt."

32. En Jödes Omvendelse ved sin Datter.

(Af „Missionsblad for Israels" for 1880.)

En gammel geistlig berettede til en reisende følgende Fortælling, som denne har optegnet:

Midt under en af sine Prædikener saa han en Mand

komme ind i Kirken, som tydelig bar Spor af at være Jøde. Han var vel klædt, og hans Udseende bar Spor af, at han havde havt store Sorger. Han satte sig ned og hørte alvorlig og andægtig paa Prædikenen, medens man ofte saa en Taare liste sig ned ad Kinderne. Efter Gudstjenesten gik den geistlige hen til ham og sagde til ham: „Min Herre, taler jeg ikke med en af Abrahams Sønner, og hvoraf kommer det, at jeg træffer en Jøde i en kristen Forsamling?“ Som Svar paa dette Spørgsmaal fortalte han følgende: Han havde faaet en god Opdragelse, var kommet fra London og havde med sine Bøger, sine Penge og en elskværdig Datter paa 17 Aar fundet et behageligt Opholdssted ved Ohios Strandbred. Førend han forlod England havde han begravet sin Hustru, og nu kjendte han ingen anden Glæde end at leve i sin kjære Datters Selskab. Denne var ogsaa i Sandhed værd den faderlige Kjærlighed. Hendes Aand var vel uddannet, hun var af en elskværdig Karakter, med Lethed kunde hun læse og tale forskjellige Sprog, og enhver, som saa hende, syntes godt om hende. Det var derfor intet Under, at Faderen satte al sin Kjærlighed til dette Barn. Da han selv var en ortodoks Jøde, opdrog han ogsaa hende i de strengeste jødiske Grundsætninger. For ikke lang Tid siden blev denne Datter syg. Roserne veg fra Kinderne, Øiet tabte sin Glans, Kræfterne sank stadig, og snart blev det kun altfor vist, at Døden bankede paa hendes Dør. Faderen bøiede sig ofte over hendes Seng med et bristefærdigt Hjerte. Ofte forsøgte han at tale med hende, men det blev gjennem Taarer. Han sparede ingen Omkostninger eller Møie for at faa Lægehjælp, men ingen menneskelig Kunst kunde redde hendes Liv. Faderen gik op og ned i en nærliggende Skov, da man kaldte

ham til hans døende Datter, og med et tungt Hjerte traadte han ind i hendes Kammer. Han skulde nu tage den sidste Afsked fra sit Barn, og hans Religion gav ham kun svagt Haab om Gjensyn. Med sin dødskolde Haand greb hun Faderens: „Fader, elsker du mig?" „Mit Barn, du ved, at jeg elsker dig, og at du er mig dyrebarere end hele Verden." „Men, Fader, elsker du mig virkelig?" „Hvorfor, kjære Datter, vil du berede mig Smerte, har jeg ikke givet dig Beviser nok paa, at jeg elsker dig?" „Og dog, dyrebare Fader, elsker du mig virkelig?" Faderen kunde ikke svare mere. Datteren vedblev: „Jeg ved, kjære Fader, at du stedse har elsket mig, at du har været den bedste Fader i Verden, jeg holder inderlig af dig; vil du opfylde din døende Datters sidste Bøn, vil du opfylde den?" „Mit kjære, elskede Barn, bed om, hvad du vil, og var det end den sidste Skilling af min Formue, hvad det end er, saa skal det blive givet dig." „Dyrebare Fader," svarede den unge Pige, „jeg beder dig aldrig mere at tale et Ord mod Jesus af Nazareth." Faderen blev stum af Forbauselse. „Jeg ved kun lidet," vedblev den døende Pige, „om denne Jesus, thi man har aldrig undervist mig om ham, men jeg ved, at han er Frelseren; thi han har selv givet sig tilkjende for mig, medens jeg nu har ligget syg, og det til Frelse og Forløsning for min Sjæl. Jeg tror, at han vil forløse mig, endskjønt jeg ikke har elsket ham før. Jeg føler, at jeg gaar herfra til ham for evig at være og blive hos ham. Og nu, min kjære, dyrebare Fader, afslaa ikke min Bøn, jeg beder dig, at du aldrig mere skal tale et Ord mod Jesus af Nazareth. Jeg beder dig indtrængende, at du anskaffer dig et Nytestamente, som fortæller dig om ham, for at du kan erkjende ham, og at du, naar jeg ikke mere er her, vil give ham den Kjærlighed,

som du før har givet mig." Anstrengelsen ved at tale saameget overvældede hendes svage Legeme. Hun holdt inde, og Faderens Hjerte var for fuldt, til at han kunde græde. Han forlod Kammeret i stor Bevægelse. Før han endnu var bleven Herre over sig, var hans kjære Barns Sjæl flygtet, og som jeg vist tror, ilet til Frelseren, som hun havde elsket og priset. Den første, som Faderen gjorde efter sit Barns Begravelse, var at faa sig et Nyteſtamente. Det har han læst og ved den Helligaands Kraft bliver han nu at regne blandt Kristi salige og ydmyge Efterfølgere.

33. Jöden Levi, hans Söster og Moder blir kristne.

Med stor Barmhjertighed vil jeg samle dig. Es. 54, 7.

Pastor Schwartz fortæller i 1880: I de første Aar af min Breslauer Missionsvirksomhed, gjorde jeg Bekjendtskab med en ung Mand, som i Begyndelsen viste sig saa fiendtligsindet mod Evangeliet, at der var lidet Haab om, at hans Hjerte nogensinde skulde erkjende Sandheden. Hans Fiendskab var dog ikke, som saa ofte, Følgen af Uvidenhed; thi han var vel bevandret baade i Bibelen som i de jødiske Skrifter. Efter nogen Tids Forløb tiltog hans Fiendskab mod Evangeliet endnu mere, og han vilde intet høre, som kunde dæmpe dette Sindelag. Han viste en farisæisk Iver for Loven og paastod, at den eneste Vei til Salighed var at gjøre gode Gjerninger. Alligevel nærede jeg endnu noget Haab om, at Herren tilsidst skulde overvinde hans Stolthed og føre ham hen til Jesu Fødder. Han var Gjenstand for mange Bønner, som da tilsidst ogsaa fandt Bønhørelse. Det Troldomsbaand, hvori han saalænge havde været bunden, brast pludselig, saa at han for stedse blev befriet fra Lovens Aag og fik Guds Børns

herlige Frihed. En Dag fortalte han, at han vilde forlade sin Skole. Jeg saa, at det ham forkyndte Evangelium begyndte at virke. Han kunde ikke faa Fred, før han havde undersøgt vor Herres Jesu Ord nøiere. Ved Hjælp af det nye Testamente, som jeg havde givet ham, og nogle andre Bøger, blev hans Aand oplyst, saa at han erkjendte, at Jesus af Nazareth virkelig var Israels Messias, som Moses og Profeterne havde forjættet. Hans Fader vilde ikke vide af, at han forlod Skolen og truede ham i fanatisk Iver. Uden at der nogensteds var Udsigt til Hjælp, besluttede han at forlade sit Fødeland og søge Frihed i California. Før sin Afreise besøgte han mig nogle Gange, og vi forenede os i brændende Bønner. Jeg var overbevist om, at han var en troende, og at han vilde blive bestandig i Troen paa sin Frelser. Aar gik hen, og jeg hørte intet til ham. Hans Fader døde og Familien blev adspredt, uden at jeg vidste, hvor de reiste hen. Men alle disse Begivenheder blev levende kaldte tilbage i min Erindring, da Hr. Levi en Dag uventet traadte ind til mig. Han fortalte mig, at hans Søster engang efter hans Afreise havde skrevet til ham og fortalt ham, at hans Fader havde forbudt hende enhver Brevveksling med ham, da han havde fundet et Nytestamente, som tydelig var omhyggelig gjennemlæst, blandt de Bøger, som Levi havde efterladt sig. Hun havde ogsaa hemmelig kjøbt og læst et Nytestamente og kunde ikke begribe, at nogen kunde blive vred paa sit Barn, fordi det havde læst en saa udmerket Bog. — Da hans Fader døde og efterlod sin Familie i trange Kaar, foreslog Levi sin Moder og Søster at komme over til ham og sendte de fornødne Penge dertil. De reiste derpaa til California. Da de var komne til hans Hus, bad Levi dem om at lade sig frigjøre for

Egenretfærdighedens Lænker. Søsteren laante hans Bønner et villigt Øre, men Moderen var endnu opfyldt af den sørgelige Uvidenhed, hvori Israels Døtre i religiøs Henseende pleier at opvokse. Søsteren vidste allerede meget af det nye Testamente, og da hun ikke nærede det ringeste Fiendskab til Frelseren, fandt Broderen det let at bevæge hende til at gaa over til den kristne Religion, og da hun havde faaet et fast Greb i Sandheden, kjendte hendes Glæde ingen Grænse. Hun viste sig nu som en god Hjælper for Broderen i hans Bestræbelser for ogsaa at føre Moderen til Salighed. Inden lang Tid havde de den Glæde at erfare, at deres kjære Moder havde lært Kristus at kjende. Hun tilbringer nu sine sidste Dage i den Fredens Aand, som Verden ikke kjender.

34. En jödisk Fritænkers Dödsseng.

Hvad der er umuligt for Menneske, er muligt for Gud. Luk. 18, 27.

For nogle Aar siden — skriver en Prest i „The Jewish Herald", Mai 1880 — besøgte jeg en ung Jøde, som havde ladet mig kalde til sig. Jeg fandt ham syg og meget bedrøvet; thi for ikke længe siden havde han været nødt til at pantsætte sit sidste Linned. Han syntes at skamme sig ikke over sine Synder, men over sin Fattigdom; derfor begyndte jeg at tale med ham om den Skam og Forbandelse, som følger med Synden, og som vilde følge med ind i Evigheden, dersom han døde uden Herrens Tilgivelse. Derpaa forlod jeg ham, for at give ham Anledning til stille Eftertanke og bad en Jødemissionær om at besøge den stakkels Mand. Han opfyldte gjerne min Bøn, og efter nogle Samtaler blev det klart, at Manden var en fræk og djærv Fritænker, som endog negtede Guds Til-

værelse. Han blev svagere og svagere, og der var lidet Haab om hans Helbredelse. Vi spurgte da om hans Anskuelse gav ham Fred og Haab? „Nei, ikke det ringeste," — var hans Svar, — „tal ikke mere med mig om saadanne Sager." Missionærerne talte da om Jødernes Stilling i Verden, og fortalte derpaa nogle Tildragelser, som han selv havde oplevet blandt dem. Da den syge med Fornøielse lyttede til, hvad der saaledes blev sagt, spurgte Missionæren: „Kan De sige mig, hvad der skal ske med Folkene, som bor i denne Gade?" „Nei, det kan intet Menneske," svarede han. „Det er da besynderligt, at Moses for 3000 Aar siden saa nøiagtigt kunde forudsige de Synder, Sorger, Lidelser og Forholde, som endnu idag er eiendommelige for Israel." Da den syge syntes at staa stille ligeoverfor denne Tanke, forlod Missionæren ham, for at han i Stilhed kunde tænke sig om. Ved et efter nogle Dage fornyet Besøg, fandtes den syge ivrig sysselsat med Bibelen. En Straale af Lys havde vist ham, at hvad der stod, maatte skrive sig ikke alene fra Moses, men fra Gud, som for sin Tjener havde aabenbaret sit Folks tilkommende Historie. Han var dog meget oprørt, Tvil og Frygt syntes at kaste hans Tanker hid og did. Tilsidst raabte han: „Ingen skal dog kunne overtyde mig om, at Jesus var Messias, — jeg haber den, som vil forsøge derpaa!" „Om De mener, at jeg eller noget andet Menneske, ikke kan overbevise Dem, saa indrømmer jeg gjerne det; men jeg vil dog minde Dem om, at hvad Mennesker ikke formaar, det er dog muligt for Gud. Jeg ikke, men Gud kan overbevise Dem om, at Jesus virkelig er Messias." Den syge saa forbauset op, og Missionæren fortsatte: „Hvad vilde De vel sige, dersom denne Bog kunde angive en bestemt Tid, Nation, Stamme, Familie og By,

i hvilken han skulde fødes — om den kunde beskrive Trækkene i hans Karakter og de vidunderlige Gjerninger, som skulde følge ham, ja ogsaa hans Lidelse og pinefulde Død, og om De saa siden kunde overbevises om, at alt dette var opfyldt paa Jesus af Nazareth." „Men," afbrød den syge med Heftighed, „saadant staar jo intetsteds skrevet, jeg har aldrig læst det." „Og alligevel kan vi læse det nu," svarede Missionæren og aabnede Bibelen og læste den ene Profeti om Messias efter den anden. Forundring stod skrevet i den syges Ansigt og han lovede vel at overtænke, hvad han havde hørt. Vi formanede ham indstændig til at bede om den Helligaands Oplysning, og ved Afskeden bad han os om at forny Besøget saasnart som muligt. Ved vort næste Besøg udtalte han Frygt for Døden og Evigheden. Han kunde ikke, sagde han, træde frem for Gud uden Syndsforladelse, og hans forrige Liv havde været et Liv i Synd, hvilket nu var ham forfærdeligt at tænke paa. Henimod Aftenen aftog hans Kræfter, og han laa der næsten afmægtig. Hurtig reiste han sig op og sagde med stort Alvor: „Jeg er døende, og jeg ved, at Gud er rede til at høre Bønner — jeg tror, at Jesus er Messias — Frelseren." Næsten overvældede af denne Bekjendelse frembar vi ham i Bønnen til den barmhjertige Frelser. Ved fornyede Besøg blev vi overbeviste om, at han virkelig troede paa Jesus. En Aften sendte han Bud til mig om at komme hurtig. Ved min Indtrædelse saa jeg, at han ikke kunde have længe igjen. Han takkede mig for min Venlighed, hvorved jeg fik erindret ham om Jesu Kjærlighed, da han døde for at frelse os, medens vi endnu var ugudelige. „Sandt, sandt," svarede han, „dette var i Sandhed Barmhjertighed." „Indser De det nu?" spurgte jeg. Da han havde bejaet det, spurgte jeg: „Og

for Deres Synd?" „Jeg haber," svarede han, „jeg væmmes ved, jeg afskyr mig selv og min Synd." Jeg aabnede Bibelen og læste: „Den ugudelige forlader sin Vei og den uretfærdige sine Tanker; han omvende sig til Herren, saa skal han forbarme sig over ham og til vor Gud, thi han skal mangfoldig tilgive." Han udtrykte sin Glæde herover; derpaa spurgte jeg: „Har De vendt Dem til ham?" Han bekræftede dette, hvorefter han faldt aldeles udmattet ned og kunde ikke sige et Ord mere. Da han atter var kommen sig lidt, sagde han ganske stille og rolig: „Jeg ønsker at blive døbt." Jeg spurgte: „Tror du paa Jesus, paa ham, som efter Skrifterne døde for vore Synder?" svarede han: „Ja, just saa." „Erkjender De, at De er en fortabt Synder?" Han bøiede Hovedet, og paa mit Spørgsmaal: „Angrer De Deres Synd?" svarede han: „Ja." Da jeg saa, at han umulig kunde opleve Morgendagen, sagde jeg: „Jeg vil døbe Dem." „Vil De — og naar?" „Nu, dersom De ønsker det." Et nyt Liv syntes at gjennemstrømme ham, og han svarede: „Jeg føler mig sterk nu, inat skal jeg ikke dø — i Morgen, vil De da?" Hans Ansigt syntes at sige: Jeg skammer mig ikke ved at gjøre det om Dagen. Vi takkede da Herren for hans store Naade og skiltes. Ved min Tilbagekomst sagde hans Hustru mig, at han omtrent Kl. 2½ havde villet høre en Salme synges. Hun kom ihu nogle Ord om Synderen, som tager sin Tilflugt til Jesus, og den sang hun for ham. Et Smil fuldt af Fred udbredte sig over hans Ansigt og han takkede hende og bad hende lægge Puden tilrette, hvorefter han fik lidt Hvile. Men udover Morgenen udaandede han sit sidste Suk. Ihvorvel han saaledes ikke blev døbt, tør vi dog tro, at han alligevel havde modtaget den Naade, som aabnede Veien for ham

til den evige Herlighed. Det var en Sjæl, som blev frelst i den ellevte Time. Det staar fast, at Jesus annammer Syndere, som kommer til ham og støder ingen bort, selv om han kommer sent. „Bedre sent end aldrig" — men hvor mangen har ikke haabet paa Frelse i den ellevte Time og saa opsat sin Omvendelse til det blev — for sent. Du, som læser dette, vogt dig for at komme „for sent"; kom nu med Bøn om Frelse, og søger du din Frelse i Ordet, i Evangeliet, skal du finde Jesus. Han er bleven en fuldkommen Frelser for Syndere af alle Folkeslag og alle Aldere. Han er en saadan Frelser, som forlader alle dem deres Synder, som bekjender sin Synd og søger Frelse hos ham!

35. Hvad en af de Jöder, som i 1893 udvandrede fra Rusland sagde til en Missionær.

Missionæren besøgte mange af disse Jøder, som nu var paa Reisen til Argentina i Syd Amerika. Blandt dem var en Jøderabbi, som Missionæren kjendte. „Da jeg," fortæller Missionæren, „talte om det ene fornødne til Israels Frelse og Fred, bekjendte Rabbien, at baade han og hans Sønner havde læst det hebraiske Nytestamente, men som Nikodemus af Frygt for Jøderne. De bekjendte ogsaa, at de og mange dannede Jøder allerede længe havde havt den Overbevisning, at Jesus af Nazareth var den, om hvem Moses og Profeterne havde spaaet.

„Og alligevel," sagde jeg forbauset, „vil De ikke bekjende ham, som har sagt: „Hvo, som negter mig for Menneskene, ham vil og jeg negte for min Fader, som er i Himmelen." „Døm ikke saa haardt," svarede han, „da det ikke kan være Dem ubekjendt, hvor forfærdelig vanskelig vor Stilling er. Tror De, at Grunden til vor

Udvandring kun er, at vi vil søge jordisk Brød? O, nei, de fleste af os ved godt, hvad vi har at vente baade paa Reisen og i det fremmede Land; men værre end her kan det dog vanskelig gaa os. Man siger, at vi er blinde, døve, forstokkede, siden vi ikke erkjender Evangeliets Sandhed. Men i hvilket Lys viser de kristne os dette Evangelium? Eller kan man antage, at Evangeliet om Guds Kjærlighed i Kristus bliver bragt os nær ved Haardhed og Kjærlighedsløshed? Kan man sanke Vindruer af Torne? Siger ikke Herren selv: „Paa deres Frugter skulle I kjende dem!“ Bliver vi ikke i et kristent Land forfulgt og jagede som vilde Dyr?*) Men det, som dybest krænker os, er den smertelige Følelse, at man foragter os, som om vi var Menneskehedens Udskud, vi, ved hvis Fald de har faaet sin Rigdom, thi Saliggjørelsen kommer fra Jøderne! Ganske vist vilde vi for længe siden have været kristne, dersom ikke disse ved sit Liv og sin Vandel, sin Hoffærdighed og sit Jødehad havde skræmt os tilbage. De forundrer Dem over, at man kan læse Nytestamentet og dog være Jøde; vi forundrer os meget mere over, hvorledes de kristne kan læse denne Bog fra Barnsben af og alligevel være saa ukristelige af Sindelag. Vi kan og vil bære alt, kun ikke denne de kristnes Foragt. Vi Jøder har desværre store nationale Synder og kan ikke forundre os over, at man foreholder os disse. Det har jo ogsaa Profeterne og Apostlerne gjort. I det første Øieblik krænker Sandheden det gamle Menneske; men den efterlader dog i Samvittigheden en gavnlig Brod, der kan hjælpe den krænkede til Sandhedens Erkjendelse. Men Foragt forbedrer aldrig. Vi Jøder bliver ved slet

*) Dette har Hensyn til Jødeforfølgelsen i Rusland.

Behandling slettere, end vi allerede er. Og dog undrer man sig over, at vi ikke gaar over til den kristne Kirke?! — Hvorledes det end vil gaa os i det fjerne, saa tør vi dog haabe, at vi skal faa nyde Samvittighedsfrihed og blive retfærdig behandlet som andre Mennesker. Vi stiller os under enhver Landslov og haaber derfor ogsaa paa Landets Beskyttelse ifølge almindelige Menneskerettigheder." Vi blev endnu længe sammen og holdt Aftenandagt og bad i Jesu Navn til Israels Paktes Gud."

36. Guds Ords Kraft paa den jödiske Skindhandler.

„Thi Guds Ord er levende og kraftigt." Heb. 4, 12.

For adskillige Aar siden pleiede en gammel Jøde at færdes mellem Naumburg og Halle, det vil sige, han sad bag i Vognen paa de gamle Skind, hvormed han handlede, den egentlige Kusk var imidlertid hans Gut Kristian. Denne var en sand kristen, og Bibelen var hans kjæreste Bog. Denne Bog fulgte ham altid paa hans Reiser, og naar Hesten selv kunde finde Veien, fremtog Kristian sin Bog og læste. Men han læste altid høit, og Jøden maatte høre til, enten han vilde eller ikke. Men tilsidst vilde han ikke høre længere og raabte: „Kristian, hold op at læse!" — „Det kan jeg ikke," svarede denne. — „Saa læs sagte!" — „Det kan jeg heller ikke; naar jeg læser, maa jeg læse høit, ellers forstaar jeg det ikke." Saa gjorde Jøden kort Proces og sagde: „Saa giver jeg dig din Afsked, du kan gaa din Vei." Og Kristian tog sin Bibel og gik; thi Guds Ord kunde han ikke undvære.

Jøden maatte nu faa en anden Gut. Denne læste ikke i Bibelen, hverken høit eller sagte. Men hans Herre maatte snart gjøre den Erfaring, at man greier sig bedre

med en kristen Tjener end med en anden, som hverken er kristen eller Jøde. Handelen gik ikke mere som før. Han lod derfor atter Kristian kalde og spurgte ham: „Kristian, vil du atter kjøre for mig?" — „Ja, hvorfor ikke? Men kan jeg faa Lov at læse?" — „Ja, gjerne for mig." — „Ogsaa læse høit?" — „Ja, du kan faa Lov at læse høit." Og saa kjørte Kristian endnu mange Aar med sin gamle Jøde og læste i sin Bibel, og denne maatte høre paa ham fra Begyndelsen til Enden baade det gamle og det nye Testamente.

Men saa hændte det sig, at Jøden blev syg. Sygdommen tog til, og man saa, at det lakkede mod Enden. Hans Venner stod deltagende ved hans Leie. Men han var grebet af en heftig Angest og Rædsel, og han sukkede idelig: „Mine Synder, Herre, du retfærdige Gud, mine Synder!" Hans Venner trøstede ham, at han dog idetheletaget havde været et ærbart Menneske, og om han ogsaa havde bedraget nogen, saa havde det blot været kristne; han havde samlet en betydelig Formue osv. „Ja," raabte han, „jeg har slidt og slæbt nok for sets Brædder og en Svededug!" Efter en kort Pause udtaler han pludselig sit Ønske om at se Kristian. Denne kom. — „Kristian, bed!" Da bøier den tro Tjener sig paa Knæ ved sin Herres Leie, beder høit og inderligt til Kristus, den barmhjertige Frelser, som endog antog Røveren i den ellevte Time, beder ham, at han ogsaa vil forbarme sig over hans kjære gamle Herre. Den gamle i Sengen bliver alt mere og mere rolig. Da Kristian reiser sig fra Bønnen, trykker Jøden hans Haand, og med Blikket rettet mod oven, drager han sit sidste Suk, idet han raaber: „O, Jesus, du Guds Søn, forbarm dig over mig!" Da de tilstedeværende Jøder hørte dette, holdt de sig for Ørene og styr-

tede høit skrigende ud af Værelset. Men en Taare rullede ned over den gamle Kristians Kinder, idet han lukkede sin Herres Øine. Ved sin tro Bekjendelse havde den enfoldige Mand ledet sin Herre til Himlen.

Dette er Jødemission. Her fandtes en saadan Troskab i Bekjendelsen, en saadan kristelig Vandel, at Sandheden ogsaa for en Jøde opgik som en Stjerne i den mørke Nat, og ogsaa han blev overtydet om, at „der er ikke Frelse i nogen anden end i Jesus, og at der er intet andet Navn givet under Himmelen, ved hvilket det bør os at vorde frelste — end i Jesu Kristi Navn.

(Missionsblad for Israel", 1883, Side 112, 113.)

37. „Vei har han alle Steder."

Ved Jødemissionsselskabets Aarsfest i London 1850 fortalte Pastor Johannes Craig følgende Historie, som for ham var bleven Bevæggrunden til at tage virksom Del i Missionen for Israel.

En ung Jøde, der studerede Lægevidenskab, gik en Dag gjennem Værelserne paa et Hospital sammen med en Læge, for under dennes Ledelse at tilse de syge. Paa denne Vandring kom de ogsaa til en fattig Kone, der øiensynlig var Døden meget nær. Hun spurgte Lægen, om det ikke forekom ham, at hendes Endeligt var nær forestaaende. Lægen svarede imidlertid ganske kort, at hendes Tilstand var ret god — og gik saa videre. Harmfuld over dette Svar vendte det unge Menneske tilbage til den døende og sagde venligt til hende: „Min gode Kone! jeg betragter det som min Pligt at sige Dem, at De ikke har mange Timer tilbage at leve." „Gode Herre," svarede hun, „jeg frygter ikke for at dø. Jeg ved, paa hvem jeg tror." Studenten blev meget forbauset over en saadan Ro ligeoverfor Dø=

den og spurgte hende nu, om han kunde gjøre noget for hende, som kunde være hende til Trøst. Hun svarede: „Ja, et Ønske har jeg rigtignok, og det er: at se min Søn en Gang endnu, for at han for sidste Gang kunde læse noget for mig. Men han er saa langt borte, at mit Ønske ikke mere kan opfyldes.“

„Ja, men jeg kan jo læse for Dem,“ svarede den unge Jøde; „har De en Bog?“ „Ja vel,“ sagde den døende; „jeg har en Bog, vil De blot stikke Haanden ind under min Hovedpude, saa vil De finde en.“ Han trak Bogen frem og se! det var et Nyteſtamente, en Bog, til hvilken den unge Israelit hidtil ikke havde havt det fjerneste Kjendskab, og nu hørte den døende Kristenkvinde for sidste Gang det guddommelige Sandhedsord i denne Bog, forelæst af en vantro Jøde, der endnu var ganske fremmed for Kristi Evangelium. Blandt andet læste han for hende disse Ord af Frelseren i Matt. 11, 28: „Kommer hid til mig alle, som arbeider og er besværede! og jeg vil give eder Hvile.“ Hans hele Sjæl blev greben af disse Fredens og Trøstens Ord; han saa tillige, at den døende allerede eiede og nød den salige Fred og Trøst, og ved Siden deraf følte han, at han selv slet ingen Fred havde i sit Hjerte. Herved bevægedes han til fremdeles at læse og granske i denne Bog, som han aldrig før havde seet, men som han fra nu af selv kom til at eie, idet den døende skjænkede ham den til Erindring. Han blev snart overbevist om, at Kristendommen er Sandhed og blev — en kristen.

38. En Tömmermand og Jödemissionær.

En Yngling i Amsterdam, Søn af en rig Jøde, gik en Dag med en Ven gjennem Byens Gader og saa en Mand alvorlig tale til en Forsamling. Han holdt en Bog i

Haanden og oplæste nu og da nogle Sætninger. „Hvad er det, den Mand taler om?" spurgte den unge Mand. „Jeg har hørt ham," svarede hans Ven; „han forsøger at gjøre gode Jøder til daarlige kristne, han sælger ogsaa Bøger; jeg har en af dem hjemme; den kan du faa, om du vil." Saaledes byttede Nytestamentet Eiere, og den unge Mand tog Bogen med hjem, men lagde den væk, som hans Ven havde gjort og glemte den aldeles. Da han en Dag ledte efter en Bog i sit Bogskab, faldt det glemte Testamente hændelsesvis ned. Han aabnede det og læste: „Som skrevet staar hos Profeten Esaias." Hans Nysgjerrighed blev vakt; han tog sin hebraiske Bibel og begyndte at sammenligne det i det nye Testamente anførte Bibelsprog med sin egen Bibel. To Timer forløb paa denne Maade, om Natten kunde han ikke faa sove og besluttede næste Dag at spørge den Mand, som havde solgt Bogen, og bede ham om Veiledning. Dette gjorde han og kom efter nogle Ugers uafbrudte Studier til Visheden om Sandheden, som er i Jesus Kristus. Inden kort Tid blev han døbt. Saasnart dette blev bekjendt i Hjemmet, blev hans Fader meget vred. „Gaa," sagde han, „du er ikke længer min Søn, forlad mit Hus og kom aldrig mer igjen." Moderen og Søstrene vovede ikke at sige noget og vendte sig bort, for at deres Øine ikke skulde forraade deres Sorg; thi Faderens Ord var dem en Lov. Saa stod Ynglingen alene paa Gaden næsten unge Penge. Han havde lagt sin Haand paa Plogen og vilde ikke se sig tilbage. I Byen var der rige Kjøbmænd, hos hvem han havde tilbragt mangen morsom Aften. Han kunde let faa Ansættelse hos en af dem; han behøvede blot at indsende Ansøgning derom. Altsaa gik han den følgende Morgen til en gammel Ven og meddelte ham sit

Ønske. „De forbauser mig,“ raabte Kjøbmanden, „Deres Faders Søn behøver vel ikke at bede mig om Arbeide!“ Blot et Øieblik taug den unge Mand, derpaa saa han den spørgende lige ind i Ansigtet og sagde: „Jeg er bleven kristen.“ Det var nok. Kjøbmanden pegede paa Døren og vendte sig kold bort. Saaledes gik det Ynglingen overalt. Til og med saa kaldte kristne kaldte ham „Vindbeutel“. Tilslut saa han sig nødt til at forlade Landet og søge sit Brød hos fremmede. Nu tjener han sit Brød som Tømmermand i London og er tilfreds; thi Disciplen er ikke over Mesteren. Han regner det for en stor Naade, at han hver Dag efter endt Arbeidstid kan gaa hen og tale til sine Landsmænd om den eneste kostelige Perle, som han har fundet ved at forske i den hellige Skrift.

(„Missionsblad for Israel“, 1884, Side 154, 155.)

39. En jødisk Læges Omvendelse og Død.

„Salig er de, som hører Guds Ord og bevarer det.“ Luk. 11, 28.

Høsten 1869 blev Gurland, som da var i Kischinew i Rusland, kaldt til en syg om Natten. Han fortæller selv: „Huset var mig ikke ubekjendt. Jeg havde været der ofte før og underholdt mig med Husherren. Det var min gamle jødiske Huslæge, engang en af mine bedste Venner og nu min ivrigste Modstander. Saa ofte, vi mødtes, var vi, inden vi vidste Ord af det, indviklet i en religiøs Samtale. Dog syntes disse Samtaler at have lidet Resultat; thi han var og blev et „udmerket Menneske“, æret og elsket af mange paa Grund af sin Dygtighed og Elskværdighed.

Han havde en Nevø, som han holdt meget af, og som skulde arve ham; thi han havde selv ingen Børn. Denne

Gymnasiast var engang i vor lutherske Kirke, netop som jeg ved en Skolefest talte over Jesu Ord: „Sandelig, sandelig siger jeg eder, at dersom I ikke omvender eder og bliver som Børn, kommer I ikke ind i Guds Rige." Jeg talte om det Spørgsmaal, som beskjæftiger alle Mennesker: Hvad skal der blive af mig. Enhver vil blive noget, og Verden indgiver Menneskene, at de skal se til at blive noget rigtigt stort. Men den Herre Jesus lærer os at spørge: Hvad skal jeg gjøre for at blive salig? og viser os, at vi for at blive noget, blive salige, først maa blive smaa. Verden vil gjøre os store, Herren smaa. Vi maa lære at kjende os selv og derved blive fattige og elendige i os selv, saa kan Herren gjøre os til noget. Herom talte jeg, uden at ane, hvilket dybt Indtryk det gjorde paa min Huslæges Nevø og hans unge Ven, der var med ham i Kirken. — Da de to unge Israeliter forlod Kirken, tog de bevæget Afsked med hinanden. Nevøen begav sig til sin Onkel, Lægen. Denne spurgte ham som saa ofte: „Nu, hvad vil du blive?" Ynglingen, der var ganske optaget af Prædikenen, svarede alvorlig og bestemt: „Jeg vil blive en kristen." Stor var Onkelens Ærgrelse og Forlegenhed; han kunde ikke forklare sig dette Svar og mente, at jeg havde havt private Samtaler med Nevøen og paavirket ham i disse; men det var slet ikke Tilfældet. Han spurgte videre: „Hvorfor vil du blive kristen?" Og fik det enfoldige Svar: „Jeg vil fremfor alt blive salig og derfor vil jeg blive kristen." Og saa fortalte Ynglingen sin Onkel, hvad han erindrede af Prædikenen.

Lægen lod mig da hente og kaldte mig til Regnskab. Jeg var ikke lidet forbauset over den Virkning, som mine fattige Ord havde havt; jeg forestillede Lægen, at han ikke

kunde forsvare at hindre Herrens Arbeide paa den unge Sjæl, uden derved at paadrage sig en stor Skyld, og at Tiden jo vilde vise, hvorvidt Nevøen mente det alvorligt med sit Ønske. Men dette var i Virkeligheden Tilfælde. Ynglingen kom regelmæssig i mit Hus, hvor jeg underviste ham og hans Ven, den anden Gymnasiast, i Evangeliet. Lægen saa snart Frugten deraf i sin Nevøs Vandel, og hvormeget han end havde derimod, maatte han dog snart indse, at Ynglingen fulgte sit Hjertes og sin Samvittigheds dybeste Trang, naar han vilde være Kristi Eiendom.

Saa mente Onkelen, at han som en dannet Mand ikke kunde paalægge sin Nevøs Overbevisning nogen Tvang og gav ham Tilladelse til at gaa over til Kristendommen. Ynglingen og hans Ven blev begge døbte i Aaret 1869, og vandrer Evangeliet værdigt.

Nu besøgte ogsaa Lægen vor Kirke, bad mig besøge sig og hørte gjerne om Kristendommen, kun ikke om Syndernes Frelser. Han havde læst meget om den historiske Kristus, om „Idealmennesket“ osv., og var ganske enig deri. I længere Tid havde jeg været hindret fra at besøge ham.

Nu havde han ladet mig kalde; da jeg traadte ind i hans Værelse, var det allerede over Midnat. Han laa i sin Seng og syntes at blunde, men han reiste sig overende, og jeg blev forskrækket ved at se, hvor bleg han var i Skinnet af Lampen. Nogle Minuter forløb; vi betragtede hinanden stiltiende. Endelig brød jeg Tausheden og spurgte ham, hvorledes han havde det og hvad han ønskede, jeg skulde gjøre for ham. Han saa sig omkring for at forvisse sig om, at ingen belurede os, og bad mig derpaa stænge Døren, hvilket jeg ikke gjorde uden Hjertebanken. Efterat han flere Gange havde draget Aande, greb han min Haand og sagde: „Kjære Ven, jeg er syg og kommer

aldrig op igjen. De ved, at jeg har levet som en Jøde; men jeg vilde gjerne dø som kristen. Vil De døbe mig?"

„Kjære Doktor," svarede jeg, „naar De ikke ved mere om Jesus, end De har sagt til mig, kan jeg umulig døbe Dem. Hvad kan en historisk Kristus, et Ideal-Menneske, hjælpe Dem. Intet Menneske kan dog frelse sin Broder. Naar vi kun betragter Jesus som Menneske og dog beder til ham og vil blive salige ved ham, saa er det Afgudsdyrkelse og Selvbedrag."

„Nei, nei," afbrød han mig, „det behøver De ikke at sige mig, under min Sygdom har jeg havt mere end Tid nok til at tænke derover. Hør paa mig: For to Maaneder siden behandlede jeg den gamle Enke N., der hørte til Deres evangeliske Menighed. Den Sagtmodighed, Ro og Taalmodighed, hvormed hun bar sine Lidelser, gjorde et dybt Indtryk paa mig, og jeg maatte sige til mig selv, at hendes Sjælefred strømmede fra en Kilde, som jeg ikke kjendte. En Dag bad hun mig indtrængende om at sige hende, hvad jeg troede om hendes Tilstand. Dette gjorde jeg og fortaug ikke, at hun kun havde kort Tid igjen at leve. Da blev hun meget glad, hendes Ansigt straalede ved Tanken paa Dødens Nærhed, som om hun skulde til Bryllups. Saadant noget havde jeg aldrig seet før. „Hr. Doktor," sagde den døende Kone, „jeg vilde gjerne sige Dem noget, inden jeg dør. De er Jøde og kjender ikke Frelseren. Men uden ham kan De aldrig blive salig. O, søg Jesus, Syndernes Frelser!" Jeg blev bevæget og spurgte: „Hvoraf ved De, at der kun er Salighed at finde for mig i Jesus?" „Det ved jeg," svarede den døende, „saa sikkert, som at Solen idag skinner paa os, saa sandt som der lever en Gud i Himmelen, saasandt hans Ord er, i hvilken han har sagt det." Derpaa rakte hun

mig sin Bibel og sagde: „Kjære Hr. Doktor, jeg vilde gjerne takke eder for al den Møie, som De har havt med mig, og jeg er dog kun en fattig Kone. Det eneste, som jeg kan give eder, er min Bibel. O, tag den som Gave og læs i den med Bøn, saa vil I finde Jesus som eders Frelser, og blive lykkelig og salig." Jeg tog den gamle Bog ud af hendes skjælvende Haand; skamfuld og dybt rørt skyndte jeg mig hjem. Det kjæmpede og stormede i min Sjæl. Da jeg den følgende Dag gik over til Enkens Hus, blev jeg staaende i den lille Forstue, thi vidunderlig skjøn klang en Barnestemme lig Englesang ud til mig fra Sygeværelset. Det var den lille Emilie, hendes Pleiedatter, der paa den døendes Ønske med klar Stemme sang hendes Yndlingssang: „Jesus annammer Syndere." Jeg hørte tydelig Ordene og jeg hører dem endnu:

Jeg bedrøvede kommer her
Og bekjender mine Synder.
Lad, min Frelser, mig hos dig
Finde Naade og Tilgivelse,
Et er det, som kan trøste mig:
Jesus annammer Syndere!

Disse Ord fra en Barnemund trængte dybt ind i mit Hjerte, og i dette Øieblik faldt der som et Skjæl fra mine Øine, jeg saa, hvor nøgen, hvor elendig jeg var med alle mine gode Gjerninger. Paa engang blev det mig klart: jeg er en gammel bedragen Mand. En Ideal-Kristus er et Fantasibillede, der i alvorlige Timer, hvor Hjælp og Trøst er nødig, forsvinder som en Taage. Jeg tror nu paa Jesus Kristus, Guds Søn, Synderes Frelser, som ogsaa er død for mig gamle Synder, ikke alene for mine

Synder, men ogsaa for mine Dyder. I Jesu Navn vilde jeg gjerne blive døbt."

Saaledes talte Lægen. Jeg saa til min hjertelige Glæde, at den Helligaand gjennem et enfoldigt Barns Mund i et Øieblik havde virket mere paa denne lærde Farisæer, end jeg i hele den lange Tid ved mine Disputatser. Han modtog samme Nat, i Overværelse af flere Jøder, som han havde indbudt, den hellige Daab, som han selv kaldte en Nøddaab, medens før og efter Daaben paa hans Ønske Sangen: Af dybeste Nød raaber jeg til dig! blev afsunget.

Den følgende Dag hensov han stille og rolig i Herren, og hans sidste Bøn var:

Jesus annammer Syndere,
Han har ogsaa annammet mig,
Aabnet Himlen for mig,
For at jeg rolig kunde komme til ham
Og dø med den Trøst:
Jesus annammer Syndere.

Denne Daab har paa hans Kollegaer, de jødiske Læger, som overvar den, og paa vor hele Jødemenighed gjort et for mange uudsletteligt Indtryk.

40. Sir Moses Montefiores Tante.

En af det britiske Selskabs Agenter var Midlet i Herrens Haand at føre Montefiores Tante til Kristus. Det blev fra den Tid hendes inderlige Attraa, at alle hendes Slegtninge ogsaa maatte komme til Kristus, og blandt dem hendes kjære Brodersøn. Engang, da hun var syg, gjorde han hende et Besøg. Hun aflagde da et skjønt

Vidnesbyrd for Kristus. Hun fik Frimodighed til at tale til sin Brodersøn om, hvor dyrebar Jesus var for hendes Sjæl, og hvorledes hun stundede efter, at han maatte komme og tage hende til sig. Det var mere, end Sir Moses kunde taale at høre af sin gamle Tante. Skjønt han kun havde været nogle faa Minuter hos hende, tog han med engang sin Hat og forlod Værelset.

Efter denne Tildragelse og efter at have biet meget paa Herren i Bøn om Visdom, skrev hun til sin Nevø følgende Brev:

Marseilles den 16de Mars 1857.

Min kjære Brodersøn! — I Betragtning af al din Godhed mod mig, er det mig umuligt at forbigaa i Taushed vor sidste korte Sammenkomst, der fra din Side ganske vist var foranlediget af det samme kjærlige Sind, som du altid har lagt for Dagen — uden at udtrykke min hjertelige Bedrøvelse over den uforudsete Omstændighed, at du fandt dig saa pludselig foranlediget til at trække dig bort fra mit Værelse.

Ihukommende den korte Leilighed, der af Guds Forsyn endnu er mig forundt at takke dig for al den venlige Interesse, du har havt for mit Vel, ønsker jeg nu at gjøre det paa det hjerteligste, og at forsikre dig om, at mit Hjertes Ønske og Bøn for dig er, at du maa blive frelst ved det eneste Navn Jesus, Messias, i hvem der alene er Frelse, ja just ham, som du i Blindhed forskyder. Jeg ved, du vanskelig vil takke mig, fordi jeg beder for dig i dette Navn, da Vantroens Dække endnu er over dig, som det nu i 18 Aarhundreder har været over vort arme formørkede Folk af Israels Hus, efterdi de har korsfæstet deres egen Messias, Herlighedens Herre. Ikke destomindre føler jeg det som min Pligt og som min Forret at aflægge Vidnesbyrd

for min Frelsers hellige Navn, hvem jeg snart venter at møde i de himmelske Boliger, hvor han er gaaet forud for at berede Sted for mig og for dig ogsaa, om du ikke bliver ved i din Vantro, men ransager, som jeg gjorde, og det oprigtig og med Iver, i Mose Skrifter, Salmerne og Profeterne, der vidner om hans Lidelse, Død og Opstandelse.

Jeg forbliver med megen Kjærlighed og Taknemmelighed din hengivne gamle Tante,

Lydia Montefiore.

Nogle Maaneder efter skrev hun atter til ham igjen.

Marseilles, 23de Oktober 1857.

Min kjære Brodersøn! — Jeg blev meget forundret ved at finde mit Brev sendt tilbage fra dig uden engang at være betalt Returporto. Jeg kunde ikke have tænkt, at du var istand til at lægge for Dagen saa uvenlige Følelser mod din stakkels gamle Tante, blot fordi hun har fulgt sin Samvittighed, som Gud har været saa naadig at oplyse med sin Helligaand; og fra den Tid kan jeg forsikre dig, har jeg været lykkeligere end jeg nogensinde var før min Daab, fordi jeg ved, at jeg er i Jehovas Varetægt, den Pagtens Ark, som blev givet vore Fædre og stadfæstet af den Herre Kristus, vor sande Messias, da han raabte paa Korset: „Det er fuldbragt." Det er det eneste sikre Fristed, hvor jeg haaber, du og det hele frafaldne Israel maa finde Tilflugt for den krænkede Guds Vrede. Ransag Skrifterne, som jeg har gjort: jeg var engang blind, men nu ser jeg, engang fortabt, men er nu funden.

Jeg sætter min Lid til Jehovt, min Forløser, som agter mig værdig at lide for hans Skyld, og saalænge jeg lever, skal jeg ikke lade af at bede til ham om Frelse for

din Sjæl, og jeg beder og besværger dig, at lade dig forlige med Gud, gjennem hans Søn. Vær beredt, Timen kan være nær. Han vil komme som en Tyv om Natten. Vend om, vend om, vend om! Han vil dømme os efter sit Ord.

Jeg forbliver fremdeles din hengivne Tante,

Lydia Montefiore (din Faders Søster).

Hun bad ofte og indtrængende for ham og for sine andre Slegtninge, at Herren maatte faa lade dem skue sin Frelse. Fra hendes Omvendelse til hendes salige Hjemgang saa vi hos hende den kristelige Tros Hvile og den kristelige Kjærligheds Arbeide for Sjælene. „Jeg skal aldrig glemme," siger Beretteren, „de lykkelige Timer, jeg har tilbragt med hende. Hun var ikke blot tilfredsstillet ved de klare Vidnesbyrd, den kristelige Religion havde for sig, og ved Beviserne for, at Jesus er den sande Messias; men hun følte dybt sin egen Syndighed og Trang til en Frelser. Hun følte, at hun havde at gjøre med en hellig Gud, og at hendes Liv ikke havde været i Overensstemmelse med hans hellige Vilje. Hun var en Jødinde og hørte til en fornem jødisk Familie; hun havde færdes paa det jødiske Selskabs høieste Trin, men hun følte, at hun var en Synder og trængte en Frelser, og som saadan gik hun til den Herre Jesus Kristus, og han, som er kommen for at søge og frelse det fortabte, forbarmede sig over hende i den 11te Time, fyldte hende med Glæde og Fred ved Troen og lod hende kjende Evangeliets Kraft og Trøst. Med Eftertryk pleiede hun ofte at sige: „Jeg er en stor Synder, men jeg tror paa en stor Frelser." Saa dybt og alvorligt var hun greben af Kristi Evangeliums dyrebare Sandheder, at jeg flere Gang, naar jeg talte med hende

eller læste Guds Ord for hende, blev nødt til at stanse og lade hende græde, og ofte græd vi sammen."

Anm.: Med al Velgjørenhed og Menneskevenlighed, som den rige berømte Jøde Sir Moses Montefiore udviste ogsaa mod kristne, delte han dog den jødiske Gudsfrygts Uvilje mod Kristendommen, hvilket hans Forhold til hans paa Kristus troende Tante udviser.

41. Hvad en Prädiken over Es. Kap. 53 virkede.

Han er saaret for vore Overtrædelser. Es. 53, 5.

En Missionær blandt Jøderne i Leeds og Manchester fortalte ved det britiske Israels Missionsselskabs Aarsmøde for 1887 følgende:

„En Jøde kom for at høre mig, og efterat han havde hørt paa en Forklaring af Es. Kap. 53, tog han frem sin hebraiske Bibel og begyndte at læse hele Kapitlet selv. Han stansede nu og da ved nogle Vers og læste dem derpaa høit. Det maa være sandt, sagde han, for det er skrevet, at Messias var saaret for vore Overtrædelser, og knust for vore Misgjerninger, og vi agtede ham intet osv. Da han vedblev at gjentage disse Ord, blev han rørt til Taarer. Medens han læste, rørte den Helligaand hans Hjerte og han følte Sandheden. Jesus var ikke længer for ham den foragtede Nazaræer, men Faderens salvede, det Guds Lam, som bar vore Synder."

42. En döende Jödes sidste Ord.

„Jeg elsker dig." Joh. 21, 15.

En Sjælesørger i det østlige Frankrige i 1887 fortæller følgende:

„Tidlig en Morgen Kl. 5 hørtes en heftig Ringning paa Portklokken, og da Tjenerne i det østlige Frankrige

almindeligvis er tidlig oppe, blev Porten uden Nølen aabnet. Der stod en Arbeider, som i faa, hastige Ord sagde, at en reisende, der Dagen i Forveien var kommen til Byen, var bleven heftig syg og ønskede, at Presten for den lille protestantiske Menighed paa Stedet vilde besøge ham. Budet opgav Adressen og skyndte sig til sit Arbeide.

Et Par Timer efter indfandt jeg mig der, hvor han havde anvist, men kunde ikke faa Besked om nogen syg fremmed. Jeg antog, Husnummeret maatte være feilagtig opgivet og søgte i Husene tilhøire og venstre, men fik altid det samme nei til Svar, og var nær ved at opgive Forsøget. Men just som jeg stod ifærd med at forlade det første Hus, som jeg var vendt tilbage til, blev jeg var en lang mørk Gang, som førte til flere Værelser, og jeg bankede nu paa den ene Dør efter den anden, dog altid lige forgjæves. Tilsidst stansede jeg ved en brat Trappe, som havde et Taug til Rækverk og bankede nu paa nærmeste Dør. Da der dog intet Svar hørtes, aabnede jeg sagte Døren. Jeg saa ved min Indtrædelse en Mand henstrakt paa en ussel Seng, antagelig ved Grænsen af Evigheden.

Kunde det muligens være den fremmede? Jeg gik hen til den fremmede og spurgte, om han havde sendt Bud efter mig — men intet Svar fulgte. Manden syntes ikke at merke min Nærværelse.

Intet i Værelset antydede, hvem den fremmede kunde være; heller ikke fandtes der noget Billede eller Krusifix, hvoraf det kunde sluttes, om Manden tilhørte den romerskkatolske Bekjendelse; heller ikke nogen Bibel eller Bog, som kunde lade formode, at det var en Protestant, var at se. Foruden den lave Seng fandtes der i Værelset kun et daarligt Bord og en gammel Stol og intet Spor af nogen pleiende Haand. Alt var øde og uhyggeligt.

Paa flere gjentagne Spørgsmaal fulgte intet Svar, men da jeg alligevel antog det for muligt, at den syge kunde have sin Samling, om han end ikke var istand til at tale, saa tog jeg det nye Testamente op af Lommen, slog op Johannes Evangelium og læste det 14de Kapitel langsomt og tydeligt: „Eders Hjerte forfærdes ikke; tro paa Gud og tro paa mig! I min Faders Hus er mange Værelser; men om ikke var saa, havde jeg sagt eder det. Jeg gaar hen at berede eder Sted.“

Til min Overraskelse og Glæde aabnede den døende Mand nu sine stive glasagtige Øine og spurgte:

„Hvem var det, som sagde det?“

Jeg svarede kun: Jesus, og følte det, som jeg heller burde fortsætte Læsningen, end ytre noget om det allerede læste. Da jeg havde læst det 6te Vers: „Jeg er Veien, Sandheden og Livet, ingen kommer til Faderen uden ved mig,“ og havde stanset et Øieblik, aabnede den syge atter sine Øine og sagde:

„Er dette Deres Jesus?“

„Ja, og jeg haaber ogsaa Deres Jesus.“

Læsningen fortsattes, med samme korte Stans mellem hvert Vers til og med det 27de. „Fred lader jeg eder, min Fred giver jeg eder. Eders Hjerte forfærdes ikke og frygte sig ikke.“

„Siger Deres Jesus dette?“ spurgte den døende Mand med svag Stemme, men med dybt Alvor, og jeg svarede:

„Ja, det er ham, som siger det.“

Derpaa gjentog Manden med fastere Stemme — Naturens sidste Anstrengelse:

„Da elsker jeg ham,“ og det var sandsynligvis de sidste Ord, han talte.

Inden jeg forlod Værelset, bad jeg til Livets Fyrste,

og jeg kunde ikke tro andet, end at det maatte være den fremmede, som havde sendt Bud efter mig.

Da jeg senere paa Dagen kom igjen for atter at give ham Livets Ord, var han død, og man oplyste mig om, at han havde været en reisende Jøde. Angaaende hans tidligere Liv vidste man intet. Men det Indtryk, jeg havde faaet, sagde mig, at Jesus her havde fundet en Nathanael, som havde opladt sit Hjerte for ham. Jeg besøgte siden hans Grav paa den jødiske Kirkegaard; i stille Fred var det som hørte jeg disse Ord fra Mesterens Mund: Din Broder skal opstaa.

43. Jöder mishandles, fordi de vil blive kristne.

Missionær Meyerson beretter i 1891 følgende:

„Da vi forleden Aar uddelte Nytestamenter i S. (i Rusland), havde ogsaa en jødisk Skrædder modtaget et Eksemplar og læst flittigt i det. Som Følge deraf kom han til Sandheds Erkjendelse og vilde gjennem den hellige Daab blive Medlem af Jesu Kristi Menighed. Denne enfoldige Mand havde naturligvis ingen Anelse om den store Læreforskjel, som finder Sted mellem de forskjellige Konfessioner; og da den katolske Kirke var den fremherskende der paa Stedet, meldte han sig til Daabsundervisning hos en romersk-katolsk Prest.

I S. kunde han imidlertid ikke forblive længere, da de der boende Jøder stræbte ham efter Livet, saa at han altid svævede i den største Fare, og det tiltrods for, at Presten havde taget ham i Beskyttelse og forskaffet ham et Tilflugtssted i et Kloster. Den katolske Geistlighed besluttede da at sende ham til Minsk, fordi de troede, at han her vilde blive mindre udsat for Forfølgelse fra Jødernes Side. Ledsaget af to kristne begav han sig paa Veien;

men neppe havde han vist sig paa Gaden, førend Jøderne i S. forsamlede sig i stor Skare omkring ham. Efterat hans to Ledsagere af Frygt for Jøderne havde taget Flugten, greb de ham og mishandlede ham paa den mest grusomme Maade, indtil han for deres Rabbi maatte aflægge Løfte om ganske at frasige sig den kristne Tro. Nu kunde han da uden Fare atter vende tilbage til sin Familie, i hvis Midte han dog ikke forblev længe; i et ubevogtet Øieblik forlod han atter Kone og Barn og ankom uden nogen Ledsager til Minsk, hvor han imidlertid ikke længere vilde gaa til den katolske Geistlighed, da den romersk-katolske Kirkes falske Lære ikke kunde stille ham tilfreds.

Efter længere Tids Søgen og Spørgen fik han endelig fat paa min Adresse og kom hen til mig med Bøn om, at jeg maatte undervise ham i den kristne Frelseslære og hjælpe ham til Kost og Logis, indtil han kunde modtage Daaben i vor evangelisk-lutherske Kirke.

Med Beredvillighed optog jeg ham i mit Hus, hvor han nu i flere Uger har modtaget baade legemlig og aandelig Pleie. Maa Herren velsigne ogsaa denne frelsesøgende Israelit og vise ham den rette Frelsens Vei.

Ogsaa en anden Israelit fra samme By B. er, ved at have modtaget og læst et Nytestamente, kommen til Troen paa Jesus. Da han vovede at bekjende sin Tro for nogle Israeliter, blev ogsaa han paa det skrækkeligste mishandlet af hin Stads fanatiske Jøder; ja, endog hans gamle Fader, en Olding paa 70 Aar, fik en slem Medfart af disse Skurke, fordi ogsaa han havde begyndt at læse Nytestamentet og tro paa Kristus. Oldingen ligger endnu dødssyg som Følge af den lidte Mishandling.

Sønnen, som endnu er ung og kraftig, blev snart frisk igjen af de modtagne Slag. For en Uge siden ankom og-

saa han til Minsk. Da han er en dygtig Haandverker, fik jeg Arbeide for ham hos en kristen Smed, hvor han kunde faa blive, indtil han blev døbt."

44. Et vigtigt Ord til os fra en Jödekristen.

Lær dette og forman dertil. 1 Tim. 6, 2.

I den svenske „Missions-Tidning før Israel" for 1888 skriver en af de døbte Jøder følgende hjertelige Formaningsord, som vi kristne bør tage tilhjerte:

„Hvert Guds Barns Opgave er først og fremst at forherlige Kristus, at fremstille ham baade i Ord og Gjerning, i Handel og Vandel! Den Herres Jesu Ord til de første Disciple gjælder endda: „I er Jordens Salt, I er Verdens Lys." Synden udbreder Raaddenhed i alle Forhold, Mørket bedækker Jorden, med Undtagelse af nogle Punkter her og der. Har Jesus faaet optage os i sit Samfund, saa at vi i nogen Mon er, hvad han selv er, Jordens Salt og Verdens Lys, saa kan vi med Sandhedens og Retfærdighedens Kraft trænge ind baade blandt Jøder og Hedninger. Med ham i vore Hjerter skal vi modvirke Forraadnelsen og overvinde Mørket. Derfor hver og en paa sit Post! Kan du ikke prædike, saa kan du alligevel i Ord og Gjerninger være et Salt, et Lys. Og du kan bede. Bønnen kan skaffe Prædikanter. Herren sagde jo: „Beder Høstens Herre, at han udsender Arbeidere i sin Høst." Som Israel under Nehemias gjorde, da han skulde opbygge Templets Mure, saa skal ogsaa vi gjøre. Ingen af de Jøder, som stillede sig under Nehemias's Ledelse var ledig. Enhver havde sin Gjerning, en Del arbeidede, en anden Del holdt Vagt osv. (Se Neh. 4de Kap.) Hver og en kan bidrage til Guds Riges Fremme. Til en Bygning behøves mange forskjellige Ting, af hvilke nogle kan

synes at være af mindre Betydning, men de kan dog ikke undværes, f. Eks. de smaa Sandkorn. Som smaa Sandkorn, der bidrager til den aandelige Tempels Sammenføining, kan vi regne:

Missionsefterretninger og Missionshistorier og Fortællinger. Søg at interessere baade dig selv og andre for den Mission, som du faar Underretninger og Fortællinger om. Lær af Kjøbmanden: Hvor ivrig er han ikke for at gjøre sine Varer kjendte? Eller giv Agt paa Guds Foragtere, hvordan de gaar frem, naar de udbreder sine vantro Skrifter: de vender sig til baade gammel og ung, fattig og rig, lærd og ulærd. O, at vi var saa nidkjære og ihærdige i at byde frem Missionsberetninger og Fortællinger.

Læs ikke bare for dig selv. Du har kanske om dig Børn og Tjenere. Lad ogsaa dem faa Del deri, saa at de maa opdrages til Missionsvenner. Det Frø, som under fælles Læsning udsaaes i deres Hjerter, kan bære rige Frugter i Fremtiden. Deres Bekjendelse kan blive: Næst Gud har jeg at takke min Fader, Moder, min Husbond, at jeg forstaar og har Sans for Missionens Anliggender. Viser du dig ligegyldig for Missionen, saa vær vis paa, at det øver sin Indflydelse paa din Omgivelse.

Lad os tænke os, hvad den Herre Jesus gjorde for dig og mig. Han led for vor Skyld, han blev en Forbandelse for vor Skyld, han døde for vor Skyld. Alt dette for at du og jeg skulde faa hans Retfærdighed, hans Fred, hans Liv, at vi skulde blive ham lige. Er han da ikke værd, at vi gjør mere for ham, end vi hidtil har gjort? Desuden er vi skabte i Kristus Jesus til gode Gjerninger (Ef. 2, 10.)

Et Ord endnu — til dig, min Broder i Kristus, du

som har faaet den Gjerning at læse for andre det store Missionsblad, Bibelen. Du prædiker og forklarer Ordet, men er der ikke noget, du gaar forbi? Har du tænkt paa, at paa ethvert Blad af Bibelen møder du et Folk, mod hvilket du har en Pligt at opfylde, for ikke at sige en Gjæld at betale. Jeg mener Israel. Du kan knapt slaa op et Blad i den hellige Bog, det være sig i det gamle eller nye Testamente, hvor ikke Jøden taler til dig, eller om du vil, Gud taler gjennem Jøden. Med hvilken Ligegyldighed gaar du ikke forbi det Ord, som taler om det Folks Frelse, som om det hverken behøvede eller kunde faa Frelse. Og alligevel lyder Forjættelsen først og fremst for dem, som Peter siger: Eder og eders Børn hører Forjættelsen til og — derved — alle dem, som er langt borte; videre siger han til Jøderne: Til eder har Gud, da han opreiste sin Søn Jesus, først sendt ham for at velsigne eder, idet hver af eder vender sig fra sin Ondskab (Ap. Gj. 2, 39. 3, 28). Er det Spørgsmaal om Israels Ondskab og Dommen, som er kommen over dem, da bliver vor Skildring ret levende, man bliver baade ordrig og veltalende. Men saaledes vækker man Had til Jøderne. Det er kanske Kirkens store Skyld, at der blandt Menigmand lever en saa dyb indgroet Uvilje mod Jøder, at baade gammel og ung viser dem sin Foragt. Kjære Brødre, er det Kristi Sind, som bringer dig til at give Slag uden at anvise Hjælp? Afvis ikke med Bitterhed eller Foragt disse Ord, men tænk efter, om du ikke lig Presten og Leviten er gaaet forbi den mishandlede Mand og ladet ham ligge døende, ja kanske givet ham endnu et Slag istedetfor Pleie, istedetfor Olje og Vin.

Ak, sig et Kjærlighedens Ord om Jøderne!

Elsker du Kristus, som du ikke ser, bør du da ikke ogsaa elske hans Brødre efter Kjødet, som du kanske ofte ser? Elsker du Hedningen, som du ikke ser, skulde du ikke elske Jøden, som du ser? Den som ikke elsker sin Broder, som han har seet — og Jøden er jo din Broder — tilmed din ældre Broder — hvorledes kan han elske Gud, som han ikke har seet? Saa spørger Skriften, 1 Joh. 4, 20.

Har vi ikke gjort, hvad vi kunde og burde gjøre, saa kan det ved Guds Naade blive anderledes. Vi kan blive et „Jordens Salt og Verdens Lys". Men lad os ikke bare blive et Salt, som bider i Saarene, men ogsaa Lys, som lyser og varmer — og det ogsaa for Jøderne.

45. Ikke for 30,000 Rubler.

Sal. 119, 72.

„Jeg kunde," sagde en gammel Jøde i Wilna til en Missionær, „have 30,000 Rubler, om jeg vilde fornegte min Herre og Frelser; se her Brevene fra min Familie" — og dermed viste han Missionæren en Pakke Breve. I et af dem stod følgende:

„Tænk paa, at du nu er 67 Aar gammel og snart skal staa for Israels Gud. Hvilken Elendighed der venter dig, siden du har fornegtet ham! Helvede skal bæve under dig. Den forfærdelige Ild skal aldrig ophøre at brænde dig til Legem og Sjæl. Dit skammelige Frafald bedrøver os alle i denne saavel som i den anden Verden; hav dog Medlidenhed med din egen Sjæl og med os; kom tilbage til den levende, vore Fædres, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, og du vil hjælpe dig selv og din Familie, og vi alle er beredte til at yde dig kraftig Bistand. Du ved jo, at vi er meget velsignede med jordiske Eiendele. Men er du forhindret fra i dette Land at vende tilbage til dine Fæ-

dres Tro, saa lad os bare vide det, og vi skal besørge dig et Pas til Udlandet, hvor du uden mindste Frygt kan vende tilbage til dine Fædres Religion. Dette Brev er ikke skrevet med Blæk, men med Taarer og Blod. Simon, dyrebare Broder, vi beder alle for dig. Din gamle Moder er død af Sorg for dig, ja du har været hendes Morder og endnu flere andre Medlemmer af Familien. Se dog tilbage paa dette usle Liv, som du har ført disse sidste 40 Aar; Jøderne hader, de kristne foragter dig. Vi venter dit Svar med Utaalmodighed og er som altid rede til at gjøre, hvad vi formaar for dig."

Missionæren: Naa, hvad har du svaret paa dette Brev? Bare nogle Ord, som min Samvittighed indgav mig, nemlig: Jeg har aldrig fornegtet Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, men er tvertimod kommen til ham, som vore Fædre har forkastet. Min Syndbeelendighed har drevet mig til at søge min Sjæls Frelse; jeg har fundet Forløsning hos Israels korsfæstede Messias. Jeg har ikke forkastet Israels Guds Religion, men blot forladt de talmudlærdes Tro. Havde jeg for timelige Fordeles Skyld byttet Religion, saa skulde vissellig Løfterne i Brevene lokket mig; men jeg kan ikke for alle Verdens Skatte fornegte den levende Gud, under hvis Beskyttelse jeg nu staar, og til hvem jeg ser op efter den evige Salighed. Sandt er det, at jeg i de sidste 40 Aar har levet i Fattigdom, men paa samme Tid i aandelig Glæde og Fred; den Glæde og Fred, som jeg har faaet smage, efterat jeg har fundet min Frelser, kunde jeg dog ikke kjøbe for al Verdens Rigdom. Jeg er rede til at dø saasom jeg har levet, og kan kun vise andre Veien til denne Glæde og denne Fred. Jeg gjentager derpaa deres egne Ord: „Tænk paa, at du snart skal staa for den store Dommer."

Den gamle Jøde tilføiede: Den Tid er ikke langt borte, da jeg skal faa omfavne min dyrebare Fader og Lærer, den salige Dr. M. Caul, som har ført mig til Jesu Kristi Kundskab. Han er nu i Himmelen og modtager sin Frelsers Løn for sit Arbeide for vore Brødre; men hans Minde bliver velsignet af alle, som han har ført paa Frelsens Vei, og hvad jeg har faaet gjennem ham, vil jeg aldrig miste."

„Om den i hver Henseende udmerkede M'Caul, en Fader i Israel, bemerker vi," siger Kalkar i sin Bog „Israel og Kirken" følgende: Han var født i Dublin den 16de Mai 1799 af protestantiske Forældre, tog tidlig Graden og blev vakt til Begeistring for Jødemissionen ved Lewis Way *); allerede 1821, altsaa kun 22 Aar gammel, blev han udsendt af det londonske Missionsselskab for Jødernes Omvendelse og reiste som det londonske Selskabs Udsending om i Polen; dertil var han udmerket skikket formedelst sine grundige Kundskaber i det hebraiske. Revolutionen i Polen (1830) nødte ham til at forlade Landet, og efter et kort Ophold i Berlin kom han tilbage til London, hvor han var yderst virksom i Jødemissionens Tjeneste. I Aaret 1837 blev han teologisk Æresdoktor ved Universitetet i Dublin, og 1840 blev han Professor ved Kings College ved Universitetet i London og Prest for St. James 1843 og St. Magnus 1853; man tilbød ham den nyoprettede Bispestol i Jerusalem, men han afslog den, forbi han vilde, at den skulde beklædes af en Proselyt. Da Bispestolen anden Gang blev ledig (1846) tilbødes den M'Caul igjen; men han vilde ikke modtage den og nøiedes

*) Se om Lewis Way i min Bog „Jøderne og Jødemissionen", Side 57—60.

med sin Stilling, i hvilken han førte et patriarkalsk Liv; dog var han til sin Død virksom for Jødernes Omvendelse baade ved sine Reiser og Skrifter."

46. Fra Sakristiet.

„Det var Palmesøndag om Eftermiddagen. Foran det smykkede Alter havde Konfirmanterne just knælet og de sidste Toner af den gamle Konfirmationssalme var hendøet. Jeg gik ind i Sakristiet igjen, medens Børnene med sine Forældre forlod Kirken, og den lille Nadvermenighed af dem, som endnu vilde nyde Sakramentet, samlede sig ved Alteret. Det var kun faa Minuter, medens Orgelet spillede og intonerede Nadversalmen, at jeg var alene og endnu engang kunde lade Børnene, som jeg netop havde givet Konfirmationsvelsignelsen, gaa forbi mit indre Øie. Da aabnede Sakristidøren sig sagte, ind traadte en Pige i sort Dragt, med Sløret tæt draget over sit Ansigt. „Vil De ikke ogsaa velsigne mig," sagde hun med sagte Stemme, „saaledes som De netop har velsignet Børnene? Kjære, gjør det!" — „Er De konfirmeret eller gaar De til Konfirmation hos nogen?" — „Ak nei — jeg er en Jødinde, men jeg tror paa Jesus, — o, jeg vilde saa gjerne være kristen, men jeg kan ikke, jeg tør ikke. Jeg vilde gjøre mine Forældre den største Sorg. Ak, giv mig bare en Velsignelse!" Hun var knælet ned, førend jeg kunde sige noget; saa velsignede jeg hende som en Israels Datter og udtalte over hende Ordene Es. 43, 1: „Og nu, saa siger Herren, som skabte dig, Jakob, og som dannede dig, Israel: Frygt ikke! Thi jeg har gjenløst dig, kaldet dig ved Navn. Min er du." Taarerne randt ned ad hendes Kinder, hun takkede mig hjerterørende; saa tog hun et Testamente frem af Lommen og bad mig skrive op for hende det Bibelsprog,

jeg havde givet hende. Jeg skrev det hurtigt — 2det Vers af Nadversalmen var allerede begyndt, jeg maatte ind til Alteret. „Læs videre og bed videre — Fred over Israel," mere kunde jeg ikke sige til hende. Jeg havde, forunderligt nok, faaet være ganske alene de faa Minuter — ellers bliver jeg gjerne bestandig forstyrret — der kom ingen. Jeg ved ikke, hvem hun var, har heller ikke seet hende igjen. Men disse Minuter var en Velsignelse for mig — kanske ogsaa, det haaber jeg, for den Israels Datter, jeg havde velsignet.

Ja, der gives Sjæle i Israel, som aabner sig for Herren. Derfor lader os ikke blive trætte af at opsøge dem og føre dem ham imøde."

(„Missionsblad for Israel" 1889.)

47. Jödisk Fanatisme.

„Fader, forlad dem, thi de ved ikke, hvad de gjør." Luk. 23, 34.

Missionær Meyerson skriver i et Brev fra Minsk den 27de Oktober 1888.

„Hvorlangt den jødiske Fanatisme endnu den Dag idag kan gaa her, beviser følgende oprørende Tildragelse:

Franz Platkowsky gik for 15 Aar siden over til Kristendommen. Uagtet der nu for lang Tid siden er vokset Græs over denne Begivenhed, saa har dog Jøderne ikke glemt den frafaldne. Nylig hevnede de sig paa ham paa en oprørende Maade.

Til Landsbyen Dluglossela, nævnte Proselyts Opholdssted, indfinder der sig en Dag en Slegtning af Proselyten og opfordrer denne til at reise til den nærliggende Landsby Brok for der at modtage en Arv. Platkowsky, som intet ondt aner, begiver sig paa Veien sammen med

Slegtningen. Underveis overfaldes han pludselig i en Skov af sine to Brødre og sin Onkel. De griber ham, kaster ham ned i Bunden af Vognen og sætter sine Knæ paa hans Bryst. Nu sker der noget rædsomt. De aabner med Magt den ulykkeliges Mund og hælder Svovlsyre ned i hans Hals! Derpaa bestænker de hans Ansigt og Ører med samme Slags Stof, og kaster den afmægtige, som hans Brødre holdt for død, ned paa Veien. Efterat Forbryderne er dragne bort, kommer den mishandlede til sig selv igjen og har endnu saa megen Kraft tilovers, at han slæber sig til den nærmeste Vandpyt og dypper Tid efter anden det skrækkelig forbrændte Ansigt i Vand for at lindre de ulidelige Smerter.

Her fandt nogle Bønder ham den følgende Morgen. De bragte ham til den nærmeste Landsby, Ostrand, hvor han indtil videre blev indlagt paa Militærhospitalet. — Den ulykkeliges Ansigt har nu — takket være den medicinske Pleie — atter faaet et menneskeligt Udseende; men det høire Øre og begge Øine har Platkowsky tabt for stedse!

Skulde ikke denne Mands uskyldige Blod, der blev udgydt af hans kjødelige, af jødisk Fanatisme forblindede Brødre, tale bedre til os end Abels Blod?

Og skulde vi da ikke lægge Haand paa Verket for ret snart at redde Israel ud af den aandelige Blindhed, som det saalænge har været hildet i?"

48. Den jödiske Læge ved den kristnes Dödsleie.

(Meddelt i et Foredrag ved en Missionsfest i Basel 1864).

For flere Aar siden levede i Berlin en Læge ved Navn Dr. Steinitz, en elsket, from Proselyt, som blev Distriktslæge i Schlesien og senere er gaaet hjem. Engang for-

talte han en syg Israelit om sin Omvendelse og berettede, hvorledes Herren havde søgt ham for mange Aar siden, men hvorledes han Hjerte havde været haardt som Sten. „Kun et," vedblev han, „gjorde bestandig et dybt Indtryk paa mig, og det er, hvad jeg har oplevet ved mangen Patients Dødsleie. Da er det blevet mig paafaldende, hvorledes Verdensmennesker, som i Livet har spottet over Gud, Død og Dom, i sin Dødstime har frygtet meget og ment, at de maatte gaa forgaa af Angest. Derimod har jeg seet troende Sjæle dø; de gik saa fredeligt og saligt hjem, at jeg derved blev ganske glad og vel tilmode. Der kom som en sagte Hjemve over mig; der har jeg lært, at med den Herre Jesus er Døden uden Braad, og ikke mere en Straf, fordi han har betalt Syndens Sold. Jeg har seet Sjæle, som har priset Gud paa deres Dødsseng og har — som om de gik til Bryllup — jublet: „Jesus er mit Haab, min Trøst; han, min Frelser, er i Live. Derfor jeg med Fred og Lyst, altid mig tilfreds vil give." Og jeg kan aldrig glemme, hvorledes en dyrebar kristen, en Enke, var saa seiersikker og glad i sin Dødstime. Alle hendes Børn — det var fem og alle var smaa — knælede ved hendes Seng. Hun befalede dem til Herren og kastede alle Sorger paa ham, og det gjenlyder endnu i mit Hjerte, da hun fuld af Fred og saa salig bad den Sang:

Naar jeg vandre skal
Bort fra Graadens Dal,
Du min Brudgom mig ledsage
Og i Himlen mig optage,
At med Fryd jeg maa
Til dit Bryllup gaa!

Den, som dør saaledes, dør vel!

„Men jeg kom," vedblev Dr. Steinitz, „ved det alt endnu ikke til Gjennembrud. Der manglede mig Mod til at bryde med alle mine Venner; og saa havde jeg Bekymring for min Kone. Men Herren slap mig ikke. Han lagde mig paa Sygesengen i flere Maaneder. Døden bankede paa og traadte for mig som et Retsbud med de Ord:

„Det er Mennesket beskikket engang at dø og derefter Dommen." Jeg følte en usigelig Angest. Da søgte jeg Herren og fandt Fred i Kristus Jesus. Mit eneste Ønske var endnu at blive døbt i hans Navn. Jeg sagde det til min sørgende Hustru, og se! det var ogsaa hendes Hjertes Begjæring. Saaledes blev vi begge døbte, og vore kjære Børn med os. Efter Daaben sovnede jeg, sov længe, længe. En helbredende Krisis indtraadte. Jeg blev frisk. — O, hvor takker jeg nu min Gud, at jeg af egen Erfaring kan sige til alle Mennesker: „Der er ikke Frelse i nogen anden end i Jesus Kristus, Guds Søn, hvis Blod renser os af al Synd."

Saaledes talte Dr. Steinitz til hin syge Israelit, og se! ogsaa denne Israelit, som forbauset havde hørt til, og paa hvis Hjerte denne Historie faldt som Dug paa den tørre Jord, blev senere ligeledes omvendt og døbt.

49. Den velsignede Juleaften.

„Frygter ikke; thi se, jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket; eder er idag en Frelser født." Luk. 2, 10—11

Ordningen af de huslige Sysler var forbi; man saa ikke et Støvgran mere i Værelset. Den Prestekone, om hvilken vi her vil fortælle, sad paa sin sædvanlige Plads ved Syborbet ved Vinduet. Alt var stille omkring hende,

Børnene paa Skolen og hendes Ægtefælle paa sit Studiekammer. Hun sad fordybet i Tanker, dog ikke Verdens forfængelige Tanker. Hun tænkte paa Israels Nød, hun bad for Israel; hun holdt fast paa Herrens Forjættelse og saa i Aanden den store Dag, da Israel skal gaa ind til den Hvile, som er tilbage for Guds Folk. Da hørte hun sagte Fodtrin paa Gangen og straks efter en næsten ængstelig Banken paa Døren. En jødisk Pige træder ind, Datter af en rig Israelit, der boede i Nærheden; hun bøier sig med fin Anstand og beder om Undskyldning. Hun ønskede Oplysninger om en fattig Familie, om hvem man havde fortalt hende, og hos Prestekonen, der var vel hjemme i de fattiges og elendiges Hytter, fik hun den forønskede Underretning. Og endnu sad den unge Pige hos Prestekonen, hos hvem hun følte sig saa vel tilmode. Hendes vemodige mørke Blik lyste saa venligt, naar hun saa Prestekonens af Guds Fred forklarede Aasyn. Og Prestekonen havde gjennem den unge Piges vemodige Blik skuet ind i hendes tungsindige Sjæl, og Kjærligheden indgav hende Ord, som gik til Hjertet. Der udspandt sig en alvorlig Samtale om det ene fornødne.

„De søger Fred, min kjære Frøken," sagde endelig Fru G. til hende; „De søger Hvile; — o, at jeg kunde føre Dem til ham, hos hvem jeg har fundet Fred og Hvile for min Sjæl, — at jeg kunde føre Dem til den Herre og Frelser, som har elsket Dem til Døden!"

Da reiser pludselig den unge Pige sig og en sterk Rødme bedækker hendes Ansigt. „Frue," siger hun med funklende Øine, „jeg beder Dem, tal ikke med mig herom; ellers nøder min Samvittighed mig til at for stedse at forlade Deres Hus."

„Jeg skal ikke gjøre det," sagde Fru G. med Vemod og Venlighed; — „men et vil De tillade mig, kjære Frøken: Lad mig faa Lov til at forære Dem en liden Bog, og naar Deres Sjæl længes efter Fred, saa læs i den."

Fru G. hentede et Nytestamente og gav det til Rebekka. Hun modtog det med Taushed, idet hun med et barnligt, smerteligt Blik saa paa hende. „Det er den lykkeligste Time, jeg har havt paa langt Tid," sagde hun, „jeg takker Dem, kjære Frue."

Dermed fjernede den unge Pige sig hurtigt; men den trofaste Moder saa bedende efter hende og gik stille til sin daglige Gjerning.

Der gik Aar hen. Den bly, spæde, unge Pige var bleven en straalende Dame, for hvem alle de Nydelser, som Verden agter høit, tilbød sig i fuldt Maal. Hendes Forældre havde ført hende ind i fornemme Selskabskredse, og det kunde ikke slaa Feil, at den unge Dame med sin store indre og ydre Begavelse maatte tildrage sig manges Opmerksomhed. Hun blev elsket, beundret, misundt. Men mon det arme Hjerte, der slog bag den kostelige Dragt, havde fundet Fred og Hvile?

I hendes Boghylde i det øverste Hjørne laa den hellige Bog, som Rebekka en Gang havde modtaget. Den laa der i flere Aar ubrugt. Men mon Skatten skal ligge der for stedse uden Frugt? — Herren er trofast.

Det var Dagen før den hellige Julefest; denne Dag fik Rebekka det Indfald at gaa ud og gjøre nogle Indkjøb. De kristne giver jo hverandre Presenter til Julen; hun vilde ogsaa give en en Present til Julen, gaar ud for at kjøbe en saadan, og vender tilbage til sit skjønne, med Blomster og Malerier smykkede Værelse og vil sætte sig for at arbeide. Da falder hendes Øine paa det Papir,

i hvilket Presenten havde været indpakket, og hun ser et Stykke af et Digt, et af dem, der skildrer Menneskehjertets dybe Nød og Jammer og Fortvilelse, saa længe det lever uden Gud i Verden. Det skildrede netop hendes Hjertes Tilstand. Tankefuld holdt Rebekka Papiret i Haanden, og et dybt Suk arbeidede sig frem af hendes Bryst. Hun vendte Papiret om, for at finde Digtets Fortsættelse; men forgjæves. Den største Del af Digtet skildrede blot Nøden, men ikke Veien til Frelse fra Nøden. Hun læser det endnu en Gang, og hendes Hjertes Uro bliver større og større. Følelsen af hendes Synd nedknuger hendes Hjerte, — det er som om hun vil forgaa i sin Nød. Da rinder hin stille Time i Prestegaarden hende i Erindring. Hendes Tanker gaar igjennem de seks Aar — ak, seks Aar, fulde af Verdens forfængelige Lyst! — Hun tænker tilbage paa, hvad hun en Gang havde læst i et Guds Barns forklarede Aasyn. Hun mindes, at Fru G. havde talt til hende om en Ven, som kan give Hjertet Fred og Hvile. Har jeg senere fundet den Fred og Hvile? Nei, Gud ved, at jeg ikke har fundet den, ak nei! Har ikke Fru G. givet mig en Bog, i hvilken hun bad mig læse, naar mit Hjerte søgte Ro og Fred? Rebekka tager frem det nye Testamente. Hun blader deri, hun læser; — hun blader atter og læser. Men Dækket hviler over hendes Øine; hun kan ikke se Herren. Da staar hun pludselig op. Hendes Beslutning er fattet. Inden faa Minuter er hun, ledsaget af en Tjener, paa Veien til Prestegaarden. Tusmørket faldt paa. Det blev mere stille paa Gaden. Det var en kold Vinteraften; men Rebekkas Kinder glødede, og hendes Hjertes Nød havde drevet hende til Prestens Hus.

Behjertet traadte hun ind i Prestegaarden. Prestens

Hustru kommer hende imøde og gjenkjender ved første Øiekast Rebekka. Hun trykker hjertelig hendes Haand og fører hende ind i et lidet Kammer.

Faderen havde udbedet sig denne Juleaften at overraske Moderen og Børnene, og ingen maatte imidlertid komme ind i Stuen. Netop saa var det bedst for Rebekka. I det stille koselige Kammer med den varme Ovn, i Skumringen aabnes Hjertet lettere, og at kunne være alene med Fru G. var det netop hun havde ønsket sig.

Da nu Rebekka havde siddet stille et Øieblik — hendes Hjerte bankede lydeligt — og Fru G.s Øine var i Kjærlighed rettede paa hende, fik hun Mod til at udøse sit Hjerte for hende.

„Frue," begyndte hun, „det er nu 6 Aar, siden De sagde mig, at De kjendte en Ven, som kan give Hjertet Fred. Jeg har desværre i disse 6 Aar sjelden længtes efter en saadan Ven; men" — her afbrød Graaden hende, og hun kunde ikke fortsætte. —

„Men nu længes Deres Hjerte derefter?" sagde Fru G. med mild Stemme.

„Ja," vedblev Rebekka, „en ubeskrivelig Længsel har grebet mit Hjerte; thi jeg føler mig saa arm og elendig og syndbetynget; o, jeg trænger Fred! — Jeg har taget frem Deres Bog og læst i den, men jeg forstaar den ikke. — O, sig mig, kjære Frue, sig mig, gives der endnu Hjælp og Redning for mig?"

Da foldede Prestekonen sin Hænder og siger med bevæget Hjerte: „Herren være lovet! — Ja i Sandhed, kjære Frøken, der gives endnu en Hjælper i Deres Nød; længe har han gaaet efter Dem for at frelse Deres Sjæl; thi han elsker Dem og ved, hvad der mangler Dem." Og nu forkyndte hun med den hende eiendommelige Varme og

Inderlighed den israelitiske Datter om den Herre Jesus Kristus, forklarede hende Guds Raadslutning til vor Frelse, førte hende fra Betlehem til Golgata, og tilsidst hen til den himmelfarne, ved Faderens høire tronende Frelsersmand. O, kom til Jesus, sluttede hun, han kjender Deres Nød; og han udstrækker sine Arme efter Dem for at hjælpe Dem."

I samme Øieblik bryder Maanen frem bag en Sky og oplyser det Billede af den korsfæstede, som hang paa Væggen ligeoverfor hende. — Det kan tale mere end alle Mennesker ved at se Herren i hans Marterskikkelse, det er et tveegget Sverd og en lægende Balsam for det saarede Hjerte.

Længe hvilede hendes Øie paa dette Billede, medens Fru G. stille og bedende ventede; — da udbrød hun endelig, medens Taarerne strømmede ned ad hendes Kinder: „Herre, Herre Jesus, hjælp mig! forbarm dig over mig!" — Det var et saligt Øieblik; der var Glæde i Himlen og Glæde i Prestegaardens stille Kammer.

Fru G. knælede ned med Rebekka og takkede Herren for denne Stund, for hans Hyrdetrofasthed mod denne Sjæl og anraabte ham om Naade og Fred og Velsignelse over hende, og da hun sagde Amen, tonede en deilig Sang fra spæde Barnemunde dem imøde:

Fra Himlen høit vi kommer her
Med nyt til alle fjern og nær;
Godt Bud vi bringe: hører til,
Mens nu derom vi synge vil.

Idag er eder født en Søn
Ud af en Jomfru ren og skjøn,

Et lidet Barn saa fager og fin,
Til Fryd og Glæde for hvert Sind.

Det er den Herre Krist, vor Gud,
Som eder frir fra Trængsel ud;
Han være vil en Frelsermand,
Og løse alle Syndens Baand.

Da Sangen var forbi, sprang Børnene fra Gangen ind i det dunkle Kammer til Moderen. I samme Øieblik aabnede Faderen Døren til Stuen, og nu straalede et Hav af Herlighed dem imøde. Børnene ilede foran; Moderen med Rebække ved Haanden kom efter. Der stod de under det straalende Juletræ, og den deilige Juleglæde fyldte alles Hjerter. Rebække havde foldet sine Hænder. Hendes Øine straalede. Bedrøvelsen og Tungsindigheden havde Herren forvandlet til Salighed. I Israels Datters Hjerte straalede ogsaa et Juletræ, som herlig oplyste hendes Hjertes Nat. Hende var idag en Frelser født. Da nu den første Bevægelse var over, bragte Fru G. sin kjære Datter hen til sin kjære Egtefælle og fortalte ham i korte Træk, hvad Herren havde gjort mod hendes Sjæl. O, der var Glæde og Fryd. Han rakte hende med faderlig Kjærlighed Haanden og bad hende ret ofte komme til dem og uden Frygt at tale med dem om, hvad der laa hende paa Hjerte.

Det skede ogsaa. (Om de Kampe hun havde at gjennemgaa i sin Familie, vil vi ikke her tale.) Fra nu af kom Rebække stadig til Prestens Hus, og den trofaste Sjælesørger underviste hende i den hellige Skrift, og det varede ikke længe, før hun i den hellige Daab blev indlemmet i Kristi Menighed og med Frimodighed bekjendte

sin Tro paa den Herre Jesus som sin Messias. Herrens Naade og Fred straalede over hende. Hendes Sjæl var frelst. Hun havde fundet sin Frelser og i ham Naade og Fred og Hvile for sin Sjæl, saa hun med alle Guds Børn kunde sige: „Vi mere end seire ved ham, som os elskede."

Hvem læser vel denne Fortælling uden at føle Længsel efter at komme i Troens Samfund med vor Herre Jesus Kristus, uden at ydmyges over Mangel paa Kjærlighed eller ialfald over den lunkne Kjærlighed, uden at sukke til Herren om Naade til at tjene ham, dreven af Kristi Kjærlighed!

„Dog siger du, du gjerne vil,
Men finder ingen Kraft dertil,
Saa gaa til Jesusbarnet hen,
Saa tændes Kjærlighed igjen."

Og nu, kjære Venner, naar Herren i Naade giver os en glædelig og velsignet Jul, kunne vi end ikke tjene Herren paa samme Maade som hin Prestekone, saa mangler der ikke Anledninger rundt omkring os. Maatte vi agte derpaa! Saa lader os heller ikke glemme det arme Israel, som ingen Jul har! Og skulde der blandt vore Læsere være nogen, som kjender sig selv igjen i Rebækkas fredløse Liv, uden Livssamfund med Herren, o! at en saadan Sjæl vilde følge hende hen til Bethlehem!

Nu er jeg ret saa hjerteglad,
Jeg kan det ei udsige,
Jeg fandt et Barn i Davids Stad,
Et Barn, som ei har lige.
Vil nogen gjerne Glæde faa,

Han kan til dette Barn kun gaa;
Det underligen fryder.

Det Barn jeg i en Krybbe fandt,
Saa usselt var hans Leie;
Men det er baade vist og sandt
Jeg Himlen fik i Eie,
Da jeg fik dette Barn at se
Og kasted al min Sorg og Ve
Til ham i trange Krybbe.

(„Missionsblad for Israel" 1889.)

50. Jödemissionen i London.

Londons Bymission har nu, (heder det i „Missionsblad for Israel" 1892, Side 96), syv Missionærer blandt Jøderne, som alle er blevne omvendte fra Jødedommen, og det er opmuntrende at høre dem allesammen tale om, at der er mange Jøder i London, som hemmelig tror paa Kristus, som den længe forventede Messias, og at der ikke er faa, som har faaet Naade til offentlig at bekjende ham ved at lade sig døbe. „For kort Tid siden," skriver en Missionær, „blev jeg glædet ved en ung Jødes Vidnesbyrd under et Møde i Anledning af en nyvalgt Missionær. Efter Mødet kom han hen til mig og viste mig den Bibel, hvori han havde læst for de forsamlede Jøder og sagde til dem: „Ser De denne Bibel? De forærede mig den for fire Aar siden. Jeg rev ud Tittelbladet, fordi der stod det gamle og nye Testamente, og jeg vilde ikke, at Jøderne, som jeg dengang levede iblandt, skulde vide, at jeg besad det nye Testamente. Nu glæder jeg mig i Gud min Frelser og vilde ikke skilles ved denne velsignede Bog for noget i Verden." Denne unge Jøde er døbt og arbeider

i et Bogtrykkeri i „omvendte Jøders Institut" og anvender sin Fritid til at virke i Herrens Tjeneste."

51. Den bedste Medicin. Det hebraiske Nytestamentes Mission.

„Jesu Kristi Guds Søns Blod renser os fra al Synd." 1 Joh. 1, 7.

1) En gammel russisk Jøde, 82 Aar gammel, fandtes liggende paa en Halmseng; han besøgtes af en kristen Missionær, som da han vidste, at han var en Jøde, fremsagde nogle Vers af det gamle Testamente for ham. Efterat han havde hørt paa omkring en Times Tid, sagde han: Det er skjønne Ord fra det gamle Testamente, men jeg kjender en Medicin, som er bedre end alle disse. noget, som læger alle Saar: Jesu Kristi Guds Søns Blod renser os fra al Synd." Man bad ham at berette, hvordan han var kommen til at kjende denne Sandhed, og han drog frem fra Halmen, paa hvilken han laa, et udbrugt Eksemplar af det hebraiske nye Testamente. For to Aar siden havde han paa en Reise været Natten over paa et Høloft i en Gjestgivergaard, og der fandt han Bogen, som var bleven efterladt af en jødisk reisende. Hans Søn var bleven omvendt gjennem den og hele hans Familie glædede sig over Sandheden.

2) En ung Israelit paa Krim, en høit dannet Mand og grundig lærd i sin egen Tro, blev bekjendt med nogle 'kristne Familier og fik den Ide at skrive en Novelle, i hvilken det jødiske og kristelige Familieliv skulde sættes imod hinanden. For bedre at forstaa de kristne kjøbte han et Nytestamente og havde ikke længe studeret det, før han blev overbevist om, at Jesus var hans Folks forjættede Messias.

3) I Berlin begyndte en jødisk Maler, som ønskede at finde nye Emner for sin Kunst at søge saadanne i det nye Testamente. Medens han læste, gjorde den Herres Jesu sædelige Skjønhed et dybt Indtryk paa ham. Jo mere han læste, desto dybere blev Indtrykket, indtil han kom til Overbevisning om, at Jesus var Guds Søn.

52. To Jödeomvendelser, fortalte af Chr. Scriver.

1) I vore Fædres Tid har der været et vakkert Eksempel paa en Jøde, der boede i Recklingshausen og i sin Daab fik Navnet Christian Gerson. Til denne havde en fattig Enke overladt et tysk Nyteſtamente for 8 Skilling, som han havde laant hende. Han vilde nu gjerne vide, hvad det var for svære Vildfarelser, til hvilke de kristne, efter hans Mening, lod sig forlede; derfor kaldte han to af sine Slegtninge til sig og de læste da i Bogen, ikke uden megen Haan og Gudsbespottelse. Men snart begyndte Naaden, der er i Ordet, at virke paa hans Hjerte, saa at han, uden at hans egne fik det at vide, endnu engang med Eftertanke og i Stilhed læste det igjennem, og da han ser, at Kristus og Apostlerne saa ofte beraaber sig paa Moses, Profeterne og Salmerne, slaar han Skriftstederne efter, og finder deri saadant Lys, at han ikke kan modstaa det; han begyndte at længes efter at komme i Samfund med den kristne Kirke, og i dette Samfund blev han ogsaa optaget ved den hellige Daab, efter en længere og dybere gaaende Undervisning.

2) Paulus Heidner, der siden blev Professor i Hebraisk i Wien, er paa samme Maade ved flittig Læsning og Studium af den hellige Skrift kommen over fra Jødedommens Mørke til Evangeliets klare Lys. Han har selv fortalt om sin Omvendelse: Da jeg blev kaldet som Læge

fra Velskland til Kærnten og havde opholdt mig der i 6 Aar, kom jeg ved Guds Barmhjertighed og naadige Dragelse til at tænke paa, hvilken Religion i Verden var den rette, og hvilken Tjeneste, der var Gud ret behagelig. For at faa dette at vide, begyndte jeg at læse den hellige Skrift; jeg sammenlignede det nye med det gamle Testamente og eftersaa Caldæernes, Talmudisternes og Kabbalisternes Udlæggelser. Derved aabnedes mine Øine mere og mere, saa jeg fik se, at den kristelige Religion var den rette, og at Jøderne paa en skammelig og ugudelig Maade af Halstarrighed modsagde Kristus. Og fordi jeg endnu havde en lang Kamp med mig selv at gjennemgaa (skjønt jeg ikke længere tvilede paa Kristendommens Sandhed) saa vedblev jeg endnu et helt Aar med nøie Overveielser; jeg læste det nye og gamle Testamente Dag og Nat, indtil jeg endelig, trods alle Farer, forlod mine Søstre, Broder, Forældre, Slegt og Venner og begav mig til Wien, og der bekjendte jeg mig offentlig til den kristelige Tro sammen med min Kone og 4 Børn, og ved den hellige Daab blev vi optagne i Kirkens Samfund.

Heraf er det nu tilstrækkelig klart, siger Chr. Scriver, at Guds Ord, som indeholdes i de profetiske Skrifter, er et klart Lys og en guddommelig Kraft, der kan fordrive det menneskelige Hjertes Mørke i Lære og Liv, hvilket ogsaa den hellige Apostel mener, naar han til Timoteus (2 Tim. 3, 15) siger: Den hellige Skrift kan gjøre dig vis til Salighed; den er indblæst af Gud og nyttig til Lærdom, til Overbevisning, til Rettelse, til Optugtelse i Retfærdighed, at det Guds Menneske maa vorde fuldkommen dygtiggjort til al god Gjerning."

53. Christian Gerson.

I sin Bog „Israel og Kirken" skriver Dr. Chr. U. Kalkar følgende om Christian Gerson:

„Vi vil her nævne den første evangeliske Prest af Proselyter, Christian Gerson, født 1569 i Recklinghausen, der dengang hørte til Erkestiftet Køln. Han studerede med megen Flid Talmud og blev en anseet Lærer deri paa forskjellige Steder, da han i Aaret 1600 fik et Nytestamente i Pant og begyndte at læse i den forbudne Bog —, som efter hans Mening havde forført saa mange Mennesker og ført dem til Fordærvelse. Men under Læsningen vandt Sandheden Seier over hans Hjerte og efter utrolig mange Gjenvordigheder blev han døbt af Es. Silberschlag, en bekjendt Prest i Halberstadt. Han kom nu til Helmstadt, hvor han holdt Foredrag over det hebraiske Sprog; derfra blev han kaldet til Kjøbenhavn for at undervise i dette Sprog; i hvilket han havde stor Indsigt, saa at endog Buxtroph i Basel konfererede meget med ham. Efter sin Omvendelse søgte han at virke paa sin Slegt og sine forrige Trosfæller navnlig ved sine Skrifter. Med stor Kjærlighed tiltaler han Jøderne, hvilke han indstændig beder at afstaa fra deres Vildfarelser, at de dog alle kunde vorde salige. — Uden at han egentlig søgte det, blev han først Diakonus, siden Prest i Drobel i det Bernburgske, hvilket Embede han forestod med stor Værdighed. Han omkom ved et Ulykkestilfælde, da han druknede 1627. Jøderne ansaa dette for en Straf, fordi han havde forladt deres Religion, hvorfor Superintendenten Conrad Reinhard i sin Ligtale gjendrev denne Paastand og viste, at fra Guds Kjærlighed kan end ikke Dybet skille os. Christian Gersons Minde lever endnu den Dag idag. Han er den værdige Begynder

af hin store Række af geistlige af Israels Hus, som siden har prædiket Guds Ord i Kristi Kirke og et lærerigt Eksempel paa den Maade, paa hvilken den hellige Gud drager Israels Børn til sin Søn og renser og lutrer dem i sin Smelteovn, indtil de befindes at være egte Guld."

54. For 15 Aar siden.

„Søger Herren medens han findes." Es. 55, 6.
(Af Missionær Gurland fra 1897).

„En Jøde, der sad ubekvemt i den nærmeste Afdeling (i en Trainvogn), skyndte sig at indtage den tomme Plads. Hans Ansigt syntes mig bekjendt, men jeg kunde ikke huske at have seet ham. Vi saa paa hinanden nogle Sekunder. Endelig sagde han: „De kjender mig vel ikke; men jeg kjendte Dem straks. Erindrer De ikke, at jeg for omkring 15 Aar siden havde den Fornøielse at reise i deres Selskab fra D. til N.? Jeg var dengang en skjægløs Yngling, og De gav mig ved Afskeden et hebraisk Nyteſtamente, som jeg siden altid har baaret hos mig." Han tog Testamentet frem af Brystlommen og viste mig det med de Ord:

„Vil De læse, hvad De dengang skrev i Bogen?"

Paa Titelbladet stod: „Søger Herren, medens han findes og kalder paa ham, den Stund han er nær (Es. 55, 6). I ransager Skrifterne; thi I mene i dem at have et evigt Liv, og disse er det, som vidner om mig." Joh. 5, 39.

Jeg blev meget glad og spurgte ham, om han havde fulgt dette Raad og søgt Herren.

Et glad „Ja" var Svaret. „Dog rigtigere er det," føiede han til, „om jeg siger, at Herren har søgt og fundet mig. Det var ikke noget let Skridt for mig. Jeg maatte

kjæmpe længe og haardt; men den trofaste Hyrde gik ud i Ørkenen efter det tabte Faar og fandt mig og indgjød mig Mod og Kraft, saa at jeg tilsidst maatte nedlægge Vaabenerne og sige med Jeremias: Herre, du overtalte mig, og jeg lod mig overtale; du blev mig forsterk og fik Overhaand" (Jer. 20, 7).

„Er De døbt," spurgte jeg: „Ja, Gud ske Lov," svarede han, „men først for 3 Aar siden. For mit Vedkommende varede Kampen desværre i 12 Aar. Jeg har maattet kjæmpe med sterke Tvil og Anfægtelser og med haarde udvortes Lidelser og Forfølgelser. Veien til Kristus var trang og besværlig. Ofte forlod Kræfterne mig. Men Herren giver den trætte Kraft og den vanmægtige Styrke. Omsider sagde han: „Bliv Lys! og der blev Lys."

Med enfoldige Ord fortalte han sin Omvendelseshistorie, hvorledes Herren havde ført ham Skridt for Skridt og draget ham til sig, og han sluttede med de Ord: „Jeg har maattet forlade alt, som var mig kjært og dyrebart. Fader, Moder, Hustru og Barn, Søskende og Venner har alle forladt og forstødt mig; men Herren har antaget sig mig. Jeg er nu en fattig, ensom Mand og ernærer mig af mine Hænders Arbeide, og selv blandt kristelige Trosbrødre finder jeg sjelden nogen Forstaaelse og broderlig Kjærlighed. Men jeg har nok i min trofaste Frelser Jesus. Han erstatter rigelig alle jordiske Glæder med sin Kjærlighed. Nu har han atter trøstet mig idet han har ført mig til min kjære Moder, der ogsaa har lært at kjende og elske Jesus, og nu lever hun hos mig som kristen og fylder mit beskedne Hus med Kjærlighed og Lys. Mine 3 Søstre er heller ikke længere fjernt fra Guds Rige. Er ikke dette Trøst nok for mig? Ja, naar jeg kun har ham, saa skjøtter jeg hverken om Himmel eller Jord, og forsmægter end mit

Kjød og mit Hjerte, saa bliver han dog mit Hjertes Trøst! O, om jeg kunde gjøre mine arme Brødre af Israel begribelig den Salighed, som jeg har fundet hos Jesus! Om de kjendte hans Kjærlighed, saa blev de alle kristne! Men jeg er kun en simpel Haandverker og forstaar ikke at tale lærd og kan kun gjøre hjertelige Forbønner for mine arme, blinde Brødre."

Der saaes en fugtig Glans i den simple Mands Øine, og hans blege Ansigt forklaredes, da han talte om Jesu Kjærlighed.

En kristen Prest, som havde hørt paa Samtalen, reiste sig, gav Proselyten Haanden og sagde bevæget:

"Jeg takker Dem hjertelig, for hvad jeg har hørt af Dem! Uden at vide det, har De vist mig en stor Tjeneste. Herren lønne Dem derfor."

„Og De, kjære Embedsbroder," fortsatte han, idet han rakte mig Haanden, „De er vel Jødemissionær? Jeg maa tilstaa for Dem, at jeg hidtil ikke har havt nogen Interesse for denne Missionsvirksomhed; men denne Mands simple Fortælling har gaaet mig til Hjerte, og jeg begynder at forstaa Rom. 11. Jeg er en gammel kristen Prest; men en saadan barnlig Tro, og en saadan stille, opofrende, glad Kjærlighed til Jesus har jeg ikke fundet i min kristne Menighed. Paulus har dog Ret: „Kristi Evangelium er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som tror, baade for Jøde først og for Græker." — Jeg vil herefter se paa Jøderne med andre Øine end hidtil og saa langt, som det staar til mig, arbeide og bede for Isfael."

55. Sukkerbogen.

„Hvor er dine Ord søde — — mere end Honning for min Mund." Ps. 119, 103.

En luthersk Prest i en russisk By ved Wolga beretter følgende Tildragelse:

En gammel hæderlig Jøde, som havde faaet et hebraisk Nytestamente af mig forleden Aar, kom for nogle Dage siden og bad om at faa 20 Eksemplarer af den lille „Sukkerbogen." „Sukkerbogen," spurgte jeg, „hvad mener De med det?" Han pegte paa det Nytestamente, som laa paa mit Bord og sagde: „Dette er den lille Sukkerbogen, som de gav mig for 12 Maaneder siden. Da jeg nu ved, at det er rent og uforfalsket Sukker, skulde jeg ønske, at alle mine Børn og Børnebørn eiede et Eksemplar af den lille Bog. Jeg har tolv Børn og otte Børnebørn, derfor beder jeg Dem: giv mig tyve Eksemplarer, saa jeg kunde faa give et til hver af dem paa min 80de Fødselsdag."

Efter at han havde faaet de begjærede Nytestamenter og takket mig med Taarer i Øinene, berettede han en eiendommelig Samtale, han havde havt med sin Rabbiner. Rabbineren havde bebreidet ham, at han og hans Børn og Husfolk læste det nye Testamente. Han spurgte, hvorfor han ikke heller studerede Talmud med dem. Den gamle svarede da: „Jo, Rabbi, jeg skal sige hvorfor. Min ældste Søn er, som De ved, Bager. Han læste nylig Beskrivelsen om et nyt Forsødningsmiddel, „Sakkarin", en Ekstrakt af Kultjære, som almindelig benyttes af Kagebagere i Tyskland istedetfor Sukker. Det er billigere end Sukker og det besidder den Egenskab, at ingen Madvarer, som er tillavet med Sakkarin, bliver udsatte for Fluer. Min Søn gjorde et Forsøg. Blandt Kager, tillavet med Sukker, lagde han en, tillavet med Sakkarin; Resultatet var, at medens alle de andre var bedækket med en Sværm af Fluer, var der ingen, som rørte Sakkarinkagen. Fluerne skildte saaledes skarpt mellem det egte Sukkers Sødhed

og Sakkarinen. De indser, Rabbi, at om saadanne ufornuftige Væsener straks kan skille mellem Sukkerets nærende og let fordøielige Indhold og den i Udseende lige, men ikke nærende og ufordøielige Sakkarin, skulde da ikke Mennesker, der er skabt efter Gud Billede, kunne skjeldne mellem egte og nærende Føde for Sjælen og det kunstige Sukker, som Talmud dækker op for os? Rabbi, jeg forsikrer Dem, i denne lille Bog skal De finde egte Sukker. Læs den bare en Gang, og De skal blive overbevist derom." „Og hvad svarede Rabbien?" spurgte jeg. „Han blev meget forbitret og løb sin Vei. Men lad ham løbe! Jeg ved en, som løber fortere end han.

Han indhentede pludselig en Saulus paa hans Vei til Damaskus; han kan ogsaa indhente den blinde Rabbi, ja, han indhenter allesammen tilsidst."

Disse Ord gjorde et dybt Indtryk paa mig, tilføiede Pastor T. Jeg skammede mig dybt over min svage Tro, men blev paa samme Tid saa opfrisket og styrket, at jeg hjertelig omfavnede den kjære gamle Jøde og kyssede ham. Lovet være Gud, han har altid sine 7,000 i Israel, disse stille Sjæle, som venter paa Israels Trøst. Lad os bare blive ved at udbrede det nye Testamente mere og mere! Vort Arbeide skal visselig ikke være forgjæves. Maatte Herren kun styrke vor Tro!"

56. Rabib Lichtenstein og hans Omvendelse.

Herom meddeler den engelske Jødemissionær David Baron endel interessante Efterretninger, hvoraf vi her meddeler følgende. David Baron siger:

„Under mit første Missionsbesøg i Wien 1887 lagdes to smaa Skrifter i min Haand med de Ord: „De er komne i rette Tid." Det ene bar Titelen: „Mit Vidnes-

byrd", den anden: „Kjærligheden og Omvendelsen". Jeg læste Forfatterens Navn: „J. Lichtenstein." Jeg gjennemlæste Bøgerne og lagde dem fra mig med det Udraab: „Dette er skeet af Herren; det er underligt for vore Øine." „Jeg maa skrive dette," siger Lichtenstein i sit Vidnesbyrd, „thi tier jeg, vil Stenene tale." Om Kristus siger han: „Ja han er Sandhedens sikre Grundvold, den herligste himmelske Skat, Skabelsens skjønneste Pryd, den største Menneskesøn, der nogensinde har gaaet paa denne Jord, den personifiserede Retfærdighed — Verdens Messias. Ligesom alle Floder mødes i det store Hav, saaledes finder vi alle Guds herlige Egenskaber i Kristi Person." Og saa maner han sit Folk til at erkjende ham, som de hidtil har fornegtet: „Skal vi vel sige, at det Løfte, Gud for længe siden gav vor Fader Abraham: I dig skal alle Folk paa Jorden velsignes, alene er Bedrageri eller en flygtig Drøm? Er den sterke i Israel et Menneske, at han skulde lyve, eller et Menneskes Søn, at han skulde angre? Er det ikke Jesus, som i Aartusinder har udbredt sin Velsignelse over Jorden?"

Siden dengang har Rabbi Lichtenstein skrevet 5 Smaabøger til, som i Tusinder af Eksemplarer paa forskjellige Sprog har cirkuleret blandt Jøderne i næsten alle Dele af Verden, og for dem, der nærmere har kjendt ham fra den første Tid af, er det godt og lærerigt at se, hvorledes han Skridt for Skridt ved Læsning af Guds Ord er ført til klarere og klarere Lys og Indsigt i Kristendommens Grundsandheder."

Om sit første Besøg hos Rabbi Lichtenstein siger David Baron:

„Mr. Schønberger og jeg reiste fra Budapest for at besøge Rabbi Lichtenstein i Tapio Szele. Vi naaede ved

Middagstid til den lille eiendommelige, vidtstrakte ungarske By, med dens lave, hvide, halmtækkede Huse og en Stund efter bød den ærværdige gamle Rabbiner os velkommen til sit Hjem paa sin egen høflige Maade. Vi var de første kristne, som besøgte ham i hans Hjem. Forholdene der var meget alvorlige; thi over hans Hjem svævede da Dødens Skygger, færdige til at leire sig; den ældste Søn, Forældrenes Haab og Støtte, laa paa sin Dødsseng. Han var en lovende ung Læge og indehavde allerede en officiel Stilling i Budapest; men den voldsomme Storm af Modvilje og Forbandelser, som havde samlet sig om hans agtede Faders Hoved som Følge af hans — skriftlige og mundtlige — Bekjendelse af Kristus, indvirkede saaledes paa den unge Mand, at han blev syg. Han kom hjem paa Besøg til sin Fader, men blev daarligere; og snart blev det klart, at hans Tilstand var uden Haab. Visselig var det Herren, som sendte os netop da, ikke blot for at trøste den gamle Rabbiner, men ogsaa for at vi skulle bære Fredens Bud til den unge døende Mand; thi to Dage senere traadte den unge jødiske Læge frem for Herren med Kristi Navn paa sine Læber.

Men paa hvilken Maade blev den gamle Rabbiner først ført til Kristus? Lad mig fortælle to eller tre tilsyneladende tilfældige Omstændigheder, som dog viste sig at være Led i en Kjæde, hvorigjennem sees Guds underlige Veie, hvorledes han ogsaa benytter Menneskers Fiendskab til sin Forherligelse.

En Dag omkring 30 Aar tidligere, viste Hovedlæreren i den jødiske Borgerskole i Tapio Szele sin Rabbiner en Bibel, som han havde faaet fat i og som indeholdt en tysk Oversættelse af det nye Testamente. Rabbineren, der før kun kjendte det hebraiske gamle Testamente og aldrig i sit Liv havde seet noget af det nye, saa paa Titelbladet, og

da han læste Ordene: Jesus „Kristus", oprørtes han af Afsky og Vrede. Han irettesatte skarpt den unge Mand, fordi han eiede en saadan Bog, og tog den fra ham; thi som for Tusinder af andre fromme Jøder var Ordene „Jesus Kristus" i Rabbi Lichtensteins Tanker ensbetydende med de to Ting: Afguderi og Grusomhed.

Merkeligt nok kastede Rabbineren Bogen hen i et Hjørne af en Boghylde i sit Bibliotek, istedetfor at ødelægge den eller udrive og brænde op det nye Tastmente. Der laa den dyrebare Bog glemt og ulæst i 30 Aar.

Efter denne Tid trak der op over Jøderne et forfærdeligt Uveir. Det havde sin Oprindelse i en liden By i det Distrikt, hvor Rabbi Lichtenstein boede. En kristen Pige savnedes, og med engang hørtes Raabet: „Jøderne har stjaalet og dræbt en kristen Pige for at bruge hendes Blod til Paaskefesten."

I Kirkens tidligere Historie anklagedes kristne ofte af Hedningerne for at bruge Menneskeblod i sin Gudstjeneste. Men senerehen rettede uforstandige kristne uden at huske, hvad de selv havde lidt af denne falske Anklage, samme Beskyldning mod Jøderne, og i Tidens Løb underkastedes mange Tusind Jøder Tortur og dræbtes paa Grund af denne djævelske falske Beskyldning.

Man skulde tro, at i dette saa oplyste nittende Aarhundrede kunde ikke Folk længere være saa taabelige at fæste Lid til noget saadant; men desværre var det ikke saa. — Ved den Leilighed, hvorom her fortælles, grebes elleve Jøder, ledende Mænd inden sit Folk, og kastedes i et mørkt Fængsel i Nieregyhaza, som jeg siden tilfældigvis besøgte; en af de stakkels Folk døde der, inden den retslige Undersøgelse begyndte. Man gik i sin Fanatisme til det yderste. En liden Jødegut toges fra sine Forældre af de jesuitiske

Prester i Byen og blev senere tvungen til at optræde som Vidne mod sin Fader, idet han maatte afgive den omstændigste Efterretning om den bortkomne Piges Død, og om hvorledes hendes Blod anvendtes til Gudstjenestens Brug. Kort Tid efter fandtes Pigens Lig i Vandet, og sagkyndige fra Wien forklarede, at der ikke fandtes noget Tegn til Vold i nogen Henseende eller noget Blodtab. Til Trods herfor fortsattes Undersøgelserne og Jøderne dømtes skyldige.

Imidlertid var dette naturligvis en Sag, som ikke kunde holdes i Stilhed i en liden Krog af Verden. Den tiltrak sig Europas Opmerksomhed. Paa alle Hold krævedes en ny Undersøgelse; thi man mente med Rette, at dette var en god Anledning til virkelig at faa afgjort, om Jøderne bruger Menneskeblod til sin Gudstjeneste eller ikke. Den østerrigske Keiser opnævnte en ny Komite af Dommere, og snart blev det ved den nye Undersøgelse med Sikkerhed bragt paa det rene, at det hele var et Væv af Løgn, planlagt af Antisemiter.*)

Hele den literære Verden skrev om Jøderne, anklagende eller forsvarende. Hovedet blandt dem, som forsvarede Jøderne og paaviste det falske og urimelige i hele denne Sag, var den nu afdøde Franz Delitzsch i Leipzig.**) I sit Indlæg i Sagen formanede han til at fatte et andet Sind overfor Jøderne, idet han henviste til Kristi Eksempel og det nye Testamentes Aand og paaviste, hvorledes Kristenhedens Opførsel mod Jøderne stred derimod.

En Avis med talrige Uddrag af Franz Delitzsch's Skrift faldt i Rabbi Lichtensteins Hænder, og det Ind-

---

*) Se om Antisemismen i min Bog „Jøderne og Jødemissionen" Side 22.

**) Se om ham i samme Bog, Side 76—79.

tryk, det gjorde paa hans Sind, var overvældende. Stadig bevægende sig i ortodokse jødiske Kredse og omgiven af en død og falsk Kristendom havde han aldrig tænkt, at en kristen kunde tale saaledes, eller at det nye Testamente kunde indeholde saa ædle Tanker. Et hemmeligt Ønske opstod hos ham om nøie og for sig selv at undersøge Kristendommens Principer. Men hvorledes og hvor? En Dag, da han saa gjennem sit Bibliotek, kom han over den gamle, forlængst glemte Bog, som han i Vrede havde taget fra Skolelæreren tredive Aar tidligere. Han begyndte at læse, først med Frygt og Bæven, da hans Hjerte jo endnu var fuldt af Fordomme.

„Jeg havde tænkt," siger han i sit Skrift: „Jødedom og Kristendom", „at det nye Testamente var urent, en Kilde til Hovmod, til indbildt Selvgodhed, til Had og til den værste Slags Voldshandlinger; men da jeg aabnede det, følte jeg mig greben paa en forunderlig Maade. En uventet Herlighed, et vidunderligt Lys trængte gjennem min Sjæl. Jeg ventede Torne og fik Roser; jeg opdagede Perler istedetfor Stene, Kjærlighed istedetfor Had, Tilgivelse istedetfor Hevn, Frihed istedetfor Trældom, Ydmyghed istedetfor Hovmod, Forsoning istedetfor Fiendskab, Liv, Frelse og Opstandelse istedetfor Død — en i Sandhed himmelsk Skat."

I omtrent 2 Aar holdt Rabbineren Hemmeligheden gjemt i sit eget Bryst. Der fordredes jo ikke saa liden Naade for en Mand i hans Stilling, hvis hele Liv og samtlige Forbindelser samt hele Tænkesæt var gjennemtrængt af Talmudjødedom, til aabent og pludseligt at bekjende, at han var en af den foragtede Nazaræers Efterfølgere. Imidlertid begyndte han straks at prædike i sin Synagoge som aldrig før. Uden at nævne Kristi Navn, den Frelser, ved hvis Fødder han dog i Virkeligheden sad, forkyndte

han dog hans Lære og udlagde hans Lignelser. Jøderne merkede en Forandring hos sin Rabbiner, men forstod ikke Hemmeligheden. Men tilsidst flød hans Hjerte over; han kunde ikke længer beholde det for sig selv. Da han en Lørdag tog sin Forkyndelse fra Kristi Lignelse om de kalkede Grave, bekjendte han aabent, at hans Tekst var tagen af det nye Testamente, og at han troede paa Jesus som den sande Messias.

Det var ved den samme Tid han i hurtig Rækkefølge udsendte sine første 3 Skrifter. Hans djærve Vidnesbyrd og glødende næsten profetiske Ord slog ned som et Lyn i de jødiske Menigheder i Østerrige-Ungarn. Dagspressen, som for en stor Del er i Jødernes Hænder, tog Sagen op.

Rabbi Lichtenstein skrev ikke som nogen Kirkes Forkjæmper. Han talte i en from Jødes Tone og formanede ganske enkelt sine Brødre til som Jøder at tro paa ham, om hvem Moses og Profeterne har skrevet. Saasnart som muligt samledes en Synode bestaaende af alle Rabbinere i Budapest med Overrabbineren som Ordfører; Rabbi Lichtenstein indstevnedes for den. Det var i Sandhed en enestaaende forunderlig Tildragelse i Jødernes Historie. Rabbi Lichtenstein kom. Fra alle lød Raabet: „Tag tilbage, tag tilbage!" „Mine Herrer," svarede Rabbineren. „Jeg skal mere end gjerne tage tilbage, hvis I overbeviser mig om, at jeg har Uret." „Her er ikke Spørgsmaal om Overbevisning," svarede Ordføreren; „det eneste, De har at gjøre, er at tage tilbage." Men dette var ikke saa let at drive igjennem, som de havde haabet. Hverken deres Trusler eller Overtalelsesforsøg kunde rokke den gamle Rabbiner det allermindste, og han stod som en Klippe stadig fremholdende, at han, da han tog sin Forkyndelse fra det nye Testamente, ikke lærte noget, der stred mod Moses og Profeterne. Tilsidst foreslog de et Kompromis. Rabbi

Lichtenstein kunde i sit Hjerte faa tro, hvad han vilde, bare han vilde lade være at nævne Jesu foragtede Navn for andre. Hvad angik de Bøger, som han allerede havde skrevet, kunde Skade forebygges ved en meget enkelt Foranstaltning. Rabbinersynoden skulde opsætte et Dokument af det Indhold, at Rabbineren havde skrevet, som han havde gjort, under et Anfald af pludselig Sindsforvirring. Alt, hvad der krævedes af ham var, at han satte sit Navn under, og saa kunde han fremdeles indtage samme agtede Stilling som før. Rabbi Lichtenstein svarede rolig men med Harme, at dette var et noget besynderligt Forslag, da han netop nu først rigtig var kommen til Fornuft. Saaledes kom de ingen Vei med ham; afsætte ham kunde de ikke uden paa hans egen Menigheds Begjæring. Men denne hang ved ham og vilde ikke tjene hans Fiender. Hans Skrifter vakte imidlertid Opmerksomhed i stedse videre Kredse. Ligetil Paven naaede Rygtet om ham, og der gjordes ham fra den Kant fristende Tilbud om at indtræde i den romerske Kirke. Men hans stadige Svar var: „Jeg bliver hos mit Folk. Jeg elsker Kristus, jeg tror paa det nye Testamente, men jeg føler mig ikke tilbøielig til at indtræde i den kristne Kirke. Som Profeten Jeremias efter Jerusalems Ødelæggelse, trods Nebukadnezars og hans Høvedsmænds rundhaandede Gaver, heller blev igjen og græd mellem den hellige Stads Ruiner sammen med den foragtede Levning af sine Brødre, saa vil jeg forblive blandt mit Folk som en Helligdommens Vogter, for at advare dem og søge at lede dem til i Jesus at se Israels sande Herlighed."

I 1892 nedlagde Lichtenstein frivillig sit Embede som Rabbiner og flyttede til Budapest. Her har han fortsat med gjennem sine Skrifter at berede Veien for Evangeliet blandt sit Folk. Den 9de April 1895 feirede han sin syt-

tiende Fødselsdag. Den norske Mission havde den Glæde at være med at hædre ham paa denne Dag, idet der gjennem Pastor Gjessing, som er en af hans nærmeste Venner, blev ham tilstillet et lidet Pengebidrag."

57. Rabbi Joels Omvendelse.

De, som trænger ind i Himmeriges Rige med Magt, river det til sig. Matt. 11, 12.

Et hebraisk Nytestamentes Mission.

„For omtrent et Aar siden," beretter Missionær Gurland i 1897, „sendte jeg en trofast Missionsven i D. 20 hebraiske Nytestamenter til leilighedsvis Uddeling blandt sandhedssøgende Jøder. I Januar dette Aar erholdt jeg følgende Efterretning:

„Da jeg havde modtaget Deres Forsending, sagde jeg til en jødisk Handelsmand, Rabbi Joel, der søger Omgang i mit Hus og ofte har bedt om et Nytestamente, at han nu kunde faa et. Han modtog da et, efterat han først havde lovet, at bringe Bogen tilbage, hvis han ikke syntes om Indholdet.

Efter tre Uger indfandt han sig igjen.

„De bringer mig vel Bogen tilbage, kjære Joel; De syntes vel ikke om Indholdet?" sagde jeg.

Men med det samme bemerkede jeg, at Manden var meget bevæget.

„Kjære Herre," bad han, „kan jeg faa tale alene med Dem? Jeg vil gjerne faa aabne mit Hjerte. Jeg har stor Angest."

Jeg førte ham ind i mit Privatværelse, og han fortalte mig følgende: Da han havde modtaget Testamentet af mig skjulte han det nogle Dage for sine Husfællers Øine. Men om Natten, medens alle sov, læste han det, og gjorde dette med en Følelse af, at det var uret. Han gjennem-

læste Mattæi Evangelium og Brevet til Hebræerne. Han kjæmpede længe med gamle Fordomme og Tvil. Hans Sjæl var bedrøvet. Han kunde ikke finde nogen Fred, og dog tørstede hans Sjæl efter Gud, ligesom Hjorten tørster efter friskt Vand. Han havde villet bringe Bogen tilbage til mig, men formaaede det ikke. Han følte sig saa tiltrukken af Bogen, at han maatte læse den atter og atter.

Saa var det en søvnløs Nat, han tog Bogen frem og slog op Matt. 10 og læste: „Intet er skjult, som jo skal aabenbares, og intet er lønligt, som jo skal blive bekjendt. Hvad jeg siger eder i Mørket, taler det i Lyset, og hvad I hører i Øret, prædiker det paa Husene," osv. Men da han kom til det Sted: „Derfor, hver den, som vil bekjende mig for Menneskene, ham vil jeg ogsaa bekjende for min Fader, som er i Himlene. Men hvosomhelst, der vil fornegte mig for Menneskene, ham vil ogsaa jeg fornegte for min Fader, som er i Himlene," da faldt han paa Knæ og bad inderlig til Gud, at han maatte skjænke ham Troen paa sin Søn, Messias, at han maatte gribe ham med hele sin Sjæl og holde ham fast, at han kunde faa Trosmod til offentlig at bekjende Kristus.

„Jeg syntes, jeg følte Guds Nærhed," sagde han. „Jeg kan ikke skildre denne Følelse, kun ved jeg, at jeg aldrig før i hele mit Liv har havt en saadan Følelse under Bønnen, og jeg raabte for første Gang med den blinde: „Jesu, du Davids Søn, forbarm dig over mig!" Og se, midt i Mørket blev der Lys; jeg fornam pludselig en dyb, salig Fred og fornam en ukjendt Glæde i mit Hjerte. Jeg troede, at jeg hørte disse Ord: „Frygt ikke! Jeg har gjenløst dig. Jeg har kaldet dig ved Navn; du er min!" Efter nogen Tid kunde jeg lægge mit Hoved rolig ned og sige med Davids: „I Fred vil jeg lægge mig og sove tillige; thi du Herre alene skal lade mig bo tryggelig."

Den følgende Morgen begav jeg mig til min Broder Bezaleel, der er en lærd og from Talmudist, og med hvem jeg ofte havt talt om den forventede Messias. Vi gik ind i Stoven. Jeg viste ham det hebraiske Nyteſtamente og fortalte ham, hvad jeg havde oplevet. Han blev meget forbauset og bevæget og raabte atter og atter: Skulde det være muligt? Er det tænkeligt, at alle vore Chasidæere (ſkriftlærde) ikke ſkulde have vidſt dette, og at vi alle har faret vild ſom Faar i Ørkenen? Skulde Israel i 19 hundrede Aar have været ſlaget med Blindhed, medens „Goim" (Hedningerne) har vandret i Davids Søns Lys? „Nei!" ſkreg han, „det kan jeg aldrig tro." Jeg ſagde ham, at jeg havde havt den ſamme Tvil, og at jeg havde kjæmpet haardt mod denne bitre Aabenbarelſe, men at jeg omhyggelig havde ſammenlignet Jesus af Nazareths Liv, Virken og Død med de gammelteſtamentlige Profeters Spaadom, navnlig Es. 53, og havde fundet, at alt ſtemmer overens, og at jeg maatte give Sandheden Æren, og Gud har hjulpet mig over alle Tvil og hørt min Bøn og ſkjænket mig en ſaadan Trosfrimodighed, at jeg nu er beſluttet paa offentlig at bekjende Jesus ſom den komne Messias for mine Brødre, — komme, hvad komme vil —; jeg tror, derfor maa jeg tale!"

Min Broder ſaa længe paa mig og ſukkede; ſtakkels Broder, du vil gaa en meget farlig Vei; du aner ikke, hvad der foreſtaar dig!"

„Og dog," ſagde jeg, „tager jeg ikke feil; Jesus har allerede ſagt mig, hvad der foreſtaar mig," og jeg læſte for ham Matt. 10, 16—39 og ſpurgte ham, hvad han vilde ſige dertil; men han taug. Imidlertid reiſte der ſig en Vind; der hørtes en ſtille ſagte Suſen i Træernes Toppe.

„Lad os bede," sagde min Broder, „men kun til den gamle Pagtesgud, vore Fædres Gud."

„Ganske vist," sagde jeg, „vil heller ikke jeg have nogen anden Gud at tilbede end Abrahams, Isaks og Jakobs Gud; din Gud, kjære Broder, er ogsaa min Gud, og dit Folk er mit Folk, men Jesus lærer os at tilbede denne Gud i Aand og Sandhed."

Efter Bønnen sagde min Broder til mig: „Giv mig Nytestamentet, jeg vil selv læse og prøve det."

Jeg maatte imidlertid love min Broder ikke at tale med nogen derom, førend han havde læst Nytestamentet. Før skulde jeg heller ikke besøge ham; han vilde tale alene med sin Gud. Dette skede for 10 Dage siden. Idag fik jeg Underretning om, at min Broder var syg. Jeg ilede til, og fandt, at han var meget elendig. Lægen sagde, at han havde høi Feber, og at, hvis han bad om at faa samtale med mig, saa var det nu bedst at undgaa alt, som kunde sætte hans Sind i Bevægelse. Jeg fik derfor kun veksle nogle Ord med min Broder i Nærværelse af hans Hustru, som er meget fanatisk." Joel sluttede med disse Ord: „Nu er jeg meget bekymret og vil gjerne bede Dem om Raad med Hensyn til, hvad jeg skal gjøre. Tør jeg af Hensyn til den syges Tilstand og hans Omgivelser tie stille om det, som mit Hjerte er fuldt af?"

„Kjære Joel," svarede jeg, „det er ikke let at give Raad i dette Tilfælde. Men hvad De nu har meddelt mig, overbeviser mig om, at den Helligaand har begyndt sin Gjerning i Deres Sjæl. Thi ingen kan kalde Jesus Herre uden ved den Helligaand. Jeg har ogsaa den faste Tillid, at han, som har sin Gjerning i Dem og Deres Broder, han vil ikke lade den blive ufuldendt, men han vil frembringe den i sin Tid. Vi vil være stille og haabe og holde ved i Bøn. Hvad nytter Menneskeraad her? Herren kjender

Menneskenes Tanker, at de er forfængelige. (Sal. 94, 11). Men han, vor Tros Begynder og Fuldender, vil ikke hvile, førend han har bragt Sagen tilende." (Ruth 18).

Nogle Dage senere kom flere jødiske Ynglinge til mig, som Nikodemus om Natten, og bad om Nytestamenter. De hørte alle til den religiøse Forsamling, som Joel ledede, og hvor de tilsammen læste Nytestamentet og bad. Mit lille Forraad blev snart udtømt.

Dette blev ikke længe nogen Hemmelighed. Jøderne fik snart vide om det, og Synagogforstanderen kaldte et Møde, hvortil kun „Chasidæere" (en streng kabalistisk Sekt) blev indbudne. Men til disse hørte ogsaa Rabbi Joel, der var bekjendt som en gammeltroende from Israelit.

Pastor Gurland meddeler en nærmere Skildring af Forhandlingerne ved dette Møde. Man søgte forgjæves at overbevise Rabbi Joel. Han blev da opfordet til at tilbagekalde og opgive Navnene paa dem, som deltog i Sammenkomsterne. Da han ikke var at formaa til nogen af Delene, erklærede Ordstyreren:

„Det er nok, det er nok! Vi har længe nok hørt paa Joels Gudsbespottelse! Brødre af Israel! Hvad tror I? Hvad skal nu ske?"

Der blev en stor Forvirring i Forsamlingen; de skreg og forbandede Joel og truede med at tilintetgjøre ham. „Han er gal," sagde den ene; „han er en ugudelig Mand," sagde de andre.

Rabbi Joel svarede: „Saa hør dog paa mig, kjære Brødre; jeg vil lade mig bedre belære, om I kan overbevise mig om, at jeg farer vild. Jeg mener, at I kjender mig som en ærlig troende Jøde, der har levet ustraffelig efter vor Religions Forskrifter. Hvilken anden Grund kunde jeg have til her at udtale min Overbevisning end Samvittighedens Tvang og Kjærlighed til Sandheden?

Men istedetfor at belære mig, haaner og bander I mig og erklærer mig for afsindig! Dette er desværre den gamle Maade, hvorpaa Israel gik frem. Naar Sandheden blev vidnet for Israel, da blev saadanne Vidner erklæret for afsindige og truet med Død og Fordærvelse. Kan saadan Fremgangsmaade befordre Sandheden?"

Ordstyreren: „Den vise Salomo siger: „Svar ikke Daaren efter hans Daarskab, for at du ikke skal blive ham lig, du ogsaa." Jeg vil derfor afstaa fra at svare paa saadan Daarskab. Vi har her det bedste Bevis paa den forbudte Bogs skadelige Indflydelse. Men saameget mere skal det tjene os til Advarsel. Svar til Rabbi Joel finder vi imidlertid i 5 Mos. 13, 6—11:

„Naar din Broder, din Moders Søn, eller din Datter eller din Hustru i din Favn eller din Ven, der er som din egen Sjæl, tilskynder dig i Løndom og siger: Lader os gaa hen og tjene andre Guder (saadanne, som du og dine Fædre ikke kjendte, af de Folks Guder, som er rundt omkring eder, enten de er nær ved dig eller langt fra dig, fra Jorden's ene Ende til den anden), da skal du ikke samtykke med ham og ikke høre paa ham og ikke vise Skaansel imod ham og ikke forbarme dig og ikke skjule ham, men du skal slaa ham ihjel; din Haand skal være den første mod ham til at aflive ham og dernæst hele Folkets Haand," osv.

Hermed afslutter jeg dette Møde."

Med megen Larm reiste Forsamlingen sig. Nogle vilde styrte ind paa Rabbi Joel, men blev holdt tilbage af andre, som var besindigere.

Men Joel gik glad hjem og prisede Gud, der havde agtet ham værdig til at bekjende den Herres Jesu Navn og lide Forhaanelse for hans Navns Skyld.

Den følgende Dag vidste alle Jøder, at Rabbi Joel var en fredløs Mand, og hans Hilsen paa Gaden blev ikke

besvaret. Hans Broder Rezaleel, der laa syg, ønskede gjentagne Gange at faa tale med ham, men da Joel kom derhen, blev han ikke indladt til den syge. Jøderne havde nemlig fundet et Nytestamente under den syges Hovedpude og nærede Mistanke om, at han var af samme Sind som Broder Joel. Dette var ogsaa Tilfældet. Thi den syge skal ofte have sagt: „Den retfærdige af Troen skal leve.“ Hans sidste Ord var: „I dine Hænder, Herre, befaler jeg min Aand, du forløste mig, du trofaste Gud!“ Denne Meddelelse fik vi senere af hans Søn, der ogsaa er omvendt og lever hos sin Onkel Joel.

Korsets Fiender hvilede imidlertid ikke. De fleste af dem, som var blevne troende, maatte flygte; men paa sin Flugt tog de med sig det erholdte Klenodie. Fra nogle har vi allerede modtaget Underretning om, at de udbreder Evangeliet paa sit nye Opholdssted.

Men da Rabbi Joel en Dag kom hjem fra en Forretningsreise, fandt han sit Hus tomt. Hans Hustru og 3 Børn var imidlertid forsvundne, og endnu har det desværre ikke, trods al Møie og Bekostning, lykkedes ham at opdage deres Opholdssted.

Gud ske Lov, Joel er gjennem Trængslerne og Nøden kun bleven bestyrket i sin Tro, og hans indvortes Menneske er modnet, saa han bliver os alle til Velsignelse.“

58. Eksemplets Magt.

For mange Aar siden kom en ung Pige, Johanne, i Tjeneste som Kammerjomfru hos en Baronesse i Mark Brandenburg. Hun udmerkede sig ved saa stor Punktlighed og Troskab, at hendes Frue snart kom til Erkjendelse af, at hun aldrig havde havt en bedre Kammerjomfru.

Baronessen var en kristen, og det ikke blot i den For-

stand, at hun var døbt. Nei, i hendes Hus stod virkelig Herren for Styret. Hver Morgen samlede hun alt sit Tyende, deriblandt ogsaa Johanne, til Husandagt, oplæste selv et Stykke af Bibelen, medens hendes Søster spillede til Salmesangen. At Søndagen blev helligholdt ved flittigt Kirkebesøg og ved den størst mulige Indskrænkning af alle huslige Arbeider, forstaar sig af sig selv. Baronessens Hjerte tilhørte Jesus; derfor optraadte hun ogsaa med helligt Alvor mod Synden i enhver Skikkelse, navnlig ogsaa mod Løgnen. Med stor Kjærlighed behandlede hun sine Tjenestefolk og med Venlighed tog hun sig af dem i Sygdomstilfælde.

Alt dette kunde ikke blive uden Frugt. Hele Tjenerskabet saa med Ærefrygt op til Husets Herskerinde, og navnlig var Johanne hende inderlig hengiven.

Omtrent 3 Aar havde Johanne været i dette Hus. Baronessen og alle Husets Beboere troede, at hun var en kristen. Hun tog, som fortalt, Del i alle Husandagterne, læste kristelige Skrifter og granskede med særlig Iver i Bibelen; kun gik hun ikke til den hellige Nadver. Vel undrede Baronessen sig derover, men hun vilde ikke øve noget Tryk paa hende i denne Retning. Endnu mere paafaldende var det hende, at Johanne aldrig talte om sin Fader og Moder eller overhovedet om nogen af sine Slegtninge, ei heller nogensinde bad om Tilladelse til at reise hjem paa Besøg.

Saa blev Gaaden løst en Langfredags Morgen. Efter Morgenandagten, ved hvilken Husets Personale havde sunget Salmen: „O Hoved høit forhaanuet,“ og Baronessen havde oplæst Beretningen om Herrens smertefulde Lidelse paa Korset og hans kvalfulde Død paa Hovedpandestedet, bad Johanne med dyb Rødme over sit Ansigt om Tilladelse til at tale i Enrum med Baronessen.

Efterat denne havde ført hende ind paa sit Værelse, bad Johanne hende under en Strøm af Taarer om Tilgivelse, fordi hun saalænge havde bedraget hende: hun var ikke en kristen, men Jødinde. Hun var, sagde hun, traadt i hendes Tjeneste, fordi hun havde hørt, at Baronessen var saa god mod alle Mennesker; men som ivrig Jødinde havde hun gjort dette Skridt med det faste Forsæt at værge sig standhaftigt mod Kristendommens Indflydelse. Dog, efterat hun havde været 3 Aar i Baronessens Hus og seet hendes og hendes Søstres Vandel og faaet Visheb om, at alene den korsfæstede Jesus havde givet dem Kraften til at leve et saadant Liv efter Guds Ord, saa var hun nu bleven fuldstændig overbevidst om Kristendommens Sandhed og nærede derfor et inderligt Ønske om, ved Daaben at blive optagen i Kirken.

Dette Ønske fik hun opfyldt. Efter en længere Tids Undervisning hos den daværende Jødemissionær i Hovedstaden blev hun døbt.

Saameget kan en kristens Vandel gjøre.

(Zaronsroser af N. Meyer).

59. Den 10 Aars gamle Prestedatter som Jødemissionær.

(Efter Zaronsroser, 1ste Bind).

Paa sin Reise fra Frankenberg til Markedet i Windheim kom den gamle Jøde Salomon en Sommeraften til den lille Landsby Rudisbrann, just som et Uveir brød løs. Han havde før paa dette Sted oftere været udsat for den raade Skoleungdoms Spot, derfor vilde han nu søge at komme forbi ubemerket. Men nogle Gutter saa ham, og snart var hele Flokken samlet. — „Jøden! Jøden! der er jo det gamle Skarn, som er Skyld i, at Hagleveiret nu ødelægger hele Høsten!“ Saaledes regnede det ned over

ham med Skjældsord. Gjennemvaad og aldeles overstængt af det Smuds, som Skolegutterne havde kastet paa ham, og aldeles udmattet naaede den 80 Aar gamle Jøde ved Byens Udkant til Prestegaarden, hvor han bankede paa og bad om Nattely der. Pigen, som aabnede Døren, svarede: „Vi har ingen Plads for Jøder." Prestens Datter, den lille Marie, hørte det, sprang ind til sin Moder og bad om Herberge for Jøden. Presten kom til, samtykkede med sin Hustru i Datterens Begjæring. Prestekonen sagde: „Han kan jo godt faa en Seng at sove i, da han er den Gjest, Gud har sendt os," og Presten sagde: „Hvad vi gjør mod en af disse ringeste, har vi gjort mod Herren selv." Jøden kom ind, fik en god Aftensmad, deltog i Aftenandagten og hørte med dyb Rørelse, at Presten læste Guds Ord og bad ogsaa for ham. Saa blev han anvist sin Seng. Saa bad lille Marie sin Moder om Tilladelse at bringe Jøden et Glas Vand. „Kjære Jøde," sagde hun, efterat have udrettet sit Erinde, „er det virkelig sandt: elsker du ikke den kjære Jesus? du kjender ham jo ikke, dersom du bare kjendte ham, saa kunde du ikke lade være at elske ham." Jøden svarede ikke. Saa sagde Marie igjen: „Du vil komme til at elske min Frelser; thi der staar i Bibelen, at Jøderne skal se til ham, som de har gjennemstukket; ikke sandt: du vil elske Jesus, ligesom jeg elsker ham." Da hørte hun til sin store Glæde det sagte Svar: „Ja — — jeg vil prøve paa det." Hun efterlod paa Bordet nogle Billeder, den fremstillede Jesu Lidelse og Død, og var forsynede med passende Salmevers, f. Eks.:

„Min Jesus! du er saaret For mine Synder saa,
Jeg burde have baaret Den Straf, som paa dig laa,
Se hid, her staar jeg arme Fordømt til Vredens Ris,
Dig over mig forbarme, Dit Naadeglimt mig vis."

Saa sagde Datteren efterpaa til sin Moder: „Tak for at du har givet den gamle Nattely."

Da man næste Morgen bankede paa Gjestekammerets Dør, gav Salomon intet Svar. Presten traadte ind og fandt den gamle i samme Stilling som om Aftenen med Hænderne foldede og et saligt Smil paa sine Læber. Et Slagtilfælde havde endt hans Liv. Han var død med Blikket fæstet paa Billedet af den korsfæstede Jesus. Herren havde kaldt hans Sjæl ind i Fredens evige Boliger.

„O min Gud, jeg takker dig," sagde Presten, idet han kyssede sin Datter, „ja, jeg takker dig, at du ogsaa her af de umyndiges Mund har grundfæstet dig en Magt og beredt dig Lov."

60. Grædende Jøder ved Tempelmuren i Jerusalem.

Paa den sydvestlige Side af Tempelbjerget, hvor storartede Ruiner af de Mure, som har omgivet Salomons Tempel, er bevarede, er der ved Muren et Sted, som heder Jødeklagen. Hver Fredags Aften samles Jøder der. De ældste ligger i Støvet med deres hvidhaarede Hoveder lænede op til den sammensunkede Mur, Strømme af Taarer flyder ned paa Jeremias's Klangesange, som den rystende Haand holder; Ynglinge ligger henstrakte paa deres Ansigt og væder Davids Bodssalmer med Taarer; unge Piger sænker deres Hoveder med opløst Haar til Jorden; de kysser de ældgamle Stene, og deres Øine flyder over af Smerte over deres Folks Elendighed. Forsangeren begynder: „Fordi Helligdommen ligger øde" — og Folket svarer: „derfor sidder vi ensomt og græder." Forsangeren klager videre: „Fordi Templet er jevnet med Jorden; fordi Murene er nedrevne, fordi vor Storhed er svunden bort, fordi vore store Mænd ligger døde" — og Folket svarer: „derfor sidder vi ensomt og græder." Videre kla-

ger Forsangeren: „Fordi de kostbare Stene er brændte; fordi vore Prester er nedslagne; fordi vore Konger er pinte tildøde" — og bestandig vemodigere toner Svarsangen fra Folket: „Derfor sidder vi ensomt og græder." Slutningen paa en af Klagebønnerne lyder saaledes: Forsangeren: „Vi beder dig, Gud! forbarm dig over Zion!" Folket svarer: „Forsamle atter Jerusalems Børn!" Forsangeren: „Skynd dig, skynd dig, Zions Forløser!" Folket svarer: „Tal til Jerusalems Hjerte." Forsangeren: „Gid Herlighed og Deilighed maatte omgive Zion." Folket svarer: „Ak, vend dig miskundelig til Jerusalem." Forsangeren: „Gid snart det kongelige Regimente maatte sees over Zion." Folket svarer: „Og lade Kvisten opblomstre i Jerusalem."

Dette er Israels Folks Blindhed, saalænge de ikke erkjender Jesus som Messias og Frelsens Konge. Men naar de omvender sig, saa skal Mosedækkets Blindhed borttages, som Paulus siger i 2 Kor. 3, 15. 16.

(Efter Zaronsroser og Nat og Morgen.)

61. Læs det nye Testamente med mig.

Pastor Evald skriver fra Jerusalem i 1843:

„Den 24de Oktober kom en Jøde til mig med megen Frygt for at blive seet og forraadt af de andre Jøder. Saasnart han var alene med mig, fattede han Mod og sagde: „Jeg beder Dem om at læse det nye Testamente med mig." Jeg svarede: „I hvilken Hensigt ønsker De at læse det nye Testamente?" Han: „For at erholde nogen Undervisning om Kristendommen." Jeg: „Naar De har Længsel efter at faa Undervisning om Kristendommen til Deres Sjæls Frelse, maa De begynde med at læse det gamle Testamente; thi Evangeliet, Læren om Messias, er

klarligen aabenbaret i det gamle Testamente." Nu læste jeg to Timer for ham af det gamle Testamente. Jeg henviste ham til Menneskets Fald, til Forjættelserne om en Frelser, og de Velgjerninger, som tilflyder af hans fortjenstlige Lidelse og Død alle dem, som tror. Det var noget nyt for ham. Han kom i tre Dage hver Dag til mig, og jeg talede med ham om Kristus efter Moses og Profeternes Vidnesbyrd. Derpaa sagde jeg: „Nu vil vi læse det nye Testamente, thi nu haaber jeg, at De med Guds Hjælp vil være istand til at forstaa det, efterat De har læst det gamle. De vil finde, at det gamle Testamente er nøie forbundet med det nye. Det første indeholder Spaadommene, det sidste Opfyldelsen. Jeg takker Gud, at jeg kan bevidne, at denne Abrahams Søn i omtalte Samtaler er bleven overbevist om Sandheden. Han kommer nu hver Dag til mig for at faa nøiere Undervisning om Veien til Livet."

(Af Gausens Foredrag).

62. En Jödes Datter paa Missionsskolen i Jerusalem.

Biskop Samuel Gobat skriver fra Jerusalem i 1854 blandt andet følgende:

„Jeg vil ogsaa fortælle noget om en Pige, som for omtrent 2 eller 3 Aar siden, da hun var i en Alder af henved 7 Aar, besøgte Pigeskolen. Hendes Fader var en fattig Jøde, der tildels levede af Almisser, som han i Fællesskab med de andre fattige Jøder modtog af Rabbinerne. Da han begyndte at sende sin lille Pige i Skolen, truede Rabbinerne med at ophøre med sine Almisser, hvis han ikke holdt op dermed; dog, han besluttede sig til heller at give Slip paa disse, end tage sit Barn tilbage. Uagtet han ikke havde lært noget Haandverk, bad han dog ikke om Hjælp i

henved to Aar. Omsider blev han Helbred nedbrudt, og da jeg hørte om hans Stilling og bestræbte mig for at skaffe ham Hjælp, viste det sig, at det allerede var forsent. Hans Sundhed tog mere og mere af, og det blev snart klart for enhver, at han ikke kunde leve ret længe. I de sidste 6 Maaneder før hans Død bemerkede man, at han hver Dag henved en Time eller noget mere lukkede sig inde med sin lille Pige, naar denne kom hjem fra Skolen. I Førstningen vidste man ikke, i hvad Hensigt dette skede, men senere fik man at vide, at den lille Pige pleiede ved denne Leilighed at forelæse Guds Ord for sin syge Fader. For henved to eller tre Maaneder siden døde han. Paa sit Dødsleie kaldte han nogle Rabbinere og kristne til sig, og sagde til dem, idet han neppe kunde holde sig opreist: „Jeg har kaldt eder til mig, I Jøder og kristne, for at I kunde høre mit sidste Vidnesbyrd: „Jeg dør i Troen paa Jesus af Nazareth."

63. Hvorfor holder vi Paaske.

Samuel Gobat, som var protestantisk Biskop i Palæstina i 33 Aar fik under sin Virksomhed oprettet mange Bønneskoler for Jødebørn. I 1858 havde han i det hele 8 Skoler i Palæstina med henved 400 Børn. Om en Skoleeksamen fortæller han følgende:

„Da jeg Paasketiden holdt Skoleeksamen i Nablus, spurgte jeg en jødisk Gut: „Hvorfor holder vi Paaske?" Han svarede: „Til Erindring om, at Gud førte vore Fædre ud af Egypten." — „Hvad skal I derfor gjøre?" — „Vi skal slagte et Lam og spise det," sagde han. — „Men hvorfor gjør I det ikke?" — „Fordi Gud er vred paa os og vi har ingen Prest." — „Hvorfor skulde det være et Lam, og hvad betyder det?" — „Det var til Erindring om, at vore Forfædre blev bevarede fra Morderengelen, efterdi

de havde strøget af Lammets Blod paa deres Dørstolper." — „Var dette den hele Betydning med Lammet?" spurgte jeg. — „Nei," svarede han, „det er ogsaa et Forbillede paa det Guds Lam, som bærer Verdens Synder." — „Og hvem er dette Guds Lam?" spurgte jeg. — „Jesus af Nazareth," var Jødeguttens Svar."

64. Det nye Testamente i det indre russiske Polen.

I det indre af Russisk-Polen levede for omtrent 50 Aar siden en jødisk Familie strengt efter Fædrenes Vis. En kristelig Missionær kommer derhen og uddeler Skriftens Ord. En ung Mand af hin Familie kjøber sig et Nytestamente. Han læser i den nye ham hidtil ubekjendte Bog; Evangeliets Sandhed, Enfoldighed og Dybde fængsler ham. Han ransager deri Dag og Nat stedse ivrigere, uden at hans egne merkede det. Omendskjønt han aldrig havde hørt en kristelig Prædiken eller givet sig tilkjende for nogen kristen der paa Stedet, erholdt han dog den Overbevisning, at det gamle Testamentes Messias var Jesus Kristus i det nye. Oplyst af Guds Aand fandt han ved egen Granskning sin Frelser, greb ham med inderlig Tro og vilde nu ogsaa ganske tilhøre ham. Ved nærmere Betragtning saa han, at den romerske Kirke, inden hvis Omraade han boede, afveg fra Evangeliet. Hvad var nu da at gjøre? Et længere Ophold hos hans Familie var forbundet med Fare paa Grund af det blandt Jøderne herskende Had til de kristne. Længe vaklede han, men endelig seirede Overbevisningens Magt over det naturlige Hjertes Følelser. Han tager sin Beslutning og flyr forfulgt af sine paarørende gjennem Polens tykke Skove, naar lykkelig den preussiske Grænse og lader sig døbe i Breslau. Saa begjærlig efter Frelse, som han havde været, ligesaa lærvillig og flittig viste han sig nu. Omendskjønt allerede

Mand, gik han Gymnasiets forskjellige Klasser igjennem, begyndende fra den nederste. Han afgik til Universitetet med berømmeligt Vidnesbyrd og fortsatte sit Studium med alt Held. Han er nu en kristelig Læge og arbeider med Velsignelse i sit Embede. (Af Gausens Foredrag).

65. Hvorledes Herren udvalgte sig et Redskab.

En ærværdig Guds Tjener og en Mand, der elskede det ulykkelige Israels Folk, som vistnok kun faa, var den salige Dr. Marsh, som den 24de August 1864 i London gik ind til sin Herres Glæde, næsten 90 Aar gammel. Forunderlig er den Maade, hvorpaa denne Mand i sin Ungdom blev gjort opmerksom paa Jødemissionens Verk og af Herren kaldet til at antage sig Israels Folk. Herom fortæller det berlinske Jødemissionsblad „Friedenbothe“ følgende:

En Prest, som var en god Ven af Marsh, havde engang lovet at prædike i en Stad i det vestlige England til bedste for Jødemissionsselskabet i London. Imidlertid blev han syg og kunde saaledes ikke holde sit Løfte. Netop da Sygdommen var paa sit høieste, besøgte Marsh ham og fandt ham ikke blot besværet af legemlige Smerter, men ogsaa i høi Grad trykket ved Tanken om, at han ikke nu kunde indfri sit Løfte at prædike ved det omtalte Møde. Ved at se sin Ven og Embedsbroder, øinede den syge dog pludselig en Udvei til at komme ud af sin Forlegenhed, og han bad ham om at træde i hans Sted. Marsh krympede sig først ved at sige ja, idet han gjorde gjældende, at han aldeles ikke var forberedt derpaa og ovenikjøbet slet ingen Besked vidste om den Sag, hvorom han skulde tale. Men da der jo her forelaa et Nødstilfælde, saa gav han tilsidst efter og lovede at træde i sin syge Vens Sted.

Han gik nu hjem og nedskrev i Hast, men dog med stor

Omhu allehaande Notitser til en Tale, som han vilde holde og ligesaa omhyggeligt blev disse hans Optegnelser pakkede ned i hans Vadsæk, da han begav sig paa Reisen til den By, hvor han skulde prædike.

Lykkelig og vel naaede han sin Reises Maal; men da han spurgte efter sin Vadsæk — ak, saa var den ingensteds at finde, og følgelig var ogsaa hans Optegnelser, der forekom ham aldeles uundværlige, borte. Vadsækken var rimeligvis ved en Feiltagelse bleven læsset paa en forkjert Vogn. Hvilken Forlegenhed for vor gode Ven! Han følte den dybt, trak sig tilbage paa sit Værelse, hvor han var alene, og begyndte — under brændende Bøn til Gud om hans Aands naadige Veiledning — at søge i sin Bibel efter et Sted, der i hans Nød kunde tjene ham som Ledetraad for en Tale. Han havde hidtil kun lidet tænkt paa de særegne Krav, som Israel er berettiget til at stille til vor Deltagelse og Forbøn, eller paa de Forjættelser, som er givne dette Folk. Nu faldt det ham dog imidlertid ind, at der i det 11te Kapitel af Romerbrevet findes noget om denne vigtige Sag. Han tager altsaa dette Kapitel for sig og læser det. Da griber allerførst den Tanke ham: Ih, det maa dog være m u l i g t, at ogsaa Jøderne bliver omvendte, thi der staar jo her i det 23de Vers: „Gud er mægtig til atter at indpode dem (de afbrudte Grene)“. Han fortsætter sin Læsning og sine Overveielser og finder, at Jødernes Omvendelse er ikke blot mulig, men s a n d s y n l i g, fordi det i Vers 24 heder: „Dersom du er afhuggen af det Oljetræ, som er vildt af Naturen, og imod Naturen er indpodet i et godt Oljetræ, hvormeget mere skulle disse, som er af Naturen Oljetræets Grene, indpodes i deres eget Træ!“

Marsh læser videre, Sagen bliver ham bestandig klarere, ja tilsidst kommer han, uden at endog den mindste

Tvil bliver tilbage i hans Sjæl, til den Erkjendelse: Det er ikke blot mulig t, og ikke blot sandsynligt, at Israel omvender sig, men det er sikkert. Det heder jo nemlig i Vers 26, at „det ganske Israel skal frelses, som skrevet er: Fra Zion skal Befrieren komme og afvende Ugudeligheden fra Jakob." Og atter heder det i Vers 29: „Naadegaverne og sit Kald fortryder Gud ikke." Og endelig lyder det i Vers 32: „Gud har indesluttet alle under Ulydighed, at han kunde forbarme sig over alle." Og nu var Dispositionen til den Prædiken, som vor unge Ven skulde holde, med det samme fiks og færdig: „Israels Omvendelse er mulig, sandsynlig, ja sikker", — det var dens tre Dele. Og da Timen kom, da han skulde prædike, gik han hen i Kirken med et frit Mod, idet han følte, at han var rustet. Allerede før den Tid, da han skulde holde sin Prædiken, var den bortkomne Vadsæk kommen tilstede og var bleven bragt hen til Gjestgivergaarden, hvor han havde overnattet. Men nu brød Marsh sig ikke mere om at komme i Besiddelse af sine Optegnelser. Han havde gjort et Indblik i Guds Frelsesplan med sit udvalgte Folk Israel, som ikke blot satte ham istand til at prædike ved hin Leilighed, men som ogsaa fra nu af ledsagede ham gjennem hele Livet og gjorde ham til en utrættelig Arbeider for Israels Frelse.

(Zaronsroser, 2det Bind.)

66. Skomageren sagde: „Jeg er en Kongesön."

Han har gjort os til Konger og Prester for Gud. Aab. 1, 6.

En deilig, varm Sommeraften sad en fattig Skomager i Hamburg paa sin Skomagerskammel udenfor det fremspringende Tag foran sin Gadedør, og, medens han arbeidede flittigt, sang han den ene aandelige Sang efter den

anden. Hvad de paa Gaden forbigaaende mange Mennesker, syntes om ham og hans Sang, var ham ligegyldigt. En ung Mand stansede dog sin Gang og blev staaende en Tid for at lytte til hans Sang. Omsider traadte han hen til den syngende og sagde: „De synes at være meget glad og lykkelig, min gode Mand!"

Skomageren saa op fra sit Arbeide og fik Øie paa den, som havde tiltalt ham: en ung sortklædt Mand, hvis Ansigtstræk og hele Væsen gav Formodning om, at han var en Jøde, som tilhørte den lærde Stand. „Ja, min Herre," svarede Skomageren i en meget venlig Tone: „Jeg er isandhed fuldkommen lykkelig og tilfreds og kan slet ikke tænke mig, hvorledes det kunde være anderledes!"

„Da ved jeg saare vel, at det kan være anderledes, thi jeg er ikke lykkelig," sagde den unge Mand. „Men det er heller ikke alle Folk, som har det som De. At De er saa fattig, synes ikke at anfegte Dem. Jeg maa da i ethvert Fald antage, at De kun har Dem selv at sørge for."

„Det forholder sig lykkeligvis anderledes, min Herre, thi med disse mine Hænder maa jeg ernære min Hustru og syv Børn. Ganske vist er jeg en fattig Mand; men jeg kan synge og arbeide, — hvorfor skulde jeg saa ikke være tilfreds?"

„Det forstaar jeg ikke," indvendte den unge Jøde, „hvorledes nogen trods saa stor Fattigdom kan være saa tilfreds med sin Lod, som De er."

Da lagde Skomageren sine Arbeidsredskaber fra sig, bredte med stort Alvor sine Arme ud og sagde høitideligt: „Min kjære fremmede Herre, jeg er ingenlunde saa fattig, som De tænker. Jeg er en Kongesøn."

„Manden er aabenbart forrykt, og det er hans Galskab, der gjør ham tilsyneladende saa lykkelig," tænkte han ved sig selv og skyndte sig bort.

Efter en Uges Forløb kom han igjen igjennem Skomagerens Gade, og se, Manden sad endnu ligesaa tilfreds og arbeidede og sang som forrige Gang. Da tog han sin Hat af, bøiede sig ydmygt, hilste ham med spottende Ærefrygt: „God Morgen Deres kongelige Høihed!" „Vent et Øieblik, min Herre," sagde Skomageren, „De tillader mig nok, at sige et Ord til Forklaring. Da jeg for en Uge siden sagde, at jeg var en Kongesøn, holdt De mig aabenbart for at være forrykt, thi De gik straks Deres Vei uden at give mig Lov til at tale ud."

„Ja, jeg maa tilstaa, at jeg nærede saadanne Tanker om Dem," svarede den unge lærde.

„Nei, tro mig paa mit Ord, jeg er ved min fulde Samling, og dog kan jeg af min fulde Overbevisning sige: Jeg er en Kongesøn. Maaske vil De tillade mig at synge en Sang for Dem, som handler om min kongelige Stand. Jeg var netop lige ifærd med at begynde paa den."

Han bad ham synge, da han var nysgjerrig efter at høre, hvor Manden vilde hen, og ialfald ventede at høre noget, der kunde more ham. Da Skomageren havde sluttet sin Sang, der handlede om et Kristenmenneskes kongelige Herlighed, sagde han venligt, at han haabede, at han var bleven forstaaet. „Hvis De synes om det, skal jeg nu i Korthed forklare Dem, hvorledes det egentlig forholder sig med Kristi Kongerige og hans kongelige Herlighed." Han førte sin Tilhører, der først saa forbauset paa ham, dernæst ofte i sterk Bevægelse afbrød ham med Spørgsmaal, men tilsidst sad ganske taus i virkelig Andagt, fra Paradiset af gjennem hele det gamle Testamente og beviste ham uimodsigeligt ud af den evangeliske Historie, at Jesus af Nazareth var den forjættede Messias, fordi alle Profetier var opfyldte i ham. Med korte kjernefulde Svar vidste han at slaa alle Indvendinger til Jorden og føre

den unge Mand til den Erkjendelse, at Grunden til, at han ingen Fred havde, laa deri, at han gik uden at eie Forsoning for sin Synd. Derpaa skildrede han Jesus, som de arme Synderes Ven, der indbyder alle de arbeidende og besværede til sig og ikke vil støde nogen bort, der søger hans Ansigt i Anger og Tro. Derpaa sang han med høi Røst og Eftertryk den gamle Sang:

Midt i Livet er vi
Udi Dødens Vaade."

Under Sangen kjæmpede i Førstningen den unge Mand for at holde Graaden tilbage, men snart strømmede Taarerne i frit Løb ned ad hans Kinder. Og da Slutningen af Sangen lød med Taksigelse for „Jesu dyre Blod, Som han til Frelse flyde lod", var han nær ved at synke sammen.

Da taug den gamle Evangelist nogle Øieblik og sagde, idet han greb Jødens Haand: „Min kjære unge Mand, forstaar De nu, hvorfor jeg fattige Skomager tør kalde mig en Kongesøn, og hvorfor jeg er lykkelig og fuld af Fred i Samfundet med denne min Konge og Frelser? Jeg er kun en ringe Mand og tør alligevel sige: „Alt er mit, men jeg er Kristi Eiendom." Men ogsaa De skal finde Freden i ham, den Fred, som De saalænge forgjæves har søgt. De tror jo Profeterne, hvorfor vil De saa ikke tro paa ham, om hvem alle Profeterne har spaaet, og i hvem alt er opfyldt. Hvorfor vil De vedblive at staa under Jehovas Forbandelse og ikke heller fly hen til ham, der har opfyldt Loven ogsaa for Dem, ja ogsaa for Dem har lidt den blodige Død paa Korset?"

Først om en Stund formaaede den unge Mand at svare: „Ja visselig, De har Fred, fordi De tror paa ham, som jeg hidtil har forbandet. Han maa være Frelseren. De har overbevist mig derom. Ak, min hele Sjæl længes

efter Fred, efter fuld Fred. Sig mig, hvor skal jeg faa vide mere om disse Ting?"

„Her," sagde den gamle Mand, idet han lagde en Bibel, der indeholdt baade det gamle og det nye Testamente i hans Hænder; „læs men læs med den Bøn: Herre, giv mig din Helligaand, for at jeg kan forstaa, hvad jeg læser!"

Den unge Jøde modtog Bogen med et dybt bevæget Hjerte, og idet han hjertelig takkede Skomageren og vilde gaa, sagde den gamle de Ord til ham: „Abrahams, Isaks og Jakobs Gud velsigne Dem paa alle Deres Veie!"

Og hvad blev Enden paa denne Historie? Den unge Jøde er for længe siden bleven døbt og har derefter virket som et Sendebud fra Fredsfyrsten blandt sine Brødre efter Kjødet. (Efter Zaronsroser, 2det Bind.)

67. Hosanna, Hosanna. Matt. 21, 15. 16.

Missionær Pauli skriver fra Amsterdam i Holland, at da det ved Lov var bleven forbudt at læse Guds Ord i de offentlige Folkeskoler i Holland, sendte ogsaa Jøderne sine Børn did. Fromme kristne Folk i N. holdt sine Børn flittigt i Søndagsskole, hvor de ogsaa fik Stykker af det nye Testamente at lære udenad i Ugens Løb. De havde da og gjerne sine smaa Testamenter med paa Folkeskolen og læste over paa det opgivne Stykke til næste Søndag. Paa den Maade kunde ogsaa Jødebørn faa vide om de kristnes Nyteſtamente. En Søndagsskolelærer fortæller følgende:

„Jeg kom en Dag forbi en af vore Folkeskoler, just som Børnene kom ud af Skolehuset. Jeg lagde Merke til, at Wilhelm, en liden opvakt Gut af min Søndagsskole, var i en ivrig Samtale med en Jødegut med sort krøllet Haar, hvis Øine var heftede paa et lidet Nytestamente, som den lille Wilhelm holdt i Haanden, og som Jødegutten vilde

have fat i. Begge løb bag Skolehusets store Port. Jeg iagttog dem med Forundring og Glæde. Jødegutten læste høit og udraabte af og til: Deiligt, deiligt! Saasnart Wilhelm saa mig, raabte han: „Det var godt, at De kom! Benjamin vil vide, hvorfor Farisæerne ikke vilde tillade de smaa Børn at synge Hosanna, saaledes som Jøderne nu gjør i Synagogerne paa nogle af Festdagene. Jeg har sagt ham, at det var, fordi de ikke troede, at Jesus var Frelseren, skjønt han gjorde saamange Mirakler, men Benjamin siger, at de ikke kunde negte, hvad de saa med sine Øine."

Jeg sagde: „Kjære Benjamin, du maa vide, at disse Farisæere hverken kjendte eller troede, hvad der er skrevet i Moses og Profeterne og Salmerne om Messias. Men dengang Børnene sang: Hosanna, Davids Søn, gik de Ord i den ottende Salme bogstavelig i Opfyldelse: „Af de spæde og diende Børns Mund grundfæstede du en Magt."

Benjamin: „Havde jeg været der, skulde jeg have sunget saa høit jeg kunde: „Hosanna, Hosanna, den Davids Søn."

Jeg sagde: „Hvorfor skulde du have gjort det, og kanske derved sat dit Liv i Fare?"

Benjamin: „Fordi jeg tror, at Jesus er Messias, siden jeg har læst derom i denne lille Bog, og hørt, hvad Wilhelm har fortalt mig om ham. Jeg vilde ønske, jeg havde en saadan liden Bog."

Med Ansigtet straalende af Glæde sagde Wilhelm: „Tag den, Benjamin. Jeg tænker nok, at denne min Skolelærer giver mig en igjen."

Benjamin modtog den kostelige Gave og hoppede afsted, raabende Hosanna, Hosanna.

68. Traktaten.

For dem, som omvender sig, skal en Gjenløser komme. Es. 59, 20.

„Jeg maa gjøre noget for Jøderne; jeg kan ikke længer være ubekymret for dei udvalgte Folk," sagde en engelsk Dame, efter at hun en Aften havde læst i Guds Ord om de Israel givne Forjættelser. Saa bad hun høit: „O Gud hjælp mig — omendskjønt jeg er skrøbelig, afmægtig og uværdig — til at bringe nogen af Jøderne til Forligelse med dig formedelst din Søn Jesus Kristus! Hjælp mig for hans Skyld!"

Næste Morgen gik hun til Kontoret for Londoner Jødemissionsselskabet og bad om at faa smaa Traktater om Jødemissionen til Uddeling blandt Folk. Med dette Arbeide holdt hun da stadig ved fra Høsten til næste Vaar.

Da besøgte hun med sine paarørende Brighton — en Havneby i England. Hun havde faaet Traktater indlagte i Omslag, som blev nedlagte ved Døren til de anseeligste Huse. En Dag, da hun med saadanne smaa Sendebud gik til Havnedæmningen, hvor mange spadserede for at nyde den friske Vaarluft, tiltalte hun en stadselig og elegant klædt Dame med Slør for Ansigtet: „Madame, vil De modtage denne lille Bog og læse den?" „Hvorom handler den?" spurgte Damen. „Om Guds udvalgte Folk, de kjære stakkels Jøder." „Hvad mener De med det Udtryk: Kjære Jøder? Jeg tænkte, at alle kristne hader og foragter dem."

„O nei, ikke de, som oprigtig og i Sandhed elsker den Herre Jesus, de elsker de arme og foragtede Jøder. Vil De ikke tage min Bog?"

„Jeg behøver den ikke; thi endog De, med al Deres paatagne Deltagelse for dem, kalder dem arme og foragtede."

„O Madame! dersom De vidste, hvormeget vi elsker dem og hvormeget vi ønsker atter at se dem lykkelige og glade i Lyset af Guds forsonede Aasyn — da vilde De tro, at jeg mener det oprigtigt, naar jeg søger at vinde Dem for denne Sag."

„Men er det virkelig sandt, at mange nærer en saadan Deltagelse for dette Folk, som De synes at gjøre?"

„O ja, visselig. Der gives mange, som beder og arbeider for, at de maa komme til at erkjende Frelseren, „Immanuel", Gud med os, derfor søger vi at omvende dem og beder og venter, at disse Forjættelser skulle opfyldes."

„Hvor er disse Forjættelser at finde?" „I Deres Bibel og i de fuldstændigere, rigere Vidnesbyrd om Jesus Kristus i det nye Testamente."

Da greb den elegante Dame hendes Haand og sagde, idet hun drog Sløret tilside: „Ser De, af hvilken Nation jeg er? Medens hun sagde dett, flød hendes Taarer. „De er forbauset at se mig saa bevæget. Jeg er en Jødinde. De maa undskylde og tilgive. Jeg vil nu med Glæde modtage Deres Bog, og omendskjønt jeg ikke kan antage Deres Messias som min, saa vil jeg dog læse vor Bibel og bestræbe mig for at imødese den høilovedes Søns Komme."

„Gud være takket, og medens De læser, saa bed, at Deres Øine maa blive aabnede og opsøg især saadanne Steder, som har Hensyn til Messias's Komme, og maatte Guds Velsignelse hvile over Dem og Deres Folk! Lev vel!"

De kom atter sammen paa Havnedæmningen, og Jødinden, som havde studeret det gamle, kom til Troen paa det nye Testamentes Midler, og Traktatuddelersken priste Herren, som gav hende denne Frugt of hendes vedholdende Arbeide. (Af Nat og Morgen.)

69. Herrens frelsende Magt.

Og sterke skal han faa til Bytte. Es. 53, 12.

I Aaret 1900 beretter vor Missionær Gurland blandt andet følgende:

„Jeg fik Besøg af en Jøde, hvis Ansigtstræk forekom mig bekjendt, men jeg kunde ikke erindre, naar og hvor jeg havde seet ham."

„De synes ikke at kjende mig," sagde han; „jeg er den Jøde, som engang afbrød Dem i en Forsamling med de Ord: „Hvad Del har vi i David? Vi har ingen Lod i Isai Søn; til dine Telte, Israel!" (Kong. 12, 16). „Ja, det er mig, nu kjender De mig vel? Jeg var ogsaa," fortsatte han, „med samme Hensigt kommet til Deres Forsamling 1ste Januar og hørte, hvad de sagde om min Ytring, og at De siden bad særlig for mig. Dette bragte mig til at studse. Men da, De talte de Ord, som Jesus døende bad for sine Fiender: „Fader, forlad dem, thi de ved ikke, hvad de gjør!" da trængte dette som en skarp Pil ind i mit Hjerte. Jeg vilde udraabe: Nei, nei, det er ikke muligt! Men af Angst og Sindsbevægelse kunde jeg ikke faa frem en Stavelse. Det blev uhyggeligt for mig, og jeg vilde ubemerket forlade Forsamlingen. Men da fortalte De om en ortodoks Jødes Sjælekamp og om, at han af en Jakob blev en Israel. Da maatte jeg atter høre; thi hin Jøde var før min Ven, men siden havde jeg forfulgt ham. Saa blev jeg til Slutningen af Deres Foredrag, og det syntes mig, som om De kun sigtede paa mig og talte personlig til mig.

Jeg vilde nu overbevise mig om, at Jesus virkelig døende udtalte hine Ord, men jeg havde ikke noget Nytestamente. Jeg modtog nok engang et Nytestamente af Dem; men da jeg læste det første Kapitel af Mattæus om Jesu Fødsel, blev jeg ærgerlig og opbrændte Bogen.

Men nu ønskede jeg at læse Historien om Jesu Lidelse og Død, da den bedste Prøve paa et Menneskes sædelige Karakter er hans Død. Jeg vilde imidlertid ikke atter bede Dem om et Nytestamente, og gik derfor til en mig bekjendt Jøde, om hvem jeg vidste, at han var i Besiddelse af et Eksemplar og bad ham laane mig Bogen. Han var ikke lidet forundret og spurgte: „Er ogsaa Saul blandt Profeterne? Vil De brænde Bogen, eller vil De blive en kristen?"

Jeg svarede: „Nei, jeg vil ganske vist ikke brænde Nytestamentet, især da det ikke tilhører mig. Jeg ønsker nu virkelig at læse det; men med at blive en kristen forholder det sig som med at dø; hvem vil vel dø? Og dog dør man, fordi Gud vil det, da er jo al Modstand forgjæves."

„Deri har De Ret," sagde han, „da jeg første Gang læste om Jesu Fødsel, ærgrede jeg mig ogsaa; først da jeg havde læst Beretningen om hans Død, gik der et Lys op for mig angaaende hans Fødsel. Men jeg raader Dem til samtidig at læse det 53de Kapitel hos Esaias, det gjorde ogsaa jeg."

Han taug.

„Og hvad Resultat," spurgte Gurland, „er De nu kommen til?"

Han sukkede tungt og sagde: „Ja, Resultatet er et ydmygende Nederlag for mig selv. Jeg kunde ønske at skjule mig i Jorden af Skam, naar jeg tænker paa de Ord, som jeg har udtalt mod Guds salvede. Det er gaaet mig ganske saa, som det før gik med min Ven B. Ogsaa i mit Hjerte sad de gamle Fordomme mod en korsfæstet Messias meget faste, og jeg vilde heller ikke blive nogen Korsdrager. Jeg kom i stor Sjælenød. Spørgsmaal og Indvendinger reiste sig atter og atter; Aand og Kjød, Hoved og Hjerte var i Strid med hinanden og gjorde mig saare elen-

dig. Det syntes, som om Lys og Mørke, Liv og Død, Gud og Satan kjæmpede om min arme Sjæl. Men derhos forfulgte Billedet af den døende, blødende, bedende Jesus mig Dag og Nat, naar jeg vaagnede og naar jeg sov. Det blev mig uudholdeligt. Jeg vilde flygte. Men hvem kan flygte bort fra sin egen Skygge? Da faldt den 139 Salme mig i Tanker og jeg bad: „Herre, du ransager mig og kjender mig. Du forstaar mine Tanker fra det fjerne. Hvor skal jeg gaa fra din Aand, og hvor skal jeg fly hen fra dit Aasyn," osv. Men som min Sjæleangst stedse blev større, mindedes jeg Joh. 16, 20—24, som jeg havde læst den foregaaende Dag, og jeg besluttede mig til for første Gang at bede „i Jesu Navn", hvilket jeg indtil da ikke havde kunnet gjøre. Jeg sank paa Knæ og raabte: „Jesu, du Davids Søn, forbarm dig over mig!" „Herre, mod dig alene har jeg syndet, og jeg har talt ilde om dig. Men du er retfærdig, naar du taler, ren, naar du dømmer. Gud, skab i mig et rent Hjerte og forny en stadig Aand inden i mig. (Sal. 51). Jeg sluttede med de Ord i den 139te Salme: „Ransag mig, o Gud, og kjend mit Hjerte! Prøv mig og kjend mine mangehaande Tanker og se, om jeg er paa Smertens Vei, og led mig paa Evighedens Vei!"

„Lidt efter lidt lagde Bølgerne sig, det blev stille inden i mig; Angsten for den hellige Dommer veg tilbage for Billedet af den medlidende Ypperstepreſt, Jesus, og jeg forstod, at han havde tilgivet alle mine Synder; thi en før uanet Fred fyldte min Sjæl. „Jeg vil vandre for Herren i de levendes Land!" Jeg vil herefter leve for ham, som døde for mig: „Fader, forlad!" Dette er nu Resultatet af min Søgen og Forsken: Jeg ved, at min Gjenløser lever, jeg ved, at jeg er en stor Synder, og at Jesus er en

endnu meget større Frelser, der er kommen til Verden for at frelse Syndere."

Jeg havde hørt opmerksomt paa ham uden at afbryde; thi jeg var som en drømmende.

Om en liden Stund sagde han: „Jeg har endnu en Bøn til Dem: De har hidtil bedet for mig, vil De nu ogsaa bede med mig; thi jeg har endnu en vanskelig Vei foran mig. Der er nu for mig begyndt en haard Kamp med Hustru og Børn, med de kjæreste, jeg har paa Jorden, og jeg beder hjertelig om Deres Forbøn ogsaa for mine Forfølgere, thi de ved jo ikke, hvad de gjør."

Dette var en herlig Time! Vi knælede for den korsfæstede og gjenopstandne Messias, Jesus, der endnu stedse som den gode Hyrde søger og frelser de fortabte. Vi bad den 126de Salme; thi en Zions Fange prisede sin Gjenløser og Frelser: Store Ting har Herren gjort imod ham! Store Ting gjør du ogsaa mod os, du underbare, trofaste Frelser! Derfor er vi glade.

Der fulgte vistnok ogsaa fremdeles tunge Timer og mørke Dage for den nyvundne Broder, og nogle Korssplinter er ogsaa blevet os tildel. Men derover forundrer vi os ikke; vor Vei er klart betegnet for os: gjennem Kamp til Fred. „De, som saar med Graad, skal høste med Frydesang." Men naar vi gjør det gode, da lader os ikke blive trætte, thi vi skal høste i sin Tid, saafremt vi ikke trættes." (Gal. 6, 9).

70. Lyset fra det høie har besøgt os. Luk. 1, 78.
(Af Beretning fra Gurland 1894).

„Meier Hirsch, 33 Aar gammel, lever med sin Hustru og 3 Børn i en liden By i Nærheden af Kjew. Meyer var Forbeder i Synagogen og udfyldte ogsaa Kultusrabbinerens Plads. Han har et klart og et varmt Hjerte, har

studeret flittigt og forsket saavel i den gammel-hebraiske Literatur som i den moderne Jødedoms Skrifter. Hans Sjæl tørstede efter Gud, efter den levende Gud, og denne Sjæletørst kunde ikke stilles hverken ved gammel eller ny Menneskevisdom. — I December forrige Aar modtog jeg et Brev fra ham, hvori han blandt andet skrev:

„En Pilegrim kan ikke vække Forargelse, naar han, ubekjendt med Veien, spørger en anden efter den rette Vei. Jeg haaber derfor, at De ikke vil negte, at give mig ubekjendte Vandrer Veiledning, naar jeg spørger Dem efter en Vei, som De selv vandrer paa, og som De har hjulpet saamangen Israelit til at finde. Jeg mener Veien til Gud og til Sjælefred. Jeg har længe og redelig forsket efter Sandheden; jeg har spurgt Talmudisterne og Kabalisterne, Jødernes gamle og nye Vismænd: „Hvad skal jeg gjøre, at jeg kan blive salig?" Hvad den ene paastaar, benegter den anden, hvad de gamle Vismænd har troet og lært, betegner Reformjødedommens moderne Apostler som forældede Verdens og Livsanskuelser, uden dog at have bragt tilveie nogen sikker, klar Troeslære istedetfor hin gamle. Men hvor er Sandheden, der viser mig Guds Veie og Veien til Gud? spørger jeg. Hvor finder jeg den Visheb, som jeg fremfor alt trænger til min Sjæls Salighed? Hvor finder jeg Visheden om, at mine Synder er mig forladte? Hvor finder jeg den Rettesnor, som jeg maa og kan følge for at blive delagtig i Samfundet med Gud og i det evige Liv? Dette er Spørgsmaal, som ikke alene bevæger mit Hoved, men meget mere mit Hjerte, og som ikke giver mig nogen Ro. Thi trods alle Gaader er jeg dog overbevist om, at der maa gives en Sandhed og det en Guds Sandhed, som den sandhedssøgende kan finde og gribe. Jeg er ikke nogen Foragter af den gamle Visdom. Men den løser kun tilsyneladende Livets Gaader

og fremrækker ikke for den tørstende Sjæl noget friskt Vand, der kan slukke Sjælens Tørst. Talmud forekommer mig som et stort Musæum, hvor historiske Oldsager, værdifulde og værdiløse, ligger ophobede om og over hinanden; men der blæser Dødningelugt gjennem disse Haller, og hvorledes skulde Liv udstrømme fra de døde? I den hebraiske Teologis n y e Haller finder jeg intet, uden overfladisk Materialisme uden sædelig Kjerne, Menneskeprodukter, som gjør baade Livet og Døden kvalfuldere. Nei, den moderne Jødedom har ikke noget Evangelium, som nogensinde vil forløse Israel. Det hele er som en Recept, hvorefter man sammenblander lidt Farisæisme, lidt Saducæisme, en hel Del Materialisme og Pantheisme med lidt Religiøsitet og Moralitet, og en liden Tilsætning af moderne Oplysning. Dette skal være Lægemidlet mod alle Sjælslidelser og alle sønderslagne og sønderbrudte Hjerter, der søger Trøst og Fred. — Vor Tids R e f o r m-J ø d e d o m*) ved intet om en p e r s o n l i g l e v e n d e Gud, der har talt til sit Folk gjennem Moses og Profeterne. Det er kun tomme abstrakte livløse Begreber den kjender til. Israels gamle Gud er endnu den samme som før. Eller skulde Darwin, Spinogza, Mendelson og Konsorter indtage Jehovas Plads?

Hvor forunderlige er dog Herrens Veie! Da jeg for nogen Tid siden i den dybeste Nedslagenhed besøgte min Broder Samuel og skildrede min Sjælekamp for ham, viste han mig Deres Brev, som han havde modtaget, tilligemed et hebraisk Nyteskamente, som De havde sendt ham. Da blev der pludselig Lys i min Sjæl. Jeg fandt et fast, profetisk Ord, fandt ham, om hvilken Moses og Profeterne

*) Læs herom i min Bog „Jøderne og Jødemissionen", Side 18—22.

har spaaet, Jesus Kristus, Israels Trøst og Forløser. Deres kjære Brev tjente mig som en trofast Veileder. Jeg følte, at De ikke er nogen Forfægter af et System, men et tro Vidne om Sandheden, som De har fundet, følt og gjennemlevet. Jeg takker Dem af Hjertens Grund for Indholdet af Deres Brev og forener min Bøn med Deres: „O, at der maa komme Frelse for Israel fra Zion! Naar Gud lader sit Folks Fangenskab ophøre, da vil Jakob fryde sig, da vil Israel glæde sig.“ Nu kan vi med den gamle Zakarias love og takke: „Lovet være Herren, Israels Gud, at han har besøgt og forløst sit Folk — formedelst vor Guds inderlige Barmhjertighed, ved hvilken Lyset fra det høie har besøgt os.“

Efter mange tunge Kampe er vi nu alle, jeg, min Hustru og vore tre Børn, forenede i Troen paa Jesus, Guds Søn, og ønsker ved den helige Daab at blive optagne i en god Samvittigheds Pakt med Gud. Men vi maa lægge Beslag paa Deres fortsatte Veiledning og Belærelse; thi vi er endnu svage Begyndere i Troen. Meget er endnu uklart for os og vi behøver en Lærer og Leder paa vor nye Livsbane. Hverken det udvortes eller det indvortes Menneske fødes uden Fødselsveer og Farer, og i saadanne Tider er det især trøsteligt, at en tro og erfaren Sjælesørger staar ved vor Side. Vi ønsker at komme til Dem for at modtage en grundig Daabsundervisning; men da vi desværre er uden Midler, maa vi ogsaa hjertelig bede Dem om deres venlige Hjælp til Reisen og til Ophold hos Dem. Det er jo kun Spørgsmaal om en kort Tid. Da vil vi reise til Palæstina, hvor mange af vore Slegtninge allerede for længe siden befinder sig. Vi vil da drage ind i det hellige Forjættelsens Land som Jesu Disciple. Ligesom fordum Josva, saaledes skal da Jesus gaa foran os.“

„Ved Herrens forunderlige Hjælp,“ siger Gurland, „er

det blevet mig muligt at hente ogsaa denne Familie hid og sørge for dens Ophold."

71. Fra Forargelse til Tro.

En jødisk Kjøbmand, Levi Gouldstone — saaledes fortæller en Missionær — kom i Forretningsanliggender til Cambridge —i England — og blev under sit Ophold i et derværende Hotel af Verten anmodet om at gaa med i Kirken og høre en Prædiken. Han vægrede sig ved at gaa med og angav som Grund dertil, at de kristne Kirker var fulde af Billeder; ialfald var de det i hans Fædreland, Rusland. Verten forsikrede ham imidlertid, at der ingen Billeder fandtes i den Kirke, som han nu agtede at besøge, og opfordrede ham paany til at gaa med. Jøden lod sig nu overtale og gik med. Under de Bønner, som oplæstes før Prædikenen, bevarede han sin Sindsro, da han ikke i dem fandt noget, som kunde støde ham. Men da Pastor Charles Simeon besteg Prædikestolen og begyndte sin Bøn saaledes: „Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, vor Herres Jesu Fader og ved ham ogsaa vor Gud og Fader" — da blussede Harmen op i Jødens Hjerte og han kunde neppe holde ud at blive i Kirken. Han lagde dog Baand paa sig og besluttede, at han vilde høre Prædikenen til Ende og saa næste Dag besøge Pastor Simeon og sige ham sin Mening rent ud.

Næste Morgen gik han til Pastor Simeon og blev meget venlig modtaget af denne.

„Hvad Ret har De, Hr. Pastor, til at kalde Gud Jesu Kristi Fader?" spurgte han.

„Jo, det er han jo," svarede Presten.

„Hvoraf ved De det?" spurgte Jøden.

„Deraf, at Spaadommene hos Esaias og Begivenhederne i det nye Testamente stemmer fuldkommen overens

med hinanden. Har De nogensinde læst det nye Testamente?"

„Nei," svarede Jøden, „og jeg kommer rimeligvis heller aldrig til at læse det."

„Er De bange for denne Bog?" spurgte Presten.

„Nei, paa ingen Maade," svarede Jøden.

„Tag da her imod den og læs den for Dem selv," sagde Presten, idet han rakte ham et smukt indbundet Eksemplar af det nye Testamente.

Jøden gik, og da han kom til sin Bolig, aabnede han Bogen og læste det første Kapitel af Mattæi Evangelium. Allerede de første Vers vakte hans Vrede i den Grad, at han kastede Bogen hen i en Krog af Stuen. Havde den ikke været saa smukt indbunden, vilde jeg have kastet den paa Ilden, ytrede han bagefter til en, han talte med.

Nogle Dage derefter blev Veiret meget ugunstigt, hvorfor han maatte holde sig inden Døre. Da han intet havde at bestille og i sin Kjedsomhed saa sig om efter noget, hvormed han kunde „forslaa Tiden", fik han Øie paa Bogen, der endnu laa henne i Krogen. Han tog den op, slog op paa Lykke og Fromme og læste det 26de og 27de Kapitel af Mattæusevangeliet. Og da han havde læst disse to Kapitler, lød det med fuld Overbevisning inde i hans Sjæl: „Her har du jo den fulde Opfyldelse af Es. 53. — Jesus Kristus maa være Messias og Frelseren!"

Og Levi Gouldstone omvendte sig og blev en lykkelig kristen. „Først nogle Aar efter hans Daab," siger vor Hjemmelsmand, „lærte jeg ham at kjende i Torguay og hørte da af hans egen Mund Fortællingen om hans Omvendelse, saaledes som jeg her har meddelt den."

(Efter Zaronroser, 2det Bind).

72. En jödisk Moder og hendes Barn i Jerusalem.

En Dag, saa fortælles der i „Missionstidning før Israel" — da en kvindelig Missionær for nogen Tid siden besøgte Jødekvarteret i Jerusalem, kom hun ind i et Hjem, hvor et lidet smukt Jødebarn laa og sov i et Slags Vugge, som hang i Snore ned fra Taget og svingede frem og tilbage. Moderen opholdt sig i et tilstødende Værelse, hvor hun bag et Skjermbræt var sysselsat med at lave Mad. Hun kom frem af sit Skjul og begyndte at samtale med den besøgende, som efter en liden Stund bad om at maatte faa se den lille Gut i Vuggen. Da hun kom hen til Barnet, opdagede hun til sin Forundring en blodig Stribe over Barnets Pande og spurgte forskrækket, om der var tilstødt Barnet noget.

„Aa nei," svarede Moderen og lo saa smaat, „Blodet skal kun tjene til at bevare mit Barn for onde Aander."

Den fremmede Dame spurgte nu, om denne Bestrygning med Blod var en Skik, der stammede fra Paaskenatten i Egypten, da der blev strøget Blod paa Dørstolpene, forat Israles Børn kunde skaanes, naar Morderengelen gik omkring.

Men Jødinden syntes slet ikke at forstaa hendes Tale. Hun tog en Skaal med friskt Blod ned fra en Hylde og sagde: „Min Moder gik ud til Slagteren udenfor Damaskus-Porten imorges tidlig og hentede dette til mig, forat jeg skulde stryge deraf paa min lille Guts Pande, naar han sover og er ene, at ingen onde Aander skal komme op igjennem Gulvet og gjøre ham Skade. Min Mand vil saa gjerne, at vort lille Barn dog maatte leve! Ak, alle vore Børn dør!"

Den fremmede bad nu den stakkels overtroiske Kone om Tilladelse til at sætte sig lidt ned og tale med hende om Jesu Kristi Blod, som renser fra al Synd.

Hun fik Lov dertil og fortalte nu den ængstede Moder om hans Magt og Kjærlighed, som kan frelse alle dem, der ved ham kommer til Gud, og som ogsaa var mægtig til at bevare hendes lille Barns Liv.

Jødinden lyttede begjærligt. Hendes Kjærlighed til Barnet drev hende til at gjøre, hvad hun ellers ikke vilde have gjort. „Deres Ord gjør mig saa godt," sagde hun; „vil De ikke nok komme igjen."

Med Glæde svarede den kristne Kvinde ja til denne Begjæring.

Vi ser af denne Fortælling, at mangen en fattig Jødinde i Østerland er ligesaa vankundig som Hedningerne paa Grund af en fuldstændig Mangel paa Kjendskab til Guds Ord. Lad os med Bøn og Arbeide deltage i al Mission; ogsaa blandt de fattige Jødinder findes der Sjæle, som hungre og tørste efter Fred; ogsaa de har en uendelig Værdi i Guds Øine trods deres Vankundighed og Overtro.

73. Hvad Jöder tror om Salomons Dom.

Missionær G. besøgte en syg Mand, Josefs Fader. Jeg fandt ham forholdsvis rolig. Han gjenkjendte mig, syntes at være glad over mit Besøg og indledede selv en religiøs Samtale.

„Det er smukt af Dem, at De vilde komme," sagde han muntert; „her er jo ikke noget Menneske, med hvem man kunde samtale om den store Sag." — „Se, Profeten Jeremias havde dog Ret, da han sagde: „En vis roser sig ikke af sin Visdom." . Israels „Chachamim" (Vismænd) troede næsten alle, at de var vise, men de var uvidende i Hovedsagen. Gjaldt ikke Salomo som den viseste Mand i Israel? Og netop han for saa frygtelig vild, og hans Vildfarelse blev prist som stor Visdom! Da nemlig

hine to Hustruer viste ham to Børn, det ene dødt og det andet levende, da fældte Salomo en skjæbnesvanger Dom, hvorved hans Trone og Israels Rige erholdt Dødsstødet."

„Hvorledes er det at forstaa?" spurgte jeg.

Han saa paa mig med et overlegent Smil. „De ved altsaa heller ikke, hvad denne Historie betyder! Nu, jeg vil forklare det for Dem. De to Børn var to samtidig fødte Messiaser; den ene var Messias Josefs Søn, men den anden var Messias Davids Søn. Den første dræbte Jøderne selv, men den sidste blev ilive. Der opstod nu Strid mellem Israel og Hedningerne, om hvem som skulde beholde den levende og hvem den døde Messias. Men Salomo, der som Davids Søn troede selv at være Israels forjættede Messias, dømte, at den levende Messias skulde overlades til den falske Moder, d. e. Hedningefolkene. Dermed var Israels Ulykke beseglet. Jakobs Stjerne gik under. Esaus Stjerne gik op og lyste. Israel er død; thi det har en død Messias, medens Hedningerne glæder sig i den levende Messias, hvem de har stjaalet fra Jøderne. Dette er vor største Ulykke! Naar vi siger til Hedningerne: „Giv os igjen vor levende Messias", saa giver de os dog den døde, den levende beholder de for sig selv! Ha, ha, ha! som om vi ikke vidste det!" — Han lo uhyggeligt, og hans Øine rullede.

Oppasseren gjorde Tegn til, at vi skulde afbryde Underholdningen. Jeg hilsede ham fra Hustru og Søn og overrakte ham et hebraisk Nytestamente, hvori Josef havde skrevet: „Jeg ved, at min Forløser lever!" (Job. 19, 25). Han tog Bogen og sagde tankefuld: „Josef ved ogsaa om den levende Messias; maaske han finder ham."

Med tungt Hjerte forlod jeg den syge, hvis Jammerbillede jeg ikke kunde blive kvit.

„Arme Israel," sagde en Missionsven, der tillige havde

besøgt den syge, „selv naar du er affindig, forraader du, hvor meget Messiasspørgsmaalet bevæger din Sjæl! Ak, hvor ofte man har vist dig en død Messias, naar du søgte efter den levende!“ . . . „Hvorfor søger I den levende blandt de døde?“ Gud ske Lov, vi har en levende Kristus, og af ganske Herte under vi ogsaa Israel ham. O, naar vil Israel bekjende: „Jeg ved, at min Gjenløser lever!“

Ved mit næste Besøg fandt jeg ham meget elendig. Han var ikke at formaa til at tale. Oppasseren fortalte mig, at jødiske Slegtninge, der besøgte ham, havde opbragt ham meget derved, at de vilde fratage ham det hebraiske Nyteftamente. Han slap det imidlertid ikke ud af sine Hænder og skreg frygtelig: „I vil ogsaa dræbe denne Messias!“

Siden havde han næsten intet talt.

Den følgende Dag hensov han rolig, medens hans Hustru og hans Søn bad. Sidstnævnte viste mig det hebraiske Nytestamente, som han havde fundet under sin Faders Hovedpude.

74. Josef Bernstein som Barn og Mand.

Ser til, at I ikke foragter en af disse smaa.
Matt. 18, 10.

Det var om Høsten 1876 en Lørdag Eftermiddag. Jeg stod og samtalede med en Medhjælper i Søndagsskolen om et Barn, som tilhørte hans Klasse, og som var vanskeligt at behandle. Da bragte en fattig jødisk Kone sin 9 Aars gamle Gut med Bøn om at faa ham optaget i Søndagsskolen. Moder og Barn var fattige, men pyntelig klædte.

„Min lille Josef,“ sagde Konen, „var engang ved Barnegudstjenesten i Deres Kirke og likte sig meget godt og ønsker ogsaa at lære at synge og bede.“

„Det glæder mig," svarede jeg; „men De ved, kjære Kone, at vi kristne fører vore Børn til Frelseren og lærer dem at tro paa Jesus Messias og at elske og love ham. Ønsker De, at Deres Josef skal lære dette?"

„Jeg ønsker," svarede Konen, „at min Josef maa blive et godt, fromt Menneske. Jeg er en uoplyst Kone; men jeg ved, at der blandt de kristne er gode og fromme Mennesker."

„Og du Josef," spurgte jeg, „hvad vil du blive?"

„Jeg," stammede den lille, „jeg skulde ønske at blive Prest!" Det sidste Ord kom som skudt ud af en Pistol.

„Der har vi det," sagde Medhjælperen uvillig, „Jødegutterne ønsker jo alle at blive Prester eller Professorer. Beskedenhed kjender Israel ikke. Talmud skal jo hævde, at alle Israeliter er Kongesønner! Derfor ønskede ogsaa Zebedæi Moder, at hendes Sønner skulde sidde, den ene ved den høire og den anden ved den venstre Side af Herlighedens Herre."

„Er det ubeskedent," svarede Konen, „naar en jødisk Moder ønsker, at hendes Søn maa blive et godt, fromt Menneske? Min lille enfoldige Gut er ikke hovmodig; han forstaar ikke at udtrykke sig og mener bare, at han som Prest bedst kan tjene Gud. Han læste nylig den skjønne Historie om Gutten Samuel, hvem hans Moder Hanna bragte til Ypperstepresten Eli og sagde: „Om denne Gut bad jeg, og Herren gav mig, hvad jeg begjærede af ham. Ogsaa jeg skjænker Herren ham for alle Dage, han er til."

„Moder," bad Josef, „jeg ønsker ogsaa at tjene Herren alle Dage, jeg er til." Siden har han hele Tiden talt om Presten og ikke givet mig nogen Ro, før jeg maatte bringe ham hid. Tro mig, min Herre, min Gut er ikke hovmodig."

„Jeg maa bede Dem om Tilgivelse, kjære Kone," sagde

Medhjælperen, idet han rakte hende Haanden, „De er en bra Kone, en Israelitinde, i hvem der ikke er Svig. Maa Gud opfylde Deres Ønske, at Deres Barn bliver et Guds Barn."

Imidlertid havde Gutten seet sig om i Værelset. Betragtende Bøgerne i min Boghylde, standsede hans Øine ved en hebraisk Bibel.

„Kan du allerede læse hebraisk?" spurgte jeg, idet jeg slog Bibelen op. Gutten læste den 84de Salme uden at stanse.

„Forstaar du ogsaa, hvad du læser?"

Den lille oversatte Salmen paa jødisktysk temmelig rigtigt.

„Se, se," sagde jeg leende, „du er jo allerede en halv Prest."

Moderens Øine hvilede med øm Kjærlighed paa den opvakte Gut. Der spillede et tilfreds Smil om hendes blege Ansigt, da den lille læste saa sikkert og forstandig.

„Hvilken Skole besøger den lille Mand?" spurgte jeg.

„Ingen Skole," lød Svaret, „min Mand er en skriftlærd og underviser selv Gutten."

„Ved Deres Mand, at De bringer Gutten til mig, og samtykker han deri?" spurgte jeg.

„Ja vist," svarede hun; „han fulgte ogsaa med, men vilde vente udenfor."

„Saa bed ham dog at komme ind; jeg vil gjerne tale med ham."

Han traadte ind, gjorde et stumt, stivt Buk og blev staaende ved Døren.

Ved Synet af Manden følte jeg dyb Medlidenhed. Han saa meget lidende ud, og hans Ansigt fortalte om en lang Lidelseshistorie; det var en Begrædelsesbog uden Ord.

Saadan stod han der som et Billede paa en haabløs Resignation.

„Er De enig med Deres Hustru om at lade Deres Gut besøge vor Søndagsskole?"

„Ja vel," svarede han ligegyldig; „den lille vilde lære at synge og bede, og jeg har for længe siden glemt det, — saa faar han lære det af andre."

„Kjære Ven," sagde jeg, „at man ved Babylons Floder hænger Harpen paa Vidjekvisterne og ikke synger Zions Sange, det er begribeligt, men naar en Israelit paastaar, at han ogsaa har glemt at bede, saa høres det overraskende; thi Nød lærer os at bede, siger Ordsproget, og der staar skrevet: „Kald paa mig paa Nødens Dag, saa vil jeg udfri dig, og du skal prise mig."

Et bittert Smil trak sig over hans Ansigt, idet han sagde: „Den, som ikke mere kan ønske og haabe, han kan heller ikke mere bede."

Jeg forsøgte at trøste den arme Mand og opfordrede ham til at bede sammen med mig; men han afslog det. „Jeg er et dødt Menneske," sagde han; „en død kan hverken bede eller takke; thi der staar skrevet: „Dødsriget priser dig ikke, og Døden lover dig ikke, og de, som farer ned i Graven, venter ikke paa din Sandhed.

„De tænker vel paa Es. 38, 18," sagde jeg; „men den samme Esaias forjætter sit Folk en Opstandelse: „Dine døde skulle vorde levende, mine Lig skulle opstaa; vaagner op og jubler, I Støvets Beboere" (Es. 29, 19).

„Prædik til de levende og ikke til de døde," sagde han sørgmodig og vilde gaa.

Jeg holdt ham tilbage og sagde: „Tillad mig endnu et Par Ord! De virkelig døde Mennesker ved ikke, at de er døde. Men De, stakkels Ven, er ikke død. Saadanne døde vil Herren vække op til nyt Liv. Da De nu tror, at

De ikke kan bede, saa vil jeg fra idag af komme Dem ihu i mine Bønner. Og hvis jeg paa nogen Maade kan være Dem behjælpelig, saa vil jeg det gjerne."

„Vil De tage Dem af mit stakkels Barn, saa giv Gud maa gjengjælde Dem," sagde han mildt; „for mig selv har jeg ikke noget Ønske mer."

Han vendte sig hurtig, vinkede til Konen og gik.

Fem Maaneder randt hen. Josef var en af de flittigste Elever i vor Søndagsskole og besøgte den regelmæssig. Frøken L., hvis Klasse han tilhørte, holdt særdeles meget af denne Jødegut og udmerkede ham ofte fremfor de øvrige Gutter, hvis Opførsel hun nu og da maatte dadle. Men dette vakte Misundelse hos disse. Da Børnene engang sang Sangen: „Jesu lille Lam jeg er", og Jødegutten med sin bløde, klare Stemme begeistret sang med, da tog Frøken L. den lille i sine Arme og sagde: „Ved du, Josef, at du ogsaa er Jesu lille Lam, som Frelseren har kjær? Hvorfor ser du saa forundret paa mig, Josef?" føiede hun smilende til: „Jesus har dig meget kjær; men du maa ogsaa have ham kjær. Ogsaa jeg holder meget af dig, Josef, hører du?"

Josef nikkede bifaldende med glædestraalende Ansigt. Men saa meget smertelige var de Ribbenstød og Haansord, som Josef paa Hjemveien den Dag fik føle og høre fra nogle af sine Skolekamerater.

„Det er svært til Væsen vor Frøken gjør af denne lumpne Jødegut! Hans Fader er en Tiggerjøde, og han er en Pjalt, en Tiggergut!" sagde de.

Den følgende Søndag var Josef borte fra Søndagsskolen. Frøken L. søgte efter ham og fandt ham siddende foran Kirken, stille og udeltagende. Hans Øine var trætte og ligesom bedækkede med et Slør.

„Er du ikke vel, Josef?" Han nikkede sagte. „Hvor

gjør det ondt?" Intet Svar. Frøken L. fulgte ham hjem. Der saa det meget trist ud. I en halvmørk fugtig Kjælderbolig levede Josefs Forældre med sine 4 smaa Børn, af hvilke Josef var den ældste. Faderen, som tydeligvis led af Brystsygdom, sad sammenkrympet og læste i en hebraisk Bog; tre Børn laa syge i en Seng og Moderen gik omkring afkræftet og hentæret af Sorg. Næsten ligegyldig saa hun op, da Frøken L. traadte ind sammen med Josef, og hun besvarede knapt hendes Hilsen. „Stakkels Gut," sagde hun, „jeg har sagt ham, at han burde være hjemme, han er jo syg; men han vilde absolut gaa. O, kjære Gud, hvilken Elendighed!" Konen hulkede hjerteskjærende. Da sprang Manden op og rasede som afsindig. „Hvad skal denne Hylen være til? Vil du kanske vække Medlidenhed? Jeg kjender de fromme Folk; de lærer Børnene at bede og synge, og under dette bliver Jødegutten puffet og udskjældt og kastet paa med Stene! „Din Fader er en lumpen Tiggerjøde og du er en Tiggerunge, en Jødeslyngel!" sagde Kristenbørnene til vor Josef. Jeg spørger: Naar har j e g tigget? Hvad bekymrer Folk sig om os, enten vi lider Hunger eller ikke? Hellere dø end modtage menneskelige Velgjerninger. Bare de vilde lade os i Ro! Men de vil ikke engang lade en dø rolig."

Ofte behøves der kun et Øieblik for at se meget. Et eneste hurtigt, men klart Lyn belyser hele Landskabet, Berg og Dal, det smaa og det store. Frøken L. stod der dybt rystet og forlegen og vidste ikke, om hun skulde svare den ulykkelige Mand noget. Konen vinkede til hende, at hun heller maatte gaa, og saa forlod Frøken L. med tungt Hjerte dette Jammerhus.

Efter nogle Dage konstaterede Fattiglægen, at alle 4 Børn i denne fattige Familie var syge af Skarlagens-

feber, og at de maatte til Hospitalet, da Moderens Kræfter var udtømte.

Frøken L. kunde af Hensyn til Søndagsskolen ikke besøge sin Yndling, men fik daglig Underretning om den syges Tilstand gjennem den pleiende Søster.

„Da jeg en Aften," fortalte Søsteren, „sang for mine syge Børn: „Jesu lille Lam jeg er," begyndte den lille Josef ogsaa at synge med, men han saa sig sky omkring, som om han frygtede nogen. Han var næsten feberfri og, saavidt vi kunde skjønne, ved fuld Bevidsthed.

„Vær ikke bange, Josef," sagde jeg, „syng kun med; du er jo ogsaa Jesu lille Lam."

Han nikkede taus, men saa ængstelig til den aabne Dør og hviskede sagte: „Jeg frygter, at de slemme Gutter kommer." „De kommer ikke hid, du kan være ganske rolig," sagde jeg.

„Min Fader er ikke nogen Tiggerjøde, og jeg har heller ikke tigget," fortsatte han pludselig, „hvorfor slaar du mig? Du! Det er ikke sandt, jeg har ikke slaaet Frelseren, jeg elsker ham! Jeg kan synge med: „Jesu lille Lam jeg er, kjærligt ned til mig han ser; vil mig skjærme i al Fare, for sin Himmel trygt bevare!"

Han fantaserede igjen, hans Ansigt var hedt, hans Læber bevægede sig som i ivrig Samtale. Søsteren gav ham Drikke og han sovnede ind.

Sygdommen var meget ondartet. De tre yngste Børn døde. Josef overvandt Sygdommen, men kom sig igjen meget langsomt.

Nogle Uger senere mødte Frøken L. Josef igjen for første Gang. Støttet til Moderens Haand kom han med hængende Hoved og vaklende Skridt; han var lig en liden vissen Blomst.

„Guds Fred, Fru B.! Guds Fred, Josef! Hvorledes

gaar det dig?" raabte Frøken L., idet hun rakte ham Haanden.

Gutten hævede sine Øine. De var matte, og hans Ansigt var blegt og udtæret; det var et ynkeligt Syn.

„Kjender du mig ikke igjen, Josef?" spurgte Frøken L., da han ikke gjorde nogen Bevægelse for at gribe hendes Haand.

Sky og ængstelig trykkede Gutten sig op til Moderen, som om han søgte Beskyttelse hos hende.

„Han er elendig endnu og er ikke ganske frisk igjen efter den sidste Sygdom," sagde Moderen, der selv saa ligesaa elendig ud som Gutten. „Guds Haand hviler tungt paa os; min Mand er paa Sindssygeasylet, og mine tre Børn paa Kirkegaarden. Barmhjertige Gud, hvorledes skal det nu gaa?"

Taarerne randt stille nedover det kummerfulde Ansigt.

Frøken L. følte sig saa greben, at hun knapt formaaede at udtale et Trøstens Ord. Konen syntes heller ikke at vente noget.

Den følgende Dag besøgte jeg den fattige Kone og fandt, at Frøkenens Skildring ingenlunde var overdreven. Moder og Barn saa forskrækkelig elendig ud. Gutten sad apatisk paa en gammel Trækiste og stirrede paa mig.

„Du kjender mig dog, Josef?" sagde jeg, idet jeg gav ham et Kræmmerhus med Sukkergodt. Gutten saa taus paa Kræmmerhuset og paa mig uden at løfte en Finger.

„Du er jo min kjære Gut, du ved dog, at jeg vil være snil med dig, Josef, ikke sandt?"

Han nikkede langsomt med Hovedet. Men det saa ikke ud som „ja", men som om han vilde sige: „Du siger nok, at du vil være snil, men jeg ved nok, hvorledes Sagen staar."

„Du husker vel endnu den vakre lille Sang: „Jesu lille Lam jeg er", Josef?"

Han nikkede igjen og saa op, som om han vilde svare, men lod atter Hovedet synke.

„Men Josef," raabte Moderen, „hvorfor taler du ikke? Pastoren er jo snil med dig. Du sang jo netop tidlig idag den vakre Sang! Og saa den anden lille Sang: „Den store Læge er os nær, vor Prest og Konge, Jesus" — syng den, Josef, den er saa skjøn! Hvad staar der: „Deilig Lyd i Englesang, og paa Jorden deilig Klang, o, hvor deilig er den Sang: Jesus, Jesus, Jesus!"

„Ja," sagde Josef pludselig, idet han vaagnede som af en Drøm, „Jesus, Jesus, Jesus, ham elsker jeg meget, han er meget god, men Fader siger, at vor Frelser er død."

Efter Bernsteins Død (se foranstaaende Fortælling), blev Enken med sin Søn Josef døbt i R., hvor kristelige Venner sørgede for hendes Ophold.

I Førstningen modtog jeg Tid efter anden Breve fra dem. Josef besøgte Gymnasiet, hvor han udmerkede sig ved Begavelse og Flid. Senere skal han have studeret Medicin i Pb., men jeg hørte ikke noget mere om ham.

Efter tyve Aar.

Tyve Aar var siden forløbne, da en ung, ubekjendt Militærlæge en Dag hilsede paa mig hjertelig i Hotellet i W. i Finland. „De kjender mig vel ikke igjen?" sagde han leende; „mindes De ikke en liden Jødegut, som vilde blive Prest? Jeg er Josef Bernstein! Prest er jeg rigtignok ikke bleven; men jeg haaber dog, at jeg er en Kristi Tjener ogsaa i Keiserens Frakke."

Dette var et glædeligt Gjensyn, og vi havde meget at fortælle hinanden om Guds naadige Førelser. Hans Mo=

der var død med Lov og Tak i en fast Tro paa vor Herre og Frelser. Han havde fuldendt sine Studier under store Vanskeligheder og med megen Forsagelse. Ofte havde han erfaret Guds Bønhørelse, og som Læge havde han vist mangen jødisk Soldat i sit Regiment Veien til den store Sjælelæge Jesus.

„Mit arme Folk er syge," sagde Lægen, „hvert Hoved er sygt, og hvert Hjerte er svagt. Men syge Lemmer maa tages fat paa med Forsigtighed." — „Jeg mindes endnu tydelig," fortsatte han sukkende, „hvilket velgjørende Indtryk det havde paa mig, at Frøken L. modtog mig saa kjærlig i Søndagsskolen; men jeg mindes ogsaa, at den Spot og Foragt, som jeg blev mødt med fra en Del af mine kristelige Skolekamerater, trængte som en Braad dybt ind i mit barnlige Sind. Selv senere paa Gymnasiet og Universitetet, hvor jeg nød mange Velgjerninger fra ædle kristne, maatte jeg kjæmpe haardt mod hine sørgelige Ungdomserindringer. Naar en Jøde ved første Forsøg paa en Tilnærmelse til Kristendommen mødes med Fordomme og Mistillid, saa trækker hans Sjæl sig tilbage som Sneglen i sit Hus. Som Læge har jeg ofte behandlet besynderlige Patienter, som har sat min Taalmodighed paa en haard Prøve; men da har jeg kaldt mig til Minde Jesu Ord: „Salige er de sagtmodige; thi de skal arve Jorden." Jeg kjender ingen anden Magt, som formaar at overvinde Menneskehjerterne, end Guds Kjærligheds Magt, aabenbaret i Jesus."

Saadanne Oplevelser beskjæmmer vor svage Tro og er et Vidnesbyrd om, at den gamle Tro ikke er udslukket i Israel, og Længselen efter den forjættede Messias ulmer som Gnister under Asken i mange Jødehjerter. Saadanne ulmende Gnister kommer ofte for Dagen i usunde Ønsker og Aandsretninger. Men selv af en sindssygs forvirrede

Feberfantasier merker man, hvad det er, som mest beskjæftiger Sjælen. „De karske har ikke Lægen behov, men de, som har ondt," siger Jesus.

Vel den, som befindes at være trofast til at pleie det syge Israel!

75. En jödisk lærd.

(Fra Rusland).

> Der fattes lidet i, at du jo overtaler mig til at blive en kristen. (Ap. Gj. 26. 28).

En moderne jødisk lærd, der forrige Aar ofte besøgte mig og bad om Missionsskrifter for at imødegaa dem, modtog ogsaa tilslut et hebraisk Nytestamente, efterat han havde givet mig sit Æresord paa, at han vilde læse det med Opmerksomhed. Han kom imidlertid ikke tilbage igjen. Jeg spurgte efter han og fandt ud, at han var borte paa Reiser.

For nogle Uger siden indfandt han sig igjen og fortalte mig om sine literære Produkter og talte med stor Begeistring om Zionisternes Kongres i Basel, og om at Jøderne atter vilde komme i Besiddelse af Palæstina.

Sagen, mente han, var meget simpel; Zionisterne vilde kjøbe Palæstina af Sultanen. Spørgsmaalet om Palæstinas Kolonisation var et Pengespørgsmaal, og der vilde blandt Jøderne findes et tilstrækkeligt Antal af rige Patrioter, som med uegennyttige Hensigter vilde stille de nødvendige Midler til Forføining. Altsaa: „Selvhjælp!" „Selvbefrielse!" er Israels Løsen.

Min Henvisning til Es. 52, 3 og lignende Skriftsteder vilde han ikke lade gjælde.

Efterat jeg en længere Tid rolig havde hørt paa ham, mindede jeg ham om hans Løfte, at han med Opmerksom-

hed vilde læse Nytestamentet, og jeg bad ham aabent at fortælle mig, hvad Indtryk Bogen havde gjort paa ham. Han nølede med Svaret; endelig sagde han noget forlegen:

„Ja, naar De endelig vil vide det, saa vil jeg sige Dem det. Nytestamentet har ikke alene gjort et dybt Indtryk paa mig, men ogsaa foraarsaget et Vendepunkt i mit indre Liv; men jeg maa tilstaa, at det er i modsat Retning af, hvad De har ventet. Nytestamentet har nemlig ikke gjort mig til kristen, men til Jøde. Som De vel ved, var jeg før en Fritænker, men ved Læsningen af Nytestamentet er jeg bleven ført tilbage til vore Fædres Tro og tror nu paa Israels Gud, der har aabenbaret sit Væsen og sin Vilje og talt gjennem Moses og Profeterne."

„Dette glæder mig," sagde jeg, „et bedre Resultat kunde jeg jo ikke vente. Ja, i Sandhed det glæder mig, at De ogsaa har erfaret, at Guds Ord ikke endnu har tabt sin gamle Kraft, men at Forjættelsen i Es. 55, 11 fremdeles staar ved Magt: „Saaledes skal mit Ord være, som gaar ud af min Mund; det skal ikke vende tomt tilbage til mig, men det skal gjøre, hvad jeg behager, og lykkelig udføre, hvad jeg sender det til."

Han saa forundret paa mig. „Jeg troede, at De vilde føle Dem skuffet," sagde han, „da jeg jo aabent har tilstaaet for Dem, at Nytestamentet ikke har gjort mig til kristen, men til Jøde, og istedetfor at føle Dem skuffet, glæder De Dem?"

„Ganske vist, min kjære Ven, glæder jeg mig," svarede jeg, „og tror ogsaa, at jeg har god Grund dertil. Jeg har som Sjælesørger oplevet noget lignende hos mangen kristen.

Saaledes kom der en Dag en fornem og anseet Herre til mig. Han var meget nedstemt og paastod, at han fra

Kirken, som han efter en længere Tids Fravær igjen havde besøgt, havde taget med sig en pinlig Uro. „Folk gaar jo i Kirken for at finde Ro og Fred," sagde han, „men med mig er det gaaet netop omvendt."

Jeg kunde kun sige det samme til ham, som jeg har sagt til Dem, kjære Ven, nemlig, at jeg af Hjertet glædede mig over den efter hans Formening daarlige Virkning af Guds Ord. Gud er en vis og trofast Læge, hvis frelsende Ord virker individuelt; det ydmyger den hoffærdige og opreiser den i Aanden sønderknuste. Og Gud ske Lov, jeg blev ikke skuffet: Af en vantro, hoffærdig Farisæer blev den fornemme Herre ved Guds Naade en troende benaadet Synder, det er, en sand kristen, der har fundet Fred med Gud gjennem sine Synders Farladelse og er bleven til Trøst og Seier for Menigheden. — Nu har Nytestamentet ført Dem, kjære Ven, tilbage til Fædrenes Tro og gjort Dem til en troende Jøde. De tror nu, hvad Gud har talt gjennem Moses og Profeterne. Og dette er jo det uundværlige Grundlag for Kristendommen. „Thi det bør den, som kommer frem for Gud, at tro, at han er til, og at han bliver deres Belønninger, som søger ham." Hebr. 11, 6. Hos en ortodoks Jøde er det kun Spørgsmaal om at faa den Overbevisning, at Jesus er den forjættede og komne Messias. Hvis en Jøde naar frem til denne Overbevisning, da er han en sand Israelit, der i Kristus har fundet Forsoning med Gud og Trøst og Fred for sit Hjerte. Men anderledes forholder det sig med en Reformjøde; han kan ikke komme til den kristelige Tro, uden at han først er bleven en troende Jøde. „Dersom I troede Moses," sagde Kristus, „troede I mig; thi han har skrevet om mig. Men I tror ikke hans Skrifter, hvorledes skulle I da tro mine Ord?" (Joh. 5). Derfor synes det mig, at Deres Sjæleudvikling har taget en normal Retning."

76. Sandheden frigjör.

(Fra Rusland.)

I.

„Sandheden skal frigjøre eder.“ Joh. 8, 32.

Jøden: „De taler bestandig om Troen. Men det er netop dette jeg ikke kan tro, at Moses og Profeterne har talt om Messias i saadan Betydning, forat Menneskenes Lykke eller Ulykke skal være afhængig af, at man tror eller ikke tror paa denne Messias! Gud fordrer ydre Gjerninger, men ikke god Tro, hvilken tvilsom Skat de kristne roser sig af at eie. Har ikke denne Kristentro overalt fremkaldt Kiv og Strid og faaet istand Inkvisition, Torturkamre og Kjætterbaal istedetfor at give Verden den lovede Frihed? Jødedommen har idetmindste ingen Trosdogmer; den kræver et sædeligt Liv og gode menneskelige Gjerninger! „I skulle gjøre efter mine Love, saa I vandre i dem. Jeg er Herren eders Gud. Og I skulle holde mine Love og mine Bud, efter hvilke Mennesket skal gjøre og leve ved dem; jeg er Herren“ (3 Mos. 18, 00).

Missionæren: „Fra Deres Standpunkt maa den kristelige Tro vistnok være Dem uforstaaelig; men det er et farisæisk Standpunkt, Israel indtager, naar det mener, at man kan blive salig ved gode Gjerninger. Ganske vist kræver Gud ligesaavel som vor egen Samvittighed gode Gjerninger. Dette lærer ogsaa Kristus: „Paa deres Frugter skulle I kjende dem,“ siger han. „Ikke enhver, som siger til mig: Herre, Herre! skal indgaa i Himmeriges Rige, men den, som gjør min Faders Vilje!“ Kristus, den evige Ypperstepreſt, har fuldbragt begge Dele, forenet i sig Guds Retfærdighed og Kjærlighed, idet han fuldkommen har opfyldt den guddommelige Lov, Guds Vilje, og derfor stedfortrædende har hengivet sit hellige Liv som

et frivilligt Sonoffer for den skyldbetyngede Verden, hvorved da ogsaa Guds uendelige Kjærlighed er kommen til sin Ret. Jesus af Nazareth er den lidende Messias og Verdens Frelser, om hvem Esaias har profeteret: „Han er saaret for vore Overtrædelser, knust for vore Misgjerninger; Straffen laa paa ham, forat vi skulde have Fred, og ved hans Saar have vi faaet Lægedom." Han er den Jesus Kristus, som har opfyldt, hvad Gud forjættede Abraham: „I din Afkom skulle alle Jordens Slegter velsignes."

— Han havde hørt paa med Opmerksomhed; men nu blev han urolig, stod op og vilde gaa. Jeg bad ham blive og sige mig, hvad han nu tænkte. Efter en længere Nølen indvilgede han og sagde:

„Ja, jeg maa tilstaa, at det vilde være herligt, om — om, ja — om alt dette virkelig var Sandhed! Ak, hvem skulde ikke ønske at komme ud af Tvilens mørke Labyrint? Den største Gaade vilde pludselig være løst, Nøglen til Israels Historie funden. Denne Tanke er altfor skjøn! Men, men," (han sukkede og holdt inde).

Guds Kjærlighed i Kristus Jesus er uudtømmelig og utrættelig og vil seire over al Daarskab og Ondskab saavelsom over Israels kroniske Vantro. Derfor kunde Apostelen trods de haarde Kristenforfølgelser fra Hedningers og Jøders Side dog juble: „Thi alt det, som er født af Gud, overvinder Verden, og vor Tro er den Seir, som har overvundet Verden" (1 Joh. 5, 4). Læs kun, kjære Ven, de paulinske Breve, og læs især med Opmerksomhed hans Breve til Romerne og Galaterne, saa vil Lovens og Evangeliets Væsen og Øiemed saavelsom Troens Indhold og guddommelige Kraft blive Dem klar. Og bed Gud med David: „Aabne mine Øine, at jeg maa se de underlige Ting i din Lov" (Salme 119, 18).

Han sad der tankefuld og bladede i det nye Testamente og stirrede paa mig. Endelig sprang han op og sagde:

„Ja, det er forunderligt! Før, da De talte om Troens Magt, tænkte jeg som Festus: „Du raser, Paulus! Den megen Lærdom gjør dig rasende" (Ap. Gj. 26, 24). Men jeg maa sige som Kong Agrippa: „Det fattes lidet i, at du jo overtaler mig til at blive en kristen." — Hastig vendte han sig nu om, greb Hat og Stok og ilede ud.

II.

Jer. 29, 13—14.

Tre Uger senere var Manden ikke at kjende igjen. Af en selvgod, stolt Farisæer havde Herren gjort en ydmyg, bodfærdig Tolder, der raabte af Dybsens Nød: „Gud vær mig Synder naadig!"

Af Herren er det skeet og det er underligt for vore Øine! Kampen havde vel raset længe indvortes; men Gjennembruddet kom pludselig i en søvnløs Nat, medens han laa paa Sygeleiet. Det er noget gribende, naar en Mand græder, og jeg har sjelden seet en saadan Taarestrøm! Han søgte at beherske sig selv, men Rystelsen var for mægtig, Taarerne randt stridere, jo mere han vilde holde dem tilbage. Det var som en Vaarluftning efter Vinterkulden, naar Isen begynder at smelte for de varme Solstraaler; jo mere Frost og Is, der havde været, jo mægtigere og voldsommere bryder Vandstrømmene sig frem.

„Jeg har flittig studeret de paulinske Breve," fortalte han, „jeg ved nu, hvad Synd og Naade betyder. Jeg troede paa Evangeliet, men Striden mellem Forstand og Hjerte blev fremdeles uafgjort, og min Sjæl fandt ikke den attraaede Fred; thi jeg kunde ikke beslutte mig til at bede til Faderen i Jesu Navn. Men i den stille mørke Nat mindedes jeg paa mit Smertens Leie Jesu Ord: „Sande-

lig, sandelig siger jeg eder, at hvadsomhelst I beder Faderen om i mit Navn, skal han give eder. Hidindtil have I ikke bedt i mit Navn; beder, og I skulle faa, forat eders Glæde kan blive fuldkommen!" (Joh. 16, 23—24).

Jeg grundede over, om dette ogsaa skulde forstaaes bogstavelig, og det var som om en raabte til mig: Du livet troende, hvorfor tviler du? — Da faldt jeg paa Knæ og raabte til Herren: „Herre Jesus, du Guds Søn, forbarm dig over mig! Du, som er Sandheden og Livet, før mig fra Mulm til Klarhed, fra Vildfarelse til Sandhed, fra Mørke til Lys! Du, som er Veien til Faderen, før mig fra Synd til Bod, fra Tvil til Tro, fra Verdens Bedrag til den levende Gud, fra Ufred til den Fred, som overgaar al Forstand! O Herre Jesus, du som er Verdens Lys, sig: „Bliv Lys! Hjælp mig frem til en fast og freidig Tro, og en tillidsfuld Fortrøstning til dit Naadeløfte!"

Hvad jeg erfarede i hin Stund, kan jeg ikke skildre. Jeg følte Jesu Nærhed. Der blev Lys i min Sjæl. Jeg jublede og græd af Glæde. Jeg vidste, at Jesus havde frelst mig fra Mørkets Magt, toet mig ren af alle mine Synder med sit dyre Blod og forsonet mig med Gud, saa at jeg kunde raabe til ham: „Abba, kjære Fader!"

*

* *

Da hans rige Onkel senere spurgte ham haanlig, hvad han vilde leve af som kristen, om han maaske tænkte at leve af de kristnes Barmhjertighed, svarede han rolig: „Nei, kjære Onkel, ikke af de kristnes Barmhjertighed, men af Kristi Barmhjertighed vil jeg herefter leve."

„Saa lad det gaa, som ham behager,
Der af Forbarmelse er fuld;

Jeg ved, han giver eller tager,
Saa er han naadig, tro og huld.
Lad ham mig føre op og ned,
Hans Vei er alt Barmhjertighed."

Forfølgelserne udeblev heller ikke denne Gang. Den kjære Broder maatte erfare en Del af det, som staar i Matt. 10, 21—26. Han har maattet forlade Hjem og Familie, og maa nu, uagtet han er sygelig og tilaars, søge sit Brød i Udlandet. Men han er, Gud ske Lov, frimodig i Haabet, taalmodig i Trængselen og har lært den Kunst at bede. Saadanne Jesu Disciple faar erfare, at Porten er snever og Veien trang; men saa kjender de jo ogsaa den store, hellige Martyr Jesus, om hvem der staar skrevet: „Gjennembryderen drager op foran dem, de bryder igjennem og drager frem gjennem Porten og gaar ud af den; og deres Konge drager frem foran dem, og Herren i Spidsen for dem!" (Mika 2, 13).

77. Fra Mörke til Lys.

(Meddelt af Meyersohn.)

„Jeg (Jesus) er det Verdens Lys." Joh. 8, 12.

Saaledes var her for nogle Maaneder siden en jødisk „Melamed" (Lærer), som meldte sig hos mig til Daabsundervisning. Ved at læse det nye Testamente var han kommen til Sandhedens Erkjendelse. Han havde en oprigtig Længsel efter Frelsen i Kristus og er overhovedet en sand Israelit uden Svig. Dertil er han en stor Kjender af det hebraiske Sprog og besidder ogsaa megen Lærdom i den omfangsrige jødiske Literatur. Derfor blev han meget agtet og høit skattet af de herværende Jøder. Men nu bliver han for sin kristelige Overbevisnings Skyld foragtet

og forfulgt af Jøderne, saa at han ganske har maattet opgive sin Lærerstilling og som Følge deraf er uden Livserhverv. Desværre kan heller ikke jeg hjælpe ham meget, og hvis de kjære medkristne ikke vil forbarme sig over ham, saa kan jeg ikke beholde ham længere her hos mig i Daabsundervisning, hvilket gjør mig meget ondt, da jeg har faaet denne oprigtig og i Sandhed troende Israelit hjertelig kjær.

Hvor forunderlig Herren har ført denne fromme Israelit ud af det talmudiske Mørke til Evangeliets Lys, fremgaar ogsaa af et Brev, som for nogen Tid siden modtoges fra ham. Brevet var skrevet paa hebraisk og lyder i Oversættelse saaledes:

Til Pastor Meyersohn i Minsk, Fredsforkynder om den sande Fredsfyrste og det evige Liv!

Til Dem, kjære Guds- og Menneskeven, vover jeg at henvende mig i et for mig saare vigtigt Anliggende, og for Dem vil jeg nu udøse hele mit Hjerte i den faste Tillid, at De interesserer Dem for det, som bevæger mit inderste Hjerte, og vil hjælpe mig med Raad og Daad, at jeg kan komme ud af den store indvortes Nød, hvori jeg i nogen Tid alene ved Guds underlige Førelser har været stedt.

Idet jeg nu med mit aandelige Øie ser tilbage over min Ungdoms Aar, skjælver mine Ben af Angst og Skræk over min Ungdoms Daarskaber, men jeg er ogsaa i mit Hjerte fuld af Tak og Pris til Gud, der i sin faderlige Kjærlighed og Trofasthed har gaaet efter mig paa alle mine vildsomme Veie og reddet min af Gjerningshellighed og Egenretfærdighed forblindede Sjæl fra Fordærvelsen.

Jeg var født af fromme Forældre i den lille Stad S. i Guvernementet Minsk og blev strengt opdragen i den jødiske Tro og omhyggelig undervist i Talmuds Lære med dens mange Kommentarer. Allerede fra min spæde Barndom

sendte mine Forældre mig til en af dem agtet, meget ortodoks og farisæiskſindet „Melamed" (Lærer). Med Tiden blev jeg en af hans ivrigste og dygtigste Elever og fulgte ham blindt uden at ane, at denne blinde Veileder ganske vist vilde styrte baade sig selv og dem, som fulgte ham, i den evige Fordærvelses Grav.

Paa farisæisk Vis søgte jeg nu i mange Aar at tjene Gud med Legeme og Sjæl. Jeg iagttog nøie alle jødiske Forskrifter og pinte mit Legeme med megen Faste og Spægelse. Ved 18 Aars Alderen giftede jeg mig med en ligesindet Hustru, Datter af meget strengttroende jødiske Forældre. Derpaa blev jeg Talmudlærer for større Gutter og unge jødiske Mænd, hvorved jeg fik gode Indtægter for mig og min Familie.

Men under alt dette følte jeg mig altid meget ulykkelig og merkede en stor Uro i mit Hjerte. Thi min efter Sandhed oprigtigt søgende Sjæl fandt ingen Trøst i Talmuds spidsfindige Lære, og kunde heller ikke indvortes tilfredsstilles af Farisæismens blot udvortes strenge Gudstjeneste.

Jeg begyndte mere og mere at tvile paa, om jeg herigjennem kunde opnaa at faa en frelst Sjæl, og atter og atter følte jeg, at der manglede mig noget, omendskjønt jeg den Gang ikke var istand til ret at erkjende Aarsagen. Da hændte det en Dag, at en god bekjendt af mig kom og besøgte mig. Han havde med sig et hebraisk Nytestamente, som han for omkring 7 Aar siden havde modtaget af Dem i S., noget som jeg senere har bragt i Erfaring. Da jeg saa denne for mig ukjendte kristelige Bog i det hebraiske Sprog, blev jeg meget nysgjerrig og bad ham laane mig den til Gjennemlæsning nogle Dage. Min Ven vilde i Førstningen ikke give mig den og sagde: „Denne Bog er ikke for dig!" Men jeg bad ham meget, og endelig gav han mig den paa den Betingelse, at jeg ikke maatte lade

nogen anden faa den og om kort Tid give ham den tilbage.

Efter flygtigt at have gjennemlæst Nytestamentet blev jeg meget oprørt, og i blind farisæisk Iver rev jeg Bogen istykker og kastede den i Snavset. Derpaa ilede jeg til min Ven og holdt en streng Straffeprædiken for ham i følgende Ordelag: „Ak du fortabte Menneske! Hvorledes har du faaet fat paa en saadan „treife" (det er uren) Ting? Jeg har ødelagt den urene Bog, forat du ikke mere skal gjøres uren ved denne „Treifposſel" (d. e. ganske og aldeles urene Bog). Hvorledes kan du herefter holde „Tefilim" (d. e. de hellige Bønneremmer) med dine urene Hænder? Og hvorledes tør du med dine urene Øine skue ind i de hellige Talmudbøger? Se, du maa straks gaa til Rabbien, at han kan paalægge dig en streng Bod for denne store Synd; thi ellers vil du være fortabt baade for Tid og Evighed."

Men siden den Tid, da jeg flygtig gjennemlæste Nytestamentet, blev noget siddende igjen i min Hukommelse og foruroligede mig og berøvede mig ganske al min Fred. Havde jeg før tvilet paa den talmudiske Læres Sandhed og paa Frelsesvirkningen af Farisæismens Liv og Vandel, saa blev nu Tvilen endnu meget større og mægtigere, saa at jeg ikke mere kunde løsrive mig derifra. Ja lidt efter lidt fik Tvilen saadan Magt over mig, at jeg blev drevet til Fortvilelse, da jeg nu ikke længere vidste, hvor den rene Sandhed og den rette Frelsesvei for min Sjæl var at finde. Jeg kjendte jo ikke endnu ham, som er Veien, Sandheden og Livet. I denne Tvilens og Fortvilelsens Tilstand kunde jeg ikke længere med Frugt fortsætte min Virksomhed som Lærer og Opdrager for jødiske Ynglinge, ja jeg kunde ikke engang forblive i mit gamle Hjem, men forlod Embede og Værdighed, Hustru og Barn, Forældre og Søskende og begav mig ud i den vide Verden og søgte ubevidst

efter den skjulte Skat, der i Sandhed kunde gjøre mig lykkelig og salig for Tid og Evighed. Saaledes flakkede jeg i nogle Aar fredløs i det fjerne, indtil jeg kom til den store Handelsstad B., hvor jeg fandt den kostelige Perle, som jeg allerede en Gang tidligere havde havt i Haanden, men desværre kastet fra mig, fordi jeg ikke da kjendte dens store Værd.

I denne Stad blev jeg nemlig ved Guds forunderlige Førelse kjendt med Missionær R., der viste mig den rette Vei til Frelse og Fred for min Sjæl og atter gav mig et Nytestamente, som jeg nu en længere Tid flittig har studeret. Lidt efter lidt blev mine Øine opladte, og omsider fik jeg ligesom Fariséeren Saulus fordum se et stort himmelsk Lys, der ganske og aldeles fordrev mine indvortes Kvalers mørke Nat.

Men „den, som vil komme efter mig, han tage sit Kors op og følge mig!" siger vor Herre og Frelser. Dette har jeg ogsaa faaet erfare, siden jeg fattede den faste Beslutning at blive en Jesu Efterfølger. Mine tidligere Trosforbundne forfølger mig nu Skridt for Skridt, og mine egne Husfolk og bedste Venner er nu blevne mine værste Fiender. Intetsteds kan jeg nu finde Husly og har allerede en længere Tid været hjemløs og brødløs.

Disse udvortes Lidelser kan dog ikke rokke min faste Beslutning at blive en kristen, og jeg er beredt til for Kristi Skyld taalmodig at bære alt. Jeg haaber og tror forvist, at den naadige Gud vil vise mig Middel og Vei til at naa det attraaede Maal, at jeg ogsaa kunde prædike for de mange forvildede og forførte Israels Børn om det alene saliggjørende Jesu Kristi Navn, ved hvilket de for evigt kan blive forløste fra sit legemlige og aandelige Fangenskab.

Og nu, kjære Pastor, vender jeg mig til Dem med ærbødig Bøn om, at De vil laane et velvilligt Øre til min

bønlige Begjæring, der kommer fra et bedrøvet og sønderknust Hjerte: Tag imod mig og lær mig nærmere at kjende Guds naadige Vilje, og hvorledes man ret kan tjene ham, saaledes som skrevet staar: „Kjend din Faders Gud og tjen ham!" (2 Krøn. 28, 9). Thi jeg føler nu, at min Sjæl er farlig syg, og at min Brødre, Israels Børn, endnu den Dag idag er slagne med stor Blindhed og derfor maa lide saa lang og stor Forsmædelse, Nød og Forfølgelse, som skrevet staar: Og de skulle sige paa den samme Dag: Er det ikke, fordi min Gud ikke er i min Midte, at disse Ulykker have rammet mig! (5 Mos. 31, 17). Jeg beder Dem derfor endnu engang, Hr. Pastor, at hjælpe mig med Raad og Daad, at jeg ved en offentlig Undervisning maa naa frem til en klarere Erkjendelse af Kristendommen og snart ved den hellige Daab blive optagen i Jesu Kristi Samfund, hvorefter min Sjæl har saa stor Længsel.

Jeg tegner mig med Høiagtelse Deres meget hengivne

J. R.

Ja, maa Herren hjælpe ogsaa denne fattige Israelit, der oprigtig ønsker Daaben, at han snart maa naa dette Maal og blive et velsignet Redskab til at omvende mange af vore forblindede Brødre og Søstre efter Kjødet!

78. En Diakonisse af Israel.

Ved sidste Missionsfest i Barmen fortalte Missionær Gottheil, der i 40 Aar har arbeidet i Israelsmissionens Tjeneste, følgende:

En Dag sad jeg i mit Værelse i Stuttgart; da bankede det paa min Dør, og ind traadte en ung Jødinde og bad om at blive døbt. Hun fortalte, at hun var Datter af en jødisk Familie ved Rhinen, ikke langt fra Køln; da hun havde seks Søskende hjemme og maatte tjene sit eget Brød,

havde hun faaet Plads i en Forretning i Stuttgart. Ikke længe efter var hun bleven syg og bragt paa Diakonisse-huset. Under hendes Sygdom var den Tanke kommet for hende: Hvoraf kommer det dog, at Diakonisserne pleier mig, som er Jødinde, saa tro og omhyggelig? En Dag tog hun Mod til sig og spurgte Søsteren, hvordan det havde sig, at hun behandlede en Jødinde saa kjærlig. Søsteren svarede: Vi gjør det ikke for Lønnens Skyld; vi gjør det, fordi den Herre Jesus Kristus har udgydt sit hellige Blod for os, og vi gjerne vil takke ham. Jødinden kunde ikke forstaa det ganske. Men da hun kom sig igjen, vilde hun ogsaa blive Diakonisse. Ja, blev der sagt, da maatte De blive en kristen. Og saaledes kom hun da med Bøn om at blive døbt. Jeg tog imod hende. Det var forunderligt, hvorledes den unge Piges Gemyt aabnede sig og udfoldede sig som en Blomst i Solskinnet. Der havde Kristi Kjærlighed begyndt sin Gjerning. Nogen Tid efter blev hun syg. Da jeg besøgte hende i Diakonissehuset, var hun oppe og stelte i Huset. En Dag sagde hun: „Nu maa De straks døbe mig." Da jeg spurgte: hvorfor? svarede hun: „Vi har saamange tyfussyge i Huset, og da kunde jeg ogsaa blive angrebet. Uden Jesus vil jeg ikke være syg, uden Jesus vil jeg ikke dø." Jeg lod med Glæde Mirjam faa den hellige Daab. Da sagde hun, at nu vilde hun aldrig forlade Diakonissehuset, og saa har hun nu i fem Aar været Diakonisse, den første Søster af Israel blandt tre Hundrede. Se her Bønhørelsen af den Bøn: „Herre, send Frelse til de tiloversblevne af Israel."

(„Fra Diakonisseh.")

79. For Jesu Skyld.

For 30 Aar siden, beretter en troende Israelit, blev jeg en kristen. Jeg kjendte paa den Tid en anden ung Jøde

fra Rusland. Hans Familie og Slegt var formuende. Men han blev kristen og hvad blev Følgen? Hans Fader og Moder forkastede og udstødte ham. „Hvad skal jeg gjøre?" sagde han til mig, „jeg har nu tilbragt mange Nætter paa Londons Gader." Jeg svarede ham: „Paa samme Vis har min Fader behandlet mig." Efterat vi havde bedet og samtalt med hverandre, fik han en Ide og sagde: „Nu er noget faldt mig ind! Havde jeg bare 3 Kroner, skulde jeg straks begynde en Forretning." Jeg svarede, at jeg skulde hjælpe ham med denne „Kapital", og han begyndte Forretningen. Tænke eder denne unge Mand af velstaaende Familie som Skopudser paa Londons Gader. I en længere Tid fortsatte han dermed. Jeg spurgte ham, hvorledes han kunde holde ved i et saa simpelt Arbeide. Aldrig skal jeg glemme det Blik, han gav mig, da han svarede: „Kald ikke dette Arbeide simpelt. Det er helligt for Herren. Var det ikke for hans Skyld mine Forældre forstødte mig? Var det ikke for hans Skyld jeg blev fattig og foragtet? For hans Skyld vil jeg gjøre dette og takke og prise ham."

Et andet Tilfælde.

Kan noget tage Forfængeligheden fra et Menneske, er det Evangeliet om Kristus.

En Jøde kom fra Frankrig til et Missionshjem. Han var udstyret som en egte Sprade med fine Klæder og Handsker. Alt skulde berøres med Handsker og ikke med bare Hænder! Han fik Undervisning i Evangeliet. Inden nogle Maaneder blev han en ydmyg kristelig Missionsarbeider. Nylig traf jeg ham, en fattig simpel klædt Mand. Han var hungrig og fortalte mig, at han mere end 2 Uger havde tilbragt sine Dage og Nætter paa Gaden for Kristi Skyld. Disse to Eksempler kan give os et lidet Indblik

i, hvad en Jøde, som bliver en kristen, kan have at udstaa for Kristi Skyld.

(„Missionstidning før Israel").

80. Et godt Udfald.

(Meddelt af Pastor R. Faltin.)

Blandt de mange Familier, som vendte sig til os og voldte os megen Besvær og Møie, maa særlig fremhæves: en vis G. med Kone og Børn. I lang Tid var han søgende og bedende kommen til os. Længe havde han været uden nogen Stilling. Men at finde en Plads for ham blandt Jøder eller kristne var en ugjørlig Ting. Tilsidst tog vi os af denne fattige Familie. Tilstanden var høist jammerlig; kort sagt, der maatte, skulde den ikke ligetil omkomme, sørges for alt. Det var dog opmuntrende og oplivende under de største Vanskeligheder, at Mand og Hustru med oprigtigt Hjerte søgte Herren, og deres Børneflok (de havde 6, hvoraf det ældste 13 Aar) udviklede sig paa en elskelig Maade i kristelige Spor og begyndte at synge sine Lovsange til den kjære Frelser. Hele Familien blev døbt, og for Familiefaderen var det nu ret Alvor med i sand Fromhed at give sine et godt Eksempel og sørge for, at de ogsaa førte et kristeligt Liv. Mange Israeliter samlede sig ofte hos ham i hans fattige, lille Stue, i en af Byens elendigste Gader og har der faaet mangen Trøst og mangen Vederkvægelse af Guds Ord. Det er nu blevet os muligt ved kjærlig Imødekommenhed fra en af mine smaa Anneksmenigheder, især fra den derboende Lensmand, som interesserer sig varmt for Arbeidet blandt Israel og er en bestemt Karakter og en brav Mand, at berede denne Familie et bestedent Udkomme og en passende Virksomhed. Og jeg hører, at Familien lever der ordentlig og stille og paa from kristelig Vis.

81. Ridley H. Herschel.

En omvendt Evangeliets Prædikant af Israels Hus.

Herschel selv fortæller i et Skrift med Titel: „Jødiske Vidner for, at Jesus er Guds Salvede," om den Vei, hvorpaa det behagede Herren at føre ham til Troen.

Hans Forældre var fromme Jøder i Polen; han blev født 1807 i Kowalewo ved Thorn, var allerede i sin tidlige Ungdom dybt greben af Gudstjenesten paa Forsoningsdagen. Ofte fløb hans Taarer, naar han der med de andre udtalte de Ord: „Vi har intet Tempel, intet Alter, ingen Offere." Hans Smerte tiltog med Aarene. Han søgte at lindre den med ivrig Bøn, og om det end syntes hjælpe noget, saa gjorde bestemtere Anelser om Guds Hellighed og Retfærdighed ham igjen urolig. Paa denne Maade blev han 16 Aar gammel. Ofte vaagede han tre Nætter i Ugen for at studere Talmud og hver Uge læste han flere Kapitler udenad af Profeterne i det hebraiske Sprog. Senere blev han paa Universitetet ved Omgang med unge vantroende kristne hildet i Tvil. I nogle Aar hørte han til den Klasse af Mennesker, om hvilke Salmisten siger, at de er af denne Verden. Da hjemsøgte Herren ham med Sorger. I sin dybe Bedrøvelse over hans elskede Moders Død vaagnede hans Samvittighed. Han gjør nu det Løfte at blive en rigtig from Israelit, hver Uge at faste en Dag, forrette mange Bønner og gjøre godt mod de fattige. For første Gang forsøgte han ogsaa at bede af Hjertet, men han fandt ingen Fred for sin saarede Samvittighed. Hans lystige Studiekammerater søgte at adsprede ham; han gav efter, men Lættelsen varede ikke. Snart maatte han igjen klage med Job: „Thi i mig sidde den Almægtiges Pile, hvis Gift min Aand drikker."

Da kjøbte han tilfældigvis en Morgen en liden Ting. Paa Papiret hvori denne var indpakket, faldt ham de Ord for Øie: „Salige er de, som sørge; thi de skulle husvales.“ Han læste begjærlig videre og ønskede at komme i Besiddelse af den Bog, hvoraf han her havde et Blad for sig, uden at ane, at det var et Nyteſtamente. Uventet hurtigt opfyldtes hans Ønske. Allerede en af de nærmest følgende Dage saa han hos en et Testamente ligge paa Bordet. Han tog det, slog det op og traf netop paa Salighedsprisningerne i Mattæi Evangelium. Han laante Bogen og læste den begjærlig. Atter og altid atter Navnet Jesus! Dette gjør ham først bange for at læse videre, dog fortsætter han, og mange Steder gaar ham dybt til Hjerte. Dog forekommer ham ogsaa mange Lærdomme saa nye og fremmede, at han frygter for ved dem at drages bort fra sine Fædres Religion, og nu bliver hans Angest og Uro kun end større end før. Han beslutter igjen at lægge det nye Testamentet tilside og kun læse Moses, Salmerne og Profeterne. Men nu merker han, at han hidtil ikke engang havde læst det gamle Testamente paa den rette Maade; thi hvor blev det ham nu ikke klart, at alle Forjættelser og Spaadomme sigte til Jesus, hvor nøie ser han ikke mange af dem opfyldte i ham. Han vender tilbage til det nye Testamentet og bliver denne Gang ganske særdeles greben af Apostelen Paulus's Omvendelse og af hans Bekjendelse: „Hvad der var mig en Vinding, det har jeg for Kristi Skyld agtet for Tab; ja sandelig jeg agter alt for Tab mod Ypperligheden af Kundskaben om Kristo Jesu, min Herre“ (Fil. 3, 7—9). Han fatter nu den hellige Skrift i dens hele Sammenhæng; dog bringer Overbevisningen om Sandheden ingen Fred i hans Sjæl; meget mere fordobles hans Nød, ja Had og Fordom mod Kristendommen optændes paanyt hos ham.

„En Dag," saaledes fortæller han selv, „kastede jeg mig til Jorden og græd bitterlig for Herren, idet jeg raabte til ham om Fred. Jeg bad ham, at han vilde lade mig erfare, hvad Paulus følte, da han sagde: „Altsaa retfærdiggjorte ved Troen har vi Fred med Gud ved vor Herre Jesus Kristus." Længe holdt jeg saaledes ved med Bøn og Paakaldelser. Jeg tænkte paa Elias, hvorledes han paa Bjerget Karmel syv Gange maatte sende Bud, førend han fik se Bønhørelsen (1 Kong. 18, 43); men der kom ingen Fred i min Sjæl. Da faldt pludselig Jesu Ord mig ind: „Hidtil har I ikke bedet om noget i mit Navn" (Joh. 16, 24). Jeg kan ikke beskrive, hvorledes alle mine Følelser oprørte sig mod at bede i hans Navn, og dog indsaa jeg, i hvilken Modsigelse denne Utilbøielighed stod med den Tro, at Jesus er Messias, Israels Frelser og Konge, som er saaret for vore Overtrædelser, knust for vore Misgjerninger. Endelig blev det mig givet at udraabe: „Herre, jeg tror, at Jesus er Messias, Verdens Frelser, for hans Skyld forbarm dig over mig og giv mig Fred." Neppe havde jeg endt, saa var min Byrde borte; den Guds Fred, som overgaar al Forstand fyldte mit Hjerte; jeg følte, at jeg var reddet fra Fortabelsen, at Gud elskede mig, at Jesus var død ogsaa for mig og ved sit Blod havde toet mig ren fra alle mine Synder, og at jeg nu, skjønt elendig og fordærvet af Naturen, af fri Naade var retfærdiggjort ved Forsoningen i Kristo Jesus."

Paa denne Fred fulgte snart ydre Kampe. Faderen var mod Sønnen, Broderen mod Broderen; dog blev Faderens Vrede endelig formildet, da han saa, hvorledes Gud lod det lykkes i det timelige for hans Søn Ridley. Hans Omvendelse virkede mægtigt paa den hele Familie. Fire Brødre overlevede ham ved hans Bortgang, hvilke ikke alene var levende kristne, men alle tro og ivrige Evangeliets

Tjenere i England Ridley H. Herschel var med at stifte det „Londonske Jødemissionsselskab". Han var Prest ved Trinitati Kapellet i London. Siden den høiagtede Biskop Alexander af Jerusalems Død var i England ingen rigere begavet, ingen troere, ydmygere og mere velsignet Kristi Tjener for Israel end R. H. Herschel. Han døde 14de April 1864.

82. Evangeliets Kraft i Jödemissionen.

Et hæderligt Vidnesbyrd.

(„Missionsblad for Israel").

I Magador i Marokko døde en Jødinde i den høie Alder af 113 Aar. Hun var et Aars Tid i Forveien, altsaa 112 Aar gammel, ved Daaben bleven optagen i Kristi Samfund og bleven et nyt Menneske. Den gamle Rameo — saa hedte hun — gik ikke i Barndommen; hendes Livskræfter var friske og hendes Tro enfoldig og sand. „Vi gjorde hendes Bekjendtskab," skriver en engelsk Missionær, „da hun var 102 Aar. Før den Tid ved vi ikke andet om hendes Liv, end at hun var omtalt for sin Fromhed, Velvilje, Gavmildhed og gode Gjerninger. Hun kaldtes ogsaa derfor „den gode Rameo", stundom ogsaa den „retfærdige" eller „hellige". Fra den første Dag, hun kom til Mizpa — det kristne Missionshus — var hun interessèret for vore Skoler og overtog snart Rengjørelsen i Pigernes Klasser. Naar hun havde sluttet sit Arbeide, pleiede hun at slaa sig ned blandt Børnene under Skoletimerne og indsugede saaledes efterhaanden Evangeliets Sandheder, som hun siden paa sit forunderlige veltalende og kvikke Sprog gjentog for Folket i Mellah. Følgen blev naturligvis Trusler og Forfølgelser, som fulgte hende lige til hendes endeligt. Hun maatte døie haarde Slag og Fængsel.

Men alt tjente kun til at befæste hendes faste Tro, at Jesus er den sande Frelser, og rokkede den ikke et Øieblik. „Jeg giver eder Skriften, og I giver mig Slag og Stød," pleiede hun ofte at sige. Hun lod aldrig noget Tilfælde gaa sig af Hænderne til at tale med Jøder og Muhamedaner om Jesus.

Den 28de Februar 1885 blev Rameo døbt. Den Dag var hun den „lykkeligste blandt Kvinder", sagde hun, „da hun havde faaet sit længe nærede Ønske opfyldt." Hun sad oppe næsten hele Natten efterpaa og sang Lovsange for Guds store Barmhjertighed og Frelse gjennem Messias, fuld af Glæde over, at hun var bleven døbt til hans Navn ved Slutningen af sit lange Liv. „Nu, min Søn," sagde hun til Missionæren, „kan Skabningens Herre faa tage sin Skabning til sig. Jeg er rede. Herren har undertegnet mit Pas. Jeg er hans. Jeg er ikke bange for Døden, for jeg er min Frelser nær."

De uophørlige Lidelser og Voldsomheder, hun havde at udstaa i Mellah hos Jøderne, gjorde Opholdet der næsten uudholdeligt for den gamle. Hun flygtede derfor over til Mizpa. Men efter en kort Tid vendte hun alligevel tilbage til sine, da hun heller vilde tage imod Lidelsen for Herrens Skyld end opgive den Leilighed, hun der havde til at vidne om ham. Hun kom dog meget regelmæssig til Gudstjenesterne, ofte alene uden nogen Støtte, skjønt hun flere Gange faldt. Søndag den 23de Januar var Rameos sidste Besøg i Mizpa. Sidenefter aftog hendes Kræfter mere og mere, men ikke hendes Troslív. Hendes Sjæl blev sterkere i samme Mon, som hendes Legemskræfter aftog. Hun vilde tale om Kristi Kjærlighed, enten de hørte hende eller ei. Nogle faa Dage før hendes Hjemgang, indfandt Rabbineren sig hos hende, tilbød hende Tilgivelse og lovede at give hende en anstændig Begravelse efter hendes

Død. Hun svarede rolig: „Det gjør mig det samme, hvor de lægger mig. Jeg spørger bare efter min Sjæl og siger med Kong David: I dine Hænder befaler jeg min Aand, du har forløst mig, Herre min Gud." Dagen før hendes Død ansaa Rabbineren det for sin Pligt at besøge Rameo og kom sammen med nogle Vidner for at nøde hende til Tilbagekaldelse, idet han truede hende med at blive kastet i Søen. Hun svarede: „Gjør, hvad I vil med mit Legeme; jeg er Herrens." Rabbineren forlod hende og en af Menighedens ældste, Herbib, traadte ind. Den tilstedeværende Familie blev overrasket ved det Liv, som den kjære gamle viste ved at se ham. „O, min kjære Søn, min Søn, velkommen! Herren velsigne dig. Du vil handle som en Mand den Dag, jeg er vandret bort."

Saasnart hendes Død blev bekjendt, holdtes den ene Sammenkomst efter den anden blandt de jødiske Ledere i Mellah; hele det jødiske Samfund syntes at være i et Slags Oprør. Rabbineren udtalte, at hendes eksemplariske Liv og høie Alder af over 100 Aar berettigede hende til en hæderlig Begravelse, eftersom der er skrevet: Han skal vær fri i Jubelaaret, og det saa meget mere, som hendes Fader havde givet Grundkapitalen til Kirkegaarden. Men Uroen i den jødiske Leir blev større med hver Time, indtil det tilsidst blev som en Stormhvirvel. Da indfandt Zerbib sig og bad om at faa sagt et Ord. „Var Rameo en Jødinde," raabte han, „da begraver eders døde med al den Hæder, som hendes høie Alder, Familie og Fromhed tilkommer; men var hun en kristen, da maa vi begrave hende." Ved disse Ord blev Uvæsenet end værre og tiltog i Vildhed til Kl. 3 om Eftermiddagen, da en skrigende Røst i Flokken lod sig høre: „Hun er en kristen; ryk hende bort fra Mellah og kast hende i Søen." Men straks skreg flere andre: „Lad de kristne begrave hende!" Og hendes Slegtninge

forlod nu den forbirrede Mængde og gik for at overgive hendes døde Legeme til Zerbib, som sendte Bud efter mig. Det omtvistede Legeme blev nu baaret ud af hends nærmeste Slegtninge og overgivet til Zerbib og andre troende Brødre og i Nærværelse af Hundreder af Israeliter ført bort, medens de sang paa hebraisk Davids 91de Salme. Ved Kirkegaardsporten modtog jeg Liget og overgav det til Jorden, efter at have læst paa hebraisk de kristnes Begravelsesord. Hele Befolkningen i Mellah — Mænd, Kvinder og Børn — omgav os paa alle Sider og fyldte Mure og Terasser. Langt fra at faa høre Ukvemsord, overhobedes vi fra alle Hold, medens vi gik vor Vei frem, med Velsignelser og venlige Ord; og de Følelser af Taknemmelighed, som lagdes for Dagen ved denne Leilighed, vil aldrig udslettes af Erindringen. Jeg modtager alt dette i Ydmyghed, som en af de sterkeste Beviser for, at vort Arbeide i Herren her ikke er forgjæves."

83. Hvem er retfærdig?

Ved Missionsfesten i Barmen om Sommeren 1886 fortalte Pastor de le Roi: Han reiste en Gang med en Kamerat i Østerrige. De kom til en By med en vakker Synagoge og gik ind i den. Det var Aften, og de fandt Kirketjeneren alene derinde. Over Døren læste de, i hebraiske Synagogbogstaver, følgende Ord af den 118de Salme: „Denne er Herrens Port; de retfærdige skulle gaa ind gjennem den og prise hans Navn."

De oplæste Ordene, og Tjeneren spurgte forundret: „Kan I hebraisk?" Ja, sagde de, og spurgte igjen: „Er I en retfærdig?"

„Jeg er blot en ulærd Mand," var Svaret, „men spørg Rabbinerne; de kommer snart til Aftenbønnen."

Snart efter kom Rabbinerne med deres Følge. De le

Roi læste nu atter op Ordene over Døren og spurgte den fornemste af Rabbinerne: „Er I retfærdige?“ „Ja,“ sagde denne. „Hvem er da retfærdig?“ spurgte de le Roi. Svar: „Den, som holder Budene.“ „Nu,“ fortsatte Pastoren, „jeg har ikke holdt Guds Bud, og I ikke heller. Jeg mener ikke de 613 rabbinske Bud, men Guds 10 Bud. Du skal ikke begjære! Har I holdt det Bud?“ De taug alle. Tilsidst sagde en af dem: „Jeg er ikke retfærdig.“ En anden sagde: „Jeg ikke heller,“ og paa samme Maade de andre. Da sagde Pastoren: „Er I ikke retfærdige, saa faar I ikke gaa ind i dette Hus; thi der staar skrevet over Døren: „De retfærdige skulle indgaa.“ Og som I ikke nu faar gaa ind gjennem Døren til dette Hus, hvorledes kan I da bestaa for den hellige Gud?“ De taug. — Da fortsatte de le Roi og prædikede Evangeliet: „Esaias profeterer og siger: Jeg skal sende min Tjener, som skal gjøre mit Folk r e t f æ r d i g t. Det er et glædeligt Budskab, og det er nu fuldbragt. Thi Jesus Kristus har opfyldt denne Profeti. Han gjør Hjertet stille, han giver Retfærdighed og Fred.“

Han sluttede, og alle taug. Men de le Roi og hans Ven rakte Rabbinerne Haanden. De tog den, men taug fremdeles. Rabbinerne blev igjen for at forrette sin Aftenbøn, men de le Roi gik og tænkte: „Om Aftenen skal det vorde lyst.“

84. En Jødes merkelige Daabshistorie.

Pastor Faltin fortæller: Med J. P., som i Daaben fik Navnet Jakob, var det gaaet til paa en eiendommelig Maade, at han havde fattet den Beslutning at lade sig døbe. Han er Møller, bor over 100 Værst paa Kischiniew. Efter i flere Aar at have levet et lykkeligt Egteskabs- og Husliv, kom der tunge Tider i hans Hus, navnlig ved Syg-

dom. Han blev for over et Aar siden farlig syg, saa Lægerne havde opgivet alt Haab om Helbredelse. Hans Hustru var opdraget som Barn i en kristen Skole. Der havde hun hørt om Jesus, som havde gjort Undere blandt Israel, og nu er i Himlen, og som de kristnes Gud endnu hjælper med sin Underkraft det arme Menneske. I sin Nød vendte hun sig til de kristnes Gud med det Løfte, at dersom han hørte hendes Bønner, vilde hun erkjende ham som den sande Gud og bevæge sin Mand til at blive en kristen. Paa forunderlig Maade indtraadte en paafaldende Helbredelse. Hun fortalte sin Mand om sin Bøn og sit Løfte. Han blev meget alvorlig og forskaffede sig det nye Testamente, læste med hellig Andagt og overbeviste sig om, at Kristus, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, havde aabenbaret sig. Den Beslutning at blive kristen modnedes snart hos ham. Under mange vanskelige Forhold gav han sig paa Veien til os, dels tillands, dels tilvands. Hans Ophold her har været os til megen Glæde; thi med særlig Iver gav han sig hen til Herrens forbarmende Kjærlighed. Snart efter sin Daab reiste han hjem og haaber om ikke længe at stikke sin Hustru og Barn hid, forat ogsaa de kan blive optagne i Kristi Naadesamfund.

85. Et merkeligt Vidnesbyrd af 3 Jöder i Amerika.

„Der opgaar i Mørket Lys for de oprigtige." Ps. 112, 4.

I et amerikansk Blad anførte en jødisk Rabbi for kort Tid siden sine Grunde for, at Jesus Kristus maa have været en Bedrager eller aldrig have levet. Som Svar paa denne Artikel indeholdt samme Blad snart derefter en Erklæring, undertegnet af tre Jøder, Meyer Redefeldt, Israel Posner og Max Levy. De kalder sig selv „frisindede Jøder" og siger, at de kun taler som saadanne. Deres Er-

klæring bærer naturligvis Præg af, at de er baade Jøder og frisindede, men den er i sin Helhed et saa merkværdigt Vidnesbyrd, at vi meddeler den uden Forkortelse. Den lyder som følger:

„Det første Spørgsmaal, som vi i denne Anledning har overveiet, er dette: Vilde vel et Bedrag kunne have overstaaet de Prøvelser og Skjæbnens tunge Slag, som Kristendommen har overstaaet, og desuden ikke blot have beholdt sin Plads, men og gjort saadanne Kjæmpefremskridt, som Kristendommen har gjort indtil den Dag idag i Verden som den mest liberale og fremskridtsvenlige Religion, Verden nogensinde har seet, en Religion, som er skikket til at blive alle Landes og Folkeslags Religion; og om vi Jøder ikke tror, at de kristne har Sandheden paa sin Side, saa maa vi dog forbauses over det mægtige Fremskridt, som den kristelige Religion har gjort, og over den kjæmpemæssige Udstrækning, til hvilken den er naaet frem. Hvad vilde der være blevet af Verden, dersom ikke den kristelige Religion havde holdt sit Indtog i den? Jødedommen vilde visst ikke have udviklet sig til et saa storartet og alsidigt System. Vi Jøder har altid kun været en Haandfuld af Folk i Sammenligning med Jordens hele Befolkning, og vi har altid været et Folk, som har affondret os fra andre; vi har holdt os i en saadan aflukket Særstilling og har seet ned paa alle andre Nationer som staaende paa et lavere Standpunkt. Vi gjorde intet Forsøg paa at løfte andre op over deres Hedenskabs Standpunkt, men vi unddrog os fra Berørelse med dem og foragtede dem. Men Kristendommen tager sig af alle Nationer og Folkeslag, den omvender dem og gjør bedre Mennesker af dem, og vi Jøder nyder de største Velgjerninger just i de Lande, i hvilke Folket lever mest i Overensstemmelse med de Lærdomme, som deres Leder, Jesus Kristus, har befalet dem at holde.

Der kan dog ikke være nogen Tvil om, at Jesu Lære gjør dem, som følger den, til bedre Mennesker.

Fremdeles: Den kristelige Religion viser indtil idag endnu ikke noget Tegn paa Svaghed, men den er sterkere end nogensinde før og holder paa at vinde i Kraft, medens alle andre Religioner befinder sig i Nedgang, idet de viger tilbage for Kristendommens mægtige Anmarsch. Kun Jødedommen vedbliver uden Bevægelse, ligesom et forstenet Vidne om Guds Sandhed, en Religion med en herligstraalende Fordumsglans, men med liden Udsigt, hvad Fremtiden angaar. Vi Jøder bevæger os stadig i vore Fædres ældgamle Veisspor og kommer aldrig fra Flækken. Hvad er vel den egentlige Mening med den hele massive Ceremoniallov, som blev given vore Fædre? Var denne Lov kun en tom Form, som skulde opfyldes fra Aar til Aar, uden at den havde nogen dybere Betydning? Vi tror ikke det. Nei, denne Lov maa uden al Tvil have peget hen paa noget fremtidigt.

Fremdeles: Hvad var i hine gamle Tider Profeternes Mening tilslut? Vi, Nutidens Jøder, har for Vane at tolke Profeternes Mening efter vort Godtbefindende, og vi lægger stor Vegt paa, hvad vore Rabbinere siger. Dette har vore Fædre ikke gjort. De har enten ikke havt Tillid til Profeternes Udsagn, eller de har sat sit Haab til Opfyldelsen af deres Forjættelser. Nutidens Jøder giver os ingen Forhaabninger med Hensyn til Fremtiden. Siden Kristi Tid er der ikke opstaaet en eneste Profet blandt os, som skulde have pegt paa denne Kristus som en Bedrager, og dette er nu 1900 Aar siden. Vi kan neppe her komme til en anden Slutning end den, at Loven har faaet sin Opfyldelse ved Kristus. Desuden anvender jo en af vore høieste Autoriteter, Targumim, en Del af Esaias 52de og hele det 53de Kapitel paa Messias. Det samme gjør vor Pe-

sekte og vore gamle Bøger, Tanchuma og Sifre, og alt har fundet sin Opfyldelse i Jesus Kristus.

Det er blandt os Jøder almindeligt at sige, at en saadan Person som Jesus Kristus aldrig har levet; at han er en mystisk Skikkelse, et Sagn, en Fabel, en græsk Forfatters Hjernespind, — men hvor er Beviset for, at Jesus Kristus ikke virkelig har levet her paa Jorden? Paa den anden Side gives der meget dueligt Bevismateriale for at godtgjøre, at han virkelig har levet, og at han indfandt sig nøiagtig paa den Tid, da det jødiske Folk var i fuld Forventning med Hensyn til sin forjættede Messias. — Dersom Kristus virkelig var Gud, da svinder ogsaa enhver Vanskelighed med Hensyn til hans Død og Opstandelse, siden Gud naturligvis kunde efter Behag forlade og atter antage sit Jordlegeme. Simpelthen at opstille Paastande vil ikke mere forslaa noget i Lyset af Kristendommens næsten totusendaarige Historie. Det er Beviser, vi maa kræve. Nu vil vi indrømme det, som ærlige, frisindede Mænd, at vi befinder os i Tvil, og dersom nogen kan levere os et bindende Bevis for, at Messias endnu ikke har indfundet sig, da vil vi gjerne faa høre det fremsat af ham."

Kjære Læser, saaledes aftvinger Historiens Sandbruhed disse jødiske Mænd saadanne mandige Tilstaaelser og Indrømmelser; saaledes har Gud sørget for, at enhver sandhedselskende Sjæl kan finde Veien ud af Mørket til ham, som er Verdens Sol og Sandhedens Konge. Maatte Gud velsigne saadanne Røster til, at mange Jøder vækkes til Uro i sin Jødetro og til Fred i Kristentroen.

86 At lide for Jesu Skyld.

(Efter „Friedensbote").

En ung Jøde af rige Forældre blev af sin Fader sendt paa Forretningsreise, hvor han istedetfor den Fortjeneste,

han søgte, fandt den ene kostelige Perle og lod sig døbe. Hans Fader fik det at høre, forbandede sin Søn, gjorde ham arveløs og forviste ham fra sit Hjem. Da blev hans Moder dødssyg. Han besluttede at gjøre et Forsøg paa endnu engang at faa se hende, og begav sig, saasnart han kunde, til sin Fædreneby. Han kom til sin Faders Bolig, en stor, paladslignende Bygning. Paa hans Banken blev Husets Dør aabnet, og det af den gamle Portner, som havde kjendt ham allerede som Barn. Men neppe havde Portneren faaet Øie paa ham, og Husets ældste Søn gjenkjendt ham, førend han hurtig slog Døren igjen for ham. Saaledes vilde han ikke lade sig fordrive fra Faderhusets Dørtærskel, og han ringede for anden Gang. Denne Gang var det hans Søster, som kom ned ad Trappen og aabnede Døren. Da han saa hende, ilede han hende imøde. Istedtfor at falde ham om Halsen og hilse ham med søsterlig Kjærlighed, kastede hun et næsten djævelsk Blik paa ham og spyttede ham i Ansigtet. Men dette var endnu ikke det værste, som skulde vederfares ham for hans Bekjendelses Skyld. Umiddelbart efter hans Søster viste hans Fader sig, kom hen imod ham, kastede et rasende Blik paa ham, rettede en ladt Pistol mod hans Bryst og skreg: „Et Skridt nærmere, og jeg skyder."

87. En svensk Jödindes Omvendelse.

Paa Opfordring sendte hun for over 30 Aar siden følgende Levnetsbeskrivelse til den saa bekjendte Pastor Lindstrøms Missionstidende:

„Født af jødiske Forældre 24de Juni 1830 blev jeg opdragen i den mosaiske Religion. Jeg mistede tidlig min Fader; da jeg var 15 Aar gammel, tog ogsaa Gud min Moder fra mig. Uagtet jeg i mit Hjem aldrig hørte den kjære Børneven, Jesus Kristus, nævne, følte jeg en Læng=

sel efter ham. Saaledes henrandt min Barndom. Jo ældre jeg blev, desto større blev min Uvilje mod den jødiske Religion; dens Tomhed og ydre Væsen, det indholdsløse saavel i Læren som i alle Bud og Paabud pinte min Sjæl, og jeg mindes saa vel, at jeg paa Forsoningsdagen led mere derunder end ved den legemlige Faste.

Kort før min Moders Bortgang blev jeg konfirmeret i den jødiske Synagoge, og jeg husker godt, at da jeg skulde besvare Spørgsmaalene med Ja, skjalv jeg over hele Kroppen, og jeg følte mig høist ulykkelig.

Efter min Moders Død kom jeg i de kristnes Huse for at undervise deres Børn. Jeg kunde nu besøge Kirkerne, og mit Ønske om at tilhøre de kristnes Samfund vokste stadig. Da jeg var 21 Aar gammel, fik jeg mit Ønske opfyldt, idet jeg efter 6 Ugers Undervisning blev døbt i Stockholm. Guds Kjærlighed havde før været mig en fremmed Tanke; men mit arme Hjerte trængte saa saare til den, og jeg følte mig usigelig lykkelig.

Samme Dag, jeg blev døbt, fik jeg opfyldt mit inderlige Ønske om at faa nyde Herrens Nadvere sammen med den kristne Menighed.

Af alle mine jødiske Slegtninge blev jeg naturligvis betragtet som et Udskud, foragtet og hadet. Imidlertid var der mange kristelige Venner, der modtog mig med Venlighed. Det blev til stor Velsignelse for mit aandelige Liv, at jeg mange Aar havde personlig Omgang med C. O. Rosenius, hørte ham prædike Livsens Ord og læste hans Skrifter.

At beskrive Herrens underlige Førelser med mig indtil nu, er en Umulighed. Aldrig kan jeg nok prise og takke og love en saadan Gud.

Det, som først gav mit arme, saarede Hjerte Fred og Salighed, er endnu det eneste, som kan trøste, mætte og

tilfredsstille min udødelige Sjæl, nemlig Ordet om Korset, den daarlige Prædiken, der er Jøderne en Forargelse og Grækerne en Daarlighed, — at „naar en døde for alle, saa døde alle, og at ligesom ved et Menneskes Ulydighed de mange er blevne Syndere, saa skulle og de mange vorde retfærdige ved den enes Lydighed".

88. Jødedrengen og det nye Testamente.

Jødemissionæren og Agenten for det britiske Bibelselselskab „Hefter" i Frankfurt am Main fortæller ved Israelsmissionsmødet i Barmen 1881 følgende:

En Jødedreng paa 8 Aar fandt engang blandt sin Faders Bøger et Nyteſtamente. Først læste han deri uden nogen bestemt Hensigt, siden med Fornøielse. En Dag løb han i stor Bevægelse hen til sin Fader og sagde: „Fader, Messias er kommen; det staar i denne Bog." Faderen blev ganske ærgerlig, og rev Bogen ud af Drengens Hænder, og han fik den ikke mere at se.

Aaret efter kom Drengen under kristelig Indflydelse. Man gav ham et Nytestamente, og til sin store Forbauselse saa han, at det var den selvsamme Bog, i hvilken han havde fundet Messias. „Og denne Jødedreng — var mig selv."

89. Han vilde ikke.

„Forhærder ikke eders Hjerter." Ebr. 3, 8.

En Lærer meddeler: Under en Reise med et Dampskib traf jeg en ung, velklædt Jøde fra Danmark, med hvem jeg indledede en Samtale om Jødedom og Kristendom. Da jeg i Samtalens Løb henviste til det gamle Testamentes Profetier, forklarede han, at han ikke troede paa Profeternes Ord; det var alt Paafund af Mennesker. „Men De er jo Jøde," sagde jeg, „erkjender De da ikke eders hellige

Skrifter, der af Fædrene er overleverede, som urokkelig Arv?"

„Jeg erkjender ikke som Guds Ord andet end Mosebøgerne."

Nuvel, jeg henpegede paa Offerloven i 3dje Mosebog og spurgte ham, hvorledes han havde holdt den. Han indvendte, at det under de nuværende Forhold var umuligt at overholde den. „Men, ser De da ikke, at Gud har anordnet et Offer til Forsoning for Synden, og at Synden blot kan forlades, naar et af Gud bestemt Offer er blevet frembaaret? Hvorledes kan De da nogensinde bede Gud forlade Dem Synden, naar de ikke har noget Forsoningsoffer, og hvorledes vil det gaa Dem i Døden efter et Liv i Ulydighed og Uretfærdighed, naar De for den retfærdige Dommer skal svare for alle Overtrædelser mod hans hellige Lov?" Adskillige Indvendinger gjordes, som gik ud paa, at Gud ikke er saa nøieregnende, men forlader alt. Atter henviste jeg til Moses. Gud siger: Hvis du ikke adlyder Herrens, din Guds, Røst, at iagttage og holde alle hans Bud og Love, skal alle disse Forbandelse komme over dig og træffe dig, osv. 5 Mos. 28, 15 ff. „Se her, hvorledes De er i aabenbar Strid med Gud, naar han siger, De er forbandet, saa forvender De det og siger, at Gud forlader. Gud er dog den, som beholder det sidste Ord."

Tvert afbrød han Samtalen med disse forfærdelige Ord, der var saa meget mere forfærdelige, som de kom fra en Jødes Mund: „Bedst er det, ingen Religion at have."

90. En troende Jødekvindes et og alt.

„Herren er min tilfaldne Del; du gjør min Lod herlig." Ps. 16, 5.

Vor Missionær, P. Werber, som døde i Baltimore i

1896, fortæller om sin Reise til Rusland blandt andet følgende:

„Jeg kommer til en Proselyt; han er dog ikke hjemme selv, men hans Hustru. Jeg vil sige, om Missionær Meyerson ellers ingen Frugt havde vundet uden denne ene — det var nok. Hun og hendes Mand er forfulgt ikke bare af Jøderne, men ogsaa af de græsk-katolske russiske kristne. Og det er i det hele taget Proselyternes Skjæbne i Rusland. Da jeg kom og spurgte denne Kvinde, hvordan det gik hende, svarede hun: „Mig kan det ikke gaa ilde; naar jeg har min Frelser og min Bibel, har jeg alt." Hvor mange kristne Kvinder i Kristenheden vil tale slig? Jeg tilstaar aabent: Jeg har aldrig før lært nogen kristen Kvinde at kjende, som har sagt noget saadant.

Denne Jødinde, som lever i Nød, er lykkelig og tilfreds med sin Frelser og sin Bibel. Dette er alt, hvad vi vil. Vi vil gjøre Jesus og Bibelen kjær for Jøderne. — Det maa lykkes at bringe Kristus og Bibelen til Jøderne. Gud vil det, han vil hjælpe. Amen."

91. A En eiendommelig Jödemissionsgave.

A. Lader os først og fremst ofre os selv til Herren, da vil vi og ved Delagtighed i Jødemissionen ære Gud!

Missionær Klee i Danzig fortalte engang, da han efter en Prædiken ret vilde lægge sine Tilhørere Jødemissionen paa Hjerte, følgende Historie: En skotsk Gut, omtrent 16 Aar gammel, hørte engang en Prædiken om Jødemissionen, og han blev meget bevæget. Han var yderst fattig, og da han hørte Bekjendtgjørelsen om, at der før Mødets Slutning skulde indsamles Gaver til Jødemissionen, kom Taarerne ham i Øinene, fordi han intet havde at give. Derfor skjulte han sig i en Krog, indtil alle var gaaede forbi den Mand, som ved Udgangsdøren holdt frem en

Tallerken, hvorpaa Gaverne lagdes. Først da alle havde forladt Kirken, vovede Gutten sig frem af sit Skjul. Der stod Manden endnu med Tallerkenen og holdt den frem ogsaa for ham. Med foldede Hænder og Taarer i Øinene tilstod Drengen, at han slet intet havde. — „Du vil forhaabentlig dog vist engang ogsaa kunne give noget," var Svaret. „De holder Tallerkenen for høit, Herre," sagde Gutten. Manden holdt den lavere. „De holder den endnu for høit. Kjære, hold den lavere, o kjære, sæt den dog helt ned paa Gulvet!" Forbauset adlød Manden og satte Tallerkenen ned paa Gulvet. Gutten stillede sig selv paa Tallerkenen og sagde med straalende Øine: „Guld og Sølv har jeg ikke; men mig selv vil jeg give til Herren." Denne Gut er siden bleven en af de dygtigste Jødemissionærer."

Hvem vil nu gaa hen og gjøre ligesaa? Luk 10, 37.

B Forjættelsen om Kvindens Sæd opfyldt i Jesus af Nazaret.

Den sidste store Konferens for Israelsmissionen i Køln blev holdt fra 6te til 9de Oktober 1900.

Berømte Mænd, som talte Jødemissionens Sag, mødte frem fra Berlin, Leipzig, Køln, fra Schweizermissionen, fra London, Amsterdam, tilligemed Repræsentanter fra flere mindre Selskaber. En af de sidste Talere var en ung Prest fra Berlin. Hans Ord greb mægtigt den store Forsamling. Han fremholdt for Missionsvennerne, at de maatte ikke tabe Modet, selv om de ingen Frugter saa. De maatte være visse paa: naar Jesus vilde have Gjerningen gjort, saa var den ikke uden Frugt. Mangen Gang kunde et lidet Ord, henkastet, som det syntes, uden nogen Nytte, dog efter Aars Forløb spire og vise sig frugtbart. En Ven af Jødemissionen laa for mange Aar siden en

Sommer i Carlsbad. Under en Samtale med en Jøde kom han til at tale med denne om, at Forjættelsen om Kvindens Sæd var opfyldt i Jesus af Nazaret. Senere kom engang denne Jøde til at fortælle sin lille Gut om, at de kristne saa dette gamle Ord opfyldt i Jesus. Dette fæstede sig hos Gutten. Da han blev voksen, kom han til at tænke over det og undersøge Sagen nærmere, og denne Gut, sluttede Taleren, se, han staar nu her i Aften foran eder, et levende Vidnesbyrd om, at Ordet blandt Jøderne ikke er uden Frugt.

92. Servatzki, den polske Jöde.

For mange Aar siden saa man altid paa en af Warschaus Gader en gammel, fattig Mand sidde med nogle Kurve Frugt og Kager omkring sig, som han havde tilsalgs. Det var hans Levevei. Almindeligvis sad han med sine store Briller paa Næsen, fordybet i Læsningen af en Bog. Og da saa han saa fornøiet ud. Mangen, som gik forbi, havde kanske ondt af den gamle Mand, for han var fattig og havde en udslidt Dragt. Han var en Jøde, som elskede den Herre Jesus Kristus af sit hele Hjerte, og som daglig takkede ham, forbi han var ført fra Mørket til det forunderlige Lys, forbi han i Jesus havde fundet sin egen dyrebare Frelser, Ven og Herre. Meget havde han lidt for Kristi Skyld. Hans egen Hustru og Børn havde forladt ham. Jøderne havde udstødt ham, opbrændt hans Hus og ødelagt al hans Eiendom, forbi han var døbt til Jesus Kristus. En Dag sad den gamle Servatzky paa sin sædvanlige Plads. To Jøder, som havde forfulgt og plaget ham meget, gik forbi. Han begyndte at tale til dem om Jesus Kristus,, om hans Kjærlighed og Taalmodighed. De blev saa opbragte derover, at de spyttede den

gamle lige i Ansigtet. En Herre, som gik forbi, saa, hvad der skede, og var just ifærd med at overgive disse uforskammede i Politiets Hænder, da den gamle Jøde sprang op, saa rafkt han kunde, og bad den fremmede Herre lade dem være.

Hvad, udbrød denne, skal man lade dem være, efter den Maade, de har behandlet Dem paa?

Men Servatzky bad fremdeles: Lad dem bare gaa.

Da de to Mænd var gaaet, vendte den russiske Herre sig til den gamle og spurgte: „Sig mig nu aabent, hvorfor De bad mig skaane disse Slyngler for en retfærdig Straf?"

Jo, svarede han, idag er det Fredag, just den Dag i Ugen, da min Frelser døde for mig paa Korset. Jeg anser det for en stor Ære at agtes værdig at lide Forhaanelse for hans Skyld paa den samme Dag. Han bad paa Korset for sine Forfølgere: „Fader, forlad dem; thi de vide ikke, hvad de gjøre." Skal jeg være anderledes, da han led saameget for min Skyld og endda kunde bede saa? Nei, tænk ikke mere paa det, men lad dem gaa."

Den fremmede saa en Stund i Taushed paa den gamle, derpaa trykkede han varmt hans Haand og sagde: „Aldrig har jeg seet saadant før."

Ingen kan negte, at Servatzki handlede som en kristen. Gjerninger taler bedre end Ord. En Kjærlighedsgjerning i Jesu Navn, og for hans Skyld, kan ofte gaa længere i sine Virkninger end tusinde Ord af en dygtig Taler. Gjør dig Flid for at udstrø Barmhjertighed paa din Vei. Skulde du kunne udholde, hvad den gamle Jøde maatte lide? Skulde du kunne bevise Kjærlighed mod dem, som forkaster og forstøder dig? Elsker du Kristus saa høit, at du skulde ville taale saameget for hans Skyld?

93. En jödisk Yngling.

„Tænk paa din Skaber i din Ungdoms Dage.“ Præd. 12, 1.

En jødisk Yngling, 19 Aar gammel, der i 4 Aar havde arbeidet i et Bogtrykkeri, gav umiskjendelige Prøver paa en enfoldig levende Tro. Dagen før sin Død sagde han: „Jeg ved, at jeg snart skal dø; men jeg frygter ikke Døden; thi jeg er et af Jesu Faar, som han ikke vil lade fortabes. Jeg skal snart se ham og være hos ham for evig.“ Vi vil meddele, hvad der blandt hans Efterladenskaber fandtes optegnet af ham dateret netop 12 Maaneder før han døde:

„Jeg, Henrik Abrahams, der før var en Jødedreng, men nu ved Guds Barmhjertighed er kommen til Kundskab om den Herres Jesu Naade, bør ikke forglemme at bede alvorligt til ham om Naade. Jeg ved, jeg er en stor Synder — men naar jeg beder til ham, kan han give mig Naade til at finde hans hellige Veie og føre mig fra Mørket til sit underfulde Lys. Derfor er det min Skyldighed at bede til ham alle Tider, naar jeg gaar tilsengs og naar jeg staar op; thi medens jeg sover, kan Herren tage mig bort fra denne Verden, og da vilde jeg, den fattige hjælpeløse Synder, uden Jesu Naade komme i den Ildsø, som aldrig slukkes. O, at Herren vilde lægge det fast paa mit Hjerte, at jeg ikke forglemmer at bede til ham i mine unge Dage! Medens jeg er ung, kunde jeg ved slet Selskab føres ind i denne Verdens Forfængeligheder og blive der til min Dødsdag. O du Herre, hold mig borte fra disse Verdens Gjerninger, og — naar jeg søger dig, vil jeg aldrig komme til at søge dem.“

(Efter Nat og Morgen.)

94. Elsker du Jesus?

Efter „Jewish Missionary Advocate" meddelte „Missionsbudet" i 1895 følgende skjønne Fortælling: Den lille Pige, om hvem jeg vil fortælle, holdt meget af, at hendes Moder læste op af Bibelen for hende. Dette Barns Forældre boede i St. Petersburg. De havde et Pensionat for unge Mænd, som studerede ved Universitetet. En af disse unge Mænd, en Jøde holdt meget af den unge Pige, som forstod, at han havde et andet Sind end hendes Forældre, at han aldrig nævnte Jesus. En Dag spurgte hun ham: „Elsker Du Jesus?"

Svaret lød: „Nei, hvorfor skulde jeg elske Jesus? Han har været den største Forbandelse for vort Folk. Nei, jeg hader Jesus."

„Saa vil jeg ikke have noget med dig at gjøre," svarede Pigebarnet.

En Dag, da han vilde indsmigre sig hos hende, sagde han: „Jeg elsker Jesus en lille Smule."

„Men Adolf," sagde hun, „du kjender ikke Jesus, ellers vilde du elske ham meget, thi at kjende ham er at elske ham. Mor, Far og jeg elsker ham, og jeg vilde ønske, at du vilde være med til vor Husandagt og høre paa, at Far udlægger Skriften."

Den unge Student begyndte saa at tage Del i Fællesandagten, den første Gang bare af Nysgjerrighed, men han blev saa slaaet af Bønnens Alvor og af Familiens inderlige Gudsfrygt, at han begyndte at granske i Bibelen og søge videre Undervisning i den Kristendom, han først havde lært at kjende i sin Verts Hus. Han fik Undervisning hos en tysk Prest. Af Guds Forsyn førtes han til England, hvor han først kom til at arbeide i det brittiske Bibelselskab og senere i det „Londonske Missionsselskab", i hvis Tjeneste

han først virkede i London og siden i Afrika. Han er senere gaaet ind til sin Herres Glæde."

Den, der meddelte dette i det engelske Blad, sluttede med at sige, at han havde Fortællingen fra den døbte Jødes egen Mund.

95. Revisionisterne.

En ny og eiendommelig Foreteelse blandt Jødrene er et Parti, som bærer dette Navn. De kræver, at den Proces, hvormed Jesus i sin Tid blev dømt, skal revideres. De stiller dette Krav under Henvisning til Dreyfus-Processen, som i det Hele fremdrages til Sammenligning, om ikke altid paa en for os kristne tiltalende Maade. I hveri Fald er dog ogsaa denne Foreteelse et Tidens Tegn*) af Interesse. Vi hidsætte i Uddrag et Foredrag af en saadan „Revisionist", som lærer os deres Tanker at kjende.

Dreyfus Sagen lærer os:

1) at der gives et Jødespørgsmaal, som ikke endnu er løst. Thi trods alle Reformforsøg indadtil og trods alle Foreningsforsøg udadtil, har Jøderne intet Sted tilkjæmpet sig den forønskede Stilling i den kristelige Verden. Antisemismen*) leverer ved Slutningen af det 19de Aarhundrede Beviset for, at heller ikke den fremskredne Humanitet har forbedret vor Stilling. Den dybeste Grund til vor Isolering, vor Hjemløshed i den kristne Verden er vor Religion. Jeg siger med Flid vor Religion og ikke vor Tro; thi Israels sande Tro har vort Folk for lang

---

*) Se om Tidens Tegn i denne Bogs første Del, Side 13.

*) Se i min Bog om „Jøderne og Jødemissionen", Side 22.

Tid siden givet Slip paa. Vor nærværende Religion er sammensat af Overtro og Vantro. Da vi ikke er kristne, saa mener vi allerede af den Grund, at vi er Jøder, og fordi man forfølger os, mener vi, at vi er Tros Martyrer. Men det burde dog endelig være Tid ogsaa for os at tænke os om og undersøge, om vi virkelig lider for vore Fædres Tro, eller for vor egen Vantros Skyld! Selvprøvelse er vor uafvisselige Pligt, uden hvilken der ikke vil blive nogen Forbedring i vor Stilling, — om det ellers for os kommer an paa Sandhed og ikke paa Rethaveri.

2) leverer Dreyfusprocessen et faktisk Bevis for, at partiske, uretfærdige Dommere under Patriotismens og Lovens Skin kan misbruge sin Magt til at dømme en uskyldig og fanatisere en kritikløs Mængde, saa at den raaber: „korsfæst“! Men hvorfor taler jeg herom? Jeg mener, at Dreyfusprocessen skulde minde os Jøder om en anden meget vigtigere Proces, hvor der af jødiske Dommere blev fældet Dødsdom over en Israels Søn og et himmelraabende Mord blev begaaet. Jeg mener Jesus af Nazareth, den hellige og retfærdige, Israels Messias og Konge, Davids Søn, som Gud sendte os til en Fredsfyrste og Frelser for alle Folk. Ham tog vore forblindede Forfædre og hængte som en Gudsbespotter paa Korset og hobede derved Skyld, Forsmædelse og Forbandelse over sig og sine Efterkommere! Hvem Jesus var og hvor forbandelsesværdigt og skjæbnesvangert hint Justitsmord var, det mener jeg den kristelige Verdenshistorie paa den ene Side saavelsom vort Folks eksempelløse Lidelseshistorie paa den anden tydeligt nok lærer os. Og dog forholder vort Folk sig ikke alene taus ligeoverfor vore Fædres Misgjerning, men det samtykker i den! Endnu den Dag idag er Jesu Navn en Anstødssten for Israel! O hvilken Forblindelse, hvilken Skjændsel! Hvilken frygtelig Uvi-

denhed og Kritikløshed! Dog de fleste Jøder kjender ikke Jesu Historie og lader sig fortælle alle Slags Fabler. — Skal der ikke omsider blandt os findes Mænd, som har Hjerte og Mod til at træde op til Forsvar for Sandheden og frit og aabent forlange en Revision af Jesus-Processen!"

Kjære Brødre, lad mig tale aabent til eder. Vi Revisionister er ved alvorlig Forskning i de hellige Skrifter komne til den uomstødelige Overbevisning, at Jesus af Nazareth er Israels forjættede Messias og Verdens Frelser. Men vi fordrer ikke, at I skal tro os, men at I selv skal prøve og erkjende, hvor skjæbnesvangert hint Mord blev for vort Folk og vort Land. Endnu tyngre end vor nationale Ulykke er vort moralske Nederlag, at vi snart i 2000 Aar har været fangne i denne Vildfarelse og endnu fremdeles ikke vil erkjende, hvad som tjener til vor Fred.

„Disse er de Ting, I skulle gjøre: Taler Sandhed hver med sin Næste, dømmer ret Dom og Fredsdom i eders Porte. Optænker ikke ondt i eders Hjerter, den ene mod den anden og elsker ikke falsk Ed; thi alt dette hader jeg, siger Herren. Elsker Sandheden og Freden!" (Sak, 8, 12, 19).

Revisionisterne har havt Møder for at enes med andre Jøder om den Kjendelse, at Jesus var uretfærdig dømt.

Men det er ikke nok at enes om, at Jesus som Menneske blev dømt tildøde, uagtet endog Pilatus ingen Skyld fandt hos ham, men det er Hovedsagen, at Revisionisterne og alle andre Jøder virkelig erkjender, at den til døde dømte Jesus er Guds Søn.

Derfor skrev en Rabbiner, fortæller Gurland, til sin Søn, som var bleven Revisionist blandt andet: „Sæt at man vilde anerkjende Jesu Uskyldighed, saa var dog Jesu

Guddom ikke dermed bevist. Dette er dog Kristendommens Grundlærdom, og saalænge Israel ikke deler denne Tro, vil det blive adskilt fra den kristne Verden. At Jesus af Nazareth var en Profet, den høieste og største af alle Profeter, det er for tænkende Jøder ikke længer nogen Hemmelighed. Men Troen paa Messias's guddommelige Natur kan alene opnaaes gjennem en Overbevisning, der beror paa personlig Aabenbaring og Erfaring. Det er noget nyt, et Tidens Tegn, at Revisionisterne erkjende, at Jesus af Nazareth er Israels forjættede Messias og Verdens Frelser. Nu er det vor inderlige Bøn til Gud og vort Haab, at Erkjendelsen af Jesu sande Guddom maatte blive klart erkjendt og fremholdt. Da vil Revisionisterne ogsaa paa en merkelig Maade komme til at fremme Jødernes sande Omvendelse.

(Efter „Missionsblad for Israel" 1899.)

96. Nuværende Tegn paa Jödemissionens Fremgang.

(Af Missionær Gurland 1900.)

Ikke alene de døbte og Daabskandidaternes stigende Tal beviser, at vort Arbeide bærer Frugt, men Jødedommens helt forandrede Stilling til Evangeliet, den vaagnede Nationalbevidsthed og de mægtige Aandsstrømninger indenfor Jødedommen — Zionisterne, Revisionisterne — er tydelige Tidernes Tegn. De er jo alle direkte eller indirekte fremkaldte ved Evangeliet.

Vi er ikke Optimister, der vil forudsige Tid og Time for Israels Omvendelse; men at vi staar foran store Begivenheder er klart, og vi mindes særlig om Jesu Ord i Joh. 4, 35: Siger I ikke, der er endnu 4 Maaneder til, saa kommer Høsten? Se jeg siger eder: Opløfter eders Øine og ser Markerne, at de allerede er hvide til Høsten!

Men saa meget mere følelig er Mangelen paa Arbeidere. „Lastdragernes Kraft er svag og Gruset er meget" (Nehem. 4, 10). De gamle Kjæmper gaar ind til Guds Hvile og efterlader Rum, som det er vanskeligt at udfylde. — — Det synes i Virkeligheden, som om Israels lange Ørkentog nærmer sig sin Ende. Der er vokset op en ny Slegt, hvis Hjerte længes efter Fædrenes Land og Arv. Blandt Zionisterne har vi lært at kjende mange fromme, alvorlige Mænd, der ikke alene ønsker og haaber Israels politiske Gjenfødelse, men ogsaa dets aandelige religiøse Opstandelse, selv om de hyppig forveksler „Israels Rige" med „Guds Rige".

Endnu glædeligere og forhaabningsfuldere er de moralske Resultater, som opnaaes ved „Revisionisterne", der stedse synes at vinde flere og flere Tilhængere blandt de gammeltroende Jøder. Jeg har nylig havt Anledning til at blive kjendt med et Brev fra en gammel Talmudist til en Revisionist. I dette Brev anser førstnævnte en Revision af Jesusprocessen som uundgaaelig nødvendig og opmuntrer Revisionisten til at fortsætte med sine Bestræbelser og ikke blive træt, om han bliver udleet og forfulgt af en fordomsfuld Mængde. Brevet slutter med de Ord: „Men I, værer frimodige og lader ikke eders Hænder synke; thi der er Løn for eders Gjerning" (2 Kong. 15, 7).

Jeg beder ogsaa nu alle kjære Venner af Guds Rige og Guds Folk mere indtrængende end nogensinde: Hjælp os at bede! Hjælp os at arbeide! Thi „Verket er stort og vidtløftigt og vi er spredte paa Muren, den ene langt fra den anden. Paa det Sted, hvor I høre Basunens Lyd, derhen skulle I samle eder til os! Vor Gud vil stride for os!" (Nehem. 4, 19 ff.).

97. En fiendtlig Advarsel bliver til Velsignelse.

„Gud tænkte det til det Gode." 1 Mos. 50, 20.

Under Krimkrigen ved Beleiringen af Sebastopol fløi en Granit fra Fiendens Leir mod et Bjerg udenfor Byen og foranledigede, at der blev en Kilde. Gjennem den af Kuglen sprængte Klippevæg vældede der frem en Vandstrøm, som fra den Stund af forsynede de tørstige Soldater i Nærheden med friskt Kildevand. Saaledes blev ved det guddommelige Forsyns Ledelse den fiendtlige Dødshilsen til Velsignelse for mange.

Noget lignende sker ogsaa ofte paa det aandelige Omraade.

En fanatisk Jøde, for hvem Korsets Ord er en Forargelse, skrev til sin Broder i Wolinien om den store Fare, Jøderne i Sydrusland befinder sig i paa Grund af de kristelige Missionærer, der udbrede en farlig Bog, som de kalder „det nye Testamente", blandt Tusinder af Jøder, hvorved utallige Jøder har lidt Skibbrud paa sin Tro. Han advarer derfor sin Broder og sine Slegtninge mod den farlige Bog, om en Missionær skulde komme ogsaa til dem.

Nu ligger imidlertid den lille By, hvor de advarede bor, dybt inde i Wolinien, hvor al Kultur ophører, og hvor der ikke er nogen Jernbaneforbindelse, saa at en Missionær vanskelig vilde naa did. De jødiske Indbyggere paa dette fjerntliggende Sted havde ingen Anelse om, at det nye Testamente var til og blev ved den modtagne Advarsel nysgjerrige efter at lære dets Indhold at kjende. Da de endelig efter megen Spørgen, fortæller Gurland, erfarede min Adresse, indfandt de sig en Dag hos mig og bad om at faa det hebraiske Nytestamente og fortalte trohjertig, hvorledes de var gjort opmerksom paa Bogen.

I Begyndelsen blev Nyteſtamentet læſt hemmelig der paa Stedet; men nu ſkal der være dannet en Bibelforening, hvor jødiſke Ynglinge læſer Guds Ord og beder ſammen. Saaledes maa ogſaa Guds Fiender ofte mod ſin Vilje hjælpe til at udbrede Evangeliet. Ja Jeſus herſker midt blandt ſine Fiender! Dette lærer Hiſtorien os i det ſtore ſom i det ſmaa.

(„Miſſionsblad for Israel" 1899.)

98. Den fromme Rabbi.

(Fortalt af Miſſionær Meyerſohn i 1896.)

„Vi kom om Aftenen til L., hvor vi ſkulde begynde med Uddeling af Nyteſtamenter.

L. er en liden By, hvor der bor en 2—3000 Jøder, der overveiende handler med Korn og Ved og for det meſte er velhavende Folk. De havde alleſammen en meget from Rabbi, — de beſkjæftigede ſig lidet med Talmud, om endſkjønt mange af dem forſtod det hebraiſke Sprog meget godt.

Vort Hotel ſtod juſt i Byens Midtpunkt ved Torvet og lige i Nærheden af den jødiſke Synagoge, der var den meſt imponerende Bygning i Byen. Da Veiret den følgende Dag var ſtille og forholdsvis varmt, ſaa beſluttede vi os til at uddele Nyteſtamenterne ude paa det rummelige Torv, hvilket ogſaa lykkedes vel trods det jødiſke Tempels truende Nærhed. I Førſtningen ſkyede Jøderne „offentlig" at modtage de frembudte kriſtelige Bøger, hvilket altid er Tilfælde med Jøderne i de ſmaa Byer her tillands, da de lever mere affondret og er mere afhængige af hinanden og frygter for, at de ſkal blive forfulgte og foragtede af ſine Rabbiner og øvrige Trosfæller. Men da den fromme Rabbi ſelv ſendte ſin egen Søn til os og lod hente et Teſtamente, ſaa fulgte naturligvis ogſaa andre Jøder hans Ekſempel, og om kort Tid havde vi uddelt alle vore medbragte Nyte-

stamenter og kom desuden tilkort med vort betydelige Forraad.

Under den lange Samtale, som vi havde med Jøderne der, var det os paafaldende at erfare, at der ogsaa fandtes nogle Israeliter, som allerede kjendte Nytestamentet ganske vel, uagtet vi ikke tidligere havde været i denne By, og ingen Testamenter var blevet uddelt der. Da vi ytrede vor Forundring herover, fortalte en Israelit os i Fortrolighed, at han for nogle Aar siden havde været tilstede og modtaget et Nytestamente af os, da vi uddelte Testamenter i Kredsstaden P. og han havde selv læst flittigt i det og ladet nogle af sine fortrolige Venner læse det, hvorved Evangeliets Kundskab var naaet frem til flere Jøder ogsaa i denne fjerntliggende lille By.

Ak, at dog Herren maa lade sit Evangeliums alene saliggjørende Ord blive hastig udbredt, at der ikke maa være noget Sted endog i dette vort uhyre store Land, uden at Guds Ords Lys og Skin maa være naaet derhen! Ja velsign dit Ords Løb! og væk ogsaa Israel snart op."

99. Enkens Bibel.

„Dine Ords Aabenbaring oplyser, den gjør enfoldige forstandige." Salm. 119,130.

Paa en deilig Plet i det sydlige Tyskland ligger der et Hus oppe paa et Vinbjerg tæt ved Rhinen, og rundt om Huset vokser der prægtige Frugttræer, men inde i Huset er der Sorg og Elendighed: der bor en Enke, hvis Mand for faa Uger siden er bleven baaren ud paa Kirkegaarden, og hun sidder nu der med 3 uforsørgede Børn. Tilmed indfandt der sig nu mange Mennesker, som hendes Mand havde staaet i Gjæld til, uden at hun vidste det. Da hun nu saa, at denne Gjæld langt oversteg hendes lille Formue, saa tabte hun aldeles Modet, vred sine Hænder i Fortvilelse og

ønskede sig selv og alle sine Børn Døden. Madam Linner var vel en døbt kristen, men kjendte dog ikke den store Ven og Hjælper, der kalder alle besværede til sig og lover dem Hvile.

Børnene var bragte tilsengs; taus sad Moderen ved Bordet og stirrede ud i den mørke Nat. Hun var fuld af Bitterhed mod sin Gud, mod sin Mand og mod de haardhjertede Kreditorer og intet af Guds Ord kunde finde Indgang i hendes trøstesløse Sjæl. Da hørte hun Fodtrin i Forstuen og ind traadte hendes Nabo Isak, en gammel Jøde. „Hvad er der i Veien, Madam Linner? Hvorfor saa bedrøvet? Jeg kan jo høre deres Jammerklage helt over i mit Hus! Vær kun rolig og ved godt Mod! Jeg vil gjerne hjælpe Dem. Pantsæt deres Eiendele til mig og betal saa de mest nærgaaende Kreditorer, hvad De skylder dem, indtil der oprinder bedre Tider. Hvad siger De dertil Madam Linner?" Enken vidste kun lidt at sige; Sorg og Mismod pinte hendes Sjæl. Omsider gik hun ind paa Forslaget, fordi hun intet andet Raad vidste. Allerede den samme Aften førte den gamle Isak hendes Eiendele hen til sin Bolig; hun vilde nemlig helst, at det skulde ske i Mørke, for at hun kunde blive forskaanet for den Skam, som det vilde volde hende, dersom Folk saa det.

„Har De nu slet ikke mere af Værdi, kjære Naboerske?" spurgte Isak, efterat han havde bortført omtrent alt, hvad der fandtes af Borde, Stole, Skabe og Kjøkkenredskaber. Enken sukkede og lod med Forfærdelse Blikket løbe hen over den tomme Stue. Ak, hun mindedes, hvorledes hun som en ung, stolt Brud paa Bryllupsmorgenen havde forladt sine Forældres rigt udstyrede Hus ved sin statelige Brudgoms Side, og nu — laá han i Graven, og hun sad nedsænket i Elendighed! Da faldt hendes Øie paa Bibelen med det skinnende Guldsnit, som lige siden Bryllupsdagen

havde ligget oppe paa Hylden over Døren. Det var en Gave fra hendes fromme Gudmoder og endnu ganske ny og smuk — den havde jo aldrig været brugt. Hurtigt tog Madam Linner Bogen ned, rakte den til Jøden og sagde: „Tag ogsaa den med, Isak, den gavner mig dog intet; maaske kan Guldsnittet have en Smule Værdi for dem." Isak tog den hellige Bog under Armen, medens et Træk halvt af Vemod og halvt af Spot lagde sig over hans egte østerlandske Ansigt. I Taushed talte han de blanke Penge op paa Bordet, sagde Godnat og gik hjem. Men Enken blev staaende som fasttryllet til Stedet, hvor hun havde givet Jøden Bibelen og tænkte paa det eiendommelige Træk, der kom tilsyne i hans Ansigt, da han modtog Bogen. Pludselig gik der som et Lys op for hende, og i det samme sank hun sammen i usigelig Smerte. „Ve, hvad har du gjort!" raabte en Stemme inde i hendes Sjæl, „du har bortgivet din Helligdom til en Jøde! Hvad vil han gjøre dermed? Er det ikke en Judasgjerning?" „Og dog" — svarede hun paa denne Anklage fra Samvittigheden — „hvad Nytte har jeg egentlig havt af Bibelen? Den kan jo dog ikke betale min Gjæld." Men igjen lød den forrige Stemme: „At du ingen Nytte har havt af den, deri er du selv Skyld, hvorfor har du aldrig læst i den? O, havde du bare gjort det, saa vilde det maaske nu have staaet ganske anderledes til med dig." Hun følte sig ulykkeligere end nogensinde. Som muret stod hun ved Bordet, hvor Pengene laa, og var tilmode som om Jorden veg bort under hendes Fødder. Endelig kom hun til sig selv igjen og ilede nu ud af Huset og ned Bakken, hun maatte have sin Bibel igjen.

Aandeløs kom hun til Jødens Hus ved Foden af Bakken. Det var Fredags Aften, Sabaten var allerede begyndt. Den syvarmede Lysestage kastede sine Straaler

langt udover Gaden. Hun nølede med at gaa ind, steg op paa en Sten under Vinduet og kastede et sky Blik ind i Stuen. Hvad saa hun der? Fire Mænd sad omkring Bordet og hørte med synlig Forbanselse paa, hvad Isak forelæste dem af det nye Testamente af Madam Linners Bibel. De vilde rigtignok gjøre sig lystige over „Fabelbogen“; dertil havde Isak ligefrem indbudt sine Venner. De havde begyndt med Fortællingen om Jesu Fødsel og havde allerede faaet sig en ordentlig Latter over Slegtregisteret og endnu mere over, at Guds Søn skulde være født i en Kostald og have ligget i en Æselskrybbe. Men jo længere de læste i denne vidunderlige Historie, desto alvorligere blev de 4 Mænd. Snart var al Latter og Spot hørt op; en hellig Ærbødighed og en levende Attraa efter at høre bestandig mere greb deres Sjæl. — Ofte stansede Isak; det var, som om Guds Ords Kraft overvældede ham. Han kunde næsten ikke komme forbi de Ord: „Den Sten, som Bygningsmændene forskjøde, er bleven til en Hovedhjørnesten; hvo som falder paa denne Sten, skal sønderstødes.“ Han blev underligt tilmode og betænkelig, da han af Nazaræerens Mund hørte Ordene: Sandelig siger jeg eder: denne Slegt skal ikke forgaa, førend dette sker altsammen. Himmelen og Jorden skulle forgaa, men mine Ord skulle ingenlunde forgaa!“

Men da de omsider kom til Sjælekampen i Gethsemane, da de læste om, hvorledes det stille Guds Lam laa paa sit Ansigt i Støvet, netop som Esaias beskriver det: „som et Lam, der føres hen at slagtes, og som et Faar, der er stumt ligeoverfor dem, som klipper det, og ikke oplader sin Mund,“ — da de læste om, hvorledes dette Lam kjæmpede og stred i Bønnen, saa at Blodet trængte ud gjennem Aarerne og faldt som tunge Draaber paa Jorden — da kunde Isak ikke læse videre. Profetens Røst lød i hans Hjerte: „Vis-

selig, han er saaret for vore Overtrædelser og knust for vore Misgjerninger." Det bølgede op og ned i hans Sjæl, han kunde neppe holde Graaden tilbage og lukkede derfor hurtigt Bogen.

Mændene reiste sig. Midnatstimen manede til Opbrud. Enhver gik til sit. Og Madam Linner? Hun var for længe siden igjen vendt hjem. Et Øieblik saa og hørte hun med gjennem Vinduet, hvorledes fremmede vederkvægede sig ved den Helligdom, som hun havde forkastet — saa kunde hun ikke mere. Hun brast i Graad og ilede hjem. Derpaa faldt hun ned paa sit Ansigt; hun var tilmode, som skulde hendes Hjerte briste af Smerte og Anger. „Du er et Helvedes Barn!" lød det inde i hendes Sjæl, og hun troede det og laa og krummede sig som en Orm i Støvet for Herrens Ansigt, som med sine Flammeøine gjennemskuede og dømte hele hendes Liv.

Saaledes kjæmpede hun, indtil Dagslyset brød frem. Hendes Sjæl var sønderknust, Bølgerne slog sammen over hendes Hoved. Endelig lysnede det i hendes Hjerte. Hun fattede Mod og gik med hele sin centnertunge Byrde til Golgatha. Da lød Herrens Røst ind i hendes saarede Sjæl: „Du gjorde mig Besvær med dine Synder, du gjorde mig Møie med dine Misgjerninger. Men jeg, jeg udsletter dine Overtrædelser for min egen Skyld, og jeg vil ikke ihukomme dine Synder; omvend dig til mig, thi jeg har gjenløst dig!" Som Balsam fra Gilead dryppede dette Ord Fred ind i hendes Sjæl. Da Solen stod op, turde hun sige med Jakob: „Jeg har seet Gud Ansigt til Ansigt og min Sjæl er frelst."

Børnene sov endnu; endnu engang forlod hun sit Hus, thi hun følte sig dreven til at hente sin Bibel tilbage. Da Isak ved Midnatstid var bleven ene, kunde han ikke rive sig løs fra den hellige Bog. Han satte sig igjen hen og

læste iøvrigt videre. Og da han læste om, hvorledes det ustyldige Lam stille taalte Spot og Forhaanelse, hvorledes det blev ført ud belæsset med den tunge Korsbjælke, med Israels og den hele Verdens Synder, hvorledes saa Jesus af Nazareth, Jødernes Konge, blev spigret fast til Korset, og hvorledes han under Spot og brændende Smerter bad: „Fader, forlad dem, thi de vide ikke, hvad de gjøre" — da var det for Abrahamssønnen, som om Skjel faldt fra Øinene, han slog sig for sit Bryst, sønderrev sine Klæder og jamrede sig ved Tanken om ham, som hans Fædre havde gjennemstunget, og som han selv sit hele Liv igjennem havde forkastet! „O, du Jesus af Nazareth," udbrød han, „du er, saavist som Gud lever, vor Messias, du er i Sandhed de fortabte Synderes Frelse!" Og den hellige bøiede sig til ham, Josef kjendte sin Broder; han græd længe ved hans Hals og Josef kyssede ham.

Saaledes stod Sagerne, da Madam Linner kom, Enken, der ligeledes i den forløbne Nat havde hvilet op til Herrens Bryst. Saasnart Isak saa hende, sprang han op, greb hendes Haand og sagde: „O, Madam Linner, Dem maa jeg takke alle mine Levedage! I deres Bog har jeg fundet en Skat, kosteligere end Guld, min Messias, Israels Trøst. Mit Øie græder Glædestaarer, Jakobs Gud har gjort store Ting imod mig." Mere kunde han ikke sige; Graaden kvalte hans Stemme. Men da Enken merkede, hvor naadigt Herren havde vendt det til Velsignelse, som hun havde gjort i Utroskab, da bævede hendes Hjerte paany af Vemod og Blussel. Hun maatte sætte sig ned og græde omkap med den gamle Israelit. Det var en Naades- og Glædesdag i Himmelen og paa Jorden. — „Ak Isak," sagde Enken omsider, „jeg har gjort stor Uret, at jeg solgte min bedste Skat, min Bibel, at jeg i mange Aar glemte min Frelser; men jeg haaber, at han har tilgivet mig. Og deres Sjæl

har han frelst — ved min Synd. Sandelig han er en underlig Gud, en trofast Frelser." Og imellem disse to Sjæle, som lige nys var „gaaede over fra Mørket til Lyset", begyndte der nu en Samtale, som Englene sikkert have frydet sig ved at lytte til.

Madam Linner fik sin Bibel igjen og med den drog ogsaa ny Velsignelse ind i hendes Hus. Den trofaste Frelser, i hvis Haand hun fra nu af lagde sig selv og alt, sørgede daglig for hende og hendes Børn. Hun var vel fattig, men i sin Frelser var hun dog rig og tilfreds. Saaledes førte hun et stille, gudfrygtigt Liv og opdrog sine Børn i Tugt og Herrens Formaning.

Og Isak? Ja han fik sig straks anskaffet en anden Bibel, granskede Dag og Nat i det gamle og nye Testamente og læste ogsaa deraf for sin Familie og sine Venner. Da saa Pintsefesten kom, traadte han efter Prædikenen med hele sin Familie hen til Døbefonten og bekjendte for mange Vidner, at Jesus af Nazareth var og altid skulde vedblive at være hans Messias, hans Frelser, hans Retfærdighed og Styrke, hans eneste Trøst i Liv og Død. Da saa Presten lagde Hænderne paa det graa Hoved, medens et Skjær af himmelsk Glæde bredte sig over Isaks Ansigt, da var der nok mange Hjerter, som bad med ham; thi han kunde sige med Simeon: „Mine Øine har seet din Frelse!"

(Efter Missionsblad for Israel og Zaronsroser).

100. Jöderne i New York og vor Jödemissionær Pastor A. H. Gjevre.

Hvilken By i Verden har for Tiden de fleste Jøder? Det er New York. Vore Læsere vil vistnok undre sig ved at høre dette Svar. Det jødisk-zionistiske Verdenblad „Die Welt" giver herom og i det hele om Jøderne i Amerika nedenstaaende Meddelelser:

„Ikke mindre end omtrent en Niendedel af New Yorks Befolkning (d. v. s. 400,000) er Jøder. Om dette end ikke er noget officielt Tal, er det dog fuldt troværdigt, thi det stammer fra statistiske Undersøgelser af Dr. A. S. Isaacs, der ansees for et Slags Mandtalsfører over det jødiske Folk og har havt meget Arbeide med Fastsættelsen af ovennævnte Tal. Dr. Isaacs Undersøgelser, der har strakt sig over hele den nordamerikanske Union, angiver Tallet paa de jødiske Synagogers Medlemmer i de Forenede Stater til omkring 1,200,000, hvorefter altsaa en Trediedel af alle Landets Jøder bor i New York.

Det jødiske Element vokser stadigt og i stigende Forholdstal ved Jødeindvandringen, der andrager til 100,000 Personer om Aaret. Fra Galizien strømmer hele Skarer af Jøder over; næsten 8000 landede alene sidste Aar i Mai Maaned. Ikke nok hermed har Myndighederne i New York ogsaa erholdt Underretninger fra vedkommende Konsuler, der stillede i Udsigt Udvandringen af mange tusinde Jøder fra andre Dele af Østerig-Ungarn før Aarets Udgang. Hovedmassen af den nuværende amerikanske Jødebefolkning stammer imidlertid fra Rusland, og det voksende Tal heraf har sin eneste Begrænsning i Hensynet til Udkomme. Vandrer man gjennem New Yorks Jødekvarter, finder man ikke alene russiske og østerigsk-ungarske Jøder, men ogsaa saadanne, som er komne over fra Tyskland, Rumænien, ja fra næsten ethvert af Europas Lande. De bor for det meste sammenstuvede i Byens smudsigste Kvarterer. Deres Sprog er hovedsagelig det jødiske Jargon, deres Arbeide er for det meste saadant, som fordres af de saakaldte Sweatshops,*) deres Boliger er usle Leiekaserner,

*) Verksteder, hvor Arbeiderne drives til forfærdelige Anstrengelser og lønnes meget slet.

og deres Liv udfyldes af haardt Arbeide og utrolige Savn, i hvilke de kun søger at trøste sig ved sin religiøse Tro. Disse fattige Jøder er, saa at sige, Mand for Mand orthodokse, bevandrede i Talmud, regelmæssige Besøgere af Synagoger og har ubetinget Hengivenhed for sine Rabbinere, som de underholder af sine knappe Midler. Man kan trykt paastaa, at af de 400,000 Jøder i New York er de tre Fjerdedele kun lidet bedre stillede, end de var i sit tidligere Fædreland. Kun at der i Amerika er bedre Udsigter for dem end andetsteds. En temmelig stor Brøkdel af det jødiske Element i New York har en Fremgang at opvise, der hæver sig over Gjennemsnitsmassen. I Wall Street og mange tilstødende Gader kan man paa Hundreder af Firmaskilte læse jødiske Navne.

Hvad de religiøse Retninger angaar, lader de sig dele i tre. Den overveiende Del af de fattige Familier tilhører de strengt orthodokse Kredse, der er særegne for den russiske Jødedom. De bedre stillede helder til Antagelsen af en reformert Jødedom, og en særegen Klasse af Reformjøder ivrer for „ethisk Kultur", religionsløs Moral. Udenfor disse Grænser gives der imidlertid Tusinder af jødisk Herkomst, der har kastet al Religion overbord og roser sig af sin Vantro. De spotter over Rabbinerne, Synagogerne, de hellige Bøger, og den gamle Jødedoms Traditions Sæder og Skikke.

Zionsforeningens Jødemissionær, Pastor A. H. Gjevre, er nu i Virksomhed i New York. Han reiste derhen for omtrent tre Maaneder siden. I et fra ham netop modtaget Brev siger han:

„Med inderlig Tak til Gud kan jeg meddele, at vi alle er friske og befinder os vel. Det tager en Del Tid, før man bliver kjendt i en saa stor Kjæmpeby som Greater New

York. Nu begynder jeg da at blive noget kjendt baade i Brooklyn og i New York, og tillige har jeg stiftet Bekjendtskab med en Del Jøder og har søgt at faa tale til dem om Jesus Kristus og Frelsen i ham. De har indtil denne Tid vist sig venlige mod mig og villige til at høre paa mig. Jeg er bleven kjendt med tre omvendte Jøder, som arbeide som Missionærer blandt sit eget Folk, nemlig: Angel, Wazawiak*) og Cohen, og i de to førstes Forsamlingslokale har jeg efter Opfordring talt til en Skare af Jøder om Jesus Kristus og de har med Glæde hørt paa mig og likt at høre mit Vidnesbyrd. Jeg beklager, at jeg ikke kunde have Raad til at leie et Lokale, hvortil jeg kunde indbyde Jøderne og vidne for dem om Frelsen i Jesus Kristus. En ung Jøde spurgte mig to Gange, om jeg ikke havde en Hall (Sal) at prædike i. Jeg spurgte ham: Om jeg havde en Sal, vilde Du da komme og høre paa mig? Ja, svarede han. Warzawiaks Lokale paa Grand Street i New York er ofte pakfuldt af Jøder, som opmerksomt lytter til Evangeliet om Jesus. Mit Arbeide bestaar i at uddele Bøger, det vil sige: Nytestamenter og Dele deraf samt Traktater og i at tale til Jøderne om Frelsen i Jesus og at overbevise dem, naar de siger imod. Jeg faar erfare det, at noget af det klogeste, man kan gjøre, er at lægge for Dagen baade i Ord og Handling, at man elsker dem og ynkes over dem. De er ofte ringeagtede, ja mishandlede endog i dette Land, og de tørste efter Kjærlighed og spørger med Forundring: Kan der komme noget godt fra Nazareth og fra de kristne? Ak! mange forsynder sig storlig mod Israel! Jeg elsker Israel inderlig. Gud for-

*) Læs om Wazawiak i min Bog „Jøderne og Jødemissionen", Side 135.

unde mig Naade til at lede en og anden fortabt Israelit ind i Frelserens Favn!

Missionen blandt Israel burde virkelig støttes og drives tiltrods for alt det, som udkræves til andre Gjøremaal og Foretagender iblandt os. Vi er alle pligtige til at befordre Israels Frelse." Videre fortæller Missionær Gjevre: „Ifølge de sidste Meddelelser skal der være 350,000 Jøder i selve New York og ca. 150,000 i Brooklyn, altsaa 500,000 i Greater New York. Der findes saaledes mange flere Jøder bare i selve New York end i deres gamle Fædreland Palæstina, saa der er en Masse at arbeide blandt. — Men Arbeiderne er faa. Maatte da vi, som er her, faa gjøre noget, for Guds gamle Paktes Folks Frelse!"

I Troens Forvisning om, at Gud vil opfylde sine Forjættelser om Israels Frelse, slutter vi denne Bog med Herrens Ord hos Hoseas 3, 5: „Derefter skulle Israels Børn vende om og søge Herren, sin Gud, og David, sin Konge, og bævende skulle de komme til Herren og til hans Goder i de sidste Dage" (d. e. den Tid, da Spaadommene bliver opfyldte. Samme Betydning har ogsaa Ordene: Tidens Ende i nedenstaaende Salme af Peter Hærem).

Jesus Krist, du dig forbarme,
Se dit Folkes saare Nød,
Slip dog ei de Jøder arme,
Du jo og for dem er død.
Drag dem, drag dem til dig ind,
Bøi du det forvendte Sind,
Bryd det stolte, haarde Hjerte,
Før dem ind i Angers Smerte.

Lad det Blod, som de udøste,
Da de dig korsfæste lod,

Lad det Blod, som os forløste
Blive dem en Livsens Flod.
Selv du jo paa Korset bad:
„Fader, Fader, dem forlad;
Thi de ved ei, hvad de gjøre."
Hjælp dem dog dit Ord at høre.

Israel end fredløs vanker,
Hjemløs overalt paa Jord,
Men du har dog Fredens Tanker;
Sikkert er dit Løftes Ord.
Jord og Himmel falde maa,
Men dit Ord skal evig staa;
Israel skal sig omvende
Til sin Gud ved Tidens Ende.

Tak vor Hyrde, som vil samle
Til din Hjord de spredte Faar,
Hedning, Jøde, unge, gamle,
De, som vild i Ørken gaar.
Hednings Fylde samle du
Rundt omkring paa Jord endnu,
Snart skal og de Jøder mange
Prise dig med „Zions Sange".

APR 5 1901

